

## Ob 15-letnici izhajanja

V poldrugem desetletju, ki se je za naš pokrajinski časnik izteklo včeraj in zaključilo z današnjo 778. številko, je bilo že ponovno ugotovljeno: da regionalno zaključeno področje Dolenjske potrebuje svoj pokrajinski tednik in da ga je sposobno tudi redno izdajati; da se je list v teh 15 letih v kljub hudim težavam in najrazličnejšim spremembam občinskih ter okrajnih meja ne le obdržal, temveč celo razširil; da je bila zdrava, pozitivna lokalnost domačega časnika eden izmed bistvenih pogojev za njegovo delo in izvrševanje nalog, ki sta mu jih naložili ustanovitelji — Osvobodilna fronta in nato Socialistična zveza.

Ko dajemo številnim bralcem, naročnikom in prijateljem Dolenjske v roko današnjo številko, se nam zdi vredno omeniti nekatere misli, ki nas spremljajo pri sedanjem in bodočem delu. Prav gotovo ima lokalni časnik naše pokrajine vsaj skromen delež pri mobiliziranju delovnih ljudi Dolenjske, Bele krajine in Spodnje Posavje, ko je bilo treba obnavljati in graditi med vojno porušeno deželo. Po svojih močeh je prispeval k izobraževanju in prosvetljevanju prebivalcev svojega področja, zlasti se na podeželju, kjer je bilo prav tako delo v preteklih letih najbolj potrebno. Kolikor je znal in mogel — in kolikor so mu to dopuščali doslej še vedno zelo skromni materialni, delovni, kadrovski in drugi pogoji — je pomagal pri razvijanju in utrjevanju samoupravljanja ter socialističnih družbenih odnosov. S takim iskrenim prizadevanjem za stvar napredka je prispeval h gospodarskemu, k družbeno-političnemu in k kulturnemu razvoju pokrajine, v kateri je pred petnajstimi leti prvič izšel.

Podoba življenja, rasti in uspehov, problemov in pomanjkljivosti domače pokrajine za minulo poldruge desetletje je ohranjena v 15 letnikih Dolenjskega lista. Ni taka, kakršno si vsi želimo, a prav zato je hkrati tudi veren odraz pogojev, v kakršnih smo rasli in doslej delali. Veseli pa smo, da sta usodna medvojnica in povojna prelomnica in ogromen napredek naše ožje domovine zabeležena na številnih straneh našega domačega množičnega političnega aktivista, kar je naš tednik vseskozi bil in ostaja. Pričevanje bližnje preteklosti je tako ohranjeno. Naše vsakodnevno delo in velik delovni polet sproti spodbujamo in krepimo, pričemer se vedno bolj naslanjamo na pravice in dolžnosti, ki jih daje delovnemu človeku Jugoslavije Ustava in program Zveze komunistov. Preraščanje lista v resnično javno tribuno Socialistične zveze, ki bo last slehernega našega občana, pa nam je napotilo, ki naj ga poslednja družbena skupnost spodbuja predvsem z ugodnimi pogoji za nadaljnji razvoj in boljše obveščanje.

TONE GOŠNIK

# Iskreno pisati o resničnih problemih prebivalcev svojega področja

**VPRASANJE:** — Kako ocenjujete delež pokrajinskega tiska v sklopu naših informacijskih sredstev, zlasti se glede obveščanja občanov?

**ODGOVOR:** Sodim, da stvarnega deleža pokrajinskega tiska ni mogoče oceniti od daleč, četudi imamo v središču na voljo več statističnih pomagal, kakor njegovi bralci in sodelavci. Dejstvo, da so na-



Franc Kimovec — Ziga, podpredsednik GO SZDL Slovenije in ljudski poslanec našega področja

**Podpredsednik glavnega odbora SZDL Slovenije Franc Kimovec odgovarja na vprašanji uredništva našega pokrajinskega časnika**

ši delovni ljudje vzljubili svoj domači list, da jim nekaj bistvenega manjka, če se zbirajo nad njim črni oblaki, pa očitno utrpjuje prepričanje, da ima pokrajinski tisk ustaljeno mesto v zboru obveščevalnih sredstev pri nas.

Delež posameznih glasil seveda ni povsem enak, saj je mnogo činiteljev, ki vplivajo na njegovo učinkovitost. Uspeli so predvsem tisti pokrajinski listi, ki so iskreno pisali o resničnih problemih prebivalcev svojega področja. Upoštevač težave, s katerimi se srečujemo delovni ljudje v mestu in na vasi, v tovarni in na polju, pri učenju in delu, vendarle drži, da je tudi pokrajinski tisk krepil vztrajnost, zavest in voljo, da predvsem od nas samih zavisi, kako bo šel naš razvoj v bodoče.

Trditev, da je pokrajinski tisk v okviru danih možnosti prispeval k obveščeni občanov o problemih svoje lokalne samouprave, ni sporna. Odprto vprašanje je le, če je to svojo osnovno dolžnost mogel opraviti boljše in

učinkovitejše glede na potrebe, ki se kažejo v vsaki delovni organizaciji posebej in v celotni komunici. V tej zvezi se srečujemo z osnovnimi težavami tega tiska. Zaradi izredno šibke gmothe in kadrovske osnove pokrajinskega tiska, zaradi neustaljenosti ključnih meril, ki bi omogočala občanom stopnjevanje udeležbo pri oblikovanju in izpeljevanju družbeno prvenstveno važnih zadev, leta doslej še ni mogel v celoti opraviti svoje pomembne naloge obveščanja občanov.

Ne glede na te in druge težave pa ne moremo mimo stvarnosti, ki kaže, da je pokrajinski tisk le zajel določen krog vprašanj, ki so za naš nadaljnji, usklajeni napredek osnovnega pomena. Kjer so vodstva političnih organizacij to spoznala, je pokrajinski list kot njihovo glasilo mnogo prispeval k formiranju in širjenju naprednih političnih stališč. Dolenjski list, ki zajema teritorij občin z množico nerešenih osnovnih vprašanj, je v poslednjih petnajstih letih opravičil svoj

obstoje s tem, da je bil aktiven v boju za napredek tega področja. Največje priznanje zanj je širok krog bralcev, zbranih okrog njega.

**VPRASANJE:** — Kaj menite o vlogi in bodočih nalogah tega tiska pri spremljanju in oblikovanju socialističnih družbenih odnosov?

**ODGOVOR:** Sredstva informacij pridobivajo na pomenu, čim bolj se razvija sistem samoupravljanja. Tudi to lahko rečemo, da razvita sredstva informacij pospešujejo razvoj samoupravljanja. Seveda pa se ob tem zastavlja vprašanje smotrne delitve nalog, ki jih imajo pri tem tisk in ostala sredstva. Če so pokrajinska glasila v času teoretičnega razčiščevanja problemov samoupravljanja in nastajanja temeljnih gmothnih osnov za njegovo razvijanje informirala občane predvsem o delu predstavniških organov in političnih forumov svojega področja, so danes že sredi problemov samoupravnih in družbeno upravnih organov. So, oziroma morala bi biti tam, kjer se odloča o vsakodnevnih brigah delovnih množic. S tem pa stvarno največ prispeva k oblikovanju socialističnih družbenih odnosov.

Ce se problem tako za-

stavlja in če politične organizacije in samoupravni organi na čelu z občinsko skupščino razumejo potrebno aktivno prisotnost pokrajinskega tiska, bodo v okviru danih pogojev storili vse, da bo leta dobro opravljal svojo osnovno nalogo. Poleg materialnih gre tudi za moralno politične pogoje, kar pomeni, da naj ima glasilo tako veljavo, da bodo poleg širokega kroga bralcev in sodelavcev vsaj lokalni politični činitelji v njem tudi neposredno sodelovali, svetovali novinarjem, pozorno poslušali njihova zapazanja in s premislekom ter pravočasno potrebno ukrepali. Tak pokrajinski tisk ima tudi ob povsem spremenjenih ekonomskih pogojih svoje mesto. Zato kaže temeljito razmisliti, preden prevzame določena komuna nase odgovornost, da se odreče tako pomembnemu sredstvu obveščanja občanov, pa četudi ne upošteva tradicije, ki jo pokrajinski tisk nedvomno ima.

Kljub težavam je za pokrajinski tisk izhod le v še večji naslonitvi na vse aktivne občane in njihove probleme na področju, ki ga zajema.

## Jutri slavi Črnomelj

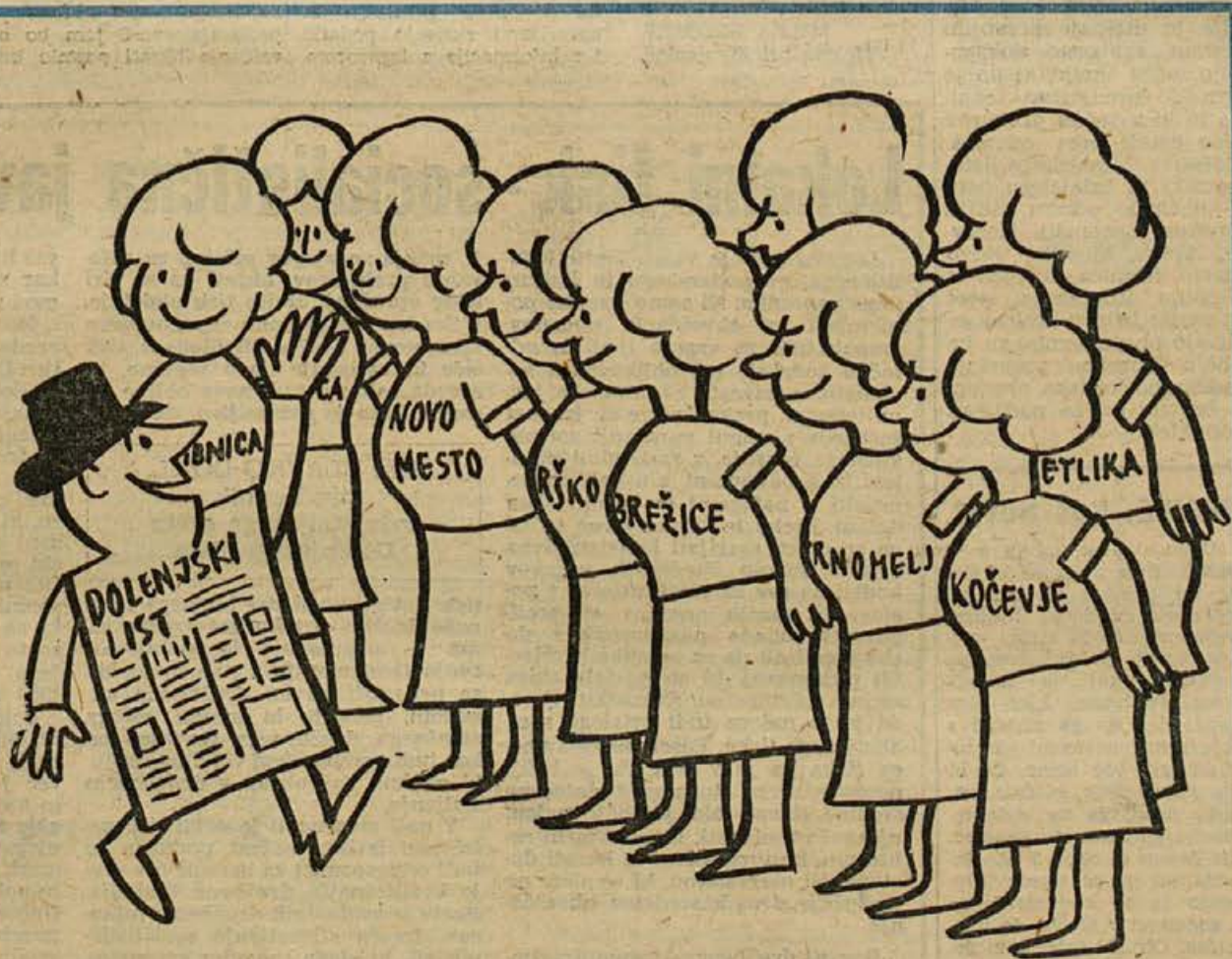
19. februarja praznuje občina Črnomelj svoj praznik — spomin na pomembne dogodke leta 1944, ko so se v Črnomlju zbirali odposlanci slovenskega naroda na prvo zasedanje slovenskega ljudskega parlamenta. Prihajali so iz vseh mest, krajev in vasi osvobojenega in okupiranega ozemlja.

Razen odposlancev, izvoljenih v brigadah, v odredih ali na svobodnih volitvah na terenu, je tiste dni Črnomelj sprejel tudi visoke politične in vojaške voditelje narodnoosvobodilnega boja. Med njimi sta bila tudi pokojna Boris Kidrič in Moša Pijade, bili so Edvard Kardelj, Miha Marinko, Vida Tomšič, Lidiya Šentjuro, Boris Kraigher, Ivan Maček, dr. Marijan Breclj in druge ugledne osebnosti; vsi so pomagali usmeriti sile slovenskega naroda za dokončno osvoboditev. Na prvem zasedanju SNOS so bili postavljeni trdni temelji nove ljudske demokratične oblasti, sprejete so bile pomembne odločitve, ki so naše ljudstvo pripeljale v svobodo in v lepše življenje.

## Vreme

od 18. do 28. februarja

Okrog 18. februarja snežne padavine; neka-ko od 20. do 23. februarja jasno z mrazom ponoči. Približno od 24. februarja dalje nestalno s pogostimi padavinami; sprva sneg, toda v zadnjih dneh februarja odjuga in dež.



**DESETI BRAT hodi po svetu, a vsak teden obiše svojih devet sester. Povabite ga v hišo, naj pride tudi k vam!**



## Pokrajinski tisk - množični politični aktivist

Zdi se mi, da pri oceni vloge pokrajinskega tiska preradi pozabljam, da je to pogosto edina pisana beseda, ki sploh prodre v domove podeželskih ljudi. Razne raziskave so pokazale, da zlasti kmečki ljudje niso predvsem pokrajinske tednike in kmečki tisk, ker jim dnevnik objektivno še niso dostopni. V Sloveniji pa po približnih podatkih okrog 45 odstotkov podeželskega prebivalstva, ki nima zagotovljene vsakodnevnne dostave pošte. V takih razmerah — in če dodamo še naravo kmečkega dela, razdrobljenost posesti, zaposlenost ljudi od zore do mraka — je pomen pokrajinskega tiska še dosti večji. Zaradi tega se mi zde razpravljanje o ukinitvi tega ali onega pokrajinskega časnika zaradi pomanjkanja finančnih sredstev hudo neodgovorna. Pogosto bi kazalo razmisliti prej o potrebnosti ali nepotrebnosti kake investicije v nove obrate, medtem ko obstoječi še niso dovolj izrabljeni, kakor pa odtegniti potreben denar tisku, ki je neredko edini politični aktivist, ki sploh prestopi prag podeželske hiše. Organizacije Socialistične zveze bi morale smatrati pokrajinski tisk kot del svoje aktivnosti, kot tisti najvažnejši del, za katerega morajo biti zagotovljena potrebna sredstva skozi pred vsemi drugimi izdatki. Res pa je tudi, da si morajo tudi kolektivni posameznih pokrajinskih tednikov prizadevati za ekonomično in varčno gospodarjenje. Hvalevredna je pobuda kolektiva Dolenjskega lista, da odpravi sistem proračunskega dotiranja in da preide na pogodbeno odnose s posameznimi komunami, skratka na ustvarjanje dohodka na podlagi opravljenega oziroma dogovorjenega dela.

Po približnih podatkih bere pokrajinske tednike okrog četrte milijona nad 14 let starih Slovencev. To je lepa številka, ki je ne bi smeli izgubiti izpred oči. Kot priznanje Dolenjskemu listu pa je treba zapisati, da odpade nanj več kot ena četrtnina vseh bralcev pokrajinskih tednikov. Razen tega pa je Dolenjski list tudi sicer med najboljšimi pokrajinskimi tedniki v Sloveniji in Jugoslaviji. Tega priznanja mi drugi listi gotovo ne bodo zamerili, saj mu to prvenstvo tudi sami priznavajo. Dolenjski list se približuje konceptu tednika, ki naj bo dopolnjevalec dnevnega tiska, čeprav ga mora pogosto iz objektivnih vzrokov še zmeraj celo nadomeščati tam, kjer dnevnik še ni mogel prodreti v podeželsko, zlasti kmečko hišo. Petnajst let izhajanja Dolenjskega lista pomeni petnajst let organske rasti, prizadevanj, da bi list ustvaril družbeno pogojeno fiziognomijo in da torej ne bi bil samemu sebi namen.

Bil je čas, ko so nekateri razumeli Titove besede o integraciji tiska, kot da je treba zdaj ukiniti pokrajinske tednike in jih nadomeščati z lokalnimi stranmi v dnevnikih. Tako si tovariš Tito integracije gotovo ni zamisljal, ker bi to pomenilo osiromašenje našega tiska. V sedanjih razmerah je dvomljivo, da bi mogli vseh 250 tisoč bralcev pripraviti do tega, da

bi poslej vsi brali dnevnik, zlasti še, ker marsikje to objektivno še ni možno. Pač pa je še zmeraj aktualna integracija v smislu sodelovanja novinarskih kadrov in povezovanja tehničnih zmogljivosti. Razen tega pa je treba misliti tudi na to, da bo v perspektivi pokrajinski in sploh lokalni list zmeraj bolj potreben kot dopolnjevalec dnevnega tiska, kot časnik, ki bo lahko zajemal vso pestrost in posebnost življenja v komunah ter s tem dopolnjeval pisanje dnevnika. Pri tem je Dolenjski list kot časnik devetih občin, ki namenja vsaki izmed njih pogodbeno dogovorjeni prostor in ki uvaža nove oblike sodelovanja predstavnikov komun pri



Franc Šetinc, predsednik  
Društva novinarjev Slovenije

programiranju lista, vsekakor za zgled drugim, ki še iščejo svoj koncept in ki se šele poskušajo prilagoditi novim pogojem — brez okrajnega mentorstva.

Ker sem skoraj polovico dobe izhajanja tako rekoč živel s kolektivom Dolenjskega lista, sodeloval z njim, sem lahko spremljal dolgoletne napore kolegov, da bi bil 'Dolenjski čimboljši'. Znana mi je tudi navezanost bralcev na svoj tednik, njih ljubezen do svojega lista. Kako bralci živijo in utripajo s svojim listom, zgovorno dokazujejo razne akcije, ki jih je sprožilo uredništvo tednika in ki v večini primerov niso ostale brez odmeva. Kolektiv Dolenjskega lista, lastniki in izdajatelj lista — občinski odbori SZDL Brežice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje, izdajatelj sveti in okrog 100.000 bralcev zaslužijo ob pomembnem jubileju posebno priznanje in iskrene čestitke, obenem z željami za še nadaljnji napredek.

### VSAKIČ: KOŠ NOVIC

»Dolenjski list dobim vse teden. Brez njega ne bi šlo, saj mi prinese vsak teden koš novic od doma. Najprej preberem zadnjo stran: rojstva, smrti, poroke, nato pa pogledam, kaj je novega okrog Podhoste, kjer sem doma. Kar ste ga združili s Kočevskimi novicami, je tudi od tam več novic. Če bi bila jaz urednik, bi dala križanke notri; če ne vsak teden, pa vsaj enkrat na mesec. List berem že okoli 5 let. Naročila mi ga je mama. Preberejo ga še moj zaročenec in sodelavci v službi, če imajo čas. Ob 15-letnici vam želim še veliko uspehov z željo, da bi še naprej izhajali v tako velikem obsegu.«

ANICA BEG  
Koper

# JAVNOST DELA

## sestavni del samoupravnega sistema

Načelo javnosti je eno temeljnih načel naše nove Ustave. Z uresničevanjem tega načela v vsakodnevnem življenju se zagotavljajo občanu pogoji, da je pravočasno obveščen o dogajanjih, o delu predstavniških teles in njihovih organov, organov družbenega samoupravljanja in organizacij. Če bo torej občan o temu obveščen — in to le v tem primeru — bo tudi lahko obravnaval delo državnih organov, organov družbenega samoupravljanja in organizacij, za kar ima po Ustavi tudi pravico. Na ta način se zagotavlja, da je občan postavljen v aktiven položaj, da neposredno ali posredno vpliva na vsa družbena dogajanja ter da lahko uresničuje družbeno upravljanje.

Javnost dela kot sestavni del samoupravnega sistema pomeni še posebej v občini, kot temeljni družbeno-politični skupnosti, v kateri mora prihajati najbolj do veljave neposredno obveščanje občanov, odgovorno nalogo glede obveščanja občanov, kar jim bo omogočilo temeljito in argumentirano razpravljanje in odločanje o najrazličnejših družbenih vprašanjih. Danes ni več sporna ugotovitev, da brez zadostne informiranosti občanov, brez doslednega uresničevanja načela javnosti ni mogoče vzpostaviti v zadostnem obsegu in polni vsebini tistih družbenih

odnosov, ki jih predvideva nova ustava.

Kako bi izgledalo življenje, kakšna naj bodo mnenja, stališča in eventualne odločitve občana, če ni seznanjen s tem, kaj dela skupščina — bodisi republiška ali občinska, kakšna vprašanja rešujejo upravni organi, delovne organizacije itd.? Če občan o tem ne bi bil obveščen, se ne bi mogel vključiti v doga-

da so uradna ali poslovna tajnost, da informacija še ni zrela za javnost itd. Precej pogosteje pa zasledimo obveščanje o tem, kar je bilo že sprejeto oz. o že potrjenih dejstvih, sprejetih stališčih in podobno.

Posledice takega birokratskega ali pa pomanjkljivega obveščanja se kažejo v tem, da se tisti, ki so odgovorni za obveščanje občanov o svo-

graini del našega družbenega razvoja, ustavna pravica občanov glede obveščeniosti pa bo dobila polno vsebino.

Izpolnitev te naloge bo ustvarilo učinkovito sredstvo in pogoj za uspešno uveljavljanje družbenega samoupravljanja.

Pri uresničevanju ustavnega načela javnosti imajo ravno časopisi, poleg drugih oblik in načinov obveščanja, zelo važno vlogo in nalogo. Pokrajinski časopisi, kot medobčinska glasila, lahko s pravočasnim obveščanjem občanov in neposrednih proizvajalcev o delu občinskih skupščin, organov družbenega samoupravljanja in organizacij, ki opravljajo zadeve javnega pomena, bolje opravijo nalogo obveščanja kot druge oblike ali načini obveščanja. To seveda pod pogojem, da so viri informacij odprti in da problematiko obravnavajo oziroma pišejo o njej ne samo novinarji, temveč tudi odgovorni ljudje iz raznih področij našega družbeno-političnega življenja. Z istočasnim obravnavanjem občinske problematike v časopisih s strani občanov in neposrednih proizvajalcev pa postajajo časopisi glasila aktivnega občana, t. j. tribuna, kjer se z izmenjavo mnenj dosežajo najpravišnje in najkoristnejše odločitve v zvezi z reševanjem konkretne problematike posameznih občin.

S tega stališča danes tudi lahko ocenjujemo važnost Dolenjskega lista, ki slavi te dni 15. obletnico izhajanja. V petnajstih letih je Dolenjski list dosegel že velik uspeh z razširjenostjo — saj se je naklada dvignila v tem obdobju kar osemkrat, čita pa se na področju devetih dolenjskih in spodnjeposavskih občin, pa tudi izven njih kot tudi izven meja naše domovine. Prepričan sem, da bo Dolenjski list, kot medobčinsko glasilo, odigral tudi v prihodnje važno vlogo, posebno z uresničevanjem ustavnega načela javnosti. Pri tem želim, da bi redakcija lista naletela na čim večje razumevanje s strani vseh občanov.

MILOŠ BUCAR

**Tovariša MILOŠA BUCARJA, republiškega sekretarja za informacije, smo prosili, da bi nam za današnjo številko našega časnika odgovoril na vprašanje:**

— Kako se po vašem mnenju uresničuje v praksi načelo javnosti dela državnih organov, organov družbenega samoupravljanja in organizacij, ki opravljajo zadeve javnega pomena? Le-ti so po ustavi dolžni obveščati javnost o svojem delu, v naši praksi pa ugotavljamo, da to načelo ni povsod prijazno sprejeto. Dostikrat so nam vrata do različnih informacij na raznih nivojih zaprta, najčestiči odgovor v takih primerih pa je »uradno pojasnilo«, da — zadeva še ni zrela za javnost.

janja na področju našega družbeno-političnega življenja, niti ne bi mogel vplivati na ta dogajanja. Z drugimi besedami: občan ne more postati v takem primeru poln soustvarjalec našega družbeno-političnega življenja, ki bi zaradi tega »sepa« in ne bi moglo zaživeti v vsej svoji veličini.

Zal se načelo javnosti v našem življenju počasi uveljavlja. Največji napredek v uresničevanju načela javnosti je bil po sprejetju Ustave vsekakor dosežen na ravni republiških družbenih organov in enot — sej Skupščine SRS in Izvršnega sveta se npr. udeležujejo tudi novinarji, organi republiške uprave nudijo novinarjem iskane informacije — medtem ko so v nekaterih občinah in delovnih organizacijah viri informacij še vedno precej zaprti.

Informiranost občanov in neposrednih proizvajalcev je v teh primerih dokaj šibka, večkrat je obveščanje formalistično; še vedno se dogaja, da se pred javnostjo in upravljavci skrivajo podatki ter informacije z izgovorom,

jem delu, ne morejo opirati na mnenje in predloge občanov, zmanjšujejo se možnosti vplivanja občanov in proizvajalcev pri reševanju konkretnih problemov v komunih in delovnih organizacijah, kar lahko povzroči, da se zadeve rešujejo na birokratski način, t. j. mimo občanov in proizvajalcev.

Da bi premagali navedene slabosti, ki danes še ponekod obstajajo, je potrebno ne samo odpreti vire informacij z namenom, da bi lahko bili občani in proizvajalci pravočasno obveščeni o najvažnejših problemih, temveč prav tako tudi zagotoviti, da bodo tudi predstavniška telesa in samoupravni organi obveščeni o mnenjih, stališčih in predlogih občanov.

Najširše izmenjave mnenj ter na temelju teh izoblikovana skupna stališča bodo predstavljala najsolidnejšo osnovo za pravilne odločitve, ker se bodo sklepi sprejemali na osnovi mnenj in želj najširšega kroga občanov in proizvajalcev. S tem bo obveščanje hkrati postalo inte-

## Lokalni tisk - socialistična javna tribuna

Lokalni tisk je važen činitelj političnega, gospodarskega in kulturnega napredka. Ni samo izredno pomemben za obveščanje občanov, ampak tudi za vzgojo ljudi in odločno sodeluje pri oblikovanju socialistične zavesti. Skratka: je javna tribuna, preko katere se javnost seznanja z vsemi vprašanji socialističnega razvoja, z različnimi predlogi in spodbudami, z uspehi in neuspehi, z nalogami in vsem našim delom. Preko te široke javne tribune se mora razvijati konstruktivna kritika raznih škodljivih pojavov, bodisi da gre za birokratizem v poslovanju raznih organov, za neodgovoren odnos posameznikov do skupnosti ali pa za ostanke preživljenih pojmovanj, ki so postala ovirna naloga tudi ostalega socialističnega tiska. Posebnost lokalnega tiska pa je v tem, da je bližji neposrednemu dogajanju določene sredine. Ravno tako je bližji oralcu, njegovi miselnosti, interesom in zahtevam, kulturni ravni in hkrati dostopnejši marsikom, ki se sicer ne poslužuje drugih sredstev obveščanja.

Razvoj družbenega samoupravljanja in izgradnja komunalnega sistema pomenita velik preobrat v razvoju tiska. V teh okoliščinah dobiva tisk večjo in pomembnejšo vlogo, njegov vpliv postaja vedno več-

ji, menja se njegov pristav za reševanje problemov, hkrati pa se širi krog vprašanj, ki jih tisk obdeluje.

Soočen z globoko zgodovinsko spremembo družbenih odnosov, tisk išče in raziskuje novo vsebino, ki seveda zahteva tudi nove oblike pisanja. Zato je razumljivo, da mora

vse kar je napredno, kakor tudi vse, kar se ustvarja in spreminja v njegovi neposredni bližini.

Minilo je 15 let, odkar so prvi urednik Dolenjskega lista Jože Zamljen-Drežče in nekateri tovariši, ki so delali v agitpropu okrajnega komiteja v Novem mestu, leta 1950 sklenili, da zaradi dejanskih potreb in tradicije ustanovijo lokalno glasilo. Domači lokalni časnik je že imel predhodnika v Dolenjskem glasu, ki je izhajal na našem področju med osvobodilno vojno. Kot dejanski predhodnik Dolenjskega lista je Dolenjski glas dobil v svojem nasledniku uresničitev zamisli ljudi, ki so sodelovali v revoluciji in ki so to idejo in pridobitev borbe našega ljudstva po osvoboditvi leta 1950 tudi konkretno uresničili.

Pokrajinski časnik Dolenjski list že od same ustanovitve ni imel zgolj informativnega značaja, temveč je opravljal vzgojno, politično in kulturno poslanstvo na območju ožje Dolenjske, Bele krajine, Spodnjega Posavja in Kočevske v tisti meri, ki so jo zahtevale posebnosti te pokrajine. Tudi tradicija tiska na Dolenjskem je dajala novemu listu posebno obeležje. Zdad je od tistega zgodovinskega dogodka pred nami že 15 letnikov časnika, kar zahteva, da povemo o listu to, kar mislimo. Menim, da razveseljivi jubilej in praznično vzdušje v hiši Dolenjskega lista to tudi zahtevata.

Piše SLAVKO DOKL,  
predsednik  
izdajateljskega sveta  
Dolenjskega lista

tisk kot sestavni del idejnega boja naše družbe — tako kot družba sama — neprestano izpopolnjevat svojo fiziognomijo z namenom, da se prilagodi novim družbenim odnosom, gibanju in utripu našega splošnega družbenega razvoja, kakor tudi spreminjeni vlogi in mestu, ki ga ima naš občan v družbenem življenju.

V naši stvarnosti je dobil tisk neizčrpne izvire, močno podporo in tudi odgovornost za uresničitev svoje kvalitetnejše družbene funkcije. Raste iz svobodnih družbenih odnosov. Izraža stremiljenje socialističnih sil, ki slede mnogim spremembam v materialni bazi in v nadgradnji družbe. Stalno mora registrirati, spodbujati, mobilizirati napore in dejstva iz stvarnega življenja občanov, odkrivati in odločno podpirati



# Lokalnost se najtesneje veže s samoupravnostjo

Piše Marjan Javornik, predsednik komisije za politično in idejno vzgojo pri glavnem odboru SZDL Slovenije

Tovariš urednik, bil sem nekoliko v zadregi, ko si me naprosil, naj Ti pošljem prispevek, namenjen jubileju vašega lista. Prepričan sem namreč, da je moje poznavanje Dolenjskega lista samega in razmer, ki v njih izhajajo, daleč preskromno, da bi si lahko drznil lastiti si kompetentnejše sodbe in ocene. Razen tega pa vem, da so odločilni sodniki za kvaliteto lista družbeni napredek vašega področja, ki v njem list sam sodeluje, in pa občani, ki so njegovi bralci in naj bi bil list zlasti sredstvo njihove samouprave. Zaradi tega ne zameri, če se Ti oglušam zgolj s prispevkom, v katerem bom površno nanzal nekaj misli, ki veljajo vsemu pokrajinskemu tisku in se mi zdijo aktualni kljub temu, da se ne morejo ponašati z kdo ve kakšno izvirnostjo.

## V razvitih državah imajo tudi močno razvit lokalni tisk

Med izredno pomembni mi potezami tega tiska — marsikdaj ne prav razumljena in hkrati podcenjena — je prav njegova lokalnost. V njej je namreč njegovo pravo bogastvo družbene zanimivosti in po tej se v glavnem tudi stopnjuje višina naklade. Stopnjuje po mojem mnenju tudi z razvitostjo kraja oziroma prebivalstva. V pogojih večje razvitosti, se mi zdi, dobiva celo večjo in močnejšo funkcijo. In čeprav bi morebitna analiza razmer pri nas v sedanjih okoliščinah pokazala nasprotno, bi bil vzrok najbrž prej še v splošnem zaostajanju kakor pa v resnici, ki bi bila prejšnji trditvi nasprotna. Govorim sicer brez znanstveno preverjenih dokazov, toda že bežen raz-

gled po svetu me v tem potrjuje: v razvitih državah imajo tudi močno razvit lokalni tisk. Ne da bi hotel poenostavljeno primerjati, pa je zanimivo, da se z večjo stopnjo družbenega razvoja tudi pri nas povečuje interes v podobnem smislu. O tem pričajo med drugim naraščajoče naklade pokrajinskega tiska ali pa celo ustanavljanje lokalnih radijskih postaj.

V zvezi s tem je seveda zanimivo vedeti, kaj pomenimo pod to lokalnostjo. Razmeroma počasen in tudi ne dovolj kvaliteten razvoj pokrajinskega tiska je nedvomno tudi posledica tega, da nismo takorekoč nikoli sedli k dovolj premišljeni razpravi in ugotovili njegovo funkcijo. Lokalnost nedvomno pomeni odločitev od osrednjega tiska (in hkrati združevanje z njim, ker ga mora dopolnjevati), pomeni njegovo specifičnost, nikakor pa ne more in ne sme biti sinonim za negativen lokalizem. V naših družbenih pogojih pa dobiva ta specifičnost še posebno značilnost: lokalnost se najtesneje veže s samoupravnostjo. Vzemimo kot majhen primer samo sedanjo akcijo evidentiranja morebitnih kandidatov za nove poslance in odbornike ter premislimo o vlogi lokalnega tiska v njej.

## Pomembno je pre-raščanje v tribuno samoupravnosti

Poleg žurnalistične zanimivosti in obrtne dognosti je, mislim, eno izmed poglavitnih meril za kvaliteto pokrajinskega tiska prav presoja, koliko napredka je posamezni list napravil v tem smislu tribune samoupravnosti. To pa pomeni, koliko in kako je s svojo vsebino seznanjal bralce-občane o

dogajanju na njihovih območjih, v komunah, hkrati pa tudi, koliko in kako je posredoval stališča občanov do tega dogajanja.

Slaba posledica neugotovljene funkcije pokrajinskega tiska v preteklosti je bil tudi neurejen družbeni in pravni status posameznih listov. Ustanovitelj so bili zgolj formalni uredništva listov pa so bila večinoma prepuščena lastni iznajdljivosti, bolj ali manj uspešnemu instinktu, slabim materialnim razmeram in marsikdaj — splošni kritiki. Ko si moramo v sedanjih razmerah prizadevati tudi za urejanje teh ustanoviteljskih odnosov, moramo imeti, se mi zdi, pred očmi predvsem naslednje:

— ustanovitelji (v glavnem družbeno politične skupnosti) morajo sami ugotoviti potrebo po listu in se dogovoriti za njegovo fiziognomijo;

— ustanovitelji s pogodbenim razmerjem izražajo živo zainteresiranost in prevzemajo družbeno politično in materialno skrb za delovanje lista;

— uredništvom je potrebno ustvarjati in priznati takšne materialne pogoje, ki bodo v njih lahko delovala kot samo upravne delovne organizacije (če so tako organizirani).

Menim, da je neupoštevanje teh osnovnih vprašanj v preteklosti slabilo predvsem napore za kvaliteto listov. Povzročalo je njihovo nestabilnost, fluktuacijo novinarjev, goli boj uredništev za obstoj namesto za vsebino itd.

Razumevanje teh vprašanj bo celo ob šibki materialni bazi komun prineslo vsaj kolikor toliko ustrezne načine in oblike financiranja. Lep primer takšnih poskusov se mi zdi prav pri »Dolenjskem listu« kot medobčinskem

# TRIBUNA JAVNEGA ŽIVLJENJA NA DOLENJSKEM

Dragi tovariš urednik,

ob 15-letnici Dolenjskega lista pošiljam vam in vašim sodelavcem iskrene čestitke in vam želim, da bi tudi v bodoče vodili list uspešno in da bi v svojem delu vsepovsod nalezli na pomoč in razumevanje.

Prepričan sem, da vam je ob ju bileju v največje zadoščenje napredek lista, ki je viden tako v njegovi vsebini, kot v razširjenosti in priljubljenosti. Danes prav gotovo upravičeno rečemo, da si ni več mogoče zamisliti političnega in kulturnega življenja na Dolenjskem brez tega glasila. List, ki je srečno preživel razne reorganizacije v naši teritorialno-politični ureditvi in našel svoje mesto kot glasilo dolenjskih komun, ima zdaj še posebno pomembno vlogo kot informator delovnih ljudi v našem samoupravnem življenju, pa tudi kot opora v uveljavljanju njihovih državljan-skih pravic. List je postal pomemben faktor posebno v uresničevanju tistih ustavnih določil, ki govorijo o javnosti dela samoupravnih in državnih organov, je pa tudi glasilo javnega mnenja, njegovih zapažanj, kritik in predlogov. To je seveda zelo odgovorna vloga in njeno uresničevanje ni odvisno samo od redakcije — ampak tudi od tega, kako drugi družbeni činitelji to vlogo razumejo in podpirajo.

Zelal bi vam ob tej priložnosti še posebej izrazil priznanje za poljudno obravnavo tako imenovanih »velikih« tem našega družbeno-političnega razvoja, ki mi je padla v oči zlasti ob diskusiji o novi ustavi in pred VIII. kongresom ZKJ. Brez dvoma je domačnost, ki veje iz lista, eden od razlogov njegove priljubljenosti. Seveda ni vselej lahko pojasnjevati zapletene družbene pojave in dogodke tako kot zasluzijo in v vsej njihovi vzročni zvezi. Zlasti zdaj, ko se na osnovi sklepov VIII kongresa rešujejo mnoga pe-

reča vprašanja našega nadaljnega razvoja, je še toliko bolj potrebno, da so vsi državljani obveščeni in da poznajo tudi globlje vzroke pojavov, s katerimi se srečujejo. Cim manj bo v našem življenju stvari ki so nedostopne ali nerazumljive



Bogdan Osolnik, direktor in glavni urednik KOMUNISTA v Beogradu

široki javnosti, tem manj bo tudi nespornost in neupravičene kritike.

Prav gotovo je list dosegel napredek tudi po tem, da se v njem poleg poklicnega uredništva oglašajo tudi drugi. Zelim Dolenjskemu listu tudi v tem pogledu — v vlogi široke in vsakomur dostopne tribune javnega življenja na Dolenjskem — še več uspehov v bodoče.

Tovariško vas pozdravlja  
BOGDAN OSOLNIK

glasilo, ki, sodeč po vsem, resnično raste iz širokega interesa in ob trdoživni zavzetosti novinarjev dosega (mimogrede rečeno) splošne uspehe v kvaliteti in nakladi.

Ziva zainteresiranost ustanovitelja za list bo se-

veda vključevala tudi drugačno delovanje izdajateljskih svetov, neposredno pomoč uredništvom in skrb za nenehno soočenje namena z dejansko vsebino lista. V okviru takšnega sodelovanja med ustanovitelji in uredništvom bo moralo biti prostora tudi za medsebojno kritiko, za skupno skrb pri vzgoji novinarjev, pri raz-

vijanju dopisniškega omrežja, pri organiziranju uredništev v nekakšne servise občanov za to tribuno itd. Toda vse to so vprašanja, ki jih v vašem uredništvu, tovariš urednik, dobro poznate. Prepričan sem, da jih boste v naslednjem obdobju z lastnimi silami in s trdno družbeno podporo dobro urejali.

## »Prebere ga 12 fantov...«

»Močno moram pohiteti z branjem Dolenjskega lista, saj z mano služijo še drugi fantje. Isti časopis nas prebere 12.« začel je vojak Franc Hrovatič svoje pismo, ko nam čestita za 15-letnico. Pred leti ni nihče sanjal o tako visoki nakladi. Zdal pa se je časopis razširil že preko naših meja. Najprej preberem pove-

## »Dokler ga nisem imel, sem nadlegoval mamo«

Ko dobim DOLENJSKI LIST, najprej pogledam prvo in zadnjo stran, potem berem vse od kraja, če ne prvi dan, pa čez dva ali tri dni. List mi veliko pove. Dokler ga nisem imel, sem vedno nadlegoval mamo, naj mi piše, kaj je novega. Zdal je nadlegovanja konec, ker mi tednik piše vsak teden. Včasih mi mama piše, da se je oženil ta in ta, pa ji sporočim, da sem to zvedel že iz DOLENJSKEGA LISTA. Berem ga (sram me je povedati) od aprila 1964, ko sem ga sam naročil. In zdaj ga dobivam v Aleksinac.

STANKO BLAŽIČ  
Aleksinac

sti, potem pa vse po vrsti. Najbolj me zanima razvoj naših podjetij in ustanov. Posebno rad sem zasledoval dogodke okoli IMV. Pogrešam pa križanke in športne podatke v širšem obsegu. Ko berem Dolenjski list, sem na tekočem z vsemi dogodki iz življenja ljudi v naši ožji domovini. Včasih se celo zgodi, da mi od doma pišejo kaj takega, kar sem prej že prebral v Dolenjskem listu. Naš časnik berem že deset let, a šele pri vojakih sem spoznal, kako koristen in potreben mi je. Dokler ga nisem naročil — zdaj ga dobivam že eno leto — nisem vedel, kaj se godi po Dolenjskem.«

FRANC HROVATIČ  
V. P. 2724 5  
STIP

## Kratko — a od srca

Tovariš urednik. Za bližnjo 15-letnico izhajajo Dolenjskega lista vam iskreno čestitam. Vaš bralec

HROVAT  
iz Novega mesta

že 15 letnikov časnika, kar zahteva da povemo o listu to, kar mislimo. Menim, da razveseljivi jubilej in praznično vzdušje v hiši Dolenjskega lista to tudi zahtevata.

Pred Dolenjskim listom je bila v preteklem obdobju izredno težka in odgovorna naloga. Številnih važnih nalog se je novinarski kolektiv domačega časnika pogumno lotil. Res je, da je pri večini opravljenih nalog dobro uspel, čeprav bi z odstranitvijo nekaterih pomanjkljivosti, ki pa niso bile ne vem kako velike dosegel še večjo ceno in bi pri občanah ustvaril še boljše razpoloženje. Pri tem mislim zlasti na prizvok senzacionalnosti, ki je včasih izstopala iz zmerne in trezno načrtane poti ter politike, ki jo je vodil uredniški odbor. Ne mislim, da bi senzacionalnost v celoti odstranili, verjetno bi jo bilo pa treba uporabiti samo v najnujnejših primerih. Kazno je tudi, da nekateri sicer dobri prispevki nimajo mobilizatorske vloge, temveč samo registrirajo ali pa le nakazujejo določeno problematiko.

Pri nekaterih prispevkih je opaziti, da so premalo dokumentirani in niso s svojo vsebino dovolj prepričljivi. Hočem reči, da je treba pred pisanjem določeno problematiko temeljito proučiti z vsemi prizadeti partnerji, na osnovi tega pa potem napisati članek ali komentar. Sploh moramo razlikovati, kaj je članek in kaj komentar. Le tako se lahko izognemo enostranskemu obveščanju, ki v današnjem času glede na splošne zahteve ni spre-

jemljivo. — Precej je pripomb na račun pokrivanja terena s prispevi. Pri tem ne bi iskali in našli vzroke samo v politiki uredništva, temveč tudi med tistimi, ki so prav tako dolžni, da uresničijo svoje naloge tudi s pisano besedo. V mislih imam številne družbenopolitične delavce in druge, ki bi lahko veliko pripomogli k pestrosti in bogatenju lista. Stati ob strani in kritizirati ni težko; pravilno bi bilo: sodelovati in potem kritizirati.

Enostransko bi bilo omenjati samo pomanjkljivosti v dosedanjem delu našega domačega pokrajinskega časnika, če hkrati ne bi opozorili javnost na nekatere objektivne momente, ki niso subjektivnega značaja. Najprej moramo vedeti, ta se novinar pri lokalnem tisku pri svojem vsakodnevem delu srečuje z najrazličnejšimi vprašanji, ki izžarevajo iz pestrih področij družbenega življenja. Ali se novinar res lahko spusti v vsako problematiko? Lahko — toda kakšen bo rezultat? Verjetno ne vedno najboljši. Tako se naš »univerzalec« srečuje s problemi gospodarstva, kulture, prosvete, sociale itd., vendar ne kompleksno (v celoti, površinsko), temveč parcialno (v podrobnosti). Vse to naložiti samo enemu človeku skoraj ni dosegljivo; zaradi tega objektivnega dejstva tudi nujno prihaja do napak. Ko se bo to vprašanje (večje število specializiranih novinarjev) kolikor toliko ugodno rešilo, bomo imeli tudi v Dolenjskem listu boljše in kvalitetnejše obveščanje.

Dolgo vrsto let je bilo pereče pri

našem domačem tedniku finančno vprašanje, ki je drobilo ustvarjalne sile še tistim redkim novinarskim kadrom. Kaže, da je to vprašanje šele v zadnjem času zadovoljivo rešeno; stanje se je v zadnjih letih izredno izboljšalo. Razumljivo je torej, da tudi to ugodno vpliva na razpoložanje vsega kolektiva, ki se lahko zdaj bolj usmerja na tista področja, ki zahtevajo novinarje, ne pa bančne uradnike.

Kolikor bomo v bodoče še bolj uvideli, da je Dolenjski list naš svetovalec, prijatelj, informator in mobilizator, mu ne bomo in mu ne smemo odkloniti potrebne podpore in pomoči; z nasveti mu bomo morali pomagati in želeli, da v bodoče svojo vidno družbeno vlogo odigra še bolje. Ob koncu ne bi mogel mimo dejstva, da je naš list s svojo izredno razširjenostjo, pestrostjo in priljubljenostjo skoraj v celoti pravičil svojo zahtevno družbeno nalogo. Resnično je postal javna tribuna našega občana. Naša želja je, da bi se v njem v bodoče še bolj kresala različna stališča, ki pa bi morala imeti vedno en sam namen: da poiščemo zares najboljšo in najbolj sprejemljivo rešitev. List bo to omogočil na tak način, da bo še bolj razširil krog svojih sodelavcev.

Visoki jubilej zahteva, da kolektiv Dolenjskega lista, vsem njegovim sodelavcem in bralcem želim v bodoče veliko uspehov z eno samo željo, da bi list postal še boljši informator, mobilizator in spremljevalec vseh pozitivnih premikov v naši družbeni stvarnosti.



# BRALCI IMAJO BESEDO

Od časa do časa se je dobro postaviti pred ogledalo, da bi se videli v njem, kakšni smo. Ogledalo so naši bralci. Oni so edini, ki nas lahko ocenijo take, kakršni v resnici smo. Pred njimi, ki nas nestrpnost čakajo od tedna do tedna, ki smo jim prijatelji in svetovalci, kronisti in obveščevalci, ne moremo skriti svojih napak. Zaman bi se delali lepe pred njimi, kadar smo potrebni graje. Nikdar pa se ni treba bati, da bi bili ob njihovo priznanje, če smo si ga zaslužili.

Bo morda kdo rekel, da to, kar smo zapisali, ni res? Mar ni resnica narobna: časnik je ogledalo stvarnosti, on je oko časa?! Tudi to je res. Toda da bi videli, ali časnik odseva stvarnost v vsej njeni resničnosti, se mora postavljati pred ogledalo tudi sam. To smo storili v obliki male ankete, ki je zajela natanko 100 bralcev Dolenjskega lista. Bili bi neskromni, če bi si domišljali, da je bila raziskava znanstvena. Populacija, ki smo jo raziskali, je premajhna in premalo reprezentativna, da bi mogli po rezultatih, ki smo jih dobili, sklepati o mnenju in sodbi vseh bralcev. Toda marsikaj nam je povedala tudi taka anketa, kakršno smo mogli uresničiti v naših skromnih razmerah. Za popolnejšo in reprezentativnejšo anketo ne bi zmogli ne sredstev in ne za to usposobljenih kadrov.

Naj bo to, kar ima toliko obetajoči naslov anketa, preprost pogovor z našimi bralci. Odkrito naj povedo, ali so zadovoljni z nami, kaj bi lahko bilo bolje, kot je, ali smo jih kdaj razočarali, pokažejo naj našo Ahilovo peto, kritizirajo naj in predlagajo, kaj bi kazalo izboljšati. Nikogar nismo prosili za hvalo. Še več: spodbujali smo bralce, naj bodo raje bolj kritični kot prizanesljivi. Nezaslužena hvala bi nas uspavala v prepričanje, da je vse dobro. Le dobronamerna kritika nam je lahko koristen vodnik in svetovalci pri našem nadaljnjem delu.

Praden smo začeli anketirati bralce, smo si izdelali načrt, po katerem je bilo treba obiskati čimveč krajev. Razen tega smo se odločili, da bo izbor anketirancev naključen. Kjer smo se po vnaprej izdelanem načrtu ustavili, tam smo začeli anketirati ljudi po vrsti, tako kot smo jih srečavali. Pri tem smo pazili samo na to, da bi sestava anketirancev (po spolu, izobrazbi, poklicu itd.) vsaj približno ustrezala strukturi vseh bralcev Dolenjskega lista.

## BREZ 'DOLENJCA' NE BI MOGLI BITI...

»Ko prebiram Dolenjski list,« je rekla Marija Strniša iz Lokev v Beli Krajini, »se mi zdi, kot da bi potovala. Tako mi je, kot da bi se pogovarjala z mnogimi ljudmi. Potem ko ga preberem, se mi zdi da sem veliko tega slišala in da mnogo več vem...«

Časopis prebira tudi njena deset let stara punčka. Najraje prebira vesti iz Novega mesta. »Oj, vidiš,« pravi svoji mami, »to je iz Novega mesta, od tam, od koder je bila naša stara mama...«

Mož ne bere dosti. Zato pa je obema Marijama, starejši in mlajši, všeč vse od začetka do konca, najbolj pa novice iz Bele krajine in iz Novega mesta. Zlasti pa pritegne njuno pozornost morebitna vest iz Vinje vasi, iz kraja, kjer se je rodila stara mama.

Ivan Jarnovič, Pikel 10, pošta Trebnje: »Dolenjski list imam raje kot kaj drugega. Najraje prebiram novice iz Trebnjega. Zanimajo me tudi senovske vesti, to pa zato, ker sem od tam doma. Želim, da bi bilo v časniku več zgodovinskega, več o biologiji, na primer o cvetlicah. Zeni bi bili dobrodošli kuharski recepti...«

Ko sem vprašal Jarnoviča

za poreklo njihovega Pekla mi je pojasnil, da je pri njih poletni zares huda vročina in da je poreklo imena njihove vasi najbrž v tej preprosti resnici.

In kaj je zaželel Dolenjskega lista? Se enkrat toliko naročnikov, kot jih ima danes. Preveč lepo, da bi moglo biti res.

Frančiška Murgel, Pangrč grm pri Novem mestu: »Dolenjski list je skoraj edini časopis, ki pride v vas. Doma nimamo drugega časopisa. Najprej preberem zadnjo stran, nato pa roman v nadaljevanju.«

Angela Her, Dolnja Težka voda: »Že dolgo hodi k nam. Letos sem ga nameravala odpovedati, ker se mi je zdel predrag. Tega nisem mogla storiti. Preveč ga imam rada. Vsak četrtek ga komaj čakam. Včasih brim vanj do enajstih. Ali nisem neumna?«

»Dolenjski list sem si dolgo časa izposojala pri sosedu,« je rekla Danica Turk iz Žužemberka 154. »Letos sem ga naročila. Komaj ga čakam. Najraje berem novice iz Žužemberka in Suhe krajine, potem pa vse od kraja.«

Danica je še povedala, da žužemberški dopisnik Milan Senica lepo piše. Pred njim je dopisoval Slavko Hotko.

OF se s tem ni strinjal, češ da je »glasova« po Sloveniji že dovolj. Nato smo se dogovorili za Dolenjski list, ime, ki ga ima naš pokrajinski časnik tudi še danes...«

Gustl Burger pregleda najprej slike, nato pa začne brati. Če bi bil urednik, bi moral urediti časopis tako, da bi bilo za vse prav. Objaviti bi moral več novic za preproste ljudi, več poročil o nesrečah in več pisanja o raznih dogodivščinah.

Ko sem ga vprašal za želje iz Lokev 4 v Beli Krajini, »se Dolenjskemu listu, je odgovoril, da mu želi, da bi se razvijal še naprej tako uspešno in da bi imel zmeraj dovolj denarja. Tej njegovi želji se je pridružil tudi njegov tovariš Ivan Kapš, prav tako prikojevalec v podjetju »Krojače.«

## Če bi bil urednik, bi...

Zapisali smo že v okviru, kjer so zbrani rezultati ankete, da 70 odstotkov anketirancev, če bi bili uredniki, ne bi nič spremenilo. Pustili bi vse tako, kot je sedaj, ker je tako najbolj prav. Preostale tri desetine pa svoje uredniške funkcije ne bi pustili



v nemar, ampak bi jo skušale krepko izrabiti za razne spremembe, da bi jim bil Dolenjski list še bolj po volji.

Jože Pečarič, Železnik pri Metliki: »Če bi bil urednik, bi objavil še več novic. Ta

želja izvira še iz časov, ko sem bil pri vojakih. Vojsko sem služil v Strugi v Makedoniji. Takrat sem prebral v Dolenjskem listu vse do poslednje vrstice.«

Jože je ob 15-letnici izhajanja Dolenjskega lista zaželel kolektivno še mnogo uspehov pri njegovem nadaljnjem delu. Dolenjski list naj pride v vsako hišo!

Cveta Omerzel, Gradac: »Če bi mi bilo dano urediti časopis, bi pustila vse tako, kot je sedaj, ker je tako najboljše. Preberem vse od začetka do konca. Želim, da bil tudi v prihodnje tako priljubljen. Vsepovsod ga pohvalijo.«

Milena Plut, Crnomelj: »Če bi bila urednica, bi objavljala več zgodovinskih romanov. Časopis prebiram pri stari mami, ki pravi, da ji je Dolenjski list od vseh časopisov najbolj všeč. Kolektivno Dolenjskega lista želim, da bi pridobil še več naročnikov.«

Vera Mravinec, Kanižarica: »Če bi bila urednica, ne bi nič spremenila. Najprej preberem vrenje, nato obvestila iz porodnišnic in nato poročila o nesrečah. Vse je zanimivo. Mož je rudar. Ko se vrne s 'sihta', se vleže na divan in vneto prebira 'Dolenjca'. Želim, da bi Dolenjski list še naprej tako lepo pisal...«

Janez Avsenak, Brestanica: »Če bi urejal Dolenjski list, bi objavil več športa. Toda tudi starejšim bralcem bi pustil prostor za tisto, kar njih zanima. O kmetijstvu bi manj pisal.«

Janez je povedal, kako je bil oče hud, ko so mu za nekaj časa prenehali pošiljati Dolenjski list. »Kaj pa je zdaj to?« se je razhudil. To je samo dokaz, kako so ljudje navezani na časopis.

Franč Požun, Zirkov dol 37: »Delam v Sevnici pri z-

## POLITIČNI KOMENTARJI - da ali ne?

Jože Vranešič, Crnomelj: »Časopis najprej preberem v naglici, nato pa, ko imam čas natančno. Vse me zanima. Nekateri sestavki so prekratki, zato problem premalo pojasnijo. Rajši imam daljše članke.«

Vseč mi je odkrit razgovor. Skratka: Dolenjski list ima premalo listov...«

Ivan in Terezija Zidar, Stolvnik: moža zanima bolj politika, ženo pa nesreče in romani. Sin Stanko je ljubitelj slikanic. Žena želi, da bi namenili več prostora gospodinjstvu. Vsi skupaj pa želijo Dolenjskemu listu veliko napredka.

Marij Lipovšek, Kladije 2: »V časopisu mora biti za vsakogar nekaj. Jaz preberem najprej zadnjo stran, nato sredino, potem pride na vrsto slikarica, sledijo sevnške vesti in nazadnje še novice iz Kompolja, od koder sem doma. Preberem vse naenkrat, nakar časopis odložim in ga ne vzamem več v roke. Političnih komentarjev nikoli ne berem, ker me politika ne zanima.«

Tako ona, toda njen mož ga, kakor smo zvedeli, menda kar vsega prebira. Za to sta mu potrebna dva večera.

Slavica Ocvirk, Glogov brod 13 a: »Preberem skoraj vse: najprej brežiške novice, nato zadnjo stran in tako naprej. Po svoje je zanimiv tudi odkrit razgovor. Pod članki sta pogosto podpisana Jožica Teppy in Oskar Gerjevič. Oba lepo pišeta. Dolenj-



darjih Star sem 18 let. Najraje berem sevnške novice. Zanimajo me tudi vesti iz Brežic, ker imam odondod (zaupno povedano!) punco. Z zanimanjem berem Argonavte in humor. Oče ga še bolj vneto prebira, ker ima več časa. Doslej me Dolenjski list še ni razočaral. Če bi bil urednik jaz, bi namenil več prostora humorju in uvedel bi tudi horoskop...«

Slavka Derganc, Trebnje: »Če bi bila urednica, bi pustila Dolenjski list takšnega, kakršen je, ker je dober. Najraje berem romane, zlasti pa Barako s punčkami. Preberem ga še isti dan, ko ga dobim, potem pa ga več ne vzamem v roke. Med podpisni največkrat opazim Zoranovo ime.«

Nada Černelič, Mali vrh 17, pošta Globoko: »Če bi bilo od mene odvisno, bi Dolenjski list objavljala še več novic iz domačih krajev. Najraje prebiram brežiške novice, romane, poročila o nesrečah in slikarico. Za politiko se ne zanimam.«

Vprašali smo, kdo izmed učencev bere Dolenjski list. Trije - dva fantka in ena deklica - so dvignili roke. Malo, toda upoštevati je treba, da so to četrtošolčki, ki jim je branje komaj steklo.

Janko Radej, ki se tako piše samo uradno drugače pa ga kličejo Ivan, je rekel, da bere Argonavte. Želi si še več slikanic. Včasih je tako nestrpen, da gre po časopis na pošto kar sam, ker se mu zdi, da ne bi mogel dočakati poštarja.

Branko Prosenik bere Argonavte in Klopotec, všeč pa mu je tudi Viharna pomlad. Silva Trpinč je ljubiteljica slikanic. Rada prebira novice iz Sevnice. Zadnjič je prebrala zanimivo vest o zboru volivcev.

Silvi Blaznik, učiteljica, ki se vsak dan vozi iz Sevnice, je Dolenjski list všeč, ker ga lahko uporablja kot učno snov. Rada ima slike krajev, ki jih pokaže otrokom, da bi si lažje predstavljali kraj, o katerem jim pripoveduje.



Otroku je težko predstaviti razvoj nekega kraja, če ga še nikoli ni videl.

Silvi je časopis všeč tak, kakršen je. Želi, da bi bil še naprej takšen.

Ko sem se v mraku vračal iz Sevnice proti Brestanici, sem na Blanci srečal Stanko Pišotek iz Rožnega 49. Vračala se je iz šole. Povabil sem jo v avto. Ko je prisedla, sem jo vprašal, kako to, da se vrača iz šole sama. Kje pa so fantje?

»Oh, ti fantje,« je dejala učenka šestega razreda, »ti pa niso kavalirji. Sam jih je, da bi jih kdo videl v družbi z dekletom. Mene pa je strah, ker moram sama domov. Na srečo bo zdaj dan daljši in bom prišla še zadnja domov.«

Stanka se je jokala, ko je brala zgodbo Baraka s punčkami. Bere tudi Argonavte in poročila o nesrečah. Rada bi, da bi Dolenjski list izhajal pogosteje, pa ne more, ker je tednik. Časopis prinese poštar vsak četrtek, včasih pa gre kar sama ponj. Posebno vnet bralec je stari ata. Želi, da bi časopis še naprej tako lepo pisal in nabaval ljudi.

Na koncu našega poročila o obisku v blanški šoli moramo zapisati še to, da je sedem učencev obljubilo nagovoriti starše, da bi se naročili na Dolenjski list. Tisto o Argonavtih in Klopoteu bi radi brali tudi oni.



v časopisu je novinar Grivec. Njegove članke berem, čeprav so od drugod. Želim, da bi imel Dolenjski list še dosti več naročnikov.«

## Obiskali smo tudi blanško šolo

Potrkali smo na vrata četrtega razreda. Odprla nam je učiteljica Silva Blaznik. Nato je dala besedo nam.

ankete, nas je povabila v učilnico. Otrokom je lepo razložila namen našega prihoda. Nato je dala besedo nam.



## »Ni časa za branje...«

»Imam veliko dela. Domov pridem utrujena in ko vzamem Dolenjski list, včasih zaspiš z njim v roki. Zares, premla ga berem, da bi lahko sodila o njem.« je rekla Dragica Cavlovič, kuharica v menzi metliškega obrata »Novoteksa«.

»Dolenjski list kupuje mož. Jaz ga berem zelo malo, skraj nič. Imamo še druge časopise in ni časa, da bi jih lahko vse brala.« je izjavila Marija Gregl iz Brestanice.

»Imam dva otroka. Z njima sem tako zaposlena, da mi ne ostane časa za branje Dolenjskega lista. Pač pa ga mož prebere skoraj vsega. Včasih preletim zadnjo stran. Ko bo sta otroka večja, bo drugače.« je rekla Gilda Zakšek iz Stolovnika 4.

»Bere ga predvsem žena, ki je doma sama, ker sem jaz po štirinajst ur dnevno zdoma. Delam na železnici pri Vidmu-Krškem. Zveze z vlakom so zelo slabe. Zaradi tega ni časa za branje, saj ga je še za spanje premalo. Roman mi je všeč. Žena prebere časopis dvakrat, trikrat.« je pripovedoval Alojz Bovhan iz Lončarjevega dola 15.

Pri Jožetu Skofljancu iz Mrtvic 44 je Dolenjski list stalen družinski član, vendar premla bran. Mož nima časa, žena pa slabo vidi. Časopis le z večjega preletita. Zadnjič so prišli sosedje, da bi pregledali seznam izrebranih dobitkov trgovskega podjetja Ljudska potrošnja v Brežicah. Sreča Mrtvičanom ni bila naklonjena.

## Včasih tudi jeza...

Amalija Kukovič iz Stolovnika 33 je pripovedovala, da so lani naročili Dolenjski list. Potem ko so ga dvakrat

sedovih. Zelo se ji je dopadel. Najraje je prebrala novice in poročila o nesrečah. Časopis se ji je tako priljubil, da se je sklenila naročiti nanj

Ko sem jo vprašal, kaj bi hotela zaželeli Dolenjskemu listu ob 15-letnici njegovega izhajanja, je odgovorila, da bi rada, da bi ji časopis ostal zvest in da ne bi prenehal prihajati v Stolovnik 33, kakor se je bilo to že zgodilo

Vinka Zalokarja iz Drnove ga 77 Dolenjski list nima več v kartoteki svojih naročnikov. Vinko je hud, ker je prišlo do prekinitve. Ko so nekdanji naročniki iz videmske-krške občine malo pred novim letom spet začeli dobivati Dolenjski list, ga v Drnovo na številko 77 ni bilo. Kako je prišlo do napake? Vinko se je vpraševal, na kakšen način so njega spregledali. Otroci so sitnarili, zakaj ni več »Dolenjsca« pri hiši. Naposled se je gospodar odločil, da bo naročil časopis Delo.

Žena, ki je zelo rada brala Dolenjski list in ki smo jo anketirali kar na njivi, kjer je nabirala regrat, bi rada nagovorila moža, da bi pozabil na jezo in da bi spet naročil njen priljubljeni list.

## Nepozabni spomini

Cilka Soldat, čuvajnica 19, Blanca: »Lani sem po dežju pešala proti Sevnici Poskušala sem avtostopati. Pomahala sem črnemu fiatu 1100. Ustavil se je. Po sto metrih vožnje mi je šofer povedal, da je od Dolenjskega lista. Bil je to krepak mož, okroglega obraza, z naočniki brez okvira, ki pa si jih je večkrat snel. Bil je zelo vljuden. Peljal me je do ambulante. Rekel je, da mu je zelo ljub, ker se lahko z mano pogovarja o listu. Ko sem izstopila, me je slikal. Obljubil mi je, da mi bo poslal fotografijo. Vidite, to je moj spomin na Dolenjski list.«

Cilka, ki je rojena v Selah pri Dobovi, ni naročena na Dolenjski list. Redno ji ga prinaša sosedja, včasih pa ga prestreže, ko ga prinese poštar. Najprej prebere zadnjo stran. Nato je na vrsti vremenska napoved, da bi vide-la, ali res ne bo dežja. Z zanimanjem prebere vesti iz

bolnišnice. Prebere tudi novice iz brežiške občine, ker je od tam doma. Všeč ji je Baraka s punčkami. Iz drugih komun prebere tisto, kar se ji zdi zanimivo. Priljubljene so tudi naslednje rubrike: Ogledalo, Ljudje med seboj in druge. Novic iz Sevnice je premalo.

Ali jo je kdaj Dolenjski list razočaral? Enkrat mu je pa res nameravala pisati. To je bilo takrat, ko je padel potnik iz brzovlaka. Poročilo o tem je bilo pomanjkljivo. O železničarju — čuvaju, ki je poklical rešilca, ni bilo nič napisano. Bilo je omenjeno neko tretje ime, ki ni imelo nobene zveze s tem. Članek se ji je zdel zares krivičen.

Cilka preživlja dolge ure v čuvajnici z branjem časopisov. Včasih bere tudi kak roman, ne sme pa brati črno-belih zvezkov, ker so preveč napeti in bi odvrčali njeno pozornost od odgovorne službe.

## »Prvi so pisali o našem izvozu...«

Janko Kragl, Brezovo 3: »Vsak dan se vozim z vlakom v Krmelj, kjer sem obratovodja v Metalni. Ko pridem domov, pomagam še očetu v gostilni. Z Dolenjskim listom sem zelo zadovoljen. Ko je Metalna izvozila prve žerjave v Nemčijo, je bil ta časopis prvi, ki je pisal o tem. Delavci so bili veseli. Rekli so, da je to list, ki je vreden njihovega zaupanja, ker se tako zavzema zanje. Delavci Metalne so bili namreč zvečne rudarji in so se po opustitvi rudnika preusmerili v nov poklic.«

Janko najprej prebere zadnjo stran, nato pa sevniške novice, ki pa jih je zadnje čase zelo malo. Enkrat je po-

slal časopisu članek, ki pa ni bil objavljen. Želi, da bi list prodril v vse, tudi najbolj za kotne kraje in da bi objavljal novice od vsepovsod.

Miro Šemrov, Bizeljsko: »Z urednikom sva osebna znanca. V nepozabnem spominu mi je ostal ustni časopis, za čigar uspeh sem se tudi sam precej angažiral. Zdi se mi, da je bila to prireditev, ki je zares uspela. Ne bi bilo slabo, če bi jo še kdaj organizirali.«

Miro najraje prebira brežiške vesti in kroniko nesreč. Novice iz Ribnice in Kočevja prebere, če so zanimive, sicer pa ne. Odkrit razgovor bi bil še boljši, če bi obravnaval več pisem hkrati.

## Ali bo potreben dežnik?

Pepca Nose, Gaberje pri Novem mestu: »Najprej preberem vreme. Časopis začnem prebirati od zadaj. Poročanje o življenju kmetov ni zmeraj najboljše. Enim gre dobro,

drugim pa tudi ne. Časopis pa piše, kakor da gre vsem dobro.«

Martina Stajnar, Drnovo 3: »Ata je rekel, da ne bo naročil Dolenjski list. Bil je jezen

zaradi tega, ker so ga naročnikom iz krške občine prenehali pošiljati. Čez čas je pozabil na jezo in ga je spet naročil. Ata pogleda najprej, kakšna je vremenska napoved, jaz pa preberem najprej Barako s punčkami in Testament. Poštarja čakam nestrpno. Včasih, kadar je slabo vreme, prinese moker časopis.«

Karlina Urbanč, Drnovo 44: »Najprej preberem vremensko napoved. Ta me zanima zato, ker hodim v šolo, pa moram vedeti, ali moram vzeti s sabo dežnik.«

Ko nam je Karlina zaupala, da bere samo vreme in nesre-



če, je Martina, njena prijateljica pripomnila:

»Uh, jaz pa ga berem, dokler ga vsega ne preberem.«

## Ni vse tako, kakor pišete...

Janez Vraničar, Metlika: »Nimam posebnih kritičnih pripomb. Edino vest o tem, kako so napadli avto, se mi ni zdela verjetna...«

Anonimnik iz Zg. Reštanja: »Toliko ste pisali o odpisu davkov, pa ni iz tega nič...«

Franc Zibert, Blanca: »O kmetijstvu je preveč hvale. Na Blanci niso bili vsi tako zadovoljni z arondacijo, kot ste pisali v Dolenjskem listu...«

Anonimnica iz Brezovega:

»Kaj ste pa mislili, da vam vse verjamemo? Članek o kmetijstvu so včasih naphinjeli...«

Anonimnik iz Račjega sela: »V vašem časopisu je polovico lažnivega...«

Antonija Rožman, Nova vas št. 20: »Vse rada preberem, samo tisto ne, kjer piše, da so Bizeljanci zadovoljni z arondacijo. Pišite o tem, da morajo delati prav, pa bomo vsi zadovoljni. Vsi moramo biti eno...«

## Kaj so še rekli anketiranci?

Hedvika Petruna, Dvor 34: »Poročila Dolenjskega lista o svojih težavah, ki jih ni malo, mi takoj padejo v oči. Ob tem si mislim: ni prav, da naročniki in občine ne izpolnjujejo svojih obveznosti. Vsak bi moral vedeti, da časopisa ni mogoče izdajati, če ni denarja. Vsakokrat me tudi zanima, koliko je spet novih naročnikov...«

Anton Vovk, Zafara: »Ce naročijo časopis, naj ga tudi plačujejo. Z mano uprava nima težav...«

Davorin Novak, brivec — Trebnje: »Na občnem zboru gasilskega društva, kjer so nam podelili odlikovanje iz Beograda, ni bil noben dopis-

jo večje podpore! Bolna sem na pljučih, davka je 70 tisoč din, kot vojna vdova pa dobim samo 1200 din. Kako naj živim s tem?«

Franc Smrkeč, Bizeljsko 138: »Preveliki lokalpatriot ste. V naš konec pridete premalo. Sicer pa smo najbrž sami krivi, ker ne dopisujemo...«

Marija Erjavec, Kamna gorra 9: »Objavljajte več novic, več poročil o nesrečah, več zgodb iz vsega sveta...«

Marija Springer, Trebnje: »Ce ne bi bilo romanov, Dolenjski list ne bi bil toliko vreden...«

Ivan Jerina, Metlika: »Več športa...«

Marija Dornik, Metlika: »Pišite več o kmetijstvu in o življenju v tovarnah...«

Polde Dergane, Metlika: »Pogrešam več spominov iz narodnoosvobodilne vojne...«

Janko Slane, Rosalnice 22: »Več spominov iz partizanskih dni...«

Stefka Tavčar, Stefka Orlič in Jože Dumašič, vsi iz metliškega obrata »Novoteksa«: Nihče od njih se ne zanima, kdo je avtor sestavka. Zaradi tega se ne zapomnijo nobenega novinarjevega imena.

Če bi imeli dovolj prostora, bi se tako zvrstila še druga imena anketirancev: Zalka Zibert, Trebnje; Heda Zeljko, Račje selo; Amalija Fotočnik, Gradac; Danica Gros, Črnomelj; Jožefa Omerzo, Brestanica; Marija Kic, Trebča vas št. 10; Fani Černelič, Mali vrh; Staniko Kostevc, Pišce; Ivan Cizl, Dečna sela 51; Tončka Kostevc iz Malega vrha in številni drugi.



nik in tudi od SZDL ni bilo nikogar...«

Ana Suštar, Metlika: »Na Suhorju se je zgodila nesreča. Avto z nemško registracijo je bil ves razkopan. Čakala sem, da bo Dolenjski list poročal o tem, toda zaman...«

Ivanka Petric, Krvavci vrh št. 7: »Pišite o tem, da bi bilo treba zmanjšati »štibro«. In nam vojnim vdovam naj da-

Anketa, čeprav ni reprezentančna, je vendarle pokazala, da je Dolenjski list priljubljen in nepogrešljiv v večini domov na Dolenjskem in v Spodnjem Posavju. Najbolj nas je razveselilo ugodno mnenje bralcev o svojem časniku in njih občutek, da pripadajo listu in da so mu dolžni svojo skrb. Veseli nas tudi odkritost, s katero so anketiranci obravnavali hibe našega časnika. S takimi bralci je lepo sodelovati.

Anketa je spet ponovno zgovorno dokazala že znano resnico, da je Dolenjski list najučinkovitejši politični aktivist in ne le obveščevalec. Kdor spregleda ta njegov pomen, ta ne ve dosti o vlogi našega tednika, ki je v mnogih primerih edini časopis v hiši in pogosto tudi edini aktivist, ki prestopi prag kmečke hiše.

V anketi smo slišali tudi izjave, s katerimi se ne moremo strinjati. Vseeno teh izjav nismo zamolčali. Bili smo do konca zvesti sklepu, da bo anketa odkrit pogovor z bralci in da ne bomo izpustili nobene izjave, pa če bo še tako pikra.

Anketar: F. M.

# KAKO SMO PRIPRAVILI ANKETO

Anketirali smo 100 bralcev Dolenjskega lista, od tega 48 moških in 52 žensk. Vsak peti človek, ki smo ga ustavili in vprašali, ali bere Dolenjski list, ni odgovoril pritrdilno. Štirje od petih, ki smo jih ustavili, so se predstavili kot bolj ali manj redni bralci našega pokrajinskega časnika. Med njimi je bilo 30 kmetov (in kmečkih gospodinj), 27 delavcev (med njimi precej pol delavcev, pol kmetov), 10 gospodinj (izven kmetijstva), 8 uslužbencev, 6 obrtnikov, 4 upokojnenci, 4 dijaki in študentje, 4 učenci osnovnih šol, 3 vajenci, 2 učitelja in 2 tehnika oziroma inženirja. Izmed 100 anketirancev je bilo 23 takih, ki niso marali, da bi objavili njihova imena ali pa nam imen sploh niso hoteli izdati. Med anonimnimi anketiranci je več moških kot žensk in več kmetov kot ostalih poklicev.

Štirinajst od sto anketiranih bralcev je izjavilo, da so naročeni na Dolenjski list od vsega začetka. To pomeni, da so hkrati z Dolenjskim listom jubili tudi oni, saj so bili vseh petnajst let zvesti svojemu listu in ga tudi v času preizkušenejši (podražitevi) niso zapustili. Čestitke, ki so naslovljene na Dolenjski list, veljajo tudi njim.

Ko smo vpraševali anketirance, kaj bi storili, če bi se za nekaj časa prelevili v kožo glavnega urednika, jih je 70 od sto odgovorilo, da bi pustili list takšen, kakršen je sedaj. Trideset anketirancev je odgovorilo, da bi to in ono spremenili, bodisi da bi namenili še več prostora domačim novicam, da bi objavljali več poročil o nesrečah, več obvestil iz matičnega urada, bolnišnice, porodnišnice itd. ali pa bi dajali prednost romanom, slikanicam, fotografijam in podobno.

Anketirance smo tudi vprašali, katero novinarjevo ime je najbolj zapazeno v časniku. V trebanjski občini so najčesteje navajali Zorana, v Metliki Jakobca, v Črnomlju Rio Bačarjevo, v Brežicah Jožico Tepepyvo. Nekateri so navedli tudi imena dopisnikov. V Beli krajini so nekateri imenovali kot novinarja Dolenjskega lista Petra Romaniča, čeprav je ta v resnici novinar Dela. V Suhi krajini in v kočevsko-ribniškem koncu je bilo omenjeno Grivčevovo ime. Vendar pa je bilo tudi 23 odstotkov takih anketirancev, ki se niso

mogli spomniti niti enega novinarjevega imena. To so tiste vrste bralci, ki jih podpisani članki ne zanimajo. Ali tako, kot so rekli nekateri: »Ni važno, kdo je napisal, važno je, kako in kaj je napisano...«

Naposled nas je zanimalo tudi vprašanje, kaj ljudje najprej preberemo, ko dobijo v roke »Dolenjsca«. Večina anketirancev (32 odst.) se je opredelila za domače novice. To se pravi, da najprej, ko začne listati po časopisu, odprejo tisto stran, kjer so novice iz domačega kraja oziroma občine. Takih, ki najprej začno brati obvestila o umrlih in rojenih ter o drugem, je bilo med anketiranci 12 odstotkov. Ena desetina anketirancev najprej začne brati romane, podlistke, slikanice in podobno. Pozornost ene osmine anketirancev pritegnejo najprej nesreče in zanimanje druge desetine vreme. Nekaj pa je bilo tudi takih, ki najprej preberemo politične komentarje in odkrit razgovor, šport in drugo. Dva anketiranca sta izjavila, da najprej pregledata vse slike oziroma fotografije. Eden je rekel, da bere vse od začetka.

Ko preberejo ljudje tisto, kar jih najbolj zanima, berejo seveda še naprej, tisto pač, kar jih zanima. Večina je izjavila, da prebere večji del časnika. Zenske začno brati zvečine od zadnje strani. Približno polovica anketirancev najprej preleti časopis, nato pa prebere tisto, kar jo zanima. Najprej pride na vrsto najbolj zanimivo, nato pa se med tednom, medtem ko čakajo na naslednjo številko, zvrsti še tisto, kar je manj zanimivo. Večina odobrava razdelitev lista po komunah, ker imajo zdaj bralci možnost, da preberejo več novic iz domače občine.

Anketirance smo nadalje vprašali, če so kdaj zasledili kako neresnično vest, poročilo o dogodku, ki se jim ni zdelo verjetno. Na to vprašanje je 18 odstotkov anketirancev odgovorilo pritrdilno. Večina med njimi je menila, da se jim zde poročila o dosežkih zadrug in posestev včasih malce olepšana. Tako, na primer, poročila dopisnik, da je bila izvedena arondacija brez težav in da so prizadeti kmetje z razumevanjem pristali na zamenjavo zemlje, čeprav v resnici ni bilo čisto tako.



# KAKO PRERASTI V JAVNO TRIBUNO?

Vsak list, osrednji ali pokrajinski, je vedno zrcalo družbenopolitičnega in ekonomskega razvoja celega naroda ali tistega njegovega dela, ki mu je namenjen.

V okviru te nesporne zakonitosti pa je vendar dovolj prostora in možnosti, da vedno pridejo do izraza prizadevanja in obliko, valne sposobnosti uredniškega kolegija in seveda glavnega urednika, od česar je odvisna fiziognomija ali podoba lista. Ravno ta fiziognomija pa je tisto, po čemer se loči neki pokrajinski list od drugega, pa čeravno imata oba enake naloge in programe.

Pri pregledu prehojene petnajstletne poti našega lista je zato koristno ugotoviti, s kakšnim posluhom za družbenopolitična dogajanja je izgrajeval svojo lastno podobo in v koliki meri je ob tem postal vedno bolj last vseh svojih bralcev.

Odgovor na to nam med drugim vsekakor lahko da tudi število naročnikov, ki vedno raste, iz česar sledi, da jim je list postal nepogrešljiv informator. Vso to število množico bralcev si list namreč ni pridobil s pomočjo administrativnih priporočil in ukrepov, saj teritorij bralcev Dolenjskega lista že dolgo ni več upravno povezan, ampak z vedno bolj izostrenim posluhom za najraznovrstnejše, življenjske probleme občanov, povečini članov Socialistične zveze v posameznih občinah Dolenjske in Posavja. To dejstvo je vsekakor dokaz, da je takšen list tema dvema re-

gionalnima enotama potreben in hkrati jamstvo za njegov uspešen razvoj in splošno razširjenost v bodočnosti.

Se posebej pa smo ob petnajstletnem jubileju lista dolžni ugotoviti, da si je list resno prizadeval spremljati kulturno-prosvetna dogajanja na območju svojih bralcev, čeravno je to področje dejavnosti manj razvito in za določene skupine bralcev tudi na žalost še manj zanimivo. Ob tem je treba poudariti, da list o kulturno-prosvetnih manifestacijah in problemih ni poročal v jeziku reporterskih šablonov, ampak v jeziku repertoarskih šablonov, temveč da je rad ponudil besedo in prostor kulturno-prosvetnim delavcem iz različnih področij njihovega udejstvovanja. Čeravno se je včasih zgodilo, da so bili takšni sestavki morda predolgi in prezahtevni za povprečne bralce, pa si je na ta način uredništvo lista vendar uspelo ustvariti že lep krog sodelavcev za poročanje o kulturnih problemih. Menim pa, da je tudi za bralca bolj koristno, če neko kulturno vest in problem zve v nepopačeni, čeprav včasih nekoliko bolj suhoparni obliki, kakor pa da mu jo serviramo v osladno prikojenih noticah z neestetskimi ilustracijami povrhu.

K sreči uredništvo našega lista te poti, ki jo včasih opazimo v nekaterih naših pokrajinskih tednikih in osrednjih listih, ni ubralo. Nasprotno; ugotovimo lahko, da se izredno trudi doseči čim bolj estetsko podobo lista in ga opremiti z ilustracijami naše pokrajine ter iz življenja naših lju-

di. Posebno v zadnjem času so bile pogostne likovne ilustracije z deli dolenjskih in posavskih živčevih in preminulih umetnikov, kar nedvomno mnogo prispeva k estetski podobi lista in k vzgoji bralcev. Od takšne poti si list prav gotovo tudi v bodoče lahko obeta uspeh: razširil in izoblikoval si bo krog svojih sodelavcev ter vzgojil in izobrazil množico svojih bralcev.

In kako naj list kot glasilo Socialistične zveze preraste v »javno tribuno«? Menim, da edino s sodelovanjem vedno večjega števila tistih občanov, ki so aktivni oziroma naj bi bili aktivni v samoupravnih organih na vseh področjih družbenega dogajanja, saj je njihova dolžnost, da o svojem delu obveščajo svoje občane-volilce in proizvajalce.

To je sicer preprosto povedano, toda pot v takšno preobrazbo lista bo še dolgotrajna. Precejšen uspeh v tej smeri bi dosegli že s tem, če bi razni samoupravni organi in proizvojniki, kulturi in prosveti ter organi občinskih samouprav vsaj na kratko seznanjali v listu občane s problemi, ki jih rešujejo na svojih sejah, pri svojem delu v proizvodnji in v družbenih organizacijah. Na žalost pa njihove, dostikrat sicer važne razprave, ostanje ohranjene samo v dolgih zapisnikih in analizah, ki bodo nekoč bremenile naše arhive, zaživele pa ravno zato ne, ker občani proizvajalci in upravljavci z njihovo vsebino niso bili seznanjeni.

STANKO SKALER

# Veliko premalo cenimo in poznamo delo prosvetnih delavcev

Dovolite, da ob 15. rojstnem dnevu priljubljenega tednika podam nekaj misli in se za trenutek ustavim na straneh, ki nam že vrsto let prinašajo novice in zanimivosti iz domačih in tujih logov.

Na običajno vprašanje, kaj v Dolenjskem listu najraje prebram, bi morala vsekakor odgovoriti: novice in zapiske o delu v domači občini. Seveda ne gre prezreti tudi rubrik, ki poročajo o delu gospodarskih organizacij; zanimiv je nadalje tedenski pregled zunanje političnih dogodkov in političnih dogajanj v državi, privlačne pa so še rubrike Ljudje med seboj, Pisma uredništvu itd.

In kaj si v Dolenjskem listu še želimo? Naj bi pogosteje in ne samo ob jubilejih objavljali zgodovinske zapiske in razprave o naših krajih. Nekaj podobnega, kot prebramo zdaj o 600-letnici Novega mesta. Člani novinarskega kolektiva naj tudi v prihodnje obiskujejo delovne kolektive in se seznanjajo z njihovim delom ter s problemi. V četrti letošnji številki sem zasledila zanimiv članek »Kaj lahko nudimo mladini. Upam, da bomo še večkrat imeli priložnost prebrati podobne razgovore z našimi prosvetnimi delavci, katerih delo veliko premalo cenimo in poznamo.

Ker je Dolenjski list namenjen predvsem podeželju, menim, da bi bili sezonski kmetijski nasveti prav dobrodošli na njegovih straneh. Tu di gospodinje naj bi imele po možnosti svoj kotiček, v ka-



terem bi lahko izmenjale svoje izkušnje in recepte. Dobri in preizkušeni recepti so prav gospodinjam na podeželju težko dostopni.

V upanju, da bo Dolenjski list s svojo pestro vsebino tudi v prihodnje stalen gost naših domov, uredništvu in upravi iskreno čestitam!

MAJDA ZABKAR, Boštanj

# »Pester naj bo, življenjski, napreden!«

Ob 15-letnici izhajanja našega domačega tednika je uredništvo zaprosilo za kratke ocene tudi svoje prve sodelavce in druge kulturne ter javne delavce. Med njimi je tudi književnik JOZE DULAR, ravnatelj Belokranjskega muzeja v Metliki. Rade volje nam je odgovoril na spodnji vprašanji:

V.: Kako ocenjuješ Dolenjski list in njegovo delo v poldrugem desetletju, ki se v »zgodovinski« domačega pokrajinskega tednika pravkar izteka?

»Dolenjski list je bil potreben. Ze zaradi tradicije, zaradi posebnosti pokrajine, ki ima svoj razvoj, svoje poglede in svoje potrebe. Če list v desetih, petnajstih letih ni usahnil, je znamenje, da ga ljudje potrebujejo. Morda se ne vsakdo. Toda nezadržana rast naldade govori, da je na dobri poti. Zato sta lahko zadovoljna uredniški odbor in voljni vsi, ki jim je pri srou uprava lista, lahko so zadovoljni vsi, ki jim je pri srou napredek in razgledanost naših ljudi. Poznam nekatere: če ne prebere domačega tednika, postane nemiren. Nekaj mu manjka. Del njega samega je namreč postal Dolenjski list.

Zdi se mi, da smo vsi bralci in naročniki Dolenjskega

lista velika družina. Na deset tisoče nas je. Iz kraja v kraj si podajamo roke in veliko si imamo povedati. Ali se vam ne zdi, da bi bilo močno prazno, če bi nenadoma ti topli stiki prenehali, če bi ta tiskana beseda čez noč usahnila?

Za to smo lahko hvaležni občinskim skupščinam in odborom SZDL, ki so z denarno pomočjo pripomogli, da je med nami samimi, pa še med tistimi, ki živijo v daljnih krajih, ustvarjen tako tesen stik. Hvaležni smo lahko uredniškemu odboru, ki z nemajhnim trudom, vendar spretno povezuje to veliko družino dopisnikov in bralcev. Da potem zvedo v Posavju, kaj se godi v Beli krajini pa v Zužemberku, Mirni, v Ribniški dolini in drugod. Lepo je, če imaš prijatelja, ki te vsak teden zvesto obišče in ti natrese toliko novic in zanimivosti. Res, samo hvaležni smo mu lahko in vsem tistim, ki ga pošiljajo v svet!

V.: Česa se danes, po 15 letih, najbolj živo spominjaš kot eden prvih belokranjskih dopisnikov našega časnika?

»Česa se spominjam kot dopisnik Dolenjskega lista v teh petnajstih letih? Kot neljub spomin mi je

tista, aktivistična zaletavost prvih let, ki jo je bilo polno naše časopisje in za katero se naši ljudje niso in niso mogli ogrevati. Verjetno tudi tisti ne, ki so jo propagirali. Vse je bilo nekaj tujega, preveč umerjeno po uvoženih vzorih. Takrat so bili stenci, uredništvo in trudodani. In otroke nismo dajali v otroške vrtnice, ampak kar v jasli. Da, spomnim se, da takrat tudi metliško pustovanje ni bilo na liniji in so ga zato skušali prepovedati. Da, vidiš, dragi urednik, spomnim se, da so me prav zaradi tega pustovanja, ki sem ga opisal v Dolenjskem listu, klical na

zagovor. Prav zdi se mi, da so pustovanje istovetili z mističizmom

No, potem se je vse počasi umirilo. Odpadlo je, kar je bilo nezdravega in ljudje so pisali, kar jim je ležalo na srcu. Spoznali so, da spada v domač list tudi šala, zapis o preteklosti, notica o sejmih, popravljeni poti, o drobnih in vsakdanjih stvarih. To, sredi česar človek živi, za kar dela, se veseli, in če je treba, tudi trpi.

Vidiš, zato se mi zdi, da je Dolenjski list na pravi poti. Pester naj bo, življenjski, napreden! Vsakemu naj da kaj. In vsi mu pomagajmo. Vsak po svojih močeh in sposobnostih. Saj je vendar naš, ta Dolenjski list!

JOZE DULAR



Miroslav Kugler: V GOSTILNI

# SPOMINI, KI GREJEJO SRCE

Mar je zares minilo že petnajst let? Čas blazno hiti. Meni pa se zdi, da še ni tako dolgo od dne, ko me je bil v Podzemlju, kjer sem takrat služboval, obiskal moj dragi prijatelj Jože Zamljen — Drežec in me osrečil z novico, da se za Dolenjsko in Belo krajino rojeva nov časopis, lokalno glasilo »Dolenjski list«. Povabil me je med sodelavce, hkrati pa me naprosil, naj spletem v Beli krajini čim gostejšo mrežo naročnikov.

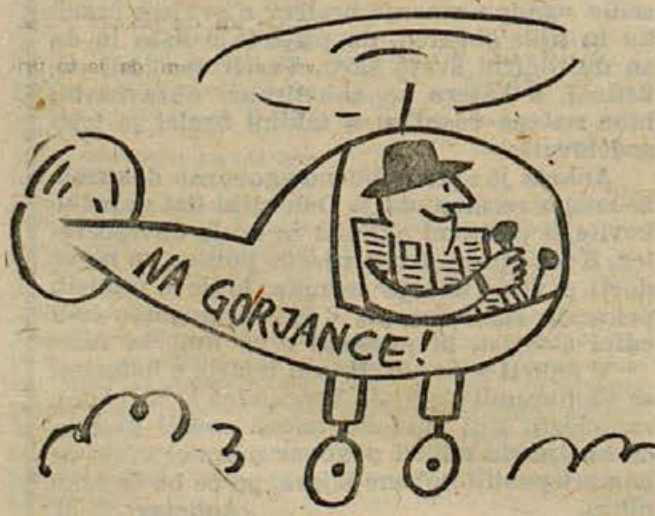
Tiskana beseda je opoj, je slast, ki ji ne uide nihče, kdorkoli je kdajkoli začel v njeno past. Zamljenov obisk me je vsega prevzel in mi dušo in srce ogrel, da sem se z vsem ognjem vrgel v delo za Dolenjski list, ki je že s prvo številko izpričal, da bo postal »naše gore liste«. Takrat je bila v Podzemlju nižja gimnazija in moji dobri učenci, ki so zdaj, po petnajstih letih, na uglednih položajih v upravni, politični, socialni in kulturni službi, posvečeni napredku Bele krajine, so takrat postali moji vneti pomočniki v akciji za pridobivanje prvih naročnikov. Ivan Žunič, sodnik za prekrške v Črnomlju, njegova sestra Anica, zdravstvena delavka, Franci Pavlinič, predsednik sodišča v Črnomlju, in še dolga dolga vrsta mojih nekdanjih učencev — vsi smo že po prvih številkah Dolenjskega lista začutili, da smo končno tudi v odmaknjenih Beli krajini dobili časopis, ki bo

postal ogledalo našega dela in naših prizadevanj za prikaz lepe, sončne Bele krajine in za odraz kulturno-prosvetnega ter političnega dela in napredka deželice med Gorjanci in zeleno Kolpo. Dolenjski list nas je povezal v kolektiv, ki se je pričel zavestno vključevati v dejavnost, kakršno mu je narekoval čas prvih povojnih let, čas obnove in socialistične izgradnje deželice, ki je s svojo revolucionarno tradicijo šele z dnem, ko smo dobili »naš časopis«, zadihala iz polnih pljuč. Osveščeni po vseočiščujočem vetru, ki je iz dolenjske metropole zavel preko Gorjancev, smo začutili, da delamo za stvar, ki nam je blizu; in s tisočermi srčnimi nitmi smo se prirasili h glasilu, ki je iz tedna v teden, od številke do številke postajalo naš otrok, čigar rasti smo se veselili.

S toplino v srcu se spominjam dni, ko sem obiskoval prijatelje in znance med kmetskim prebivalstvom Podzemlja, Zemlja, Otoka, Primostka, Krasince, Boršta, Mlak, Prilozja, Gradca, Kloštra in Vranovič ter pridobil med njimi ne samo prve naročnike, ampak tudi prve sotrudnike, dopisnike za Dolenjski list. Preproste, žuljave roke, ki že dolga leta niso prišle za pero, so z vnmemo, veseljem in notranjim ognjem pisale dopise in članke ter spomine na narodnoosvobodilni boj v Beli krajini. Iz

tedna v teden sem se radoval, ko sem dognal, da se dopisniška mreža zgoščeje v belokranjskih vaseh. Prav vsi smo čutili, da postaja Dolenjski list pravcata živa vest vsega, kar se je takrat v Beli krajini ugnetalu za njen lepši in progresivnejši obraz. Bil je čas, ko smo željno pričakovali sleherne nove številke; čas, ko je Dolenjski list prinašal politično in kulturno življenje v sleherno belokranjsko vas.

Uredniško delo se je množilo, naraščalo in terjalo novih moči. Jožeta Zamljena, prvega urednika, ki so ga dolžnosti klicale v izrazito prosvetno dejavnost, je zamenjal drugi in še zdajšnji urednik Tone Gošnik, ki je lepega dne povabil vse sodelavce in dopisnike na posvet v Novo mesto, kjer smo sestavili obširen program za nadaljnje delo in sodelovanje pri Dolenjskem listu. Vrsta političnih in kulturnih delavcev pa tudi preprostih dopisnikov iz kmetskih vrst se je takrat zllila v en sam tovariški kolegij, z zavestjo, da smo dolžni še in še, zmeraj bolj in bolj delati za »naš list«. Med povabljenici sem srečal tudi prijatelja in književnika Jožeta Dularja, ki me je potlej često obiskoval v Podzemlju, jaz pa njega v Metliki, da sva izmenjavala misli in načrte za plodno sodelovanje zlasti na strani Dolenjskega lista, ki jo je uredništvo odmerilo kulturno-prosvetnim problemom Bele krajine. Nobenih velikih





# Opravljeno je bilo veliko delo

**Na vprašanja našega uredništva odgovarja Bogo Komelj, upravnik Študijske knjižnice Mirana Jarca v Novem mestu**

**VPRAŠANJE:** Te dni pred 15 leti je izšla prva številka novega lokalnega časnika — Dolenjski list. Kako ste jo sprejeli takrat, ko ste imeli v študijski knjižnici MIRANA JARCA že dolgo vrsto lokalnih listov slovenskih okrajev in še daljši seznam in tudi že vezanih letnikov lokalnih časnikov naše ožje pokrajine iz tega in prejšnjega stoletja?

**ODGOVOR:** Tudi danes, ko sta radio in televizija zelo razširjena, sodijo časniki še vedno med najvažnejše informatorje, ker jih moremo prebirati ob vsakem času, jih moremo hraniti in so vsakomur dostopni. Če je časnik tako važen danes, je bil toliko bolj potreben in pomemben pred petnajstimi leti, ko je izšla prva številka Dolenjskega lista. To je bil za Dolenjsko pomemben dogodek, saj smo šalno čutili vrzel, ker nismo imeli svojega pokrajinskega lista. Že več kot stodvajset let težijo Novomeščani, da bi imeli svoj list. Prvi časnik je dobilo Novo mesto v revolucionarnem letu 1848. To je bil nemško pisan, a v slovenskem duhu urejen Sloveniens Blatt, ki je usahnil že po polletnem izhajanju. Po daljšem premoru sta v letu 1885 začela izhajati kar dva časnika: Dolenjske novice (1885 — 1919) in Resni glasovi (1885 do 1. 1. 1886). Leto 1906 se je Dolenjskim novicam pridružil Dolenjec, ki je doživel le 19 števil. Dolenjske novice je v letih 1921 do 1922 nadomestil Sedanjost. Leto 1924 in 1939 sta bila dva neupešna poskusa obnoviti Dolenjske novice. Po drugi svetovni vojni je izšlo nekaj števil volilnih glasil Mladinski vestnik, »1. maja« in Svoobodno volimo. Tudi Kočevje in Krško sta imela občasna lokalna glasila, a Bela krajina je poskusila s svojim Belokranjscem. Z Dolenjskim listom smo dobili glasilo, ki se je razen Dolenjskih novic edino trdno zadržalo v svojem geografskem območju.

Naša knjižnica je z veseljem sprejela Dolenjski list in ga uvrstila v svoje zbirke, kjer s svojimi petnajstimi letniki častno sodi med zelo kvalitetna lista Sloveniens Blatt in Resni glasovi. Študijska knjižnica Mirana Jarca v Novem mestu hrani skoraj v celoti vse dolenjsko periodiko razen Dolenjca, Belokranjca in listov iz Krškega in Kočevja.



Če kdo med bralci hrani omenjene liste v celoti ali v posameznih številkah, prosimo, da jih proda ali podari naši knjižnici.

**VPRAŠANJE:** Kako ocenjujete doslej opravljeno delo, ki ga je naš domači pokrajinski tednik opravil in še opravlja na področju politične agitacije, mobilizacije in propagande?

**ODGOVOR:** Velik uspeh je že samo dejstvo, da ima Dolenjski list za seboj petnajst zaključenih letnikov. Opravljeno je bilo veliko delo. V prvih povojnih letih so bile potrebne razne množične akcije, na katere smo danes že pozabili. Sele ob preletavanju starih letnikov opazimo, kolikšen del je imel ravno Dolenjski list pri uspehih teh akcij, saj je bil stalni tolmač, propagator, obveščevalec in spodbudnik. Vsako politično in kulturno manifestacijo spremlja na svojih straneh še danes.

**VPRAŠANJE:** Na Vaših policah je že lepa vrsta vezanih letnikov Dolenjskega lista; ali bralci kaj segajo po njih, kdaj in čemu? Katera področja v tedniku jih zlasti zanimajo?

**ODGOVOR:** Če pogledamo statistiko izpostojenih knjig v

naši knjižnici vidimo, da so letniki Dolenjskega lista prav vsak dan izpostojeni v čitalnici. V petnajstih letih je bilo objavljenega marsikaj, kar bo trajno uporabno in je sprejeto tudi v slovensko bibliografijo. Uporabljajo ga predvsem dijaki in študenti za izdelavo referatov, maturitetnih in seminarjskih nalog in večkrat tudi za diplomsko delo. V njem iščejo največ gradivo iz zgodovine, zlasti iz obdobja NOB, narodopisja, spomeniškega varstva, arhitekture, urbanizma, književnosti, umetnosti, gospodarstva in podobno. Zanimivo pa je, da uporabljajo največ prvih deset letnikov, medtem ko kasnejše manj. Po mojem mnenju je temu vzrok sedanji način urejanja v težnji, da je objavljeno iz vsake devetih občin čim več trenutno aktualnih prispevkov in manj takih, ki dajejo časniku trajnejšo vrednost.

**VPRAŠANJE:** Kaj menite o sedanji nakladi Dolenjskega lista? Včasih so v Novem mestu tiskali po nekaj sto izvodov DOLNJSKIH NOVIC, pred zadnjo vojno pa je imel npr. SLOVENSKI NAROD nekaj nad 7000 izvodov kot slovenski popoldnevnik. Kaj Vam pove naklada 24.000 izvodov našega tednika?

**ODGOVOR:** Brez dvoma je naklada 24.000 izvodov zelo velika, saj prejme Dolenjski list skoraj vsaka druga družina v devetih občinah, ki jih list zajema (50.673 gospodinjstev), neupoštevajoč primerke, ki gredo izven tega območja. Kljub tej nakladi ima še možnost razširjanja, saj bi bilo idealno, da bi prišel v vsako gospodinjstvo. Toda tako visoka naklada nalaga tudi veliko moralno odgovornost, saj ni dvoma, da tak list ustvarja javno mnenje. Včasih premočno preverjen sestavek preraste začetni okvir in sproži plaz, kar večji del ni v korist lista, še manj pa prizadetemu. Popravki, ki neizbežno sledijo, jemljejo listu objektivnost. Brez dvoma pa je stvarna in dobronamerna kritika potrebna in koristna. Dolenjske novice so res imele nizko naklado, so pa vseeno izhajale, ker so imele lastno tiskarno in bogatega lastnika. »Slovenski naroda«, ki sodi med najboljše slovenske časnike za obdobje do prve svetovne vojne, je v letih pred drugo svetovno vojno kvalitetno tako padel, da res ni mogel imeti večje naklade.

**VPRAŠANJE:** S čim bi Vi popestrili dosedanje vsebino in obliko Dolenjskega lista? Kaj svetujete uredniškemu odboru ob 15-letnici izhajanja doma-

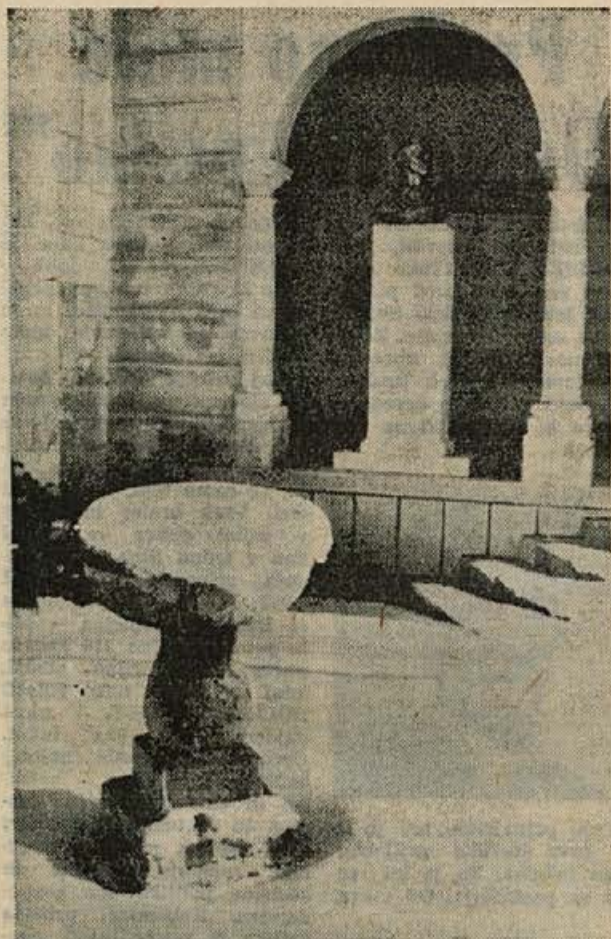


Letos bo poročilo tudi 100 let, odkar je bil v Novem mestu prvi telovadni nastop in prav bi bilo, da bi kdo o tem pisal.

Dolenjski list je tudi edini registrator vsega kulturnega in športnega življenja v devetih občinah in prav bi bilo, da bi zapisal prav vsako prireditev, pa čeprav v enem samem stavku.

Ne bom več nadaljeval s takimi predlogi, ki bi list sicer obogatili, ker vem, da je prvenstvena naloga Dolenjskega lista predvsem obveščanje javnosti, ne pa nadomeščanje časopisa, ki ga Dolenjska nima.

BOGO KOMELJ



Marsikateri kotiček našega mesta je zanimiv, če ga s pravšne strani pogledamo skozi objektiv (Foto: Polde Grahek)

## TEŽKO PRIČAKOVANI GOST

V listu mi ugaja vse, vendar najraje berem prispevke o NOB, krajše zgodovinske prispevke in drugo, zlasti iz krajev, kjer sem partizani. Rad imam podlistke, kot je TESTAMENT, pestrost srednjega dela, karikature, šale in razne novice iz domačih krajev. Zelel bi več krajsih zgodovinskih podatkov in spominov iz NOB. Vseč bi mi bilo, ko bi imel DOLNJSKI LIST še več strani.

Tednik je zame in duševno težko pričakovani gost. Veliko piše o mojem smarjem, kem predetu in krajih, ki jih dobro poznam, čeprav že 17 let nimam priložnosti, da bi jih obiskal, kol želim. Na Dolenjsko pridem vsako leto komaj za 14 dni.

DOLNJSKI LIST je kot pismo iz domačih in poznanih krajev; da mi vse, česar mi domači ne morejo povedati v pismih. Zelel bi si pa še več. List berem še polnih dva

najst let, od leta 1953. Takrat sem bil pri sestri Pepci Katič, naročnici, in od tedaj me stalno obiskuje, kjer sem daleč od ožje domovine. Če bi se moral odrediti drugim časnikom, bi DOLNJSKI LIST najdlje obdržal.

Razen mene prebera časnik tudi drugi v družini, sosedo Rozika Raketi in kakšen Slovenec, ki pride na obisk iz Mitrovice.

Ob petnajstletnici želim tudi veliko uspehov v naslednjih letih, da bi pridobil še več bralcev in naročnikov. Hkrati pozdravljam domače znance in prijatelje in vse naročnike DOLNJSKEGA LISTA.

JOŽE LUZAR  
peš. podpolkovnik,  
Kos. Mitrovica

**MALI OGLASI V NAŠEM LISTU VAM PRINESEJO ZANESLJIV USPEH!**

izkušenj nisva imela za publicistično delo, rasla sva ob Dolenjskem listu in z njim, a kulturni utrinki, ki jih je Dolenjski list priobčeval izpod najinih peres, so vse bolj in bolj postajali važen doprinos za Dolenjsko in Belo krajino. Ocene odrskih uprizoritev, ki so usmerjale pionirsko kulturno prizadevanje amaterskih odrov, so navduševale mladino, ki se je združevala v igralških družinicah, da je kmalu skoraj ni bilo belokranjske vasi, kjer bi mladina ne igrala.

Sredi Velike loze je, skrita v zelenje dreves, dihala odmaknjeno življenje partizanska vasica Gršiče. Nikoli ne bom pozabil, kako so prav po za slugi Dolenjskega lista in njegovih ocen oz. poročil o dramatski dejavnosti takratne mladine prišli k meni mladi ljudje iz vasi Gršiče in Krivoglavice ter me naprosili, naj jim pomagam pri izvedbi treh enodejank. Njihovo navdušenje ni poznalo ovir! Sredi Gršič so si v skednju uredili oder. Namesto kulis so znesli na oder najlepša posteljna prestirala iz obeh vasi, mize, stole, police in omare. Mladi navdušenci so Tomčevi mami izpraznili skoraj vso hišo in prenesli nujno potrebne rekvizite na »gledališke deske«. Vsi družinski kofanci v obeh vaseh so morali darovati igralcem najlepše narodne obleke, robače, zabunce, zastore, čemere in škrlake, ki so bili dedkom in babicam najlepši spomin na nekdanjo mladost — in scena je bila nared! Bil sem režiser, lektor in masker; giršičko »gledališče« v skednju je našlo svoj raison d'être kot odmev prvega parti-

zanskega gledališča v Crnomlju. In nekega nedeljskega popoldneva so tri enodejanke zaživele. Hvaležni gledalci so nagradili mlade igralce z aplavzom, po igri pa se je vsa ta kulture žejna srenja oddejala še ob majolikah belokranjske črnine in nasitila za mlami, obloženimi s prosto polico in prhogačicami, ki so jih vsem — igralcem in gledalcem — napekle giršičke in krivoglavške gospodinjice. Ej, lepo je bilo! Pravcati praznik, da je petje odmevalo od Velike loze, da so pod mladimi, spočitimi nogami, ki so rajale in plesale, vzdihovale žganice na skednju, da je žlahtna volja še dolgo v noč vasovala v vseh srcih in pobratila vse — igralce in gledalce.

Potlej je prišel na vrsto Gradac; Podzemelj in Vranoviči nista hotela zaostajati. Gostovali smo celo v gasilskih domovih obrobnihi vasi prav tja do Stranske vasi in Semiča.

In vse te dejavnosti bi ne bilo, če bi nas zanjo ne navduševal in če bi našega dela ne omenjal — Dolenjski list!

Nekega dne me je spet obiskal urednik Tone Gošnik in me navdušil, naj za Dolenjski list napišem daljšo povest iz življenja Bele krajine med NOB. Moji živi stiki z ljudmi, srčno dobrimi Belokranjci, in njihove pripovedi o trpljenju in junaškem zadržanju belokranjskih vasi v najstrašnejših dneh so rodili povest »Veliki dnevi«, ki jo je v nadaljevanjih priobčeval Dolenjski list leta 1953 in leta 1954. Kaj bi se sprenevedal? Mi-

slim, da je bilo moje sodelovanje v Dolenjskem listu s to povestjo naj-srenejši dogodek za moje pisateljsko pero. Vesel sem bil, da sem se s to povestjo, ki so jo Belokranjci radi brali, vsaj malec oddolžil moji dragi, nepozabni Beli krajini za vse, kar mi je dolga leta tako nesebično dajala. Ob branju so ljudje živahno komentirali dogodke izza vojnih dni, ki še niso bili pozabljeni, saj so prenekatere srce ranili, da rane še danes niso zaceljene.

Sodelovanje v Dolenjskem listu sem vedno smatral za častno in odgovorno nalogo. In ko me je službena dolžnost iztrgala iz objema Bele krajine, ko sem se poslovil od deželice, ki sem jo v dolgih letih vzljubil, kot vzljubi sin rodno mater, mi ni bilo hudo samo za to sončno deželico vinske trte in njenimi starosvetnimi izročili, ampak hudo tudi za odrezanost od Dolenjskega lista, ki mi je dolga leta utiral pot do srca prenekaterega čudovitega Belokranjca. Takrat sem se zavedel boleče modrosti, ki mi jo je pred smrtjo zaupal belokranjski bard Engelbert Gangl: »Bela krajina je strastna ljubica! Kogar enkrat objame, ga ne izpusti iz objema nikoli več. Nikoli več!«

Ob jubileju »Dolenjskega lista« toplo želim, naj bi še dolga leta tako kot doslej izvrševal politično, kulturno-prosvetno in socialistično poslanstvo za srečo in napredek Dolenjske ter Bele krajine!

SKOFJA LOKA, v februarju 1965  
LOJZE ZUPANČ

## V skrbem sem za naročnino

DOLNJSKI LIST najprej na hitro prelistam, podrobno ga berem zvečer, ko imam čas. Najprej pregledam novice iz Novega mesta, ker sem

### TUDI ČE MLEKO KUPI...

»Komaj čakam četrtek,« je povedala Mimi Tomšič iz Ljubljane, »ko pride Dolenjec«. Prej sem živela v Semiču, nato v Ribnici in komaj nekaj mesecev v Ljubljani. Rada se spominjam tistih krajev in ljudi, s katerimi smo živeli skupaj. Na vse to me spominja Dolenjski list, vse mi je domače in zanimivo, posebno iz ribniškega in belokranjskega konca... Ko dobim list v roke, ga takoj prelistam in začnem prebirati, pa čeprav kipi mleko na štedilniku...»

CIRIL ADAM  
Zidani Most







# (Ne)odvisnost

Sporočilo na dopisnici: »Zaradi tega in tega (članka) odjavljam vaš časopis — takoj. Kar je plačane naročnine — obdržite! Tovariški pozdrav...«

Ustno: »Tisti tvoj časopis kar odjavljam. Samo kritizirate... Saj veš, tisti članek... Da vas ni sram...«

Za hrbtom: »Kaj se bo norčeval iz mene tisti pisun... Glej, tole leti prav name, prav mene javno sramoti... Mu bom že pokazal!«

V podjetju: »Kako pa si to predstavljate, tole pisanje? Ste morda zato tu, da nas boste kritizirali, nas učili, kako naj delamo, nam solili pamet?... K nam nikar več ne pridite, konec z oglasi, konec z reportažami! Ko se boste popravili...«

Vedno in povsod: Užaljenost, če kdo začuti, da je pisanje naperjeno proti njemu, in škodoželjnost, če obravnava drugega, znanca, (ne)prijatelja. Užaljenost in škodoželjnost, grožnja s tožbo in hvalisanje, ker vsi jih tako dobro...«

Svobodni smo in neodvisni. Smo za to, da razkrinkavamo družbene ekscese, napake in pomanjkljivosti, smo za to, da bičamo slabosti posameznikov in kolektivne slabosti, smo zato, da...

Stopamo po stopnicah. Številnih stopnicah. Iz hiše v hišo, iz urada v urad. Pritiskamo na kljuko, čakamo v predsobah, pisarnah tajnic, posedamo v foteljih pred vrati in na zabojih za drva ob pečeh, govorimo in moledujemo, čakamo. Zbiramo denar. Oglase, čestitke, plačane reportaže, oglase, čestitke, reportaže. Povsod. In hodimo po stopnicah, pritiskamo na kljuko, čakamo pred vrati.

— Z oglasi je konec! Zaradi vašega pisanja! Kako pa si to predstavljate?...

— Dinar je začetek milijona. Vsakega (dinarja je škoda, varčujemo... morda drugič.

— Spet ste tu?! Seveda, denar, denar... ne bo nič, nimamo! Organi upravljanja so sklenili: nobenih oglasov, nobenih čestitk — varčujemo...«

— Reklama? Kaj nam pomeni reklama, ko gredo proizvođači kar sami! Saj nam ne gre za reklamo, pri vas ne zaleže... To je le podpora listu, ampak tega je le preveč, preveč teh praznikov... Če ne shajate...«

Ta grozi s celim vragom, oni s tožbo, tretji (tj so v večini) godrnjajo, da to ni noben časopis, ko ne kritizira napak, samo hvali, sami pa vidijo lumparije okrog sebe, četrti te nažene skozi vrata, peti...«

Moledujemo za denarjem, za oglasi, čestitkami, reportažami. Moledujemo in lomimo ostrino naših peres, mižimo in spet zbiramo denar, da bi lahko izšli, da bi lahko še naprej pisali, odkrivali in kritizirali napake in pomanjkljivosti...«

— Vse izvide časopisa bomo odjavili, zaradi vašega »neodgovornega« pisanja. Z oglasi pa konec, ne pridite več...«

Vidim napako in zamižim. Lahko me toži, ob priliki nažene, smo ob oglase...«

In spet sem odlomil ostrino na peresu.

FRANCE GRIVEC



Branko Lukić: OB KRKI

# Odgovarja prvi urednik DL

Intervju z Jožetom Zamljenom

Tovariš Jože, česa se po 15 letih, odkar je 17. febr. 1950 izšla prva številka DOLENJSKEGA LISTA, takratnega glasila OF dolenjskih okrajev, tudi danes še najbolj živo spominjaš? Bil si prvi urednik lista — glavni in odgovorni, tehnični in terenski, dopisnik in še kaj? Kaj ti je od takratnega novinarskega dela ostalo najbolj živo v spominu, pa če je bilo prijetno ali tudi ne?

Petnajst let je že tega? Človek skoraj ne bi verjel, tako hitro teko leta. Saj ni tako daleč čas, ko sem pisal spomine na desetletnico, pa jih je že pet več. Toda kar je res, je res, teh petnajst let že temeljito čutim v kosteh, še bolj pa v sapi, ki jo je včasih premalo, včasih pa toliko preveč, da bi jo oddal kar za devize, ki nam jih tako zelo primanjkuje. Danes bi prav gotovo ne mogel biti več novinar, ker bi ne zmogel take hitrosti in naglice iz tako različnih področij dela in krajev, konec koncev pa se še kaj zmuzne in sprenegavi, da so ljudje užaljeni podolgem in počez, navznoter in navzven. V tistih letih je bilo drugače. Čeprav smo bili še polni zanosa revolucionarnih let, nam je list prinesel olajšanje, rekel bi lahko neko sprostitivo. Kar bi moral deset in desetkrat povedati na najrazličnejših krajih, to si lahko napisal enkrat in slo je med svet. Ljudje so z veseljem brali in bili ponosni, da imamo Dolenjci zopet svoj list.

Ko sem hodil po vaseh in nabiral hvale in graje, napotke in »izpadke«, so mi ljudje kar z nekim ponosom govorili: si videl Dolenjski list? Si bral Dolenjca? V Dolenjskem listu je bilo! To nas je pripeljalo tudi to tega, da Dolenjski list ni bil samo zapisovalec dogodkov in razmer, temveč tudi kritičen opazovalec in zapisovalec. Z drugimi besedami povedano: Dolenjski list je s svojim kritičnim opazovanjem in zapisovanjem postal vzgojitelj, ki je kazal pot v socialistično zavest posameznikov in družbe.

Tedaj pa se je začela druga pesem. Tudi taki so bili, ki so takole dejali: Tudi jaz imam čast, pa čeprav ni čisto po ofarski pridigi, ki jo tiskaš v Dolenjskem listu. Ne dam se valjati po vašem listu. Tožil vas bom, list pa odpovedal! Da, tudi to je delal naš list, da je temeljito izprašil one, ki so bili le preveč zaverovani v staro miselnost. To se je dogajalo posebno onim, ki so se s to staro miselnostjo skrivali v novo nastajajočih trgovinah, zadrugah in pri raznih akcijah. To so bili časi; obilo lepih, da čudovito lepih doživljanj, pa tudi marsikatero grenko s pelinom in tavžent-rožami začinjeno je bilo treba požreti...«

Od zgoraj s predpisi, od spodaj z naveti, z desne s prečiščevanjem, z leve z okrožnicami, spredaj z božanjem, zadaj z breami obložen in obtežen sem v enem letu in še nekaj čez postal kot razjarjen pes, ki ti, da mu le pokažeš dva razkroče-na prsta, že zarenči, pokaže zobe kot od sv. Jurja zaboden zmaj ter popade. Takrat sem moral k zdravniku. Blagi mož mi je priporočil počitek, za zdravlila pa predpisal reči in piši slamniki, pravi, pravcati ribniški slamniki, da me ne bi še sonce obdarilo s sončarico v prelepih Smarjeških Toplicah. Ker sem bil trdno prepričan, da me tak medikament ne bo pozdravil in ker sem bil trdno prepričan, da tudi nimam toliko masti na glavi, da ne bi mogel na sonce, sem slamniki porabil za nabiranje gob in nošenje rib in rakov.

Ozdravil sem telesno in duševno, kar se pa novinarstva tiče, imam najraje novino — posebno še, če se ji pravi portugalka.

Kako ocenjuješ prehojeno pot domačega pokrajinskega tednika?

V prvi vrsti vam moram čestitati, da ste zdržali to dolgo pot in fanta lepo in pošteno odgojili. Že samo dejstvo, da je list iz 3000 izvodov v petnajstih letih pri-

nem življenju in izpopolnjevanju.

Kljub močni razširjenosti domačega tednika, dnevnega časopisa in revij ter tudi močnega zanimanja za izpopolnjevanje v strokovnem in splošnem znanju (knjižničarji govore o stalnem dvigu bralcev v knjižnicah), pa kulturno prosvetno udejstvovanje kot tretja stopnja dviga splošne kulturne ravni pada. Pevskih zborov skoraj ni več, dramski nastopi se stalno zmanjšujejo, koncerti resne glasbe zevajo od pra-

čem je Dolenjski list dosegel najljepše uspehe v minulem obdobju in kaj po Tvojem mnenju zdaj morda zanemarljivo? Skratka — kaj sveitujes uredništvo?

Ko pregledujem stare letnike našega Dolenjskega lista se mi zdi, da je najlepše uspehe dosegel v političnem pogledu, da so bili gospodarski članki na dostojni višini, da je delavsko vprašanje skupno s samoupravljanjem dobilo pravo obeležje. Mislim pa, da bi moral tak časopis kot je naš posvečati več pozornosti tudi vzgoji mlajšega rodu doma kot v šoli, na cesti kot v javnih lokalih. Smo v času, ko se okolje mladega človeka tako hitro spreminja, da ta mladi človek težko ugotavlja kaj slabo, da potem sprejema le tisto, kar mu je najbolj po godu in kar najbolj prija njegovi notranji, prirojeni naravi. Mislim, da bi naš domači tednik s takimi članki dosegel prav lepe uspehe.

Letos praznujemo 20-letnico osvoboditve in ne bo dolgo, ko bomo praznovali 35-letnico našega upora, začetka narodnoosvobodilne vojne in ljudske revolucije. Vse bolj se mi dozdeva, da zanemarljivo objavljamo takih člankov. Ne gre za časopis in slavljenje posameznih junastev in prenapetih partizanskih pripovedk, ampak za našo najnovejšo zgodovino, za naše napore in tegobe, za slava in zmage, iz katerih se je rodila naša socialistična domovina in končno gre tudi za vzgojno plat vsega tega. Danes ne prestanto govorimo o kolektivnem delu, o kolektivnih naporih, ki bodo porajali naše novo življenje in naš novi svet, pri tem pa pozabljamo, da imamo prav v narodnoosvobodilnem boju največ svetlih zgledov skupnostnih naporov, skromnosti, samopremagovanja, zadovoljevanja s tistim kar imamo, tovarištva in junastva. Vse te čudovite lastnosti bi nam danes prišle prav, če bi jih imeli ali vsaj znali uporabljati pri vzgoji nas samih.

Dragi urednik Tone, pogovorila sva se o marsičem, ne dajem pa nikakih receptov, kajti te naj daje naš priznani Ivačič ali še kak drug kuhar, niti ne kakšnih nasvetov. Z naveti je prav tako kot s tistim: »Nasvet je brezuspešno prizadevanje matere



Isidor Mole: Jože Zamljen — Drečje

šel na številko 24.000 je znak, da ga imajo ljudje radi in da najdejo v njem vse, karkoli si poželijo. Če bi list ne bil ljudski, če bi ne prinašal našega življenja v sliki in besedi, bi že zdavnaj odmiri in nihče bi se ne spomnil odpetega miserera. Nič zato, če kdo od užaljenostki iz dna duše odpove list; na njegovo mesto jih pride pet novih. To je samo dokaz, da je list s pravega konca prijel in prikazal napako, tam kjer je, pa je v prihodnjem ne sme več biti.

Da je Dolenjska v teh 15 letih obdržala in razvila svoje domače glasilo OF in Socialistične zveze, je prav gotovo tudi pomemben kulturni dogodek. Zlasti na podeželju se je v teh letih na tisoče in tisoče ljudi privadilo na redno branje »svojega« domačega tednika. Med njimi so si nesteti medtem naročili tudi že dnevne časnike, razne revije in druge časopise. Ali ni bil eden izmed namenov ob ustanovitvi Dolenjskega lista tudi načrt za široko izobraževalno in kulturno-prosvetno akcijo v naši pokrajini? Kaj meniš, kako je uspela? In — kako se uspeva?

Spominjam se let, ko sem bil še za učenika v prelepi šentjernejski dolini. Takrat je bil časopis le za boljše sloje, takozvane mesečnike, katerim je krava vsak mesec povrgla tele ali pa še celo vsak dan. V kmečkih hišah je bil časopis le redek pojav, pa še to bolj za zavijanje tobaka kot za dušno hrano. Največkrat je prišel časopis v hišo zato, da ne bo zamere pri gospodu, pa naj si bo ta iz farovža alj iz šole. Danes je Dolenjski list skoraj v vsaki hiši; da, tudi najbolj zakotnih podgorskih vaseh je videti Dolenjski list na mizi. To je prav gotovo velikanski korak naprej v izobraževalnem pogledu. Ljudje so se navadili na branje in to je prvi pogoj za smotrnejše delo v kulturno-prosvet-

ni, godbe na pihala izumirajo. Kje so vzroki tega nasprotja? Ali je res, da so to stran kulturno-prosvetnega izživljanja prevzeli televizija, radio in kino? Ali pa je to naše že skoraj bolesto hlastanje po izvenslužbeni in honorarni zaposlitvi zatrl v nas vsak smisel za tovrstno dviganje lastne kulturne ravni? Kaže, da nam je hitri življenjski tempo vzel občutek za temeljito in trajnejšo vadbo, kar zahteva kulturno-prosvetno udejstvovanje. Menda ne bomo prišli do tega, da bomo na proslavah in akademijah poslušali gramofonske plošče, na pogrebih pa poslušali žalne koračnice, žalostinke in nagrobne govore z magnetofonskega traku? Pri vsem tem ne gre za samo in izključno samo za najvišjo in najboljšo raven izvajanja, ampak gre v glavnem za to, da z najtemeljitejšim študijem spoznamo lepoto kulturne stvaritve in da z lastnimi napori ustvarimo najvišjo raven.

Če je Dolenjski list opravil velikansko nalogo, da je privadil naše podeželsko ljudstvo na redno branje, potem mora spodbuditi tudi vse bralce, da se bodo kulturno-prosvetno udejstvovali, kajti kultura nekega naroda se ne meri samo po številu napisanih knjig, narisanih slik, sklesanih kipov in znanstvenih razprav, temveč tudi po številu bralcev v knjižnicah, amaterskih gledališč, orkestru, godb in pevskih zborov.

Naj mi mladina ne zamere, če vidim samo v takem umislju kulturno-prosvetno udejstvovanje, prav nič pa nisem navdušen nad razbijanjem po škafčkih in kuhinjskih pokrovkah ter da me delajo nervoznega dolgočasni vrisčki in vpijoče pegatke.

Česa pogrešaš v tedniku, v katerem si pred 15 leti napisal prvi uvodnik? V



narave podariti...« in tako dalje. Eno moramo pribiti: naš Dolenjski list je star 15 let in s svojim dosedanjim delom napravil zrelostni izpit. Naj živi še dolgo, dolgo let, vam pa, ki ste od časopisja, krepak: zdravo in srečno!

JOŽE ZAMLJEN

## Pismo iz Smederevske Palanke

Dolenjski fantje iz Trebnjega in Ribnice, ki smo pri vojakih v Smederevski Palanki, radi prebiramo DOLENJSKI LIST. Tukaj smo tri mesece, pa smo se že kar privadili. — Jože Slak, Franc Mihelič in Milan Kacjan.



Milan Šepetavc, Brežice:

## Premalo pomagamo listu z dopisovanjem

»Vprašanje obveščanja in informiranja občanov o delu skupščine in njenih organov se znova postavlja kot zelo akutno. To je tudi povsem razumljivo, saj v tem zelo dinamičnem življenju največkrat ne moremo posredovati občanom celotne problematike, s katero se ukvarja občinska skupščina. Z druge strani pa se z vsakim dnem vključuje vse večje število občanov v neposredno upravljanje in je njihov interes za delo občinske skupščine vse večji. Iz tega izhaja, da je nujno povečati napore in iskati širše možnosti v obveščanju občanov.

Zbori občanov in volivcev, javne tribune, sestanki organizacij SZDL so pogosti in zaradi tega niso tudi stodoletno obiskovani. Posebno pereče postaja vprašanje sklicevanja zbora občanov — volivcev na požeju v sezoni poljskega dela. Zaradi tega se je

naša občinska skupščina odločila in zgradila lokalni radijski oddajnik v Brežicah, ki posreduje emisije trikrat na teden. Zahteve občanov so, da naj bi Radio Brežice imel vsak dan svoje oddaje vsaj 2 uri. Drugo močno sredstvo obveščanja in informiranja občanov je tisk. Tu ima predvsem vodilno vlogo Dolenjski list, ki prihaja na področje naše občine s skoraj 2300 izvodih. Občinska skupščina je sporazumno z upravo Dolenjskega lista povečala »svoj prostor« na 1 in četrt strani, za kar je tudi pripravljena sofinancirati dogovorjeno vsoto.

Dolenjski list nam na 1 in četrt strani posreduje vse važnejše dogodke in skuša informirati občane tudi o delovanju naše skupščine. Seveda se pa dobro zavedamo, da je ta prostor preskromen. Tudi se zavedamo, da smo vse premalo aktivni pri dopisovanju v Dolenjski list. Vendar smo pa vsi v naši občinski skupščini trdo prepričani, da bi bilo obveščanje in informiranje na požeju še bolj pomembno, če bi ne bilo »Dolenjec«. Naša želja je, da bi sleherni gospodinjstvo bilo naročeno na ta naš tednik, ker bi s tem vprašanje informiranosti občanov ne bilo več tako pereče.»

Ivan Gole, Trebnje:

## List naj bo še trdnejša vez naših občin!

Vzporedno z občutnim naraščanjem števila naročnikov dnevnega in tedenskega časopisa, posebno Dolenjskega lista, kot tudi z vse večjim številom naročnikov radia in televizije se stopnjuje informiranost in izobraženost občanov.

Dolenjski list, kot najbolj razširjen tednik občin dolenjskega območja, je od svojih prvih otroških korakov pred 15 leti pa do danes dosegel tisto stopnjo kvalitete, ki odgovarja zahtevnemu bralcu in ga obvešča o vsem, kar je v naši sedanosti nadvse nujno.

Stran, ki je odmerjena posamezni občini, zadostuje, da na njej prikažemo vsakotredenske rezultate dela skupščine tako občinske skupščine kot tudi delovnih organizacij in naj bo zato občinska strana odraz dela uspehov in neuspehov posamezne komune.

Poudariti moram, da priloga »Uradni vestnik Dolenjske« kot uradno glasilo dolenjskih občin res služi svojemu namenu, saj seznanja občane z vsemi normativnimi akti, ki jih sprejemajo skupščine.

Z objektivnim poročanjem o vseh dogodkih, tako pozitivnih kot negativnih, bo Dolenjski list postal resnična javna tribuna in informator občanov, kar je želja vseh nas.

Skrbeti pa je treba za pritegnitev čim širšega in kvalitetnega dopisniškega kadra, ki bo mogel in znal analizirati delo komune in s tem še bolj zainteresirati bralce za družbeno dogajanje.

Želim, da bi Dolenjski list ob svoji 15-letnici postal še trdnejša vez med dolenjskimi komunami in še nadalje opravičeval zaupanje, ki mu ga izkazujejo.»

Franc Vrvišar, Metlika:

## Predlagajmo pametne rešitve!

»Za predsednike občinskih skupščin, oziroma vsaj zame, zastavljate novinarji več ali manj delikatna vprašanja. Menim, da je tudi to eno izmed takih. Če bi že bil zadovoljen z obsegom informiranosti občanov (oziroma javnosti) s tiskom, sestanki in z drugimi oblikami obveščanja, ne morem biti zadovoljen z vsebino obveščanja in obrazložitve glede na resničnost, saj so uspehi in problemi z marsičem pogojeni. Navajeni smo ocenjevati, kaj je socialistično in kaj ne, kaj bi morali oblastni organi narediti, pa nočejo ali nimajo poslušati. Govorimo in pišemo večkrat o perečih zadevah in malomarnostih raznih organov, ki nočejo o tem in drugem nič ukrepati itd. Ne bi mogel trditi, da v tem ni nič resnice, čestokrat pa so nekateri članki in razprave slabo pogojeni z resničnostjo in zelo enostranski in ne dajejo občanu in javnosti popolne podobe, temveč jo prikazujejo enostransko. Takšnih članov in razprav bi lahko naštel precej, in ko jih berem ali poslušam, moram priznati, da nisem najboljše volje.

Vem, da so takšne cvetke enostranske obziranje in napadi najbolj popularni med javnostjo, s tem pa so tudi škodljivi.

Dragi tovariši, ne trdim, da je treba naše delo samo hvaliti, ker je tudi sama hvala škodljiva. Pohvaliti pa bi morali to, kar pohvalo zasluži in grajati to, kar ni prav. Probleme bi morali obravnavati neločeno od težav, v katerih smo in s katerimi je povezano reševanje marsičesa. Ob takšnih razlagah čisto pozabljamo na pozitivna dejstva in učinkovite korake na raznih področjih. Pozabljamo napisati in si prizadevati, kako bi našli oblike in dajali predloge, ob čem in kako je kakšna zadeva rešljiva, kdo jo lahko reši.

Ko informiramo in obveščamo občane ter jim odgovarjamo na njihova vprašanja in zahteve, ne smemo biti na liniji najmanjšega odpora ter nekoga napadati, češ da bi lahko rešil to in ono, pa noče. Prav bi bilo, če bi se odvadili starega pregovora: »Prenesi skrb na drugega in bodi vzvišen pred ljudstvom!«; raje se vsi čim bolj informiramo in čim bolj odgovorno za resnično in pošteno obveščanje občanov. Ne smemo biti zadovoljni samo s tem, da je članek napisan in da je pod njim pisčevno ime, temveč si moramo prizadevati, da bodo članki in razprave strokovno dognani in resnični, da bodo zažepali tudi občinskim skupščinam, njihovim organom in da bodo splošno spodbujali občane.»

Inž. Rado Dvoršak, Črnomelj:

## Želim še več naročnikov!

»Osebnostno smatram, da stopnja obveščeniosti naših občanov še ni zadovoljiva. Ker ostali listi — pa tudi radio in televizija — nimajo vedno na voljo časa in prostora za naše področje, ostane glavno breme obveščanja pač našemu »Dolenjskemu listu«. Mimogrede rečeno: smatramo, da bi tudi radio in televizija lahko kaj več prinesla iz »naših logov« za naše občane.

No, in ker pač vidimo rešitev problema v domačem glasilu, sem mnenja, da ga moramo nekoliko razširiti. Mislim, da sem s tem izrazil željo bralcev. Smatram, da bi v bodoče morali s »Črnomaljskimi novicami« izhajati na 1 strani in četrt. — Poleg tega pa bi bilo potrebno, da tudi naši občani v večji meri dopisujejo v »Dolenjski list« in s tem prispevajo k pestrosti in vsebini lista.

Prav tako bi bilo prav, da ob povečanju obsega dobi »Dolenjski list« v naši občini tudi več naročnikov. Menim, da je ta želja za 15-letni jubilej najprimernejša čestitka. Čestitam ob jubileju izdajateljcem lista in ostalim sodelavcem z željo, da bi z nenehnim izboljšanjem tednika prispevali k boljši obveščeniosti vseh delovnih ljudi!»

# TOVARIŠ PREDSIEDNIK,

## kako ste zadovoljni s stopnjo obveščeniosti občanov, zlasti glede informiranosti o delu, nalogah, uspehih in problemih domače občinske skupščine?

Drago Benčina, Kočevje:

## Pričakovanja še niso izpolnjena

»Kljub prizadevanju našega tiska, radia in televizije občani kočevske občine še vedno niso zadovoljivo informirani o problemih, ki jih prinaša naš družbeno-ekonomski razvoj. To pa ne velja za vse probleme enako. Medtem ko splošne jugoslovanske in slovenske probleme naši občani dokaj dobro poznajo, kar je gotovo zasluga radia in televizije ter osrednjih slovenskih dnevnikov, pa ugotavljamo, da probleme, ki nastajajo v občini, še vedno premalo poznajo. Lokalni tisk še vedno ni izpolnil pričakovanj. Menimo pa, da ima Dolenjski list vse pogoje, da postane dobro lokalno informativno sredstvo ob stalnem prizadevanju, da se izpopolnjuje s kvalitetnejšim poročanjem o delu občinskih skupščin ter družbeno-političnih organizacij v občini. S površnimi ocenami in kratkimi izvlečki so občani večkrat celo nepravilno informirani. Seveda pa tudi lokalni tednik ne sme biti edino sredstvo obveščanja in se bo treba posluževati tudi drugih sredstev, ki jih do sedaj nismo znali izkoristiti.»

Inž. Franc Dragan, Krško:

## Za objektivno, pravočasno in kakovostno obveščanje občanov!

»Smatram, da ima v naši družbeni skupnosti tisk važno vlogo v oblikovanju in poglobljanju demokratičnih odnosov, v oblikovanju socialistične zavesti in javnega mnenja o vseh družbenih pojavih, dogajanjih, procesih in gibanjih. — Potrebno si je prizadevati za objektivno, pravočasno in kakovostno obveščanje občanov o vseh pomembnejših družbenih vprašanjih še prej, ko so o njih odločili, s čimer hkrati omogočamo širše sodelovanje ljudi pri odločanju in sprejemanju praktičnih rešitev.

Tisk ima pomembno vlogo pri oblikovanju problema, nakazovanju njegove rešitve ter pri kontroli uresničitve. Lahko rečemo tudi, da je za nadaljnji razvoj naše samouprave bistvene važnosti prav obveščeniost občanov, ker s tem zagotavljamo in objektivno pogotujemo njihov večji vpliv na dogajanje v komuni.



???

Menim, da se pri uresničevanju naštetih smotrov v naši komuni dnevni tisk, pokrajinski tednik Dolenjski list, občinski mesečnik Naši pogovori ter radio in televizija odlično dopolnjujejo. S tem v zvezi bo treba med predstavniki navedenih obveščevalnih sredstev povečati sodelovanje, kako bi se res vse zajelo — lokalno in širše, oziroma splošno ter odvisno, vsako vprašanje pa hitro in temeljito.

Kar zadeva domače pokrajinsko glasilo SZDL Dolenjski list, ki te dni slavi svoj relativno visoki jubilej — 15 obletnico svojega obstoja — pa iskreno in s čutom zadovoljstva menim, da je izredno uspešno izpolnjeval (in izpolnjuje) svojo odgovorno nalogo ter da je s tem povsem opravičil svoj doseženi obstoj in si zagotovil osnove za bodočnost.

Dolenjski list je na področju naše občine zelo priljubljen časopis, zato ima tudi razmeroma veliko število naročnikov. Kot tak predstavlja posebno uspešno informativno sredstvo v naši občini.

V imenu vseh naših občanov, občinske skupščine ter v svojem imenu čestitam pridnemu kolektivu Dolenjskega lista, se mu zahvaljujem za ves trud, ki ga je vložil za objektivno, hitro in kvalitetno obveščanje številnih občanov, hkrati pa mu želim obilo uspeha pri nadaljnjem delu.»



# Organizacije SZDL naj vplivajo na svoje glasilo

1. ODGOVOR: vprašanje, kaj lahko zamerim Dolenjskemu listu, bi dopolnil takoj s tem: kaj lahko zamerimo tudi sami sebi, da bi si zboljšali naše medobčinsko glasilo? Pravimo, da je Dolenjski list glasilo občinskih organizacij SZDL; zato mislim, da bi časniki moral izražati tisto javno mnenje, ki preveča organizacije SZDL. V tem smislu imajo organizacije Socialistične zveze pravico, da neposredno vplivajo na svoje glasilo, na svoj organ, na nekaj, kar je njihovega in predstavlja SZDL samo. Tu Dolenjski list je Socialistična zveza in pomanjkljivosti v listu so tudi pomanjkljivosti organizacij SZDL, katerih del je naš časniki.

Naši občani z veseljem

sprejemajo Dolenjski list, ker je po svoje pester in prilagojen mentaliteti ljudi. V jubilejnem letu lahko ugotovljamo viden uspeh. Toda skrb vseh nas je, da list še izboljšamo in odpravimo nekatere pomanjkljivosti. Morda bi bilo treba dati več podarke obdelavi vprašanj in stališč, ki so bila sprejeta na raznih sestankih; to bi lahko delali v obliki člankov in komentarjev. Pisati je treba o zapazjenih problemih in hitreje reagirati na nekatere pojave v praksi. Dogaja se tudi, da smo posameznim ne tako pomembnim vprašanjem namenili več prostora, kot bi to zaslužila.

V občini je treba organizirati večji krog stalnih sodelavcev, ki bi pomagali novinarjem Dolenjskega lista; to zdaj ni zadovoljivo urejeno.

## Pred izidom današnje številke ob 15. obletnici izhajanja domačega pokrajinskega časnika smo zaprosili tudi predsednike vseh 9 občinskih odborov SZDL za odgovor na dve vprašanji:

1. Kaj lahko zamerite DO-

iz tega pa sledijo tudi razne napake.

Zanimamo se in pišemo samo o sestankih ter o informacijah z njih; to pa ni dovolj. Gradivo, ki ga imajo organizacije SZDL ter spodbude, ki jih daje politično spoznavanje problemov, nudi bogate vire, ki bi jih lahko veliko bolj izrabljali. Če bi imeli več in dobro organiziranih dopisnikov, bi ti lahko z raznih sestankov in dela več poročali, ne glede na to, ali bo potem vse objavljeno ali ne.

2. ODGOVOR: Dolenjskemu listu želim naklado 30.000 izvodov, tako da bi uredništvo imelo: DOLENJSKI LIST V VSAKO HISO DOLENJSKE, BELE KRAJINE IN SPODNJEGA POSAVJA!

V občini Brežice je številno naročnikov premajhno. Ker želimo, da bi izboljšali informiranje, smo se odločili v okviru ObO SZDL za akcijo, ki naj poveča vrsto naročnikov. Med krajevnimi organizacijami SZDL smo razpisali tekmovanje, ki zajema med drugim tudi tekmovanje v pridobivanju novih naročnikov za naš domači tednik.

Dolenjskemu listu želim nadalje zanesljivo in zadovoljivo financiranje, da bi uredništvu odpadle zdaj tako težke skrbi. — In končno: naj postane Dolenjski list res najširša tribuna Socialistične zveze vseh občin!

Za 15-letni jubilej: iskrene čestitke!  
VLADO DERZIC  
predsednik občinskega odbora SZDL Brežice

## LENJSKEMU LISTU za preteklih petnajst let?

2. — Kaj želite DOLENJSKEMU LISTU za letos in prihodnjih pet let?

Dobili smo naslednje odgovore, ki jih v celoti objavljamo:

## »Da ne bi več zamujali avtobusa...«

1. ODGOVOR: Dolenjskemu listu nimam kaj zameriti. Pridružujem čestitkam ob vašem jubileju, čeprav naša občina praznuje letos 14-letnico dobivanja Dolenjskega lista. Vzrok je znan: lansko leto Dolenjskega lista nismo dobivali ves čas.

2. ODGOVOR: Za prihodnjih 5 let želim predvsem to, da bi naša občina ne zamujala vašega avtobusa in da bi bila naša stran vselej polna novic in obvestil iz naše občine. Predvsem želim Dolenjskemu listu, da bi še vnaprej izhajal v taki obliki, predvsem pa, da bi bil tako kakovosten, kot je bil do sedaj (15. seveda ob isti naročnini). Občinski odbor SZDL si bo prizadeval, da bo število naročnikov iz leta v leto naraščalo, kar pa ne bo odvisno le od Socialistične zveze, temveč tudi od prizadevanja uredništva in od



vsebine in kvalitete lista, kar je po mojem mnenju najboljša propaganda za pridobivanje novih naročnikov.

Ob 15-letnici izhajanja Dolenjskega lista čestitam v imenu občinskega odbora SZDL Krško vsem bralcem in redakciji!

PETER MARKOVIČ  
predsednik občinskega odbora SZDL Krško

## Ustanovitelji naj zagotovijo dovolj sredstev

1. ODGOVOR: Dolenjski list redno spremljam šele v zadnjem času, odkar je postal medobčinski glasilo dolenjskih občin. Postal je naslednik »NOVIC«. Mislim, da mu v lanskem letu še ni uspelo na vsega in prave vloge pokrajinskega lista. Sredi so bile brez dvoma finančne težave, s katerimi se je list skozi vse leto boril, in pa boj za pridobitev dotodanjih bralcev »NOVIC«. Po priključitvi in združitvi »NOVIC« z Dolenjskim listom je padlo število naročnikov na

lista kljub velikemu pomanjkanju finančnih sredstev še naprej s svojimi prispevki omogočali, da bo list še nadalje izhajal in postajal vse boljše, zato pa tudi vedno bolj priljubljen med bralci.

DUŠAN LAVRIČ  
predsednik občinskega odbora SZDL Ribnica

## Ne zanemarjajmo najoddaljenejših krajev!

1. ODGOVOR: Listu nimam pravzaprav kaj in na čem zameriti. Nasprotno! Z njim sem zadovoljen in najbrž enako tudi že okrog 2300 naročnikov oziroma približno 9200 bralcev v naši občini. Končno za zamero niti ni utemeljenih razlogov, saj nas tednik z razumljivo in dokaj bogato vsebino seznanja z raznimi pomembnejšimi dogodki krajev, občine in širše skrajnosti — vse to pa za celoletno naročnino samo 1200 dinarjev. Pri tem lahko vsak naročnik, pa tudi drugi občani, sproti sodelujejo v listu pri odpravljanju raznih pomanjkljivosti. Da je naš list obveščevalec in da je poceni, pove tudi skok naklade od 3000 na sedanjih 24.000 izvodov. Naš pokrajinski tednik pa ni le obveščevalec, ampak je hkrati tudi usmerjevalec in vzgojitelj; je instrument za javno usklajevanje interesov posameznika in družbene skupnosti. V njegovi vsebini lahko najde naš delovni človek sam sebe, svoje pravice kakor tudi dolžnosti.

Lahko pa bi očitali uredništvu — našemu občinskemu

odboru SZDL kot solastniku, da doslej nismo uspeli, da bi vsaj enkrat na leto napisali kak sestavek o slehernem, tudi najoddaljenem kraju in naši vasici. Tudi tam je precej raznih novosti in zanimivosti; tudi tam živi in dela naš delovni človek in prav bi bilo, da bi vsaj od časa do časa kaj prebral v časniku o svojem kraju in sebi. Zato naj bo to ena izmed mnogih prihodnjih skupnih nalog. Tudi s tem bi hitreje uresničevali naša prizadevanja, želje in potrebe, ki so zajete v geslu: V VSAKO HISO DOLENJSKEGA LISTA!

Torej — Dolenjski list mi je všeč in nam je potreben. Če se pa s »NOVIC« v prihodnje mogoče ne bom strinjal, se bom pravi gotovo oglasil, kar naj naredi tudi drugi naročniki.

V prepričanju, da s takim mnenjem delim tudi misli drugih naših občanov, želim delovnemu kolektivu Dolenjskega lista ob njegovi 15-letnici veliko novih delovnih uspehov ter osebnega zadovoljstva, enako pa tudi našim

občanom in drugim bralcem lista.

FRANC STAJDOHAR,  
predsednik občinskega odbora SZDL Črnomelj

## »Zamerimo neenakomerno in neredno poročanje o važnih dogajanjih in problemih v občini«

1. ODGOVOR: Zamerimo mu predvsem neenakomerno in neredno poročanje o važnih dogajanjih in problemih v občini, kar je največkrat posledica šibke dopisniške mreže. Krivdo za to pa si z Dolenjskim listom delimo tudi mi sami. Redno obveščanje občanov je bilo preveč odvisno le od slučajnih dopisnikov in njihovega razpoložljivega časa, volje do pisanja in podobnega. Zaradi tega so bile včasih malo pomembne zadeve zelo obširno obravnavane, o mnogih zelo važnih dogajanjih v občini pa večkrat ni bila napisana niti besedica. Zadnje čase se to očitno popravlja.

2. ODGOVOR: anketa med članstvom SZDL v naši občini je pokazala, da je Dolenjski list eden izmed najpomembnejših informatorjev naših občanov. Zato se pridružujem željam članstva SZDL, izraženim v tej anketi, in želim Dolenjskemu listu v bodoče čim večjo naklado, več rednih dopisnikov, več informativnih in več polem

mičnih člankov, več prispevkov in mnenj občanov in končno tudi več prispevkov ljudi na odgovornih položajih! Skratka: iz njegovih strani naj se zrcali celotno gospodarsko, kulturno in politično življenje dolenjskih občin.

Tovariško vas pozdravlja  
IVAN ZELE,  
predsednik občinskega odbora SZDL Metlika

## »Ne več takih pomanjkljivosti!«

1. ODGOVOR: Zamerim, da je pokrajinski tednik objavil nekatere članke, ki niso bili dovolj preverjeni in so več škodovali kot pa koristili tedniku, občani pa so bili neobjektivno seznanjeni o določenem problemu.

2. ODGOVOR: Da takih pomanjkljivosti ne bi bilo več.  
JOŽE BLAZIČ,  
član izvršnega odbora ObO SZDL v Novem mestu



»Kar zadeva oceno vsebine Dolenjskega lista, ne bi imeli bistvenih pripomb. Problem je v tem, da »Dolenjski list«, glasilo SZDL, razmeroma veliko stane. Kot solastniki glasila lahko vplivamo na zboljšanje samo z boljšimi prispevki — članki itd.

STANE LAVRIČ  
predsednik ObO SZDL Kočevje

## Opozarjajte tudi na manjše turistične zanimivosti!

1. ODGOVOR: Premalo ste s svojimi članki opozarjali na manjše turistične zanimivosti, saj imamo razen Otočca, Smarjeških Toplic in Kostanjevice še toliko lepih in turistično zanimivih krajev!

2. ODGOVOR: Želim prav toliko uspeha kot ga je »mel list do sedaj, čim večje število naročnikov in sodelavcev, da bo res postal tribuna izmenjave mnenj in pobud občanov ter organov in organizacij.

ELKA GRILC  
predsednica občinskega odbora SZDL Sevnica



1. ODGOVOR: Dolenjskemu listu bi lahko zameril le to, ker je ob upoštevanju načela javnosti dela v nekaterih priobčinskih člankih »žalila« naše občane.

2. ODGOVOR: menim, da je Dolenjski list med najbolj branimi časopisi na Dolenjskem. Vsi delovni ljudje segajo po njem, da bi se seznanili s dogodki doma in v svetu. Vsakogar zanima predvsem ru-

## »Naj zares pride v vsako hišo!«

brika domače občine, ki med drugim obravnava tudi dogodke iz družbenega in delavskega samoupravljanja. Rojstvo Dolenjskega lista sovpada s prvimi zametki delavskega samoupravljanja in list je v 15 letih mnogo prispeval k razčiščenju določenih problemov prav na tem področju.

Da je to informacijsko sredstvo tako razširjeno po vseh naših dolenjskih občinah, v Posavju in na Kočevskem, gre zaslugi njegovemu delovnemu kolektivu, ki mu ob jubileju čestitam.

V prihodnjih letih želim Dolenjskemu listu, da bi prišel prav v vsako gospodinjstvo v občini in da pri tem ne bi imel nobenih problemov več za financiranje.

TONE ZIBERT,  
predsednik občinskega odbora SZDL Trebnje





(Delavci) od parne žage v Gorjancih pripovedujejo, da se je pred tremi meseci eden njih tovarišev, imenovan Franc Vidic, doma iz občine Smihel-Stopiške, ponesrečil pri dričanju hlodov k žagi tako, da si je nad kolenom na treh krajih nogu zlomil. Lečil se je nato v bolnišnici v Kandiji. Zdaj je doma in mora si sam kupovati zdravila in zdravnik plačevati v vsi svoji revščini. Kako pride to, da ta delavec, ki je bil v delu pri g. Gorjanyju, ne dobi niti od okrajne bolnišne blagajne v Novem mestu kakor bolnišne podpore, niti od delavske zavarovalnice v Trstu niti kakor rente, niti kakor

podpore od delodajalca Gorjanyja, za katerega je hlode valil, ko bo vse vsled poškodbe vse svoje življenje ostal za delo nezmožen. Tudi neki v fabriki v Gorjancih delavcem za bolniško blagajno odtegnejo po 6 odstotkov od zaslužka, namesto postavna 2 odstotka. Prosimo, naj se nam da od kompetentne strani pojasnilo v tej zadevi.

**Slavno uredništvo  
»Dol. Novic!«**

Prosim, sklicajte se na naš tiskovni zakon z ozirom na v listu od 1. marca t. l. neresnično o mojej gostilni povedano, da je nemška kazina, sprejeti sledeči popravek:

Moj hōtel je sicer v isti hiši, ko novomeška kazina, ali v mojej gostilni se shajajo Slovenci in drugih narodnosti gostje, kakor v drugih novomeških gostilnah. Novomeška nemška kazina je društvo, ki ima svoje prostore v prvem nadstropju, moja gostilna pa ni identična z njo.

Z odličnim spoštovanjem  
**Friderik Schwarz,**  
hōtelje v Novem Mestu.

**GAD SREDI  
JANUARJA**

(Toplo vreme), ktereга smo imeli 15. in 16. januarja, privabilo je na dan velicega gada, ki je bil menda s te ljo zamešan v podstrešju gospodarja Turka v Brslinu. Dosti gibčno se je obnašal po snegu, in tudi za pomole no mu palico poprijemal.

NOVICE.

stran 161.

# Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo l. gl., za pol leta 50 kr. — Naročnino sprejema J. Krajec v Novem Mestu, dopise pa uredništvo.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dyostopno peti-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

## Tri leta niso še večnost

Iz Ribniške doline. — Pri nas gospodarji zima, se svojo snežno odejo, po svoji stari navadi. Radi tega, ker so slaba pota, ne morejo šolski otroci redno hoditi v šolo. — Na železniški progi možaki in mladeniči premetavajo nadležni sneg. Vsled tega si bodo nekateri lepe novice prislužili. No, pa tudi mraza bodo vžili. — Brez dela ni kruha.

V ribniški občini so imeli 6. t. m. gospodarski odbori volitve. Volili so si prvemestnike ali podžupane. — Tako je v G. podobčini izvoljen dozda jnji p. Ž. Av. P. Pa ni

čudno saj se je mnogo trudil in misijonaril po dolini in morda tudi daroval kakov literček za to, da se je obdržal še za tri leta na tem častiljivem sedežu.

Da bode imel ta mož za podnožje zopet svoje nasprotnike in njih soseskino škrijnico in zaklade, za katero se je toliko bal, da bi je ne bilo treba oddati komu drugemu. — Nekateri se tega moža boje vsled tega, ker je nekako prijazen z liberalno narodno-napredno stranko ali kali. No zopet bode potiskal še svojo možočno roko svoje

nasprotnike sosedu. — Bog se jih usmili!

Pomisli naj bi vendar ta mož, da tri leta niso še večnost, in da se časi spreminjajo!

### Kaj je novega po širokem svetu?

● Na Grškem se gode javno največji škandali zoper odstopivšega prvega ministra Trikupisa. Bivši ministri ščuvajo ljudi zoper njega.

● V Siciliji je zopet huda lakota; več ljudi je že lakote pomrlo. Vlada pa nima denarja, da bi pomagala.

● Vojska med Kitajci in Japonci se še vedno vrši. Ki-

### Bili so sami sebe po obrazu

Iz Ribnice 3. sušca. — G. Fr. Višnikar državni poslanec! Dne 25. februvarja v pustni ponedeljek popoldne so gromeli možnarji v znamenje veselja, da je izvoljen g. Fr. Višnikar, sodnik ribniški, za državnega poslanca. Čudno no ni, nemški in slovenski liberalci so bili menda vse žile napeli, da so prišli do zmage. Bolj čudno je to, da so nižjega stanu bolj priprosti volilci dolenjskih mest in trgov, pozabili sebe in svoje sosedu kmete, in tako bili sami sebe po obrazu.

Nikar ne mislite, ker ste ga nekaj na g. Višnikarjev račun izpili, da ste zdaj otresli vse težave od sebe, o ne. — Kakor so

### KAJ in KAKO so pisali pred 70 leti

tajci zgublajo postajanko za postojanko, pa se le še nočejo udati in prositi za mir. Kmalu bodo prisiljeni.

● V Italiji so prišle strašne goljufije na dan, ko je rimska banka naredila krido. Najbolj sloveči možje so krivi teh goljufij. Tako n. pr. je ministerski predsednik Crispi prigoljufal dva milijona lir. Ko je pred par leti neki poslanec v zbornici tirjal, naj se preiskuje, je-li v tej banki vse v redu, rekel je Crispi, da bi bilo to preiskovanje nelepo in nedomoljubno, ker že tedaj je dolgoval 55.000 lir. Takih slavnih goljufov se je sedaj odkrila cela vrsta, med drugimi sta tudi dva nekrščena sinova razupitega revolucionarja Garibaldija. Ti dogodki dovolj kažejo, kam pride dežela ali kraljestvo, katero vladajo brezbožni ljudje!

● Na Francoskem so se začeli tudi socialisti sami pripraviti med seboj. Tu je vse sprto med seboj; edine so vse stranke le takrat, ko se gre zoper katoliško cerkev.

g. Višnikarjevi volilci o izvolitvi pili sladko vinsko kaplico na zdravje njih izvolenca, in se veselili, ravno tako bodo morda prehitro točili grenke solze kesanja.

Bog daj, da bi bilo boljše, kakor se nadejamo, ali skušnja učil! Če bo g. Višnikar tako malo storil v državni zbornici za volilce dolenjskih mest in trgov sploh, kakor je v deželni zbornici za volilce dolenjskih kmetijskih občin do zdaj! Tako se bodo ribniški tržani kešali, da so v proslavo zmage smodnik žgali.

Gospoda Višnikarja pa vendar opomnimo, da je na slovenskih tleh izrejen in da mu je dobri katoliški oče kruh rezal. — Torej dobro pozna naše kmetijske težnje. —

Pa za jeden grizelj kruha jaz vem, ki bi ga bil nam Slovincem lahko podal, pa ga nam ni privoščil, namreč legalizacijo. Marveč je gospod rajši z nemškimi liberalnimi poslanci potegnil. — V državni zbornici menim da tudi ne bo drugače.

Kmet

### Uzmoviči — posnemajte!

V noči pred sv. trem kralji ukradel bil je neki nepridiprav posestniku Janezu Majarju, Vojsku, v Razorah 305 gl. iz njegove spalnice. Ta denar je bil skupil za par prodanih volov. Gospodar je tega večera slučajno spal zdolaj v hiši. Taka tatvina je za pridnega gospodarja hudi udarec; bridko mu je bilo po toliki svoti ukradenega denarja; da je dobil, storil je takoj potrebna pota. Neznani tat pa — skesal se je in prinesel denar že v ponedeljek po noči potem nazaj; pustil ga je zvonjav na oknu od hrana. Gospodar je bil te najdbe zelo vesel; a tat bil je le skoz en celi dan z njim — bogat. Vrnil je do zadnjega krajcarja vse.

Uzmoviči, posnemajte tega svojega izrednega sodruzeja.

### Muzikalno-deklamatorska akademija

(Novomeški dijaki) so napravili, kakor vsako leto, tudi letos, 10 t. m. v »Na rodnem domu« muzikalno-deklamatorno akademijo s prezanimivim programom. Vajeni smo vse dobrega uspeha te dijaške predstave; a reči moramo, da tudi letošnja nikakor ni zastala za prejšnjimi, marveč jih je morda v nekaterih točkah celo prekosila. Godbeniki in pevski del je bil po sodbi vseh izbornih; pričal je, da so dijaki marljivo tudi v prostih predmetih, gosp. pevodnja Hladnik pa prav mojster na svojem mestu. Zeleli bi kvečjemu, naj bi se ta del drugič gledal na čas nekoliko okrajšal, kajti od 7. do 11. ure je nekoliko predolga tudi najboljša reč. — Dijaka deklamovalca sta rešila svoji težki ulogi tako, da bi boljše gotovo ne bil pričakoval nik-

ar. — Carogrta »Longimanus, kralj duhov«, je bila pa nad vse. Istinito smo se čudili krašnim opravam mnogoštevilnih igralcev, še bolj pa spretni igri mladih predstavjalcev. Dá, še bi bili radi gledali njihovo izbornu vedenje. Čast njim, zlasti pa gosp. proesbr. u I. Vrhovcu, čigar neumornej delavnosti se imamo najbolj zahvaliti za nenavadni užitek. — Prepričani smo, da z uspehom zlasti tudi zadovoljna denarnica podpornega društva, kajti izbranega občinstva je bilo toliko, da je bila prostorna dvorana napolnjena do zadnjega kotička.

### MALI OGLASI 29. JUNIJA 1895

VEL'KI HLAPEC,  
kateri je kot taki že kje služil ter ima tudi dobra spričevala, se takoj sprejme proti letni plači 100 gl. v srebrniški grajski vna Marofus p. Novo mesto.  
PES,  
velik, orn. ki noč in dan laja, (basist) in na katerem se pridela 2-3 kilogramov volne, proda se v Trebnjem. Tam je sploh zlahkaj in manj zlahkaj pesov na izbiro. — Kje, pove lahko vsak Trebanec.

### !!! Soprogo išče!!!

39 let star, tudi iz podkovstva izprašan kovač in hišni posestnik, vdovec, oče štirih otrok, katerih najmlajši je 4 leta star, v prijazen kraju na Dolenjskem, želi stopiti v zakon s 24 do 30 let starim dekletom ali udovo brez otrok, katera je vajena kuhati in druga domača opravila opravljati ter da ima nekoliko premoženja in tudi, ako je brez premoženja. Ponudbe naj se pošiljajo pod naslovom: (136-2) „Resnica“ v St. Vidu pri Zatičini, poste restante.

**Pristno vipavsko vino,**  
varantirano nepokvarjeno ter naravno ima v zalogi po nizki ceni (141-1)  
Franc Kastelle v Kandiji.  
tannovaniq obstoječe iz dreh sob, je oddati za vse leto; odda se pa (147-1)

Sk občinstvo pradaljev

Do najboljši slavnem svežim; se v obi

(Zločini na dolenjski železnici) so se dogajali parkart pretekle dni. Nekdo je na železno cesto pokladal kamenje, da bi vlak spravil iz tira. Koliko nesreča bi se utegnila zgoditi! Dotična hudobneža so že našli, ki sta to delala. Eden je star 14 let, drugi pa še manj. Kaj bo, ako bo taka naša mladina?!

Tak-le je izvorni zavoj pristne  
**Kathreiner-jeve kave.**

1/2 kile 25 kr.  
Je povsod na prodaj



**POZOR!**

Varujte se ponarejenega blaga, ki ga nekateri iz sebičnih namenov ponujajo ali odprto, ali pa v dobro ponarejenih podobnih zavojčkih.

**Soba** za sameca, z vso opravo, je v Novem mestu, Jurjeva ulica št. 180, od 15. t. m. naprej za oddati. Na zahtevanje dobiti je tudi zajuterk in kosilo. (207)

**Jabolka in hruške za mošt** se kupujejo.

Cenjene ponudbe naj se blagovolijo pošiljati z naslovom: Rudolf Mosse v Stuttgartu, štev. 3225.

### Hiša,

tik ceste, katera bi bila pripravna za štacuno ali za kako drugo obrtnijo, zraven katere je kozolc, klet, štala, hlevi, pod, senica, vrt in vse, kar je okoli domovja, se proda iz proste roke in pod ugodnimi pogoji pri

Ani Pungercar, posestnici v Škocijanu pri Mokronogu.

(182-3)

F. S. Murgelj, trgovec v Novem mestu,

sprejme takoj v poduk

### učenca,

kateri je slovenskega in nemškega jezika v pisavi zmožen. — Ravno taisti tudi skupuje

● **frišna jajca** ●

po najvišji ceni. (197-2)



# Rojstvo pred 15 leti ni bilo lahko

Ko se oziram nazaj na pot, ki jo je prehodil naš priljubljeni »Dolenjec« kot mu pravimo po domače, lahko odločeni, da bo list postal resnično glasilo Dolenjske in

ko smo prelistavali prve izvede, nam je bilo prijetno pri srcu. Za trdno smo bili odločeni, da bo list postal resnično glasilo Dolenjske in



Spomini na tiste dni, ko je list nastajal in delal prve dokaj negotove korake v svet, še niso obledeli. Prva leta po svobodi so bila za našo Dolenjsko še posebej pomembna, saj smo na ruševinah začeli graditi novi svet in novo življenje. Mnogim Dolenjcem, ki so se v tistih dneh znašli v novi domovini in v novem času kot preko noči, je bilo treba pomagati, da bi to lažje dojeli in se lažje vziveli v novo okolje. Prav zato smo vsak dan bolj čutili potrebo po sredstvu, ki bi političnemu aktivu pomagalo našega človeka približevati novemu času in njegovemu delu.

Tako se je zaiskrila misel, da bi nam pri tem lahko pomagal časnik. Njegovo rojstvo pred 15 leti ni bilo lahko. Spominjam se, da smo se, bilo je januarja 1950, sestali v prvih prostorih bodočega Dolenjskega lista razni politični in kulturni delavci ter aktivisti in po dolgih razpravah le ugotovili, da nam je list potreben. Ko smo začeli razmišljati, kakšen naziv naj nosi, so na naslednjih sestankih že začeli padati predlogi. Vsem nam je bil še najbližji predlog za sedanje ime. Zamisel je kmalu nato postala resnica in ob sodelovanju skromnega kroga prvih članov uredništva je Dolenjska dobila svoj list.

Bil je to res velik dan in

da bomo preko njega ljudem v naši domovini in v svetu pripovedovali o tem kaj hočemo in kako bomo gradili naš srečnejši, jutrišnji dan.

Ko bralec danes obrača zajetno številko Dolenjskega lista, najde domala vsakdo v njem nekaj, kar ga zanima bodisi iz domačih krajev, bodisi o dogodkih v svetu. In kako je bilo tiste dni, pred 15 leti, ko smo obračali prve številke? To vemo samo tisti, ki smo morali takrat napolniti tiste drobne štiri strani »Dolenjca«, ki se je komaj porodil...

Tovariš Drejčič mi je kot prvi urednik zato, ker sem se takrat ukvarjal s športom naročil, naj prevzamem v novem glasilu športno rubriko. Ni bilo lahko začeti, saj sem moral za prve številke napisati vse športne sestavke sam. Športna dejavnost se je razvijala, ob njej

je rasel list, hkrati z obliko pa se je povečevalo zanimanje za poročanje o športu. Kaj kmalu mi je začel pomagati prof. Jože Glonar, za njim je poprijel še pokojni tov. Klemencič, ki je napisal marsikaj o telovadbi in športna rubrika je oživela. Danes kar mrgoli sodelavcev in njihovih podpisov, če si človek ogleda športno stran.

Še dva dogodka, ki sta mi ostala posebej v spomini

## Vesela sem, da se nisem zmotila!

Za petnajsto obletnico našega pokrajinskega časnika iskreno čestitam bralecem in kolektivnemu Dolenjskega lista! Usanovljen iz aktivistične vneme prvih sodelavcev je v teh letih zrasel v pravega korenjaka.

Hkrati se majhen utrinek iz mojih spominov. Doma sem se pohvalila, da pripravljamo v Novem mestu izhajanje Dolenjskega lista. Mam' mi je dejala, da je v njeni mladosti izhajal časnik DOLENJSKE NOVICE, ki pa je kmalu zamrl zaradi revščine in da se boji, kako bo s to našo zamisljivo. Take skrbi me niso mogle omajati, češ saj imamo ljudsko oblast in ne živimo več v rajni Avstriji.

Vesela sem, da se nisem zmotila in vam želim še mnogo uspehov v nadaljnjem izhajanju!

Zvesta bralka  
**DRAGICA ROBIČ** (po Zupančič), učiteljica v Otočcu

nu, naj omenim. V prvih letih »Dolenjca« sem poslal uredništvu iz Sekire ob Vrbskem jezeru na Koroškem svoj prvi sestavek iz tujine. V njem sem spregovoril o narodnostnem vprašanju naših ljudi onkraj Karavank, uredništvo pa je nato začelo pošiljati list nekaterim našim rojakom, ki so odlele ostali zvesti naročniki. In še nečesa se spominjam: v prvih povojnih letih je bila močno v čislju ustna propaganda z zvočniki. Tudi v Novem mestu temu nismo mogli ubežati in v radio klubu smo večkrat razpravljali o tem, da bi Novo mesto lahko imelo svojo radijsko postajo. Po Novem mestu smo napeljali zvočnike in preko njih posredovali glasbo, poročila, obvestila ter podobno. Bilo je precej pristašev, pa tudi nasprotnikov ni bilo malo. Mladim radio tehnikom, ki so se trudili okoli te razglasne postaje, je veliko pomagal Dolenjski list, ki je dal na razpolago svoje skromne prostore. Za protiuslugo smo poslušalcem priporočali domače glasilo in iz njega prebirali pomembnejše sestavke.

Ceprav smo v Novem mestu prvi začeli z uresničevanjem ideje o radijski postaji, smo zdaj ostali brez nje, okoli nas pa se že v Posavju, v Crnomlju in tudi ponekod drugod oglašajo manjše lokalne radijske postaje. Morda je tega krivo samo dejstvo, da smo že v prvih začetkih našli na razumevanje samo pri »Dolenjcu«, drugod pa ne?

Ob današnjem jubileju naj še enkrat zaželim, da bi še naprej ostala živa tista drobna, toda čvrsta vez, ki jo je imel list s svojimi bralec pred 15 leti in da bi mu vsi sodelavci ostali zvesti, list pa da bi še naprej ostal glasnik in vzgojitelj ter prijatelj vseh Dolenjcev doma in v tujini!

MARJAN TRATAR — UČO

## Razpis jubilejnega nagradnega žrebanja

Vsi stari in novi naročniki našega lista bodo konec marca 1965 sodelovali v velikem nagradnem žrebanju, ki smo ga tokrat namenili 15-letnici izhajanja našega časnika. Takoj, ko bo pobrana naročnina za I. polletje 1965, bomo razdelili med naročnike

## 60 NAGRAD

Naročnik, ki bo izžreban prvi, bo dobil 50.000 dinarjev,

sledilo bo 10 nagrad po 5.000 din, nato pa še 49 lepih knjižnih daril iz izdaj Dolenjske založbe v Novem mestu

Skupno bomo torej razdelili ob našem jubileju 60 nagrad v vrednosti nad 200.000 dinarjev.

**ZATO: če še nimate Dolenjskega lista, si ga takoj naročite!**

Pri žrebanju bomo upoštevali tudi vse nove naročnike, ki se bodo do dneva žrebanja še naročili na naš list. **NAROČILNICO ZA VAS** ima vaš pismonoša, zado stuje pa tudi dopisnica in naš tednik vam bomo začeli takoj pošiljati na dom! — **EDINI POGOJ** za udeležbo pri tokratnem žrebanju bo poravnana polletna naročnina. Vsem starim in novim naročnikom v Sloveniji sporočamo, da bodo pismonoše začeli v kratkem pobirati naročnino za prvo polletje, medtem ko naj naročniki izven Slovenije t a k o j sami nakažejo celoletno naročnino.

DOLENJSKI LIST

## O vasi pišite še več kot doslej!

Dolenjski list poznam kakih 8 let. Kot glasilo občinskih odborov SZDL je odigral svojo vlogo menda kar dovolj vztrajno.

Na področju, o katerem nas obvešča, je največji kraj mestece — Novo mesto. Dolenjski list je torej predvsem glasilo vaščanov. Zato bi moral še več pisati o vprašanih, ki zadevajo vasi. Ker sem oblikovalec, menim, da bi bilo treba govoriti o vasi kot naselbinah. V preteklosti čvrsta, oblikovno zaključena vas danes žal, tako v svojih sestavnih delih (hiše, podi, kozoletci itd.) in kot naselje razpada, je zanemarjena. Kadar se mi v teh dneh po novem

letu pogled pogovarja z našo brežiško pokrajino, se spominim danskega prispevka noveletni, evrovizijski oddaji. Kakšne vasi! Kako poetično med urbani ob potokih! Brueghelsko lepe so vasi v deželi Danski, ki je po naprednem gospodarstvu med prvimi v Evropi... In pri nas? Turizem — naša vas je smrtno bolna. Hotel, motel, bife, blok, stolpič — »na vas« — nered dvorišč.

Osebnost sem pričam, da bo Dolenjski list izpolnil svojo nalogo le tedaj, če bo pisal o problemih krajin od Bizeljskega do Kostela, od Bele krajine do Podgorja pod Lisco, načelno izhajajoč ve-

dno iz (da tako recem) s soncem zlate resnice osvetljenega zunanjega in notranjega stanja človeka in ljudi. Čim večje število dopisnikov, ki bodo o problemih pisali tako, bo dalo listu tako vsebino, da bo postal govornica vseh, ki žive življenje tisoč skrbi, govornica tistih starih, petih ust, ki jedo kruh, kupljen z enim neučinkovitim dohodkom, »povečanim« le z otroškimi dodatkom.

Kot slikar in profesor likovne vzgoje čestitam jubilejantu s prisrčno zahvalo za njegovo naklonjenost likovnemu oblikovanju. Likovni vzgoj.

MIRO KUGLER

## Pišite več o kulturi na vasi!

»Poznam Celjski tednik, kranjski Glas in še nekaj drugih lokalnih listov in med vsemi prisojam Dolenjskemu listu najboljši način obveščanja in tudi prijetno znanje obliko. Odkar je obsežnejši, je še toliko bolj zanimiv, saj ljudje želijo, da najdejo v njem kar največ novic iz domače občine. V listu pogrešam več novic o kulturni dejavnosti, po vaseh, o delu društev, pevskih zborov in dramskih družin. Morda bi kazalo nameniti posebno stran solarjem, ki prebirajo zdaj le slikanico. Tudi o življenju in delu šol premalo zvemo. Zabavno prilogo naj bi pogosteje dopolnjevale križanke.«

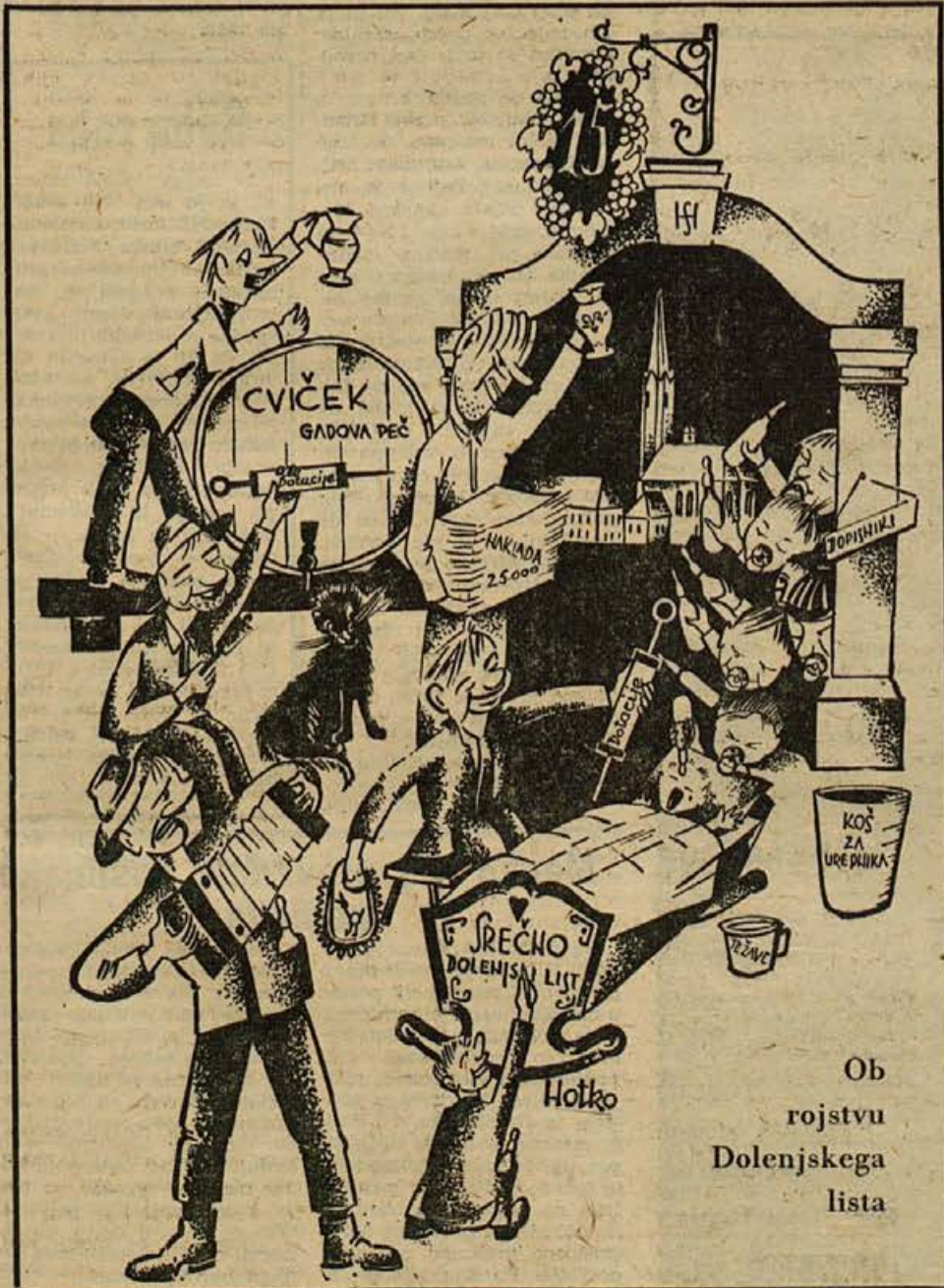
VLADO PODGORSEK  
Brežice

## »Bolj upoštevajte šport!«

»Dolenjski list kot dolgoletna naročnica dobro poznam. To je res medobčinsko glasilo, kakršnega si želimo. Prostor najde za vsakogar. Morda bi bilo dobro, če bi nekoliko bolj upošteval šport. Prispevki o športnih dogodkih so marsikdaj objavljeni z zakasnitvijo, ker zmanjka prostora. To ni več učinkovito in naši dopisniki potem nimajo volje za poročanje.

V listu mi je všeč tudi priloga »Uradni vestnik«, ki jo uslužbenec marsikdaj s pridom uporabimo. Naša občina sicer ne objavlja v njem, kljub temu pa lahko v omenjeni prilogi zvemo mnoge stvari o delu sosednjih občin in to primerjamo z delom pri nas. Zdi se mi, da bi bilo koristno, če bi se tudi naša občinska skupščina odločila za objavljanje važnejših odlokov v uradni prilogi Dolenjskega lista. Prebrali bi jih lahko vsi naročniki lista.«

MIMICA AVSEC, BREZICE



Ob rojstvu Dolenjskega lista



# O zelju in žgancih, o ribniškem konju in kdo je neumen

To je bilo, ko je bil Ribničan Matevž še samkosamec človek, ni imel ne lisca, ne žene in mu je moral robo tovoriti po svetu še lastni široki hrbet.

Pa se je zgodilo in ga je zanesla kupčija v hišo, ravno so južinali.

»Bog daj!« je pozdravil in se iznebil krošnje na klop ob peči in sedel zraven. »Bog žegnaj!«

»Holej, oče, pridite in prisedite!« ga je povabil gospodar. Seve Matevž takrat še ni bil oče, saj je bil samkosamec človek in ni imel ne lisca, ne žene, le gospodar je bil toliko vjuden, da ga je počastil za očeta.

Imeli so pa v skledi zelje. Kiselina ni jed, da bi mikala

Matevža, pa se je lepo zahvalil: »Vajste, de bi rad, pa najsem lačen.«

Pospravijo zelje, postavi gospodinja na mizo žgance. Ze se je pričel Matevž kesati, da ni prisedel. Rahli so bili, da so se tresli, kakor v sapici brezje, zabeljeni so se lesketali, kakor žitno polje v rosi. In zadržali so kakor vijolice. Prehuda je bila za Matevža, gledati dobrote, jih duhati in zraven požirati prazne sline, in se je oglašil: »Gospodar, ali ste kaj rjakli? Vajste, ne smajte zameriti, sem ranku malu gluha, najsem vas prej rezločno slišal.«

»Da pridite jest,« pove gospodar. Zamalo je šel Ribničanu njegovo izbirčnost pa je

dostavil: »Ampak zdajle vidim, da ni žlice za vas.«

»Kaj tistu,« je rekel Matevž in se porinil za mizo. »Prijazni besajdi naj, de bi človek odrajkel. Vajste, žlico nosim kar s sabo, nič se ne vaj, kdaj pride prav. De bi nam Bog požegnal in sveti Duh tudi!«

»Cakaj,« si je mislil gospodar, »malo ti jo le zasolim južino.« Menil ga je podražiti in ga je vprašal: »Kaj pa kaj vaš ribniški konj dela, kaj?«

»Skoda je kruota!« je odgovoril Matevž. »Jaku dober konjiček je bil, rad sem ga imel. Nazadnje se mi je pa vendar zamerilo. Vajste, kumaj sem ga bil nevalil stradati, mi je pa krepnilo. Pa bi lahko še živajlu, če bi ne bilu zmanjkalu oblanic.«

»Hoho,« se je rekel gospodar, »oblanic vendar ni žrli!«

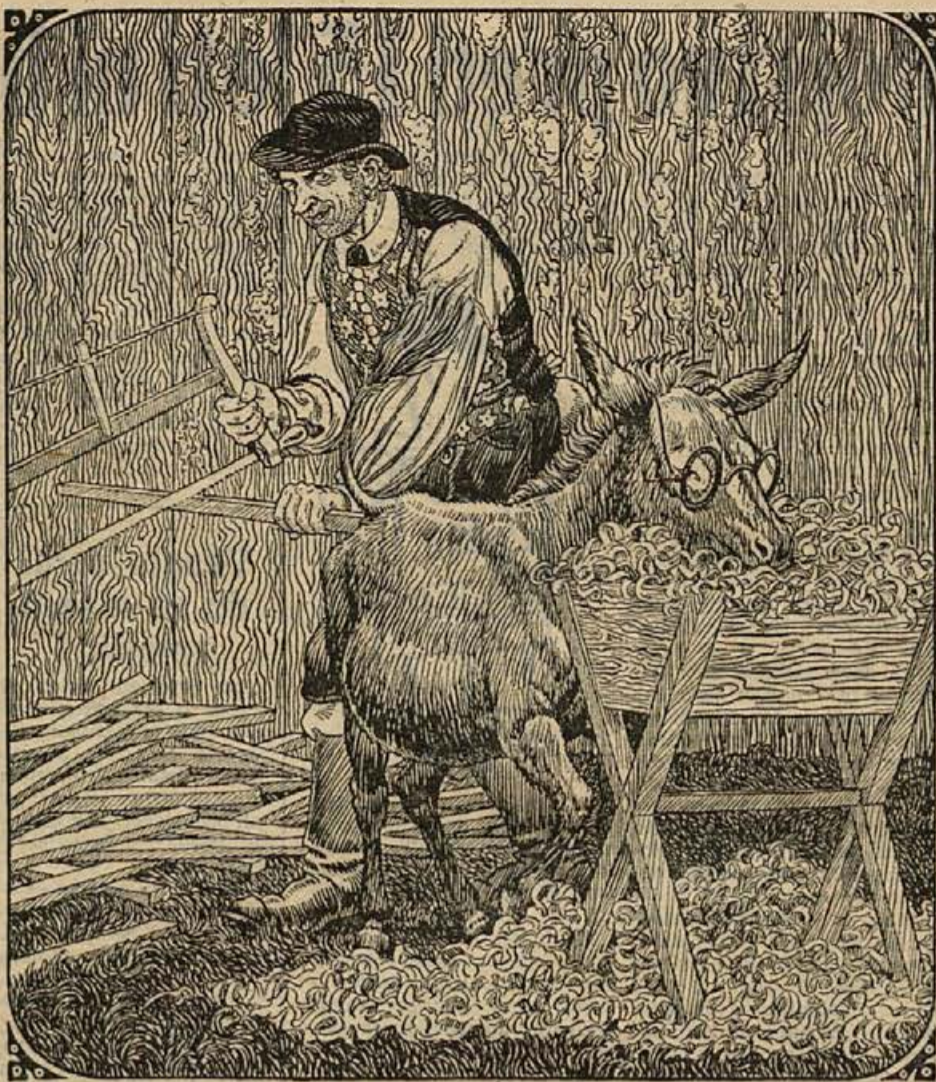
»Kaku de jih ne bi,« je dejal Matevž in pridno zalagal žgance, »ko je pa imajlu zelena očala ne nosu in je oblanice videlu zelene pa je misliu kruota, de ima deteljo v jaslih. Kar neprav je mu lilu in mielu in mu je dišalu in teknilu tudi. Pa še kaku! Od sebe je dajalo hlodee, vajste, ravnu pravšne za žlice. Stal sem za kruotu s pošetjo in kadar je bilu hlodea za dva čevlja zünaj, sem pa odžagal. Ta-le žlica je vre tudi iz takega hlodea.«

»Fej te bodi!« je rekla gospodinja.

»Hoho,« se je smejal gospodar, »Ribničani ste res neumni!«

Ribničan Matevž je postrgal skledo, obrisal žlico ob rokav in jo zateknil za škorenj: »Hvala Bogu, sit sem!« in se je prekrizal.

Oprial si je krošnjo. »Bog plačaj stokrat in še en drigkrat, pa z Bogom!« — Vajste, Ribničani najsmo, neumni, neumni so tisti, ki za rajš vzemo njih storijske.



## Kaj je vse skusil Ribničan Matevž

Matevž si je pomagal s kupčijo in ko je imel prihranka par tolarjev, si je kupil konja lisca, da je imel družščino po svojih potih in tovariša pri kupčiji.

Preskusila sta precej sveta in se je rad postavil Matevž, kaj sta vse doživela.

— Vajste, je pravil, kdor malu hodi po svajtu, nič ne vaj; jest pa moj lisec sva pa vre dosta videla in marsikatero grenko požrla.

Enkrat sva z liscem hodila po Istri. Nazaj sva bila namenjena skoz Trst, pa je naju pred lajšo kruota ustavila. Zevpilu je: »Holt!! berdja!«

Jest sem dejal: »Lonce peljam.«

Pa me naj rezumajlu, moral sem z njim v šišo. Preteto ne bodi! Kaj bo tu? sem si mislil, če mene zaprejo, kaj bo počel lisec!

»Jest lonce peljam, pustite me, gospud!« sem dejal. Pa zdaj sem bil šele sršena razdražil.

»Vošta vin!« zevpije.

Jest sem pa dejal: »Ne vozim vina ne, le lonce sva prodajala z liscem po Istri, zdaj pa greva skoz Trst damu.«

Netu so mene spustili, so pa lisca zevpili. Ti ubogu kijluse ti, lačnu si, de kumaj gledaš, zdaj so te pa še v kajho dali — kako se mi smiliš! Pa kaj bom jest brez lisca doma!

»Gaspud, dajte mi lisca nazaj, če ne bom tako naredil, ki se vam ne ždi!«

»Nu, nu,« je reklu kruota, »mar se vam taku mudu damu?«

»Lejte, kajpek!«

»Pa lejte,« je dejalu kruota. »Samu ti mi še povajte, kaj bi takega naredili, če bi vam ne dali konja?«

»Lejte nu, družega bi si kupil.« —

Tu je bil lisec vesel, de je vendar spet videl Trst. Ali preteta taka vas, ki še kolca najma, da bi lisca privezal nanj!

Lejte nu, sem dejal, ki sem ravno v Trstu, moram vendar kaj kupiti, saj je tikaž vse pocajni.

Grem v štacično. Kar ugledam ribnišku sajme notri, zlate ribe je prodajalu.

»Fantek,« sem dejal, »kiličku košta taka riba?«

»I, po krajcarji jih prodajam. Naj pa bo, vi, ki ste ribniški rojak, mi boste pa dva dali za ano.«

Je le dobro, če ima človek prijatelje po svajtu. »Dajte mi nu anu! — Kaku se pa ta kühna?«

»Precej je kühanu in pečenu, da le ogenj vidi.«

»Fantek, zadel si jo, po potu ne bo časa čakati.«

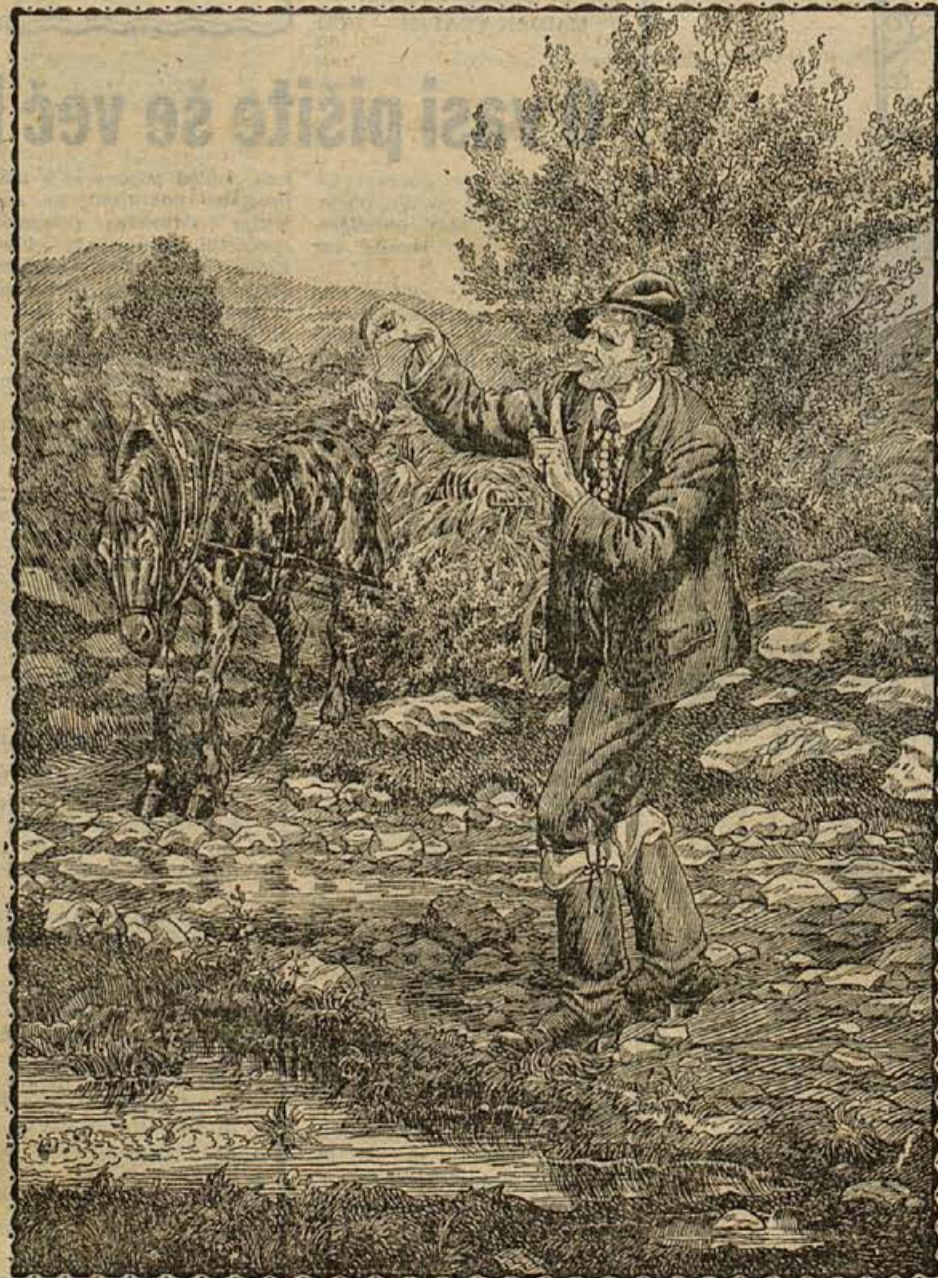
Vajste, kumaj sem počakal, da me je lakot prijel; vzamem zlato ribo, — dejali so, de ji je »arenka« ime, — jo držim proti majscu in pravim:

»Arenk, vidiš ogenj?«

Pa pri tej priči mi je v lüžo palu.

Se zaženem za njim, ga zgrabim za zadnje noge in mu pokažem še enkrat ogenj. Pa kruota mi je začelu kvakati!

»Kruota, kaj boš kvakalu, saj si kühanu in pečenu, ker si ogenj videlu!«



## Kaj je še pravil lončar Matevž s svojih poti

To vajste, da se gre iz Trsta v Ribnico čez Kras.

Kraševci so pa vsi vražji, samu glavuo imajo pasjo. Kumaj sem se jim prikazal, se je že znašlu kruota in mi je začelu negajati. De pa mi lončarji najsmo kar bodi, vre ves svajt vaj, pa tudi najsem

na dolgu ostal besajde.

Kruota je bilo punče, po lajtih godnu za moža, po pameti za šibo.

Pa mi pritrese lonce, vajste, večje sorte je bil, takšne sem dajal po štiri groše anega, par pa po devet, ker sem jih imel bolj malu. Nu in ta lonce je bil počen, sevajde, küharice so tudi včas nerodne.

»Oče,« je rjaklu kruota in se mrdalu, »ali je rajš Ribničan tiličku nasukan, de čuje rasti travo in vidi, kaku žvižgajo planke? Dajte,« je rjaklu, »če imate kaj pod klobukom, zašijte lonce! Ne bom stiskala pri plačalu, laboro mlajka dobite zvrhom prazno in zraven še tri sladke besajde.«

»Ej,« sem dejal, »mlajka si samu bolj potrebnu kakor jest, sladke reči so pa tudi za otroke, ne za moža, ne bom te zajedal. Vajš kaj, punče, lonce ti zešijem zastonj; ampak pri nas šivamo hlače nerobe, lonce pa tudi; obrni lonce, punče, taku de bo zilnaj, kar je zdaj znotraj, pa ti ga zešijem, de se ne bo poznal šiv in bo držal lonce vso večnost in še tri dni.«

Vajste, pa je bilu tihu.

No, prideva z liscem v Postojno, je bil pa škric, de me je podražil; pa sem se mu bil tudi dobro odrajzal.

Vprašal me je: »Kiličko košta lončen bas?«

Jest sem mu dejal: »Kaj

me tu vprašijete, saj ga ne boste kupili.«

»Ali le povajte, kiličku košta?«

»Vajste kaj, gospud, mati županja v Cabrovi vasi so mi hoteli dvakrat zanj škorenj obilziniti ob podplatu; dajte ga vi trikrat, pa bo lončeni bas vaš!«

## Süha roba

Iz knjige »Süha roba«, ki jo je leta 1920 uredil Franc Milčinski, z risbami opremil Hinko Smrekar, izdala pa Umetniška propaganda v Ljubljani, ponatiskujemo danes prve zgodbe o okroglih in veselih, ki jih je doma in na tujem doživljala navihani Ribničan Matevž. Preneka terrega je ugnal s svojo zdravo pametjo in pretkanostjo v kozji rog, s svojo šegavostjo pa se je prikupil povsod in vsakomur, koderkoli je hodil. — Iz knjige o pravem ribniškem humorju, izdanem že leta 1920, posnemamo, da so bili viri zanj nabrani iz dela Antona Lesarja »Ribniška dolina (1864)«, iz Levstikovega zapisa Ribničan in Gorenjec, iz rokopisne zbirke Fr. Milčinskega in po ustnih izročilih.

## Menzo naj prevzame gostinsko podjetje

Na pobudo krajevne skupnosti Ribnica je bil 3. februarja v novi restavraciji posvet o nadaljnji usodi obrata družbene prehrane v Ribnici. Posvetu so prisostvovali tudi predstavniki gostinskega podjetja, Inlesa, Kovinskega podjetja in Gradbenika. Po daljši razpravi so prišli do sklepa, da bi bilo najpametneje (o tem so podjetja že razpravljala na posvetu na občinski skupščini), da prevzame obrat družbene prehrane gostinsko podjetje. Po tem prilogu bi

tope obroke hrane (malice) kuhali v restavraciji, sedanji obrat družbene prehrane pa bi bil razdeljevalnica hrane za delavce in uslužbence Inlesa in Kovinskega podjetja, ker je menza v bližini teh podjetij. Seveda se cene obrokom ne bodo smele bistveno dvigniti; zaposlitvi bodo morali tudi del sedanjega kadra menze. Vsekakor bo treba z reorganizacijo pohiteti, tako da delovni ljudje po 31. marcu ne bodo ostali brez topliga obroka hrane.



## »Občinske strani so zame posrečene«

»Dolenjski list mi je pismo od doma! Skupaj s pismi najozbiljših sorodnikov in prijateljev mi daje popolno podobo življenja in napredka v domačih krajih. Razveselim se napredka majhnega podjetja kot milijarde, dosežene v semiški Iskri; želim se popeljati po novi cesti iz Metličke do Črnomelja in z grozo pričakujem list, da bi izvedela podrobnosti o katastrofalnih poplavih na Dolenjskem.

Prav tako so mi drage vesti o tem, komu se je rodil otrok, z zanimanjem preberem žalostne vesti o nesrečah in smrtih. Marsikdo, ki je živel daleč od rodnega kraja, me bo razumel, če rečem, da mi vsaka, še tako nepomembna novica pomeni mnogo. List je pisan v slovenščini, ki jo zdaj slišim le poleti, ko pridejo turisti iz Slovenije. Včasih, ko si želim slišati slovenščino, vzamem v roke Dolenjski list in ga berem na glas.

Spomnim se, da ste včasih objavljali v vašem listu črti-

ce, in novele. Ali ni to dobro? Mnogo poezije in proze domačih avtorjev ne bi škodilo; slike in grafike objavljate! Tu in tam nasvet za gospodje, nekaj o modi, ne o ekstravagantnostih Pariza — le kak



model za otroke, za službo in podobno. Vse pa v obliki, ki bo pristopna tudi najpreprostejšemu bralcu, kot na primer »Zdravnik vam svetuje«.

Domači tednik dobim navadno v soboto, včasih v ze-

lo slabem stanju; zgodilo se je že, da je prišel brez zunanji strani. Najprej preberem novice iz metliške in črnomaljske komune, saj sem Metličanka. Posrečeno je, da ste uvedli komunalne strani, a se bojim, da ljudje berejo le stran svoje in morda še sosednje komune, kot se to dogaja, meni, ker nimam časa.

Uredništvu in sodelavcem ob 15-letnici izhajanja čestitam in iz srca želim, da ob novi obletnici izide ne samo v 25.000 izvodih, ampak v 30.000 in več. Prepričana sem, da bo s tem trud uredništva najlepše poplačan.

MILICA VOLKANOSKA  
Ptuja Guli 47 a,  
Ohrid, Makedonija

### »List se je popravil, vendar...«

Milan Češarek, Ribnica: naroden sem na Dolenjski list in mi je všeč, vseč namreč kot časopis. Zadnje mesece se je tudi precej »popravila,

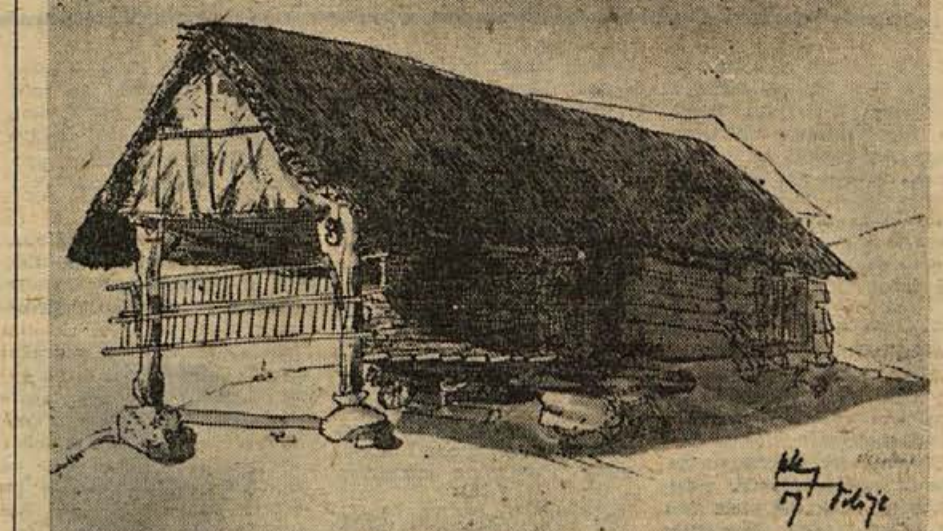


médtem ko ste pred tem zelo malo pisali iz naših krajev, iz ribniške in kočevske občine. Veliko zanimivega se zgodi pri nas, kar gre mimo, kar ni zapisano, pač zaradi premajhnega prostora... Če bi pisali več, če bi bilo dogodkom in vestem iz naših krajev odmerjenega več prostora, bi bil list še bolj priljubljen, še bolj bran...

### Razveselite znance in prijatelje z DOLENJSKIM LISTOM!

### »Zaradi 'Dolenjca' sem nehal kaditi«

Janez Trdan iz Dolenje vasi, zdaj na delu v Nemčiji: »Odkar delam v Nemčiji, mi je poleg pisem domačih edina vez z domovino domači časopis. Prej sem bil naroden na kočevske Novice, po združitvi pa redno prejemam Dolenjski list. Vsak teden komaj čakam nanj, saj zvezem toliko zanimivega od doma; pa ne le iz domače vasi in občine, ampak iz vse Dolenjske. Človeku v tujini postane domače tudi doga-



MIROSLAV KUGLER: SKEDENJ

## »Zdi se mi, da je bil prej boljši«

»Dolenjski list, ki ga dobim vsak četrtek, navadno preberem od zadaj naprej. Najbolj mi ugajajo povesti in romani, zlasti od starejših slovenskih pisateljev. Prav tako so mi všeč zgodbe iz partizanskega življenja. Lepo zaokrožena celota sta tudi zunanja in notranja politična pregleda. Prav bi bilo, da bi ju še razširili, ker je precej ljudi, ki so naročeni samo na Dolenjski list in jih te stvari zanimajo. Večkrat pišete o kaznivih dejanjih: imenujete storilce kar s polnimi imeni! Prav se mi je zdelo, da ste ciganskemu vprašanju posvetili toliko prostora! Prepričan sem, da bo Dolenjski list tudi v bodoče informiral javnost o takih prečih vprašanjih. Vse to pa bi prav gotovo terjalo povečanje obsega.

Zdi se mi, vsaj meni osebno, da je bil Dolenjski list boljši, ko ni bil razdeljen po občinah. V tem času so ljudje Dolenjski list tudi

bolj sistematično brali, zdaj pa verjetno berejo le zanimivosti iz svoje občine. Namesto sfikanic, ki delujejo precej naivno, bi lahko objavljali več povesti domačih pisateljev. Naš tednik prebiram že dolgo časa. Včasih sem ga bral, ko sem prišel domov. Takrat sem nesel nazaj tudi po več številkih tega tednika, zadnjih osem let pa sem naročnik. List berem sam, včasih glasno. Hčerka se hvale, da se je slovenske go-

vorice naučila prav iz Dolenjskega lista.

Ob 15-letnici želim, da bi bil naš tednik še v bodoče glasilo vse Dolenjske, da bi bil — kakor do zdaj — glasnik naprednih idej in informator napredka dolenjskih krajev. Dolenjski list naj bo stalen gost v vseh dolenjskih hišah, uredništvu pa želim še veliko delovnih uspehov!

IVAN ZALETELJ  
Maršala Tita 148  
Ruma

## V jubilejnim tednu: 15 izžrebancev

Med 135 novimi naročniki zadnjega tedna smo v soboto opoldne izžrebali izjemoma večje število: tokrat 15! Naslednje nagrade jim bomo poslali danes po pošti:

1. Angela Preskar, Ribnica 207 — dobi 1. nagrado tedna: 3000 din;
  2. Kralj Jožefa, Potočna vas 14, p. Novo mesto — dobi 2. nagrado tedna: 2500 din;
  3. Anton Klepec, Krasinec 33, p. Gradac v Beli krajini — dobi 3. nagrado tedna: 2000 din;
- 12 lepih knjig, ki jih je izdala Dolenjska založba, pa dobijo tokrat:
- Vinko Pate, Biška vas 10, p. Mirna peč; Albin Druškovič, Čresnjice 39, p. Cerklje ob Krki; Albina Bauman, Prešna loka 17, p. Sevnica; Ivan Molan, Stari grad 47, p. Krško; Stanko Slapšak, Krmelj 32; Mimica Zalokar, Drnovo 77, p. Leskovec pri Krškem; Franc Ivanc, Sinovica 8, p. Sodražica; Anton Lokar, Mozelj pri Kočevju; Marija Kužnik, Cviblje 9, p. Trebnje; Olga Preskar, Blatno 7, p. Globoko; Anton Korelc, Martinja vas 10, p. Velika Loka; Marija Zajc, Dol. Paka 1, p. Črnomelj.

Stare in nove naročnike vabimo, da sodelujejo pri uresničevanju gesla: V VSAKO HIŠO DOLENJSKI LIST! — Pridobite tudi vi vsaj enega novega naročnika za domače pokrajinsko glasilo Socialistične zveze!

# Včeraj

je poteklo 15 let, ko so takratni Okrajni odbori Črnomelj, Novo mesto in Trebnje izdali prvo številko novega slovenskega pokrajinskega časnika; odtlej pa do danes je izšlo že 778 številik DOLENJSKEGA LISTA. Medobčinski glasnik Socialistične zveze delovnega ljudstva izdajajo zdaj občinski odbori SZDL Brežice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje; trenutno izhaja v nekaj več kot 24.000 izvodih. — Ob petnajstletnici izhajanja pokrajinskega časnika Dolenjske se uredništvo in uprava lista javno zahvaljujeta vsem, ki so v poldrugem desetletju na kakršenkoli način pomagali, da se je Dolenjski list v tem času lahko razvil do sedanjega obsega in naklade. Kljub najrazličnejšim, predvsem pa finančnim težavam so ustanovitelji lista in občinske skupščine ter skoraj vse delovne organizacije na našem področju pomagali upravi lista, da je domači tednik lahko redno izhajal. Zahvala gre tudi vsem stalnim naročnikom doma in na tujem, ki so z rednim plačevanjem naročnine pomagali vzdrževati svoj list. Uredništvo se ob tej priložnosti tovariško zahvaljuje tudi vsem stalnim in občasnim dopisnikom ter sodelavcem lista; kolektiv uredništva in uprave pa hkrati vabi vse dosedanje in nove sodelavce, vse občinske skupščine in vse delovne organizacije, da poslej še z večjim razumevanjem pomagajo pri nadaljnjem razvoju tednika in njegovem še hitrejšem preraščanju v javno tribuno Socialistične zveze.

Kolektiv uredništva in uprave  
DOLENJSKEGA LISTA

## Kako je bilo pred petnajstimi leti

Leta tako tako hitro, da temu komaj verjamemo. Zdi se mi, kot da je bilo včeraj, ko sem kot slušatelj novinarske šole v Ribnem pri Bledu v februarju 1950 imel prvi v rokah droban list, na katerem se je šopiril napis »Dolenjski list.« To je bil moj prvi stik s tem tednikom. Podrobno sem si ga ogledal, tega »Dolenjca«, ki je nosil številko 1. Bila je prva številka, zato me je radovednost gnala, da sem vsebinsko podrobneje prebral. In če hočem biti pošten, moram priznati, da mi je bila oblika lista všeč, pa tudi vsebina je bila zanimiva. Spominjam se, kako smo s tovariši razpravljali o posameznih člankih, in — razumljivo — imeli tudi svoje pripombe. Format lista se nam je zdel premajhen.

Nisem pričakoval, da me bo usoda zanesla prav v No-

vo mesto, v rojstni kraj Dolenjskega lista. Naneslo je tudi, da so mi tovariši od Dolenjskega lista gostoljubno nudili prostor za moje novinarsko delo v svojih pisarnah. Tako sem imel možnost, da prav od blizu opazujem in spemijam rast, delo, uspehe in težave, s katerimi se je moral list boriti.

Jože Zemljen — Drežec, katerega je doletela nevhvaležna čast, da je bil prvi urednik Dolenjskega lista, mi je ostal še v posebno dobrem spominu. Spominjam se, kako so bile včasih glasne uredniške seje, ko so se kresale misli o vsebini lista. Urednik je bil po srcu zelo dober in pripravljene vse storiti za svojega tovariša.

Iz prvega obdobja izhajanja lista mi je ostal v spominu predvsem »cenzurirani« članek. Ne spominjam se

natančno, ali je bilo to pod uredništvom tovariša Drežca ali Jožeta Bona, ki je bil nekaj časa njegov naslednik; bilo je takrat ko je prišel na prvo stran lista neki članek, ki ni bil primeren za objavo. Ko je bil namreč list že dotiskan, je »padlo« povelje, da bi inkriminirani članek premazali z barvo, toda ko so videli, da tak skazen list ni za med ljudi, je šla vsa naklada med star papir. No, to je bil — kakor se spominjam — edini primer, da so bili naročniki in bralci prikrašani za številko svojega lista.

Krmelo pri vodstvu lista je kmalu prišlo v roke tovarišu Tonetu Gošniču, njegov asistent pa je postal Peter Romančič. S Tonetom sva za razvedrilo rada vrgla partijo šaha. Bil je boljši šahist in le redkokdaj sem ga matiral.

Sicer se ga spominjam tudi kot zelo delavnega človeka, ki je cele dneve predsedel ob pisalnem stroju, listu pa je žrtvoval tudi marsikatero noč in nedeljo.

Peter je imel navado, da se je med tipkanjem od časa do časa počehjal po kratko pristriženih laseh. Ko sem nekoč slučajno dvignil vrhnji del njegovega pisalnega stroja, sem našel kar za celo gnezdo ščetin. Prepričan sem, da mi Peter ne bo zameril, da sem razkril to skrivnost. Drugače je bil dobričina in sposoben novinar.

Ožji sodelavec lista je bil pesnik in prevajalec Severin Šali. Nekega dne jo je primahal, ko sem bil sam v pisarni in sem se pravkar pripravljel za prostovoljno delo na Glavnem trgu. Namesto da bi delala, sva s Šalijem ostala pri ovičku; seveda je bilo to bolj redko. Včasih se je naša družina napotila na Trško goro, kjer smo se navadno kar dobro imeli.

V upravi lista je imel pomembno besedo upokojenec in sedaj že več let pokojni Lavrič, doma iz Gore nad Sodražico. Zelo veliko je kadil, pri tem pa peznansko kašljal. Nekeč sem ga vprašal, kaj kadil, da tako hudo kašlja. Pokazal mi je tobacnico, v kateri je bila prava zbirka cigaret: Drava, Ibar, Zeta, Morava in druge. Ni se mi več zdelo čudno, kadar je njegov obraz lovil sapo v oblakih cigaretnega dima. Bil je izobražen mož in po srcu zelo dober.

Seveda ne bi bili pravi ljudje, če ne bi imeli v svoji sredi tudi nežnega spola. V mišlih imam Marijo, Ivico, Tinco in Mimico. Bilj smo zares dobri prijatelji.

Se in še bi lahko pripovedoval drobna doživljaja. V delovnih prostorih smo preživeli dobre in slabe ure; zato smo postali prijatelji, jaz pa sem v njih našel morda najboljše prijatelje, kar sem jih sploh imel.

Novo mesto je imelo tiste čase — pred 15 leti — drugačno podobo kot danes. Sledivi vojne še niso izginili, najbolj vidni pa so bili na Glavnem trgu. Odstraniti je bilo treba ruševine, urediti kanalizacijo, tlakovati ceste. Podoba mesta se je spreminjala iz leta v leto.

To so bežni vtisi, osebni spomini na prva leta Dolenjskega lista, ki sem jih preživel z njegovimi sodelavci. Ko prebiram in primerjam sedanje številke Dolenjskega lista s tistimi iz prvih let, se mi zdi napredek več kakor lep. Dolenjski list si je v 15 letih svojega obstoja pridobil veliko prijateljev in bralcev, tu in onkraj meja domovine. Ob tem lepem jubileju pa, tovariš urednik, najlepše čestitke tebi (kot najstarejšemu članu kolektiva) in Dolenjskemu listu z željo, da bi ob 20-letnici imeli v vaših kartotekah listih vsaj 30.000 naročnikov!

KAREL ORAZEM



# „ŠE, ŠE - KRATKO, ZGOŠČENO, ZANIMIVO!“

In pišem, od preljubega urednika pa dobivam pisma s »še, še, potrebujem kratke, zgoščene novice, piši o tem, piši o onem...« In spet pišem, pišem, pošiljam pisma po pošti, po avtobush, po znanjih in pisma prihajajo na naslov z največ dvodnevno zamudo iz Ljubljane, Dvora, Zuzemberka, Celja, vedno po najkrajši poti. Od vsepovsod ste že dobili moja pisma, kajne, tovariš urednik? Morda samo še iz Bitole ne?

In življenje teče dalje, urednik preklada po mapah rokopise, jaz pa spet nimam nič kraških, zgoščenih, zanimivih...

FRANCE GRIVEC

Nekaj osebnih podatkov: po materi Potočan, po očetu iz vinorodne Dolenjske doma, sicer pa pristen Ribničan. Dolg, neprimeren za jugoslovansko konfekcijo, čevlji št. 46. Zaposlen v Novem mestu, delovno mesto v Kočevju in Ribnici, pisarna v Dolnji vasi, član sindikata na občini v Ribnici.

K Dolenjskemu listu sem prišel pred dobrim letom dni s Kočevskimi Novicami kot dočelnik občinskih odborov SZDL Kočevje in Ribnica skupaj s pisalnimi strojem, stariim fotoaparatom, polomljenim flešom in veliko voljo do novinarskega dela. Še pred tem me je kot svojega štipendista dodelila pred skoro tremi leti ribniška občina kot dotacijski Novicam Kot pravo osnovno sredstvo časopisa sem po združitvi prišel skupno s štirimi tisoči naročnikov v nov kolektiv, pod novega urednika. Na njem mi je, odkrito rečeno, najbolj všeč to, da me ustno lahko sodbela le enkrat na mesec, toliko pogosteje pa me v pismih in nikdar si nisem predstavljal da jih po pismih lahko toliko slišim.

V novinarsko sem zašel čisto pomotoma, vendar je to predolga zgodba. Ko sem prvič prišel k Novicam, mi je

urednik Matija porinil v roke študovit rokopis, ki bi bil lahko davčna prijava, recept za zdravila, poziv na sodišče ali celo zapisnik zbora volivcev. Iz tega naj bi napravil krajši članek! Stvar sem vzel kot naravno katastrofo, se nekaj ur ubadal z grafološkim raziskavam predloženega hieroglifskega rokopisa, nato pa svoje ugotovitve strnil v kratak članek. Za tem mi je Matija dal drobno knjižico »ABC novinarstva«, dejal, naj to kje v miru preštudiram in se naslednji dan spet vrnem na tlako. Šel sem, prebral najnovejšega Pavliha in zadostoval je.

Ne vem, pod koliko uredniki sem že delal, vendar se je vedno vse srečno končalo, čeprav nikdar nobenemu ni bilo dovolj rokopisov, člankov, reportaž, vesti, mašil in podobne šare, brez katere ni mogoče sestaviti časopisa. Še sreča, da nikdar noben urednik ni zahteval od mene pesmi... Tudi uredniki so pač ljudje, imajo pa skoro vsi to napako, da niso srečni, če nimajo okrog sebe najmanj nekaj ton rokopisov in potem jih prebirajo, sortirajo, prekladajo s kupa na kup, iz mape v mapo, dokler jih ne doleži vedno enaka usoda: zastarajo kot vojni zločini in romajo v strah zbujujoč ured-

niški koš ali pa so objavljeni. V tem so uredniki na moč podobni volilnim komisijam, ki prav tako šarijo po spiskih evidentiranih kandidatih, preverjajo, odbirajo, zahtevajo še in še...

V svoji skoro sedemletni novinarski praksi sem po dolgem in počez prekolovratil kočevsko - ribniško področje.



»Spodaj podpisani — osebno!«

je, polomil že najmanj dva pisalna stroja in uničil kilometre filmskega traku, požiral prah vseh naših cest in lokalpatriotistične očičke nekaj ducatov naših vrlih ob-

čanov. Najmanj enkrat sem prejel grozljivo pismo od nepodpisane junaka, za hrbtom so me ne vem kolikokrat do kosti obrali, ob združevanju občin pa so me nekateri kot največjega krivca hoteli ubiti, pretepeti, nagnati iz tistega kraja, obrcači, zaklati, s pirovsko steklenico namahati po neumni novinarski glavi, nazadnje pa še zožiti. Iz izkušenj sem se naučil, da je novinar vedno za vse kriv, da

je pisun, ki vtika svoj nemarni nos v vsako stvar in potem po časopisju čveka in blaži poštene državljane, da je nepotrební nebodigatreba, zagar in zabušant, lenuh in... itd.

Pa sem spet pisal. O tem in onem, tu pograbil, uščipnil, tam speč, pohvalil. Pohvalil predvsem tam, kjer nam je šlo za oglese in s tem potrjeval naše prepričanje o svobodi in vlogi tiska. Pisal sem

## INTERVJU, KI NI ZA OBJAVO

(Avtointervencija)

V.: Spoznaj vsaj tri nove ljudi na dan — je najvažnejša novinarska izpoved. Zakaj?

O.: Da si lažje zapomniš vse, katerim si kaj dolžan in se jih izogiblješ.

V.: Katera ustavna pravica ti je do zdaj pomagala kot novinarju?

O.: Da sem bil za vse napake javno oštet pred kolektivom Dolenjskega lista.

V.: Kaj te je v novinarstvu najbolj razveselilo?

O.: Daljnovidnost tiskarskega škrapa, ki mi je ime spreminjal prej, preden je obveljalo načelo o pravici spremembe rodbinskih imen. Nekeč sem bil tako brezplačno prekrščen v Ormana. Seveda bi bil bolj vesel, če bi se mi kaj takega primerilo na matičnem uradu.

V.: Kdaj si bil najbolj slabe volje?

O.: Ko sem zaklenjen v službeno stranišče Dolenjskega lista pred leti več kot dve uri bruhal znake SOS.

V.: Česa ne bi rad dočakal?

O.: Da se mi izneveri hrbt-

nica. Dokler imaš hrbtnico, te ne premaknejo niti deževne plohe niti toča. Če hrbtnice nimaš, postaneš dečevnik, ki te odnese, če čisto navaden pes tla pomoči.

V.: Kaj je to, da večina tako malo zasluži?

O.: Splošen manjvrednostni kompleks.

V.: Kako daleč smo potem s samoupravljanjem?

O.: Včasih so delavski sveti molče prikimavali, zdaj pa si upajo odločitev vodilnih na glas pritrjevati.

V.: Kakšna je prednost plešastih glav?

O.: Javnosti lahko dokažejo, da nimajo masla na glavi.

V.: Zakaj na sejah tako kajdijo?

O.: Da bi bistro oko ne opazilo, koliko prazne slame bi se lahko vnelo. Sicer pa pri nas ni nevarnosti, saj imamo poklicne gasilce.

V.: Zakaj tolikokrat uporabljamo povprečje?

O.: Ker smo preveč povprečni! S povprečjem se tolažimo, da nam še kar dobro gre. Tako se izenačujemo in govorimo, kako je naš sistem pravičen do vsakogar.

V.: Kako si potemtakem zamisljaš sožitje med ljudmi?

O.: Volk sit, koza cela, zelje nepoškodovano.

V.: Misliš kdaj na rotacijo?

O.: Na rotacijo ne mislim, če pa bi začel, bi seveda gledal po stolčkih, ki so višji od mojega, ker v rotacijskem sistemu ne bi hotel biti bela vrana.

V.: Prisežeš, da je to sveta resnica?

O.: Prisežem s figo v žepu.



V.: Tvoje želje ob 15-letni Dolenjskega lista?

O.: Da bi Dolenjski list ne bil večno pacient devetih babic, ampak ljubljen otrok devetih mater.

Spraševal in odgovarjal ter za privatno rabo zapisal IVAN ZORAN, l.r.

**Delavci Dolenjskega lista — tokrat izjemoma o sebi in svojem delu**

## Tedni so kot ure, meseci kot dnevi...

Ponedeljek, 7.00. Začenjamo delovni teden!

Kolegi Jakopec, Zoran in Moškon so vse do nedavnega imeli navado »akoj ob prihodu v uredništvo prižgati cigareto za ogrevanje misli, tako da so se v pisarni ob 7.30 že dvigale sivkasto bele meglice. Poudarjam — vse do nedavnega, ali določeneje do 1. februarja letos, ko se je situacija bistveno spremenila z izjavo novinarja Jakopca:

— Ne kadim več! Sploh ne diskutiram o tem zakaj in kako ampak skratka ne kadim!

Od tedaj se je koncentracija dima občutno zmanjšala. Ker pri nas ni v navadi, da bi na dolgo in široko premlevali nedeljske izlete in dogodivščine, se ob 7.10 že slišijo udarci štirih pisalnih strojev.

kupe pisem. Vsak dobi dopise iz področja občine, za katero je odgovoren.

— »Moji drže besedo — rečem. — Kakor obljubijo, tako pošljejo.

— »V moji občini je vse prigovarjanje zaman, odvrne kolega. — Kadar pridej tja, vse obljubijo, pošljejo pa nič. Iz kože jih bom dal!

Med pismi pa niso je navadni dopisi, prihajajo tudi drugačna pisma.

«...Vam dam vede», da sem prizadet, ker ste me dali v časopis. Resnica je drugačna. Pa ravno mene! Zakaj me tako črtaš? Ne zadovoljim se s popravkom v časopisju, zahtevam, da se mi osebno opravičite in to »akoj. (Možak se je takrat nahajal v arestu!)

Ob takih primerkih se delo le za hip ustavi. Skupno preberemo »akole cvetke in se nasmejimo od srca ali pa se tudi jezimo nad nevednostjo posameznikov. Spet pojejo tipke vse dolejš, dokler skozi okno mimogrede ne opazimo, kako ta in oni iz trgovine ali urada zavije v Trdinov hram ali v bife, da bi si privezal dušo. Takrat se spomnimo lastnih želodcev.

— Gremo na kavo? Čez dve minuti odhod! — da navadno komando kolega Miloš.

Uradno določena časa za malico nimamo. Kdor utegne je, kdor utegne, skoči v delikateso in pri pul'u zilje po grlu napol vrelo kavo, kdor ne utegne, obsedi pri pisalnem stroju in se ubada z delom naprej.

Zgodi se tudi to, da ti je svinčnik ravno začel lepo teči po papirju, ko je nekje neka važna seja, na katero so spet pozabili pravčasno poklicati novinarja. Šele ob začetku so ugotovili, da bi bilo prav, če bi kdo zadevo »obelodanil«, zato pokličejo po telefonu:

— Naj nekdo »akoj pride! Je zelo važna seja! Menda nas ne boste pustili na cedilu? Zakaj vas pa imamo?!

In letiš z beležko na sejo, pušiš nedokončan sesavek, se vrneš s kopicco novega gradiva in ne veš, kaj bi prej vzel v roke.

Vsak izmed nas ima tudi svoje delovne načrte: tega zanimajo gospodarski problemi, onega dejavnost na področju

kulture, tretjega urbanizem, mene predvsem socialna problematika, vendar... malokdaj usperno lasne načrte do kraja uresničiti. Kopicca tekega dela, poročila s sej in sestankov, na katerih presediš cele ure, predelava člankov s »arena, tako iz dneva v dan, iz tedna v teden, iz meseca v mesec. Sredi naglice, v kateri živimo od izdida ene številke do izida naslednje ali praktično od četrtka do četrtka, minevajo leta tako hitro, da niti ne opažamo, kako nam pri tem sivijo lasje. Vmes se študij, dom, kak sestanek...

Ce bo šlo tako dalje. Za vsak slučaj ima že pripravljen napis:

»Sredi nenehnih finančnih težav nas je v cvetu let, utrjena od poklica in gospodinj-skega dela, za vedno zapustila naša vdana«

RIA BACER

Ta prostor smo rezervirali za ti-skanjskega škrapa, pa je ročica samo. »Za sil kmetico — čvrstostnik — p'vredščanju

## Čez grebene in valove...

»Na suhem se ne naučiš plavati!«

V dneh, ko praznuje naš list 15-letnico obstoja, bo hkrati poteklo 7 let, kar kot njegov sodelavec vihlim svinčnik. Moje novinarstvo se je začelo zelo preprosto in brez mnogih razmišljanj. Urednik Tone Gošnik (»ODE-GE« mu pravimo med seboj, kar je isto kot »odgovornik«, samo nikar mu tega ne nesite na nos!), me je v začetku februarja 1958 povabil na razgovor in k »hiši«. Ze čez dober teden, bilo je 15. februarja 1958, sem s tresočim se srcem natančno ob 7. uri zjutraj prestopil prag redakcije.

Še istega dne ob 9. uri je bila seja takratnega ObLO Novo mesto. Moja prva naloga je bila oditi na to sejo in poročati o njej. Urednik mi je brez ovinkanja rekel: »Zaplavati moraš, Miloš, na suhem se tega ni še nihče naučil. Kar poizkusi! Pojdi na sejo in piši!« S tem spodbudnim napotilom sem odšel na sejo. Takrat sem za zapiske porabil kar dve zajetni beležnici. Poročilo, moj prvi novinarski izdelek, je bilo dolgo 7 tipkanih strani. Ko sem ga predal, je bil urednik videti malce iznenađen nad mojo izredno storilnostjo. »Tega ti je pa precej, ratalo!« Lahko bi bilo malo krajše, no — pa bo žela je zamomljal. Nato sem že dobil drugo nalogo in jo od-

hitel uresničevati; odtlej mi ni dela nikdar zmanjkalo... Priznati pa moram, da danes ne bi več znal napisati 7 strani dolgega sestavka o seji, pa tudi urednik bi mi najbrž pokazal vrata, če bi mu prinesel tako dolg sestavek.

Upravnik je skoraj storil nesrečno smrt pod papirjem...

Ko smo bili še v starih prostorih na Cesti kom. Staneta, smo bili zelo na tesnem. Upravnik lista je bil takrat Jože Turk, ki dela zdaj v Tovarni papirja v Krškem. Prišel je kmalu za menoj. Ko je bil že nekaj časa pri hiši, se je lotil zlaganja kopicce časopisov, časnikov in revij, ki so ležali po tleh, ker v omarah ni bilo več prostora. Zlagal jih je v velike svežnje, ovijal v papir in povezoval z vrvo. Te svežnje, težke po nekaj deset-tin kilogramov, je nato nalagal na omare, vse do stropa.

Po tleh je bilo takoj več prostora in naš ženski svet tistih dni: Mara Sajovic, Cirila Mazovec in Ria Bačer, je laže prihajal do svojih misl. Prej so morale telovaditi in preskakovati kupe papirja. Ugled upravnika Turka se je zategadelj zelo dvignil, zato je začeto delo z veliko vnemo nadaljeval. Toda...

Nesreča nikdar ne počiva! Ko je nekoga dne, bilo je menda na spomlad 1959, spet zlagal svežnje papirja na omare, se je ena izmed njih sesedla... Stari les ni več zmogel teže, skladovnica svežnjev, težka nekaj sto kilogramov, pa se je zvalila proti ubogemu Turku, ki je v zadnjem hipu odskočil. Skoroda bi bil storil nesrečno smrt pod papirjem...



Kako lep začetak! Vredno ga je izkoristiti, zato hitimo, ker vemo...

...Cin... cin — telefon!

— Uredništvo Dolenjskega lista?

— Je. Želite, prosim?

— Kdo je napisal to svinjarijo?

— Katero?

— Članek v zadnji številki vašega lista... o hitri vzreji piščancev... vsi podatki so netočni... to je laž... Povejte, kdo je napisal, bom to žil!

— Za kateri članek gre, kdo ste?

— Zahtevam samo ime — nič drugega!

— Tega ne povemo, samo pred sodnijo!

V 99 primerih se huda kri pri prizadetem navadno pomiri, zato nas taki izpadi ne spravljajo več iz ravnotežja.

Delamo naprej. En članek, dva. Počem pride pošta. Na



**N**ajprej sem mislil, da je novinarstvo, pravzaprav reporterstvo (kar se lepše sliši, kajne?) salamensko udoben poklic: spremljaš se po deželici, vprašaš gospodinjico po čem so jajčka, šklocneš s fotografičnim aparatom po otožnem zimskem motivu in napišeš sestavek s konstruktivnim naslovom: »Samo konkretne razprave so lahko koristne!«. Ali pa: »Na novo turistično sezono je treba misliti že zdaj!«. Ali pa: »Brez trenja bo šlo lažje!«. Potem sedeš s prijatelji in znanci v slovensko narodno kavarno in uživaš v slavospevih in čestitkah:

»Genijalno! Duhovito! Procnljivo! Neponovljivo...«

In naklada raste, raste — nezadržno s cenami...

Vse dokler se ga ni prijatelj Andrej hladnega jesenskega večera nasekal in mi je rekel brez posebnega uvoda in pravopisa:

»Tale vaš cajteng je eno samo tihozitje! Preberem vreme, potem pa ga zrežem na enakomerne kose, ne prevellike, da se odtok ne zamaši...«

Resnično mi je zaprlo sapo, še posebej, ker mi je v sedmi profesorski latinščini nekajkrat zabil: IN VINO VERITAS! (ne vem sicer ali veritas ali verites — vendar Andrej je bil zares okajen).

Ko ga je spil še dvakrat po dva, je rekel:

»Da, tihozitje!«

Drugo jutro sem pod »nujno« razložil svojo globoko razdvojenost uredniku in prirodnim kolegom:

»Dolenjci nas kupujejo za v...«

Kolegica je povsila oči in zardela. To me ni ustavilo:

»... pišem premalo angažirano! Duhoviti smo samo še v tržnih poročilih in v esteh iz porodnišnice, aktualni pa v radijskem programu Priluhni bi morali ljudem, ki zmanjujejo z glavami nad šoferji, urbanisti, zelenjadarji, sekretarji in železničarji. Socializem, tovariši, je resna stvar...«

Urednik in kolega (oranžnordeči) sta se spogledala. Toda šel sem še dalje:

»Udariti je treba po oportunistih, po samovoljnih šefih, po podkupovanju, po zvezah in poznanstvih! Prebrati je treba Pismo še enkrat, pa še enkrat...«

Urednik je prikimal, kolegi so prikimali, fikus v kotu je

prikimal in bil sem prepričan, da bodo moje revolucionarne zasluge za dolenjski žurnalizem vnešene na častno mesto... in tako dalje. Urednik mi je odobril še en zavitek konceptnega papirja in mi priporočil:

»Kar takoj začni. In ne pozabi: kritično! Angažirano! Duhovito...«

☆☆☆

Napisal sem sestavek:

»DIREKTOR JANEZ KRIV ZA NIZKE OSEBNE DOHODKE!«

Kritično, angažirano in duhovito besedilo je takole teklo:

»V podjetju NOVOATOR še vedno nimajo delavci zagotovljenih minimalnih osebnih dohodkov. Ker podjetje nima visoko kvalificirane kadra, proizvodnja ni rentabilna. Navzlic prizadevanj delav-

skega sveta, da bi štipendirali dva inženirja, enega ekonomista in enega pravnika, je direktor Janez Debeljak odločil, da štipendirajo štiri delavce na administrativni šoli. Dve od teh sta njegovi nečakinji. Ker direktor Janez nima popolne osemletke, se najbrž boji za položaj. Sekretar Frenk Kalin, prej kretničar pri JZ, in komercialni Anton Koritnik, dvakrat kaznovan z

no pošljejo dve garnituri svojih izdelkov!«

Še isti večer, ko sem rokopis zaklenil v predal, da malo »odleža«, sem bil povabljen na začetek poizkusnega obratovanja stroja za cepljenje drv v podjetju NOVOSEK. Vino so imeli prvorazredno in ko me je po najinem četrtem skupnem litru poslanec Goban vprašal: »Si tudi ti tako podvržen metiški črni-

majna stvar. Mojster je rekel, da bo treba novo — dobim jo pa trenutno lahko samo pri podjetju NOVOATOR. Ostalo jim jih je nekaj, ko so preurejali reprezentančne prostore. Tam sem ugotovil, da sva s komercialnim — Koritnikom pravzaprav sošolca iz osnovne šole. Sestavek sem torej še malo spremenil. Samo, če izpustim Koritnika, moram tudi Kalina? S težkim

narja za list zberemo z naročnino in koliko z oglasi, s subvencijami, prodanimi stranmi. »Iz tega denarja tečejo tudi vaši osebni dohodki, da lahko papcate, pupcate in drugo...« Predvsem duho-

## moje malo tihozitje

ni kot jaz?«, sem sklenil, da izpustim zadnja dva stavka v sestavku o direktorju Janezu...

Potem se je zaskočila ključavnica pri stranišču. To ni

srce sem se odločil in prečrtal oba.

Članek pa je bil še vedno izredno kritičen in angažiran in...

Če dva dni, ko sem že skoraj oddal rokopis, me sreča upravnik Lista in čisto slučajno reče:

»Zdaj boste pa morali kaj lepega napisati o podjetju NOVOATOR: včeraj so nam podpisali oglas za 140.000 dinarjev...«

Verjemite, da je bil to hud udarec za moj svetovni nazor in z upravnikom sva se kritično, angažirano in duhovito sporekla. Pri roki je imel tudi podatke o... m, koliko odstotkov de-

## OPRAVIČILO

Uredniškemu odboru!

Prosim, da mi opravičite, ker nisem mogel napisati domače naloge za današnje slavnostno številko. Po 21 dneh boleznih (staknil sem pljučnico zaradi gripe, ki je nisem mogel pozdraviti, kakor bi bilo treba, ker nas je v uredništvu premalo za delo) mi je ostalo za ureditev današnje številke samo dobrih 6 dni. Od teh sem porabil dva za konferenco v Ljubljani, za »lov« na sodelavce in za posvet o višjih cenah tiska, papirja, poštnih dajatev itd., preostale dnevne in nočne ure pa sem z vami vred »vložil« v izdelek, ki je danes pred našimi bralci. Ker sta ta teden dva naša kolega »polagala« izpite na novinarskem inštitutu v Beogradu, je ostalo za nas še malo njunega deleža, pomagal pa sem tudi v upravi z navetvi pri sestavljanju zaključne bilance za leto 1964. V četrtek dopoldne sem moral skočiti še v Crnomelj na konferenco tajnikov občinskih skupščin našega področja, kjer smo odločili vse potrebno glede nadaljnje usode URADNEGA VESTNIKA DOLENJSKE (in

## Namesto življenjepisa

O sebi pravzaprav ne pišem rada in tale domača naloga mi nikakor ne gre izpod peresa. Tovaš Tone, naš glavni in odgovorni, mi je v pismu še prav posebej zabil, naj ne pozabim seznaniti bralcev s tlako pri Dolenjskem listu.

Molčati torej ne kaže. Morda je prav, če najprej povem, da sem pred leti pisala za Gorenjce. Ni še dolgo tega, kar me je zubil dolenjske trte list. Tlaka pri njem mi je kar všeč. Skoraj se ne razlikuje od tiste na Gorenjskem, zato sem se tudi prostovolj-

konča z uvodnimi ugotovitvami predprejšnjega sestanka. Na srečo so takšne seje v manjšini. Druga poklicna neprijetnost je, če mi kaj večjega uide. To se zgodi in me spravi v slabo voljo. Predvsem pa mi je žal za tisti mi zmenki, ko se za občinsko mizo zberejo po trije ali celo štirje »vodilni« in sejejo za zaprtimi vrati. Če stvar ni dozorela, o pisanju še sliši nočejo. Morda je za vsesplošni mir in občinski napredek bolje tako, obveščanje pa je le pomanjkljivo. To vsi po vrsti ugotovljamo, zato Dolenjč tako vztrajno širi krog stalnih sodelavcev. Del skrbi za novice iz Posavja mi že zdaj odvzemajo tisti prijatelji lista in javnosti, ki z menoj vred polnijo stolpce na njegovih straneh. Prizadevni so, samo premalo jih je.

S kolegi v redakciji delim veselje in žalost komaj enkrat ali dvakrat na mesec. Ti me seveda blagrujejo, ker sem odmaknjena očem »odgovornega« in uživam večjo svobodo. Naša srečanja v Novem mestu so prav prijetna, čeprav so izpopolnjena s kritiko in samokritiko. Medtem ko žalujemo za neizvršenimi sklepi v minulih tednih, se nam že porajajo novi načrti in nove zamisli, ki jih v delovnem poletu naslednjega meseca nikoli do kraja ne uresničimo. Neomajno sem prepričana, da so moji najboljši članki tisti, katerih sploh nisem napisala. Vsakdanje naloge me prehitujejo in veliki načrti ostajajo neuresničeni. Seveda si želim, da bi bilo zapiskov v duhu čim manj, zato pa več tistih na papirju, čeprav ga primanjkuje.

JOZICA TEPPEY



KOS

no odločila zanjo. Ne rečem, da se kdaj pa kdaj ne jezim na sitnega in novic želnega urednika, a ta jeza mine prej, kot je teden okoli.

Tudi marsikatera zakajena seja mi je odveč, če le predolgo traja in če se

## 750 dinarjev kavarniškega dodatka!

Zaradi tega pripetljaja sva nato midva z Jožetom Princem začela dobivati edinstveni prejemek v novinarstvu: »kavarniški dodatek...« Jože Princ je prišel k hiši dobrih šest mesecev za menoj. Dotlej sva si delila mizo, ki je bila prej samo moja. Druge mize ni bilo, pa tudi postaviti je ni bilo kam... Ko so svežnji umetelno zloženega papirja skoraj pokopali upravnik, smo omare razbremenili. Nekaj svežnjev je priromalo na edino novinarsko mizo in tam so ležali zloženi vse do selitve v nove prostore. S Princem sva ostala brez mize...

Po krajšem bojnem posvetu uredniškega odbora je padla odločitev: »Koncepte bosta pisala v kavarni Metropol, nato pa rokopise narekovala Rijj! Dobila bosta po 750 din dodatka za izredne stroške na mesec! Po tistem sva vse do preselitve v nove prostore s Princem skoraj leto dni imela svoje »delovno mesto« v kavarni Metropol. Kavarniški dodatek ni bil kaj prida, saj je zadoščal komaj za kislavo, ki je bila takrat po 10 din 2 decil. Glavni natakar v kavarni, Lojze Damiš, nama je pridigal, da ima manjši promet zaradi naju. Trdil je, da se novinarjev ljudje bojijo in da ima zato manj strank. »Pisarnoe« sva si uredila za mizo pri peč. Lojze Damiš pa je dober človek in nama je nemalo krat dal požirek pijače ali kavico tudi zastoj.

## »Velike« želje...

Dolenjski list je še danes brez fotoreporterja, zato se s fotografiranjem kar mimogrede ukvarjamo vsi. Ko sem prišel k Dolenjcu, sem čez kakšna dva meseca dobil nov fotoaparata Regula, ki je veljal 22.000 din. Denarja nam ni nikdar preostajalo, zato smo celo tak aparat le stežka kupili. Še po 7 letih mi kar dobro služi, čeprav je že tako obrabljen, da se na njegove muhe spoznam samo jaz. Tako kot vsak začetnik v fotografiranju sem si tudi jaz že prve dni pri Dolenjskem listu zelo želel bliskovnik — napravo za umetno luč, ki se pritrjuje na fotoaparata. Moram priznati, da sem s precejšnjo zavistjo gledal urednika, ki je takrat rokoval z ednim bliskovnikom, kar jih je bilo pri hiši, ter ga kot veliko dragocenost skrbno čuval.

Moja velika želja se mi je izpolnila takrat, ko je konec 1959. leta ta bliskovnik dostužil in smo kupili novega. Predlagal sem, da bi starega kar sam popravil in ga uporabljal, kolikor bi se dalo. Priznati moram, da je sestavljanje in razstavljanje zapletenih mehanizmov moj konjček. Kakšnih posebnih uspehov pri tem doslej še nisem dosegel, ker mi navadno ostane kak vijak odveč... No, moj predlog je bil uslišan in lotil sem se popravila.

## Naša ladjica pa reže valove

S prostorom smo pri našem listu vedno na tesnem. Moja pripoved je

dolga že skoraj 4 tipkane strani in ker urednika ne bi rad jezil, bom moral s spominil končati. Veseli in polni vedrine so zdaj, ko jih človek obuja, v dneh, ko je bilo vse to del resničnega življenja, pa je bila v prej opisanih dogodkih tudi marsikatera kaplja bridkosti.

Kaj naj rečem k sedmim letom dela pri Dolenjcu? Čas hitro beži in čeprav je že minilo 7 let, odkar sem sedel za stroj, da bi napisal prvi sestavek za list, se mi zdi, kot da je bilo to včeraj. Prebežjen sveženj rokopisov je šel iz mojih rok odtlej.

Nemalokrat so sestavkom, zlasti če so bili kritični, sledile nevihte z bliskom in gromom. Toda resnica je sčitat, s katerim se da previhariti še takšen vihar! V naši majhni posadki nisimo nikdar pričakovali pohval, zato tudi nisimo bili razočarani, ker jih ni bilo. Pisali smo za naše preproste ljudi in smo jim vedno natakali pošteno in odkrito besedo. Nismo pozabljali, da je resnica sredstvo, ki opere še takšen madež in še takšno sramoto in da zatorej ne smemo pred njo skrivati glave v peski Dolenjski list je, kot sem trdno prepričan, prav zato tako uspešno kljuboval vsem viharjem in se izogibal čerem ter je našel vedno dovolj vetra za svoja jadra. Za 15-letnico bi s 24.000 naročniki in blizu 100.000 bralci vred zajelel, naj naša barka še dolgo srečno pluje po vodah vseh devetih občin!

MILOS JAKOPEC



KOS

milijonov, ki naj bi jih leta prispeval letos v skupno blagajno za redno izhajanje našega »Dolenjca«, razen tega pa sem...

— ne, oprostite mi, prosim, da domače naloge nisem napisal, ker se bo sicer iz tega opravičila hitro razvil članek: Kako sem postal urednik lista. Zanj pa zdajle, tik pred zaključkom lista, zares nimam časa.

Odgovorni in (še) tehnični:

STONE GOŠNIK

vito, malo tudi kritično in angažirano!

Sestavek, kolikor ga je še ostalo, sem predelal:

»TREBA JE ODKRIVATI NOTRANJE REZERVE ZA DVIG STORILNOSTI!«

Konstruktivno, kajne? In aktualno tudi, samo preberite besedilo:

»V nekaterih gospodarskih organizacijah še ne skrbe dovolj za kadre in imajo nekatere najbrž tudi nizke dohodke. Moramo se zavedati, da samo visoko kvalificirani strokovnjaki lahko zagotovijo rentabilnost podjetju...«

Izredno pogumno, z ozirom na konkretno situacijo, priznajte! In kakšno odkritje! Dalje:

»Da je to vprašanje tako pereče, so krivi predvsem predpisi in prehodno obdobje, v katerem je razvoj našega družbenega sistema. Dela se na tem, da bi bil ta problem čimprej rešen. Delovne organizacije bodo morale nekatere pristopiti k načrtnejši kadrovski politiki. V podjetju NOVOATOR so na primer organi delavskega samoupravljanja sklenili štipendirati kar štiri mlade strokovnjake...«

Urednik ni bil čisto zadovoljen, spogledala sta se z oranžnordečim, tiskali pa smo le.

Takim člankom pravi moj prijatelj Andrej — tihozitja. Vendar smatram zdaj, da je fant politično premalo razgledan. Saj ne morem na primer v sestavku o kmetijstvu napisati: To so ga sralli! (po izjavi agronomov samih in po slovenskem pravopisu iz leta 1962, stran 826), niti: To so ga lomili! (Kdo? Kje? Kako?? Ze spet napadate!? Navaden revolver-cajteng!), niti: To jim ni uspelo! pač pa: Zaradi objektivnih ovir... Predlagamo, da se sestavi komisija... Tako je sklenil odbor, ki je že pred osmimi meseci preimenovan v Zavod, pa zdaj ne moremo nikogar obklicati na odgovornost.

No, pa kaj zato, če pišem tihozitja? Zaradi tihozitja ni še nihče šel na sodišče, nihče ni bil tepen in nihče ni dobil živčnega loma. Življenje je vendar kratko in teče tako lepo, če je čim manj kritično, čim manj problematično; da, niti duhovito naj ne bo preveč...! Zato sem napisal ob 15-letnici našega Lista tole tihozitje — nekaj malega sem ga moral še popraviti in skrajšati, zato som ga krstil kar za moje malo tihozitje. Nobenih imen, nobenih obtožb, samo:

nekatere, po veljavnih predpisih in v skladu z družbenimi normami pošteno ser... pardon, lomi... pardon: zaradi objektivnih sil...

MARJAN MOŠKON



# KDAJ SO PONOVRNE ALI DOPOLNILNE VOLITVE?

Če bi volilna komisija ugotovila bistvene nepravilnosti v volilnem postopku, bi razveljavila volitve, bodisi samo na enem volišču ali pa za območje volilne enote kot celote. To bi se zgodilo na priliki tedaj, če bi ugotovili, da volilni odbor ni delal v skladu s predpisi. Na volišču, na primer, ni dovoljeno, da bi kdorkoli agitiral za tega ali onega kandidata. Groba kršitev zakona bi bila, če bi pri štetju glasov potvarjali volilne rezultate. V takem in podobnih primerih bi bilo treba volitve razveljaviti.

Razveljaviti je mogoče tudi zbor volivcev oziroma zbor delovnih ljudi, na katerem postavljajo volivci kandidate posameznih skupščin. Tako, na primer, bi bil neveljaven zbor volivcev, če bi kasneje ugotovili, da je potekal ob preamajni udeležbi, oziroma, da ni imel kvoruma. Razveljaviti je mogoče tudi predlog kandidature, če ugotovijo, da kandidat nima pasivne volilne pravice ali pa da ga je predlagal volilec, ki nima aktivne volilne pravice. Skratka, volilna komisija lahko razveljavi zbor volivcev, predlog kandidature ali celo volitve, če ugotovi bistvene nepravilnosti. V pričujočem sestavku seveda še zdaleč nismo izrpli vse možnih primerov.

Ponovne volitve se razpišejo, če so bile volitve odbornika oziroma poslanca razveljavljene ali pa, če na volitvah, kjer je bil samo en kandidat, le-ta ni dobi absolutne večine glasov (več kot polovico). Nekaj primerov nezakonitosti, zaradi katerih je treba razpisati ponovne volitve, smo že navedli. Novo za nas je, da je treba razpisati ponovne volitve tudi tedaj, če edini kandidat na kandidadni listi ni dobi absolutne večine glasov. Tak pogoj je nujen, kajti če se kandidat poteguje za zaupanje volivcev sam, je tudi prav, da se to zaupanje kaže v večjem odstotku glasov. Dobiti mora torej več ko polovico glasov.

Lahko bi se tudi zgodilo, da bi dobili na volitvah rezultat, iz katerega ne bi bilo mogoče razbrati, kdo je pravzaprav izvoljen. Na primer: če bi bili trije kandidati in bi vsak od njih dobil enako število gla-

sov, kar se lahko zgodi le po golem naključju, bi morali še enkrat ponoviti volitve. To bi moral storiti tako tedaj, če bi se taška izjemnost primerila na volitvah na občinski skupščini, kakor tudi takrat, če bi se to zgodilo na neposrednih volitvah.

Nadalje nas zanima, kdaj je mogoče razpisati dopolnilne volitve. Ze ime samo pove, da v tem primeru ne gre za ponovitev volitev, temveč za volitve, s katerimi je treba izpolniti izpraznjeno mesto odbornika oziroma poslanca. Dopolnilne volitve se razpišejo v tistih volilnih enotah, kjer je poslanec ali odbornik izgubil volilno pravico. Brž ko kdo izgubi volilno pravico, izgubi tudi vse tisto, kar izvira iz te pravice, na primer poslanski ali odborniški mandat. Le-tega pa je mogoče izgubiti tudi tedaj, če je njegov nosilec sodno kaznovan z zaporno kaznijo, daljšo od šest mesecev. V tem primeru po-

slanec sicer ni izgubil volilne pravice, a je vseeno ob mandatu, to pa zavoljo tega, ker mu daljša zaporna kazen onemogoča, da bi lahko v redu opravljal svoje poslanske oziroma odborniške dolžnosti.

V zadnjem sestavku smo govorili tudi o odpoklicu, nismo pa pojasnili, da je treba potem, ko smo nekoga odpoklicali, izvoliti na njegovo mesto drugega poslanca oziroma odbornika. Dopolnilne volitve se razpišejo tudi takrat, če je poslanec oziroma odbornik dal ostavko ali če je umrl. Toda v vseh teh primerih se razpišejo dopolnilne volitve le, če manjka do rednega izteka mandata več kot šest mesecev. Ako pa manjka do izteka manj kot šest mesecev, je razumljivo, da bi bilo brez pomena razpisovati dopolnilne volitve. To bi bila potratna časa, ker je pač bolje počakati do razpisa rednih volitev.

Prihodnjic bomo govorili o aktivni in pasivni volilni pravici. Za danes naj povemo o tem samo to, da nam aktivna volilna pravica pove, kdo lah-

Pretekli teden so ameriški bombardniki spet dvakrat leteli čez 17. vzporednik, ki deli Vietnam na dva dela — na severnega in južnega. Spet so bombardirali Severni Vietnam. In spet v Washingtonu zatrjujejo, da gre le za »povračilne udarce«. Tokrat naj bi bil to povračilni udarec za napad na ameriško vojašnico v Quin Nhonu. Le-ta je namreč zletela v zrak. Od 40 Američanov, kolikor jih je bilo v njej, je ostalo živih le sedem. Življenje pa so izgubili tudi trije pripadniki Fronte narodne osvoboditve Vietnam, ki so vojašnico, ali kakor pravijo, vojaški hotel, minirali, in to od znotraj. K pomirjavi ameriških živcev pa prav gotovo niso prispevala poročila o strahovitem porazu, ki so ga doživele sajgonske enote v pokrajini Dinh Binh. V bitki na nož so partizani popolnoma uničili dve četi in en bataljon. Sodijo, da je padlo kakih 600 sajgonskih vojakov.

Potlej so ameriška in sajgonska letala zasula z bombami Chanh Hoa v DR Vietnamu, kakih 260 kilometrov od meje.

Vse torej kaže, da v Združenih državah Amerike prevladujejo tiste sile, ki si prizadevajo, da bi izsilili vojaško rešitev v Jugovzhodni Aziji; spričo ponovljenih napadov na Severni Vietnam je vse manj upanja, da bi našli politično rešitev, se pravi s pogajanjem vseh prizadetih strank za zeleno mizo. Druge rešitve ni: ali zmaga ali pa dogovor za zeleno mizo.

Koliko pa je zdaj možnosti, da bi tisti ameriški zapriseženi antikomunisti dosegli vojaško zmago v Jugovzhodni Aziji? Več kot deset let bojov v Južnem Vietnamu priča, da osvobodilnega gibanja ne le da niso zatrli, temveč je iz dneva v dan

močnejše in kontrolira dve tretjini celotnega ozemlja Južnega Vietnama. Razen tega je vsak dan bolj oboroženo — z ameriškim orožjem, ki ga plenijo sajgonskim enotam. Saj to je tisto, pravijo v Pentagonu. Mi bi z njimi že zdavnaj obračunali, če ne bi partizani dobivali pomoči iz Severnega Vietnama

nim napadalcem so enotne. S tem morajo torej strategiji razširitve vojne na sever računati. Kaj bi to pomenilo, ni treba niti razlagati. Tega se tudi v Washingtonu čedalje bolj zavedajo.

Ostanejo torej le pogajanja. Najrealnejše bi bilo, če bi sklical spet ženevsko konferenco, saj so v te zadeve vpletene sile, ki niso članice OZN (LR Kitajska, Severni Vietnam). Sovjetska zveza je za tako konferenco, toda Velika Britanija, ki je soprodsednik te konference, se noče zameriti Američanom in ni za konferenco, ker ima svoje težave z Malezijo, kjer potrebuje ameriško podporo. Za konferenco je samo še Francija, ki je na lastnih plečih preskusila pezo vietnamske vojne. Washington bi bil za konferenco, če bi partizani odšli domov in oddali orožje, Peking pa pravi, naj grejo Američani domov, potlej bi bili za pogajanja. Stališča so zdaj tako različna, da je zdaj kaj malo upanja na dogovorjanje.

## Zarota proti miru

po tako imenovanj Ho Si Minhovi poti. Skrajnejši torej zahtevajo razširitev vojne na sever, da bi dobili vojno na jugu.

Če v okviru take strategije ocenimo »povračilne udarce«, potlej niso nič drugega kot preteza za dejansko razširitev vojne na sever. In če bi to poskušali, kakšni so potlej izgledi za zmago? V Pekingu so že zdaj jasno povedali, da smatrajo vsak napad na DR Vietnam kot napad na LR Kitajsko. Vojna proti severu je potlej vojna tudi s Kitajsko. Predsednik sovjetske vlade KosiGIN pa je na svojem nedavnem obisku v glavnem mestu Severnega Vietnama Hanoju povedal, da Sovjetska zveza kot socialistična dežela ne bo dopustila, da bi imperialisti napadli katerokoli izmed bratskih socialističnih dežel. Naj bodo nesoglasja med socialističnimi deželami še taka, v boju proti imperialistič-

Navsezadnje je pa tudi to nekaj: vsaj govori se o možnosti za konferenco. Tu je začetek, ki vliva upanje. Samo pritrudimo lahko komentatorju New York Timesa, ki je zapisal: »Edini zdrav izhod je diplomatski, mednarodni, političen, ekonomski in ne vojaški.« Toda niso potihnil tudi drugačni glasovi. New York Daily News so pisale: »Zakaj ne bi sedaj ali v nekaj prihodnjih mesecih bombardirali več severovietnamskih skladišč, zakaj ne bi uničili jedrskih potencialov komunistične Kitajske...« Kaže, da je zdaj čas, da rešimo vse hude probleme na Daljnem vzhodu...»

Kaj je to drugača kot zarota proti miru? Toda zarotnikom že slaba prede.

### NAŠ AKTUALNI KOMENTAR

slanec sicer ni izgubil volilne pravice, a je vseeno ob mandatu, to pa zavoljo tega, ker mu daljša zaporna kazen onemogoča, da bi lahko v redu opravljal svoje poslanske oziroma odborniške dolžnosti.

V zadnjem sestavku smo govorili tudi o odpoklicu, nismo pa pojasnili, da je treba potem, ko smo nekoga odpoklicali, izvoliti na njegovo mesto drugega poslanca oziroma odbornika. Dopolnilne volitve se razpišejo tudi takrat, če je poslanec oziroma odbornik dal ostavko ali če je umrl. Toda v vseh teh primerih se razpišejo dopolnilne volitve le, če manjka do rednega izteka mandata več kot šest mesecev. Ako pa manjka do izteka manj kot šest mesecev, je razumljivo, da bi bilo brez pomena razpisovati dopolnilne volitve. To bi bila potratna časa, ker je pač bolje počakati do razpisa rednih volitev.

Prihodnjic bomo govorili o aktivni in pasivni volilni pravici. Za danes naj povemo o tem samo to, da nam aktivna volilna pravica pove, kdo lah-

ko voli, in pasivna, kdo je lahko izvoljen. Čeprav se na prvi pogled zdi, da je stvar zelo preprosta, pa v resnici le ni tako. Vsak volilec ima

namreč več vrst aktivnih in pasivnih volilnih pravic. Sicer pa počakajmo, da kaj več zveemo o tem prihodnjic.

J. B.

## Poklicna šola za gradbince v Kočevju

V zimski sezoni je pričela v Kočevju poslovati poklicna šola za gradbince. To je šola za odrasle občane, v kateri si pridobijo poklice in kvalifikacijo za zidarja, železokovčeva in tesarja. Šola v Kočevju posluje kot oddelk Gradbenega šolskega centra Ivana Kavčiča iz Ljubljane. Uprava te šole sestavi učni načrt in

predmetnik, vodi sprejemne, popravne in zaključne izpite, vse ostalo pa organizira Delavska univerza Kočevje s pomočjo podjetja SGP ZIDAR. Prvi letnik te šole je začel delati že lani. V njem je bilo 25 zadržev in 8 tesarjev. Ob koncu trimesečnega pouka so zaključni izpit opravili razen enega vsi. Letošnjo zimo je

vpisanih v II. letnik 24 delavcev, ki bodo morali opraviti še zaključni izpit za kvalifikacijo, v I. letnik pa je vpisanih nad 30 delavcev iz raznih podjetij.

Šola ima svojevrstno organizacijo dela: v zimskih mesecih, ki predstavljajo za gradbince mrtvo sezono, je v šoli teoretičen pouk; vsi oni, ki nimajo končane osemletke, morajo opraviti še sprejemni izpit Med teoretičnimi poukom (7 — 8 ur na dan) delavci nimajo fizičnega dela. Po končanem razrednem izpitu se tečajniki vrnejo na gradbišča, kjer praktično delajo po določenem učnem programu in pod stalnim vodstvom inštruktorjev. Skoro vse predmete pouču-

### KRATKE IZ RAZNIH STRANI

● Bonn se je vdal — Zahodnonemški zunanji minister Schröder je pretekli teden uradno povedal, da ZR Nemčija ne bo več pošiljala orožja Izraelu. To je namreč zahtevala Zdruzena arabska republika. V Kairu pa niso prav nič obljubili, da bi kakor koli popustili glede najavljenega obiska predsednika državnega sveta Nemške demokratične republike Walterja Ulbrichta. Predstavniki zahodnonemške vlade von Hase pa je precej nato dejal, da bi utegnil imeti Ulbrichtov obisk v Kairu shude posledice v odnosih med Bonn in Kairo. Bonn torej še vedno priškatka.

● Petnajstletnica prijateljstva — Pretekli teden je minilo petnajst let, odkar so podpisali pogodbo o prijateljstvu med Sovjetsko zvezo in LR Kitajsko. To so nadvse slovesno proslavili. V Moskvi je bil miting v eni izmed treh največjih dvoran, na katerem je govoril član predstviha CK KP SZ in minister Beščev, govor pa je imel tudi kitajski veleposlanik v Moskvi Pan Ci Li. »Pravda« je objavila uvodnik, v katerem naglašajo, kako nujno je tesno sodelovanje med obema državama in da so danes vsi pogoji za vsestranski razvoj takega sodelovanja. Po drugem obisku KosiGINa v Pekingu, kamor je prišel iz Hanoja, so se torej odnosi med obema deželama močno izboljšali. Tudi v Pekingu so začeli namreč ubirati drugačne strune.

● Novo poglavje v GATT — Na zasedanju udeležencih splošnega sporazuma o trgovini in carinah, ki mu kratko pravimo GATT, so sprejeli novo poglavje sporazuma. Po njem bodo smele države v razvoju uvajati zaščitne carine, uživale pa bodo vse ugodnosti, ki jim jih daje sporazum. Zdal so bile namreč izpostavljenе izkoriščanju razvitih dežel, ki so konkurirale domači industriji!

● Uresničeno priporočilo iz Ženeve — Generalna skupščina OZN je kljub temu, da je njeno delo skoraj povsem onemogočeno, sklenila, da se ustanovi stalna konferenca za trgovino in razvoj, kakor je bilo sklenjeno na ženevski konferenci za trgovino in razvoj, ki je bila lani potekla. Enotnost nezvezanih držav, ki so se potegovale za tak sklep, je tokrat obrodila sad.

### TEDENSKI NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

● Odbor organizacijsko-političnega zbora republiške skupščine za proučevanje zakonskih in drugih predlogov je sklenil priporočiti skorajšnjo razpravo o ukinitvi okrajev v SR Sloveniji. Na seji odbora so udeleženci razprave na splošno sodili, da so opravili okrajji pomembno vlogo pri krepitvi samostojnosti občin. V zadnjih letih je bil dosežen velik napredek v razvoju komunalnega sistema. Občine so se usposobile za skoraj vsa opravila, ki so bila v pristojnosti okrajev. Razvile so se razne oblike medobčinskega sodelovanja, ki bodo imele v prihodnje še večji pomen. Zaradi vsega tega so dozoreli pogoji za ukinitvev okrajev.

Urednik notranjepolitične rubrike »Dela« Miro Zakrajšek je v uvodniku »Ukinitvev okrajev« zapisal, da so imeli okrajji po novi ustavi nalogo, da predvsem skrbijo za krepitev in razvijanje občin ter so torej predstavljali skupnost komun na svojem območju. To svojo nalogo so okrajji uspešno opravili, saj so bistveno pripomogli k usposabljanju občin za samostojno delo. S tem so ustvarjeni pogoji za ukinitvev okrajev kot skupnosti komun na svojem območju.

● V dnevnikih smo brali o odločni zahtevi po zaščiti zaposlenih upokojevcem in o interpelaciji republiške skupščine socialnega zavarovanja pri zveznih organih. Do tega je prišlo zaradi tega, ker je tolmačenje novega pokojninskega zakona o zaposlitvi upokojevcem povzročilo precejšen preplah. Po tem tolmačenju bi s 1. marcem letos uklnili pokojnine vsem upokojevcem, ki so zaposleni oziroma v delovnem razmerju. S tem bi bili prizadeti mnogi upokojevcem z nižjimi prejemki,

ki so reševali svojo existenco z raznimi zaposlitvami. To bi dejansko pomenilo, da se jim jemljejo že pridobljene pravice po starem zakonu. Ta ukrep pa bi povzročil težave tudi v delovnih organizacijah, kjer so zaposleni upokojevcem, saj bi težko takoj našli nadomestilo zanje. Zaradi tega je republiška

## UKINITEV OKRAJEV

skupščina zahtevala podaljšanje roka za ustavitvev pokojnin za toliko časa, dokler ne bodo določila in tolmačenja razčiščena.

● Predsednik zvezne volilne komisije je izjavil uredniku Tanjuga, da bodo v teh dneh objavljena območja zborov volivcev za kandidiranje zveznih poslancev. Zadnji rok za vložitev kandidatur zveznih poslancev je 19. marec. Potemtakem bodo kandidacijski zbori volivcev od 1. do 10. marca.

● Na seji upravnega odbora poslovnega združenja časopisno-založniških podjetij in časopisnih ustanov so menili, da postavlja predvidena odprava regresa in napovedano zvišanje cen roto papirja časopisna podjetja v nov položaj. To terja od njih, da proučijo svoj gospodarski položaj in da svoje poslovanje vključijo v ves gospodarski sistem ob upoštevanju družbene vloge tiska in drugih publikacij. Na seji so govorili tudi o pomankanju časopisnega papirja in o ukrepih za premostitev nastalih težav. Zavzeli so se, da bi bilo zvišanje cene enotno za vse dnev-

nike v državi, za druge časopise pa naj bi našli ustrezen gospodarski račun.

● Upravni odbor Jugoslovanske kmetijske banke je sklenil dati prednost kreditiranju nekaterih važnejših področij, med njimi zlasti mehanizaciji kmetijske proizvodnje. Banka bo odobravala kredite predvsem za nakup novih kmetijskih strojev. Pogoji pri odobravanju kreditov za nakup zemljišče bodo enaki kakor lani. V vseh drugih investicijah bo delež banke 50 odstotkov. Rok za odplačila kreditov bodo letos daljši kot lani — znašali bodo od 5 do 30 let. Sicer pa bo banka razpolagala z manjšimi sredstvi kakor lani.

● Ob 20-letnici javnega tožilstva je predsednik Tito odlikoval večje število delavcev v javnih tožilstvih. Ob tej priložnosti je sprejel tudi predstavnike te službe in se zadržal z njimi v daljšem razgovoru. Predsednik Tito je med drugim izjavil, da se zanima za delo javnega tožilstva in da spremlja njegov razvoj.

● Zveznim poslancem je bil te dni predložen načrt novega zakona o pomoči članom družin, katerih redniki so na obveznem odsluženju vojaškega roka v JLA. Na sprejetju tega zakona, ki bo ugodnejši od sedanjega, je zainteresiranih okrog 12.000 družin, katerih redniki služijo vojaški rok v JLA.

● Odbor za proslavo 20-letnice osvoboditve Slovenije namerava izdati posebno edicijo, ki bo z besedo in sliko prikazovala dvajset let graditve SR Slovenije. Knjiga bo napisana poljudno in bo namenjena širšemu krogu bralstva. Posamezna poglavja piše večje število znanih slovenskih novinarjev.

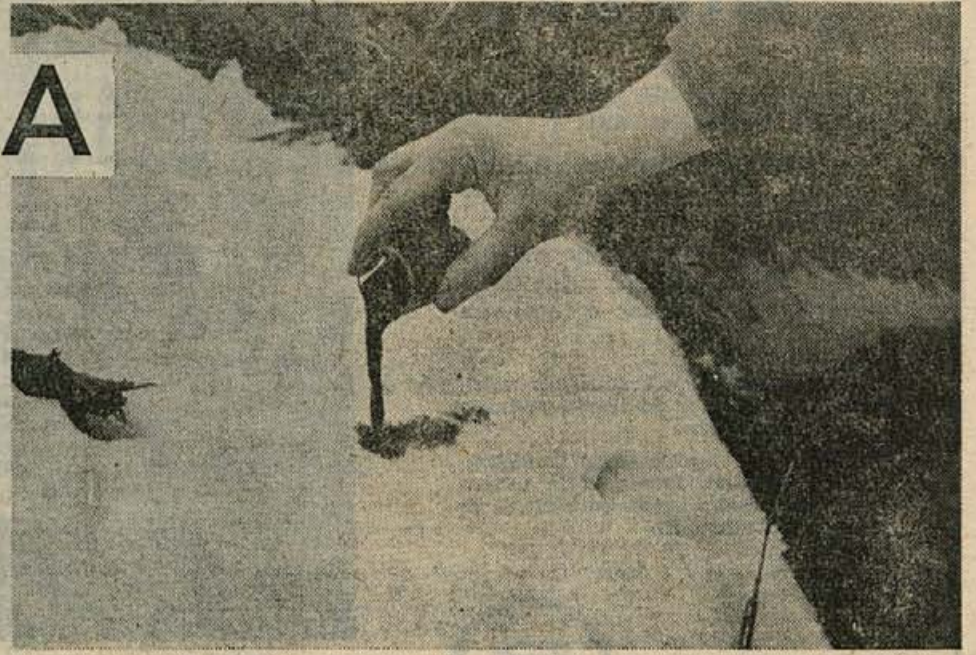






# ČE BI TAKA VODA TEKLA KOMU V GRLO?

**Krka umira! Kdo bo odgrnil zavese skrivnosti? Noben SOS ni zalegel – 100.000 vagonov blata, s katerim bi lahko zatrpali Novo mesto do strešnih žlebov – Kličemo na pomoč, pa še ne vemo, kako bi pomagali – Ne problem občine in ne problem področja – to je problem vse dežele!**



Iz merice za kačjo slino teče rjavo črni curek, zajet v rudniškem potoku pred Zeljnskim jamami. Desno se vidi gladina smolastega potočka, ki odnaša v podzemlje vsak dan 25 ton trdnih sedimentov.

Kadar zašume naličje po samotnih pobočjih Roga in kadar pritisne pomladansko sonce po zasneženih južnih stranskih nepreglednih gozdov in košenec nad kočevsko dolino, takrat zabobni po skrivnostnih dvoranah in koridorjih v osrčju legendarne planine. Čurki in potočki, ki se prebijajo med skalami in korinami, se stekajo v nam nevidne podzemeljske reke in jezera. Težko je reči karkoli o dogajanjih v večni temi, še težje pa ugotoviti pot vode. Zato so vse misli in besede okrog kraških pojavov v Rogu bolj ugibanja in sklepanja na osnovi izkušenj od druge kot pa resna podlaga za sistematično, znanstveno in ekonomsko upravičeno delo tod okrog.

Ce mirnega, sončnega dne smo od ustij podzemeljskega sveta bruhne na dan kot »šmir črno vodo«, si preprost človek pojav težko razlaga drugače, kot nam je povedala žena ob vzhodu Roga:

»Moja stara mati so bili pobožna in strašno pametna ženska. Večkrat so pripovedovali o velikanskem jezeru znotraj teh hribov. In v jezeru, da živi zmaj! Če uari z repom po vodi, lahko vsi izvirni pod hribov za sedem dni usahnejo...«

Danes je 18. februar 1965. Antibiotiki, televizorji, atomski reaktorji, rakete s sateliti — zmaji, celo taki iz pravljic, pa počasi izgubljajo. In vendar Radešca v Podturnu vedno pogosteje prinaša na svetlo z glino pomešan premogov prah! Inštituti, organi, zavodi, ustanove, inženirji in profesorji na vprašanje: »Zakaj?« lahko samo skomignijo z rameni: Ne vemo. To je skrivnost...

Taka voda teče iz pip topliškega vodovoda in tak po-

tok se na ovinku pod Gradiščem potem pridruži temno zeleni Krki. V dnevi, ko izvir prinaša črno brozgo, vodovodni uporaben, potok pa počasi zastavlja tudi Krka...

## Kaj pravi o tem inženir Teršar?

»Decembra 1962 smo prvič opazili, da je dobil izvir Radešce v Podturnu neobičajno črno rjavo barvo. Ta umazanija se je pričela pojavljati vse pogostejše in vedno bolj izrazite, voda pa je tudi v bakteriološkem pogledu povsem neprimerna.

Po vseh doseganih preskavah in ugotovitvah upravičeno domnevam, da v bližnji prihodnosti ne bomo mogli preprečiti tega onesnaženja. Predvidevam celo, da bomo pri vsakem izdatnejšem naličju na tem področju pričela takemu pojavu vsaj še nekaj desetletij: uprava rudnika Kočevje namreč v svojem poročilu od 28. maja 1964 navaja, da se nahaja po podatkih iz rudniškega arhiva v pod-



Tiha, zelena se vije krog mesta in ga objema kot ljubica zvesta.

(po Ketteju)

talnem kraškem svetu med Zeljnami in Podturnom okrog 272.000 ton sedimentiranega prahu in glinastih delcev. Še vedno pa odnese Rudniški potok z odpadno vodo vsak dan 25 ton čvrstih snovi v podzemlje.

Na naši strani cenimo, da

prinese podzemeljska Radešca iz notranjščine Roga najmanj 500 ton premogovega prahu in glin, če traja takšen pojav 10 dni. Pri predvidenih petih večjih naličjih na leto bi Radešca odplavila v Krko 2500 ton sedimentov. Tako bi trajalo polnih 50 let, če bi hoteli izpravi iz podzemeljskih jezer in kadunj samo polovično deponiranih čvrstih delcev...

Zanimivo, še bolj pa nevarno je dejstvo, da se usedlina nalaga na dno struge v obliki finega, lepjivega filma, ki ga niti narasla voda (na primer ob poplavih) ne more odnesti z rastlin in kamenja. Zato smo lahko opazili, da je Krka že izgubila nekaj svežine v svoji značilni temnozeleni barvi...

## Prof. Čadeževa inž. dr. Hamerla: premog je iz Kočevja!

Profesor Nada N. Čadež, hidrogeolog pri Hidrometeorološkem zavodu SRS, ugotavlja:

»Pri svojih obhodih izvirov, ki pritekajo izpod severovzhodnega pobočja Kočevskega Roga, od Kočevskih Poljan do Soteske, ni bilo mogoče v času višjih voda prejeti opazne razlike v barvi vode posameznih tamošnjih kraških izvirov. Ko so periodično delujoči kraški izviri pri Kočevskih Poljanah sorazmerno malo kalni, ko je Obrh v vasi Obrh rjavo umazan in Srkavnik pri Loški vasi le precej moten, je izvir Radešce v Podturnu več ali manj gosto črnosiv.

Ta opažanja so mi dala pobudo, da preiščem vsebino naplavine teh izvirov. Z makroskopski pregled naplavine in usedline izvira Radešce je jasno pokazal v obeh prisotnost sicer finih, a mikroskopsko vidnih drobcev premoga.

Leta 1954 sem v okviru Hidrometeorološkega zavoda pri svojih hidrogeoloških raziskavah Kočevske in v okviru Jamarske sekcije PD Zelnjarski raziskovalni tamošnje kraške potoke. Posebno pozornost sem posvečala hidrografski vlogi vododržnega pliocenskega premogovnega bazena severovzhodno od Kočevja, ki leži sredi pretežno zakraslega sveta. Ob tej priliki so bile precej nadrobno raziskane tudi Zeljske jame, v katere doteka z enim od potočkov, ki odmakajo severovzhodno stran kočevskega premogovnega bazena, tudi voda iz separacije premogovnika Kočevje.

Odvzeto naplavino odtoka iz separacije v Zeljske jame in naplavino izvira Radešce v Podturnu je nato že leta 1954 z ozirom na premogovo primes mikroskopsko preiskal dr. inž. M. Hamerla iz Zagreba in seveda v obeh vzorcih ugotovil prisotnost premogovnih drobcev, ki so v izviri Radešce sicer znatno finejši, a v obeh primerih izhajajo iz istega nahajališča.

Ta pregled je predstavljal dokaz za domnevno hidrografsko povezavo Zeljskih jam in izvira Radešce v Podturnu, kar je bil tudi glavni cilj mojih takratnih raziskav. Poleg tega smo skupaj s še drugimi hidrogeološkimi raziskavami ugotovili, da je kočevski premogovni bazen del hidrografске ločnice med povodjema naših velikih kraških rek Krke in Kolpe.

Kljub izboljšani separaciji kočevskega premogovnika se onečiščenje izvira Radešce ponavlja in to celo v tako katastrofalnih oblikah kot v lanskim zimam. Dejstvo je, da so zaloge premogovnih odpadkov, ki so se v desetletjih nakopičile v kraškem podzemlju Kočevskega Roga, znatne. Delno lahko to opazimo že v naplavinah-samih Zeljskih jam, v naplavinah kraške kotline lužno pod Zeljnami in v naplavinah kotline, kjer so razvaline Remihovega mlina in kjer zadnjokrat na Kočevskem lahko zasledimo tok rudniškega potoka.

## Domačini: take vode ne moremo piti!

»Tone Zupančič, mlinar iz Podturna, pravi:

»Voda je po dežju črna kot šmir. Ni za pitje in tudi za kuho ni! Jaz sem tu mlinar že od 1934. Poleti Radešca rada presahne za toliko, da se ne da mleti. Včasih smo imeli 3 kamne, zdaj je samo eden. Ze pred petimi leti, tako se mi zdi, se je začela pojavljati umazanija. Ampak samo ob velikih naličjih in zelo malo jo je bilo. Se preden je voda pritekla do Krke, se je očistila. Lani februarja pa je pritekla taka kot šmir. In v Krko je šla in še tam vse popacala. Če bo šlo tako naprej, ne bo prav ne za nas, ki tu živimo in rabimo to vodo, in ne za turizem v Dol. Toplicah. Do 1952, ko je bil še stari vodovod tu, sem ga jaz rihljal in umazanije še ni bilo.«

»Nada Unetič, natakarija v Dol. Toplicah:

»Voda je po vsakem dežju izredno umazana. Ob takih dneh točimo gostom kar radensko.«

»Janez Nardin, mlinar iz Sel pri Dol. Toplicah:

»V mlino ob Radešci delam že 33 let. V hudi vodi je bila umazana kot vsaka druga, pa se je takoj, ko je upadla, očistila. Poleti 1963 pa je po manjšem dežju, ko je komaj toliko narasla, da smo lahko mleti, prišla umazanija. To se je ponovilo še nekajkrat, pa ne po vsakem dežju. Lani julija pa je bilo najhujše: kar 14 dni se ni očistila. Ljudje govorijo, da je dobila drug izvir, da gre skozi rudnik in vse mogoče. Zadnja leta tudi hitreje upade, kot je prej.«

## Dolenjska bi ne bila Dolenjska...

Da smo pa še tisočkrat bolj prizadeti kot Topličani, ki nimajo zdrave pitne vode prav vsi Dolenjci, postaja bolj in bolj jasno po vsakem naličju na kočevskem področju. Kako pusta je sicer slikovita dolina Save pod

miera, kanadskega svetovnega potnika in po mislih tisočerih turistov z vsega sveta, ki jim je zastal dih nad tiho lepoto temnozelenih rek — vprašajmo samo ljudi ob Krki: uslužbenec, kmete, študente, pisatelje in druge — kaj jim ta reka pomeni. Odgovor je soglasen: Novo mesto ne bi bilo Novo mesto,



Filter?! Samo mreža, ki zadržuje večjim kosom vstop v podzemlje — to je namreč zloglasni požiralnik v Zeljskih jamah, ki pospravi na minuto 1,5 prostornega metra umazane vode.

Hrastnikom in Tribovijami! Kako žalostni so bregovi Voglačne v Celju! Kako odbijajoča je obala Jadrana na Reki! Vse samo zaradi umazane vode.

Krka — srčna žila dolenjske svežine in privlačnosti, najlepša slovenska reka, pa tudi že blede pod pritiskom drobnih premogovih zrnc in glin, ki sedajo na lehnjak, na rdeče in zelene alge, na nežne škrge somov in ščuk... Ni treba listati po izjavah ameriškega senatorja, zamorskega kralja, sovjetskega pre-

Otočec bi ne bil Otočec, čudoviti Jakčevi in Lamutovi pejsaji pod Gorjanci bi ne bili pejsaji, Kostanjevica bi ne bila Kostanjevica — skratka, Dolenjska bi ne bila Dolenjska, če bi ne bilo Krke!

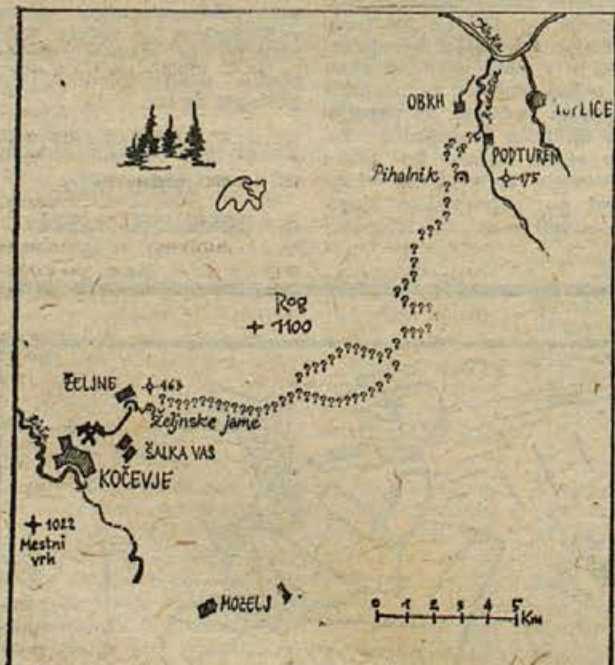
To je romantika — danes ji rečemo rekreacija — v katero smo nalagali nič manj kot težke milijarde. Milijarde za turizem. Kaj več o tem naj pove Niko Paulič, tajnik Dolenjske turistične zveze:

»Prihodnost Dolenjske je v turizmu in ne v industriji. To je zdaj že vsem jasno. Vsaka investicija, ki se tu na Dolenjskem turistično vloga, pa se vlaga z ozirom na Krko. Težko je reči, da je to prav Otočec ali kaj drugega. Vse skupaj naj bi namreč bila turistično edinstvena dolina Krke, posejana z zdravilišči, gradovi, hoteli, kopališči in preprežena s cestami. In mesta na Krki: Brežice, Kostanjevica, Novo mesto! Skupnost je v ta svoj kotiček vložila velika sredstva — prispevala je vsa Slovenija.

## Dokaz pod mikroskopom

Dr. inž. M. Hamerla, ki je mikroskopsko preiskal te drobce, je vzorce vode Rudniškega potoka preprosto filtriral in ugotovil, da sestoji suspenzija njegove vode pretežno iz premogovih zrnc. Iz vzorca blata izvira Radešce je po dolni naplavinah postopki dobil okrog 40 odst. koncentrat drobcev premoga. Mikroskopsko-petrografsko analiza zrnc obeh vzorcev je pokazala njihovo popolno skladnost in vsa svojstva, ki jih ima kočevski premog. To so zrna malo karbonirane premoga vrste mehkih rjavih premogov, relativno nizke zrelostne stopnje, nekako na prehodu k

trdnim rjavim premogom. Mikroskopska slika, kot jakost refleksije, struktura, tekstura, sestava in anorganske primesi v premogu obeh vzorcev je enaka. Zato odpade možnost, da bi podzemeljska Radešca izpirala morda kake druge premogove plasti v mezozojskih kamninah svojega hidrografskega zalodja. Mezozojski premogi so jasno razlikujejo od mladoterciarnih premogov ali premogov kakoga drugega mlajšega ležišča. Premogovi drobci v izviri Radešce izvirajo torej le iz rudniškega potoka, kar dokazuje hidrografsko zvezo Zeljske jame — Podturn.



SKICA POLOZAJA ZELJSKIH JAM IN IZVIRA RADEŠCE V PODTURNU. ZRAČNA ČRTA MED ZELJNAMI IN PODTURNOM JE DOLGA 14,5 KM, PODZEMELJSKI TOK RUDNIŠKEGA POTOKA IN RADEŠCE PA PRAV GOTOVO SE PRECEJ DALJŠI (OZNAČEN Z VPRAŠANJI)



**Umazanijo smo v Krki opazili:**

- decembra 1962
  - oktobra 1963
  - 25. februarja 1964 (močno)
  - 30. maja 1964
  - 15. junija 1964 (šibko)
  - 12. julija 1964 (močno)
  - 9. avgusta 1964 (šibko)
  - 10. oktobra 1964
  - 30. novembra 1964
- Šibkejši onesnažitvi pa še septembra in decembra 1964

**Ribe se umikajo**

Tajnik Zveze ribiških druženj Novo mesto, BRANE SUHY, pravi: »Zdaj je usodno že toliko, da se dvigne črn oblak, če stopiš v vodo, da bi odpel blinker. Krka je umazana vseskozi do Save. Se posebej pa smo prizadeti v Radešcu, ki smo jo odprli kot komercialno vodo za turizem skozi vse leto. Povabil smo že novinarje iz Italije in Avstrije, da so naredili široko propagando za ribolov v Radešcu. Mi smo med tem seveda vlagali velika sredstva in mnogo truda, ki ga je treba za usposabljanje take vode za športni ribolov. Umazanija negativno vpliva na razvoj ribic, tako da zaroda ne moremo več vlagati, pač pa samo

...ke jame. Pred štirimi leti so uredili novo, modernjšo separacijo z ločilnim strojem in urejenimi čistilnimi napravami. Voda, s katero izpirajo premog, je meteoritnega izvora. Zbira se v rudniški kadunji, na bivšem površinskem kopu, ki meri po dolgem 1200, počez pa 800 metrov. To vodo potem s črpalko spravijo po ceveh do pralnice in primarnega usadalnika, ki izloči ves premog (90 odstotkov celotne količine), debel nad 1 millimeter, in po žlebovih steče v sekundarni usadalnik samo še voda, pomešana z najfinjšim premogovnim prahom in jalovino (glino). V sekundarniku se usedejo še preostali trdni delci, vodo pa skozi rezervoar za returno vodo uporabljajo spet za ponovno pranje v pralnici. Po izjavi JOZETA CENCICA, glavnega tehničnega vodje rudnika Kočevje, lahko samo visok izrabljene vode uide čez rob rezervoarja in steče v rudniški potok. Voda je namreč za rudnik dragocena surovina in je ne gre spuščati kar tako. Pa vendar ta majhna količina vsak dan izgine v žrelo Zeljnskih jam in čeprav tolikokrat prečiščena, še vedno nosi s seboj 25 ton premoga in glin...

**Bistrilnik na 26 hektarjih**

Ljudje iz rudnika se zavestajo nevarnosti in škode, s katero grozi njihov skromen potoček vsej Dolenjski. Zato so predvideli v čistilnem sistemu še akumulacijsko jezero, pred vstopom v podzemlje pri Zeljnah pa bistrilnik s površino 26.000 kvadratnih metrov, kjer bodo z jezerom zadržali več kot 100.000 kubičnih metrov vode. To je dolina, v katero bi lahko spravili ves center Novega mesta, kolikor ga je na polotoku. Zemljo za bistrilnik so od kmetov že odkupili, izvedli so geološke raziskave za postavitve jazu, zdaj čakajo samo še na izgotovitve projekta in ugodnega vremena, da bodo lahko pričeli z delom. Samo bistrilnik bo stal okoli 40 milijonov dinarjev, akumulacijsko jezero pa še nadaljnjih deset! Pri vsem tem pa zatrjuje inž. Franc Jenčič, šef centralnega rudniškega laboratorija rudnika rja-

- kovnjaki pa se sprašujejo:
- Ali doseže narasla voda
- kalcčne sklade že zdavnaj
- odloženega premogovega
- prahu? Ali je spremenila
- svojo podzemeljsko pot?
- Ali vplivajo na podzemeljsko
- Radešco tudi drugi
- hudourniški pritoki z roškega področja?

Res je namreč, da pridejo pri izviru Radešce ob deževju ogromne količine vode na dan — prav gotovo večje, kot grejo na Kočevskem noter. Res je pa tudi, da je ta voda s kočevske strani, kar so dokazali tudi s kemijsko preiskavo: čeprav ima manj sulfatovega iona (zaradi ogrom-

**Kaj pa jamarji?**

Saj res — podzemlje je vendar Eldorado za naše vrle jamarje! Priljubljeno, kaj pravi dr. Roman Savnik, ugledni speleolog in marljivi sodelavec Inštituta za raziskavo Krasa Slovenske akademije znanosti in umetnosti iz Postojne:

»Inštitut bi lahko raziskal vodne jame na Kočevskem. Vendar zaradi pomanjkanja ljudi, tudi, če bi bila sredstva, na tako resno delo ni mogoče misliti pred prihodnjo zimo. Ekipe se morajo spustiti v vodne jame na Kočevskem, jih zmeriti, ugotoviti padec, vodni pretok, sedi-



Ali res ni rešitve za te razpenjene bisere, ki so tisoč in tisoč let lahko padali neoskrunjeni v zelenilo nemirnih tolmunov?

ne razdalje in razredčenja); ima ga pa le.

»Kdo bo torej odgnal za vesovo roške skrivnosti? Tako, teoretično, je mnenj dovolj, tudi cela vrsta variant z razlagami pojava je povedana, vendar...

»Da stvar res ni enostavna, poglejmo na primer! Ena izmed variant pravi tako: Podzemeljska Radešca teče skozi jezera in kadunje, v katere, ko je akumulirana in stoji, stalno odlaga usedline. Čec rob jezer teče samo čista voda. V desetletjih pa so se ta jezera, ali pa morda samo eno — največje izmed vseh, napolnila do roba z blatom. Mirna, pohlevna Radešca teče po gladini in ne odnaša blata, kadar pa pride po nalivu, in pomagajo ji še vsi curki s strani, silno vzburka površino blatnega skladišča in prinese črno mešanico s seboj. Kaj pa druga, tudi verjetna varianta: Radešca v suhem vremenu sploh nima nobene zveze z Rudniškim potokom — le kadar visoka voda iz Kočevske ne more skozi običajen podzemski prehod, prestopi prag (sifon) v povišje Radešce in priteče z njo na dan v Podturnu. Tak podzemski prehod (sifon) se je namreč pred leti (recimo 1961) toliko zamašil, da ni več mogel požirati vse vode naraslega Rudniškega potoka? Vse lepo in prav — tukaj ali tam bi se dalo mogoče celo kaj narediti, če bi vedeli, kje se vse to dogaja! Vsa pot nesrečnega potoka, dolga pod zemljo kakšnih 25 kilometrov, z višinsko razliko 300 metrov, je skrivnost, ki je ni uspelo še nikomur razvozlati.

mente, geološko strukturo in izvesti barvanje. Ze samo barvanje pa je ogromen izdatek. En kilogram uvoženega uranina ali fluorescina stane 30.000 dinarjev — potrebovali pa bi ga najmanj 10 kilogramov! Raziskave vodnih jam na kočevski strani bi zahtevale približno 80 delovnih dni, če pristajemo še laboratorijsko delo in izdelavo elaboratov, bi tako delo stalo najmanj milijon dinarjev. Geolog pri Inštitutu, Rado Gospodarič, ki je tudi sodeloval v razgovoru, je še pripomnil:

»Raziskati pa je treba tudi vmesni prostor med Zeljnami in Podturnom, kjer je ponekod nad domnevnim podzemskim tokom tudi 600 metrov roškega masiva. Take globine že za izkušene jamarje niso več malenkost. Mimo tega pa je težava tudi z neraziskanim roškim področjem, ki je navzlic dvajsetim letom po minuli vojni še vedno »terra incognita«. Preostala municija in nedostopnost razsežnih gozdov zavijata Rog v tančico tajinstvenosti. Zdaj je menda že čas, da tudi to belo liso na naših zemljevidih posejemo s podatki!

Treba bi bilo angažirati še novomeške jamarje, ki bi lahko z manjšimi stroški ob sodelovanju z našim inštitutom precej koristili pri odkrivanju neznanik pod Rogom...»

»Če bi imeli vsaj prevoz...» Tako pravi predsednik novomeškega jamarjskega kluba Milan Eržen in tajnik Lojze Medle:



SKICA — PODOLŽNI PREREZ SKOZI PODZEMELJSKO STRUGO — ZA BOLJŠE RAZUMEVANJE VARIANTE O Z BLATOM NAPOLNjenih PODZEMELJSKIH JEZERIH

**Pisatelj Jože Dular je napisal »Krka umira«, roman o katastrofi, ki je doletela našo reko, ko so izumrli raki. Zdaj prihaja pošastnejša smrt: splošna, absolutna...»**

»Ker nimamo sredstev, se ne moremo lotiti resnega raziskovanja. Če bi imeli vsaj zagotovljen prevoz do Roga, bi lahko organizirali, tudi s pomočjo drugih klubov, sistematično prodiranje v osrčje Roga. Sredstva, ki smo jih dobili, smo porabili za nabavo najnujnejše opreme. Letos smo namenili 6 akcij v to področje, imamo nekaj lestev, karbidke in — ni jasno čoln, sposojen od gasilcev — po-

**Komu teče voda v grlo?**

Če ne v grlo, pa vsaj mimo grla — nam vsem, vsej dolini od Roga do Save. Mimo grla zato, ker se še vedno premalo zavedamo težkih in nepopravljivih posledic, ki bi jih mrtva voda Krke pustila na svojih bregovih. Občani so na zborih volivci že večkrat spraševali, kaj bo z njihovo reko, vendar odgovori niso (mogli biti) nikoli zadovoljivi. Najbolj naravnost so prizadeti turistični delavci, ribiči, rudnik Kočevje, vodnogospodarske ustanove in v imenu prebivalcev tudi občine in ljudski poslanci. Kaj so storili oni točno v letu dni, odkar se je pojavila prva katastrofalna onesnažitev?

Inž. Korelc, direktor rudnika Kočevje:

»Imeli smo orlo vrsto razgovorov na občinski skupščini Novo mesto, vendar se zadeva nikamor ne premakne. Z naše strani smo pripravljene narediti vse, kar je v naših močeh. Dogovorili smo se, da bomo skupaj nastopili: občine in rudnik.

Treba je problem postaviti na okrajni skupščini in razdeliti konkretne naloge, vendar od novembra 1964 dalje ni bilo nobenega sestanka več! Z vsemi preiskavami in ugotovitvami, povezanimi v mazo, bi morali iti pred organe, ki bi lahko rešili zadevo...»

Sergij Thorževskij, predsednik občinske skupščine Novo mesto:

»Še najdalj smo prišli z vodovodom, za katerega bo projekt izdelan v začetku aprila. Prizadevali si bomo dograditi novi vodovod že do letne sezone.

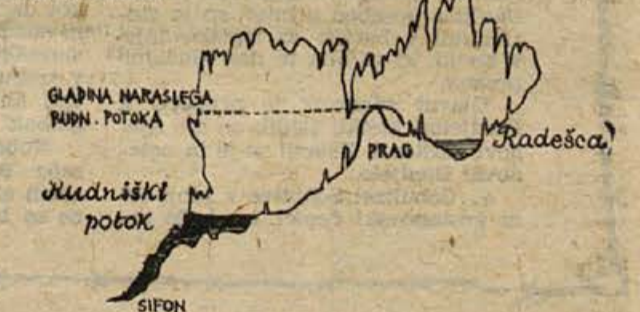
Teže pa je s Krko. Povsem jasno je, da tega problema naša občina sama ne bo mogla rešiti. Že na prvi sestanku smo povabili vse priznane



SKICA — PREČNI PREREZ SKOZI PODZEMELJSKI RUDNIŠKI POTOK IN RADEŠCO — KI POJASNJUJE VARIANTE O PRELIVANJU NARASLEGA RUDNIŠKEGA POTOKA V RADEŠCO

trebovali pa bi še vsaj geološki kompas in specialko Roga.

Do zdaj smo se spustili 95 metrov globoko v jamo Pihalnik, oddaljeno 1 kilometer od Podturna v smeri Podturn-Kočevje, na žalost pa nismo imeli dovolj lestev, da bi prišli do dna, in nameravamo akolj izvesti ponovno. Tam bomo mogoče lahko zajeli vodo za preiskavo in odkriti še kaj drugega. Ribniški jamarjski klub bi lahko pomagal z raziskavami jam na svoji strani...»



SKICA — PREČNI PREREZ SKOZI PODZEMELJSKI RUDNIŠKI POTOK IN RADEŠCO — KI POJASNJUJE VARIANTE O PRELIVANJU NARASLEGA RUDNIŠKEGA POTOKA V RADEŠCO

**Še kakšna rešitev?**

Ko že govorimo o reševanju problema, zapišimo še, kar pravijo drugi strokovnjaki:

Prof. Čadeževa: »Omitjevanje ali celo preprečevanje takega pojava, ki predstavlja, lahko rečemo, višjo silo, ni lahka naloga. Za mesto, kamor naj bi odvajali odpadke iz kočevske separacije, ni dosti izbire...»

Dr. Savnik: »Edina ekonomska rešitev bi bila filter.«

Inž. Teršar, šef Zivliskega laboratorija v Novem mestu: »Če je kriv samo rudniški potok, bi se šlo dalo kaj narediti, sicer pa je stvar mnogo bolj brezupna. Ukrepati bi bilo treba v podzemlju. Za rešitev bi bila potrebna ogromna sredstva, pa še ta bi bila mogoče stran vržena?«

Inž. Lojze Kerin, direktor Zavoda za vodno gospodarstvo SRS: »Na osnovi vrste raziskav in skupnega mnenja vseh prizadetih forumov in organizacij je treba izdelati smernice za nadaljnje ukrepanje. Te smernice bodo nakazale tudi pot k rešitvi. Pobudo morajo seveda dati občine Krško, Brezice in Novo mesto, kjer je turizem najbolj prizadet. Konkretne rešitve ne more nihče vnaprej povedati, lahko se zgodi celo, da bo treba eksperimentirati 1:1 v naravi — z drugo besedo, da nekateri ukrepi sploh ne bodo pomagali...»

Naš zavod je vnesel v svoj letošnji program nekaj malega sredstev tudi za zbiranje najosnovnejših informacij o tem problemu...»

dete ustanove in organizacije, ki so se dolžne za to zadevo zavzeti. Občina je lahko samo pobudnik in organizator akcije za reševanje problema z združenimi močmi vseh prizadetih organov.

Vso zbrano dokumentacijo smo poslali okrajni skupščini v Ljubljano in ljudskemu poslancu za naše področje. Zdaj čakamo samo še na sestanek v Ljubljani.

Vsa stvar bi bila mnogo enostavnejša, če bi vedeli, kakšna je rešitev. Toda vsi strokovnjaki se boje prevzeti odgovornost in se izmikajo, ker v zadevi nastopa preveč neznanik, da bi lahko pokazali kakršnokoli zanesljivo pot k rešitvi...»

Torej antibiotiki, televizorji, atomski reaktorji, raketne sateliti — menda ne bomo vrgli puške v koruzo pred poniglavim Rudniškim potokom, katerega umazana voda ne bi segla odraslemu človeku niti do gležnja? Kaj pa, če bi zastupili zmaja?

MARJAN MOSKON

**SKICA SISTEMA ČISTILNIH NAPRAV V RUDNIKU KOČEVJE. AKUMULACIJSKO JEZERO SE NI ZGRAJENO, BO PA NEKE VRSTE REZERVA ZA BOLJŠE DELOVANJE SEKUNDARNEGA USEDALNIKA**

večje kose. Lipan se je iz zgorajnjega dela že čisto umaknil. Boljmo se tudi fiaska pri tujcih. Na podlagi geoloških in bioloških raziskav imamo pravico zahtevati odškodnino, vendar se kočevski inženirji še niso dokončno sprijaznili z dejstvom, da je to kočevski prag. Samo škoda v Radešcu pa znaša več kot 3 milijone dinarjev.

S pomočjo občine smo organizirali sestanke, dogovorili smo se o ukrepih, vendar se do danes ni ničesar naredilo. Celotnega problema najbrž ni mogoče rešiti v okviru občine, to je stvar okrajnega značaja. Zato smo šli ribiči po dogovoru na občini k predsedniku okrajne inž. Marku Boica, ki je obljubil pomoč. Drugih rezultatov pa ni...

**Vodna skupnost Dolenjske: NI SREDSTEV!**

KAREL KOŽELJ, direktor Vodne skupnosti v Novem mestu: »Krka je to prinašala v malih količinah že 10 let. Mi se s kvaliteto vode ne ukvarjamo toliko, bolj nas zanima profil rečnega dna in bregov. To torej ne spada v naše področje, pa tudi nobenih sredstev nimamo v ta namen. Je pa to prava katastrofa za Krko — tudi, če Radešca ne bo prinesla nobene umazanije več, se bodo dosedanje usedline držale na dnu Krke še najmanj 5 let! Krka ima namreč majhen padec, zato tudi majhno erozijo in take stvari ne more tako hitro odplakniti.«

**In kaj so storili na rudniku?**

Najprej nekaj zgodovine: premočnik Kočevje je bil odprt leta 1827, leta 1860 so pričeli z intenzivnim površinskim izkoriščanjem in leta 1895 postavili prvo pralnico za izpiranje premoga z vodo. Od takrat je torej teče rudniški prah nekam v kraško podzemlje. Najprej menda v območje Rinze, pozneje pa v Zeljn-

vega premoga Trbovlje-Hrastnik: »Sedanjí sekundarni usadalnik lahko služi res samo za očiščenje vode do take stopnje, kot je potrebna za ponevno uporabo v separaciji. Analize pa kažejo, da bo še vedno treba odvesti v prirodni bistrilnik pred Zeljnskim jamami, ki bo služil tudi kot deponijski prostor, vsak dan 25 ton sedimentov — prečiščeno na suho substanco. Prostornina sedimentov, nastalih v enem dnevu, bo torej 100 prostorninskih metrov ali 30.000 prostorninskih metrov na leto.

Po dosedanjih poskusih lahko pričakujemo, da bo preliv iz končnega bistrilnika praktično brez suspendiranih snovi, vendar pa kapaciteta vrtače, ki je predvidena za deponiranje, zadostuje komaj za 6 let, tudi če računamo s dvakrat večjo koncentracijo, kot smo jo ugotovili s poskusmi...»

Rudnik pa bo po ocenah zalog premoga obratoval še najmanj 18 let. Kam torej z usedlinami?

**In zdaj so na vrsti ugibanja**

Z vsem tem pa gordijski vzval se ni presekan: predvsem še vedno grozijo podzemeljske zaloge, upoštevati pa moramo še nekaj ugotovitev:

— čeprav gre umazanija vsak dan noter, priteče ven kot čista voda;

— umazana voda priteče samo v določenih presledkih, kadar so močni nalivi na Kočevskem;

— umazanija traja nekaj dni, potem pa je izvir spet čist.

● Ljudje pravijo, da se je notri nekaj podrló. Stro-



Hodil je od kletke do kletke in pregledoval zapiske na črnih tablicah, pritrjenih na mrežo vsake kletke. Govoril je trezno, zbrano. Njegov glas je bil resen, prav tako kot takrat, ko je videl na njenem telesu sled nadzorničnega biča.

Bičanje tukaj, v nemškem delovnem taborišču? ...

Stopal je od kletke do kletke, opazoval dekleta in jih pregledoval izza mreže, kot opazuje znanstvenik svoje morske prašičke. Dekleta se niso ozirala vanj. Nadaljevala so svoje delo — vezenje rož v namizne prte.

V vrstah kletk nasproti so bila dekleta, na katerih so poskusi trajali dalj časa: umetno oplodjevanje, dvojna oploditev, splavi, predčasni

deti njene oči s palico! Danijela leži na tleh v gozdu... Se trenutek in Schultze jo bo na strašen način ubil...

Skozi mrežo so jo gledale oči zunaj stoječih, kakor da bi ogledovale redko žival. Ležala je gola, njena razkročena kolena so bila še vedno privezana k železnim drogovi na obeh straneh mize. V rokah enega izmed asistentov je zagledala isto orodje, ki so ji ga davi zapicili globoko v nožnico. Njeno telo se je nagonsko streslo.

... Orodje jo bo zadelo v oči kot Schultzejeva palica. Zdaj bodo pripeljali Harryja. Trdno ga bodo držali, da bo moral gledati, kaj delajo z njo... Hotela je zakričati, a kakor v sanjah ji je krič zamrl v grlu. Njeno zvezano življenje se je zvija-

z zaspanimi živalmi, ki so jih bili prinesli za en dan v šotor potujočega cirkusa. Zdaj počivajo. Ponoči jih bodo predstavili množicam.

Prišle so strežnice in prinesle pladnje z belimi in rdečimi skledami. Na nogah so imele bele platnene čevlje in njihovi koraki so bili neslišni. Tiho so stopale od kletke do kletke; odpirale vrata, postavile vanje skledo s hrano in zaklenile za seboj. Po oznaki na črni tablici so vedele, katere barve skledo naj postavijo sem in katero tja in za katero kletko se jim sploh ni treba zmeniti. Bila bi potrata dati v kletke z oznako X kakršno koli hrano. Bolje je shraniti obrok za kletke s »predmeti eksperimentov«, kjer so nosečnice.

Bitje v osamljeni kletki napeto zre skozi mrežo. Ne more dočakati trenutka, ko bo prešlo skledo s hrano. Nemo in topo strmi izpod dolgih gostih obrvi. Usta molče. Ko so dali bitje v kletko, je bilo ljubka mlada deklica v cvetu let. Zdaj je podobno odvitji mumiji. Čelo je izbočeno, dolžina las nenormalna in polt nenavadna. Obraz je razoran z gubami kot orehovo jedro. Nič na tem bitju ne kaže niti na moški niti na ženski spol. Podobno je bolj moškemu. Njegovo vedenje je normalno, kakršno je pač vedenje vsakega prebivalca na tem planetu — s to razliko, da očitno pripada neki davni primitivni dobi. Kakor da je Nemcem uspelo odkriti svojega neandertalca.

Iz sosednje sobe se je vrnila slovaška zdravnica in odprla Danijelino kletko. Nega mora biti zaključena. Jutri mora biti kletka na razpolago. Po njenih kretnjah lahko sklepaš, kako je razjarjena. Bržkone se ni pozabila brce v trebuh, ki jo je dobila od poveljnice zaradi Danijele. Jezno je razvezala usnjene jermene na Danijelinih rokah in vzdignjenih kolenih, potegnila iz prsnega žepa svoje bele halje brizgalko za krvno preiskavo, jo jezno zabodla v Danijelino roko in zarenčala: »Torej ti Delovna divizija ni bila dovolj dobra, kaj? Treba ti je bilo priti sem! No, vojaki te bodo marsičesa naučili!«

V stekleni cevki brizgalko se je dvigala rdeča tekočina. Njena kri! Izsesana kri ji je bila nenadoma strašno blizu. Zdelo se ji je, kakor da ji zdaj jemljejo njeno najintimnejše, njeno bistvo — njeno življenje! Njena najgloblja notranjost, ki je ni bila še nikoli videla, je bila zdaj v tej stekleni cevki. Spremenili jo bodo v škrlatno bitje! Čudni rdeči lasje! Izbočeno čelo! Zapečatili jo bodo v stekleno posodo in po njej bo plavala vse večne čase. Zdravnica je zaključila svoje delo. Odšla je in zaloputnila vrata kletke.

Danijela je ležala na mizi; zdaj ni bila več privezana, vendar je imela občutek, da ne more premakniti udov. »Vojaki te bodo naučili! ... Vojaki te bodo naučili! ... Vojaki ...«

... Trolejbus nabit z deklicami... polnoč... rumena žarnica nad glavami... jermeni bingljajo sem in tja, sem in tja... »13« prižema dekle k sebi in njegov raskavi nemški glas se ji roga: »Vojaki te bodo naučili.« »Ko bi vedela, kam te peljejo, se ne bi tako branila mojega objema.«

Počasi se je usedla. Z nasprotne strani je strmel vanjo beli X s črne tablice na kletki, kjer je ležala deklica, ki so jo bili malo prej pripeljali. Premetavala je glavo in jo neprestano obračala sem in tja, sem in tja. To je spomnilo Danijelo na bingljajoče jermene v trolejbusu. Oči je imela trdno zaprte. Od časa do časa je skrivila njena usta strahovita bolečina; bilo je, kakor da bi kričala v strašnih sanjah. Njeno grlo ni iztisnilo nobenega zvoka. Danijela jo je natanko opazovala. Obraz ji je bil tako znan. Kje ga je že videla? Ni se mogla spomniti.

V kletkah na drugi strani so vezla noseča dekleta rdeče rože v bele prte. Nepremično so gledale v blago. Roke so jim švigale in se zdaj pa zdaj ustavile s šivanko v platnu. Nato so spet švigale in se spet ustavile. Kakor da bi njihove misli nenadoma zastale. Baraka je bila tiha kot podzemski akvarij. Dekliške roke, ki švigajo kot ribice in se nenadoma zamaknjenjo ustavijo.

... Seveda! To je dekle, ki je tisto noč, ko so prispele sem, ležalo v Zborni baraki poleg nje. Prav tisto dekle, ki je razložilo pomen nemške besede FELD-HURE na njihovih telesih: »Odslej bomo last nemške vlade, prav tako, kot so postali konji mojega očeta last poljske vlade. Zdaj nam ni treba skrbeti za nič,« je dejala takrat. »Nemci bodo skrbeli za nas. Hranili nas bodo in nihče nam ne bo smel storiti zalega.«

Zdaj leži tam v kletki, in organ, ki je poživiljal njeno cvetoče deklištvo kot sončno seme sadnega drevesa, plava zdaj v prosodni posodi v sobi nemškega glavnega zdravniškega. Mogoče se mu bo posrečilo presaditi ta izkoreninjeni kos življenja v trebuh neke nemške žene; tu bo organ živel naprej in prinašal svetu svoje sadove — mnogo nemških znanstvenikov, kot je on sam.

»Do konca vojne bomo pripadale Nemcem...« Zanj je vojne že konec. To dokazuje beli X preko črne tablice nad njeno glavo. Bolečina se je zataknila v njej. Zdravnik raziskovalne barake jo je omejil: lahko gre tja do grla, toda ne dalje. Dekle molči kot vse druge. V baraki za raziskovanje mora biti mir. Popoln mir, zato da žrtve ne bi motile raziskav, ki jih opravljajo tu civilizaciji v prid.

ZAVOD ZA HIGIENO IN ZNANSTVENA RAZISKOVANJA.

Pogled na drevje in cvetje zunaj je čudovit. Stene barake so ovite z vrtnicami. Te so rdeče in od daleč je videti, kot da plava nemška znanstvena baraka v krvavem jezeru.

KA-CETNIK 135633

## baraka s punčkami

porodi in različne metode kastracije in sterilizacije. Vrsta kletk na levi je pripadala kirurškemu eksperimentalnemu oddelku. Tukaj so morali dekleta zelo hitro nadomeščati z novimi, ker niso dolgo zdržale. Iz njihovih teles so odstranili ženske spolne organe in jih nadomestili z umetnimi. Na njih so preizkušali vse vrste strupenih tablet, ki so jih nemška farmacevtska združenja pošiljala glavnemu zdravniku, da bi jih preizkusil na ljudeh. Seveda so združenja take poskuse zelo dobro plačevala po ceni, ki jo je določil glavni zdravnik.

Tukaj je bil »znanstveni zavod« taborišča. Bil je skrit na stranski potki med grmovjem z rdečimi cvetovi. Celo boveda žica je bila pokrita z dišečimi ovijalkami. Nezaupenim je bil vstop strogo prepovedan.

Na majhni tablici zunaj barake je bilo napisano: ZAVOD ZA HIGIENO IN ZNANSTVENA RAZISKOVANJA.

Kadar je prispel v Divizijo veselja nov transport, so morala dekleta skozi kirurško barako znanstvenega zavoda, ki je bil posebej izprazen za to, da jih sprejme. Tu so sterilizirali vsa dekleta hkrati. Naslednji dan so bile pripravljene za Divizijo veselja. Ker je bila Danijela poseben primer, so jo sterilizirali v baraki za raziskovanje, v kletki, ki je bila ta dan slučajno prazna.

Glavni zdravnik je pristopil k Danijelini kletki; sledili so mu njegovi asistenti. Ustavil se je in ogledoval Danijelo.

... Schultze! Schultze v svoji črni gestapovski čepici, ko hoče za-

lo v njej. Vse njeno telo je drhtelo. Glavni zdravnik jo je prijazno pogledal in pomirjevalno dejal: »No, no. Jutri boš šla od tod.« Ko se je obrnil, da bi odšel, je obrnjen proti svojim asistentom dokončal stavek: »Die Jungen bodo zadovoljni z njo...«

Iz sosednje sobe je vstopila slovaška zdravnica. V rokah je držala steklen vrč. V njem je v čisti tekočini plaval krvav kos mesa, podoben človeškemu sru. Dala ga je glavnemu zdravniku. Ta ga je držal proti oknu in opazoval organ skozi steklo. Nato je stopil h kletki, kjer je ležala deklica, ki so jo bili malo prej pripeljali. Pogledal je njo in izrezani organ, ki je plaval v vrču. Potem je z belo kredo napisal preko črne tablice na njeni kletki dve črti v obliki črke X — kar je pomenilo: vse, kar je napisano na tablici, je brezpredmetno in ničevno. Predmet eksperimenta bo umrl. Jutri bo kletka na razpolago.

Glavni zdravnik je bil resen. S prstom je pokazal na Danijelino kletko in rekel slovaški zdravnici: »Tam mora biti nega zaključena. Jutri mora biti kletka prazna.« Potem je odšel iz barake. Njegovi asistenti so šli spoštljivo in obzirno za njim.

V baraki je vladal popoln molk, kot da ni živega bitja v njej. Zakažni slišala lastnik krikov, ko ji je slovaška zdravnica razpihala ogenj v trebuhu? Jasnó se je slišala kričati. Bilo je, kakor da bi kričala v globok vakuum.

Nobeno dekle ni dalo glasu od sebe. Bilo je tiho kot v podzemskem akvariju. Ob vsej dolžini stene so bile kletke, podobne kletkam

Tudi Tomaž je čul časih to govorico in si zadovoljno mel roke. Proti hčeri ni zinil nikdar besedice. Po veliki noči pa je hipno silna novica pretresla vso dolino. Topolščak se je ženil.

To bi sicer ne bilo nič posebnega; ali ženil se ni tam, kjer so ljudje pričakovali in o čemer so že tako dolgo govorili. Šel si je iskat neveste dol na ravno polje, v prijazni Mengeš, k bogatemu Vahtarju, in vse se je tako hitro godilo in vršilo, da nihče ni slutil o tem prej, nego da so Topolščaka prvič oklicali pri zgodnji maši v št. Ožboltu.

Jerice ni bilo v cerkvi, a doli blizu velikih vrat je stal Omahné. Čutil je, da se zdajci pri oklicu pol cerkve obrača proti njemu, pogledal ni niti na desno ni na levo; predse je zrl in dvakrat ali trikrat pokimal z glavo. Sam ni vedel, kaj hoče s tem, toda zdelo se mu je, da mora pritrditi, češ: — Prav tako, saj sem že znal! A debele jagode ob rožnem vencu, ki ga je imel ovitega okoli leve roke, sklenjene z desnico pod klobukom, povezenjenim nanjo, rožljale so od krčevitega stiskanja obeh pesti.

Domov prišedšemu, prinese hči zajtrk, ali on je odrinil skledo od sebe.

»Kaj vam je, oče?« vprašala je deklica ter postala plaha sredi izbe.

»Pospravi! Jaz ne bom jel.«

Storila je, kakor je velel.

Ko se je vrnila, slonel je Tomaž ob mizi in podpiral glavo z obema rokama.

»Ti deklina,« dejal je osorno in se povzpela kvišku, »kaj pa imaš ti z Miklavžem? Vprašal te nisem do sedaj, pa danes te vprašam — imaš li kaj na vesti?«

Deklica je prebledela in zardela; a končno je dejala skoro s smehom: »Ničesar nimam!«

»Lazeš!«

»No — rada se imava!«

## Janko Keršnik: 11 TESTAMENTI

»In nič drugega? Deklina — govori! Nič drugega?« Deklica je uprla svoj jasni, polni pogled v očeta. »Kaj hočete drugega? Nič drugega ni! Pa kaj tako izprašujete?«

Tomaž je zvedel, kar je hotel zvedeti. A sedaj mu je nekaj stisnilo srce. Ko bi bil hčerin odgovor drugačen, ko bi bil tak, kakršnega se je on prej bal, potem bi bil ohladil svoj srd s povestjo o tem, kar je čul v cerkvi; toda sedaj, ko je bil v svesti hčerine nedolžnosti, sedaj mu ni moglo iz ust to, kar je pač morala zvedeti.

»Kaj se je zgodilo?« vprašala je vnovič in sedaj s tresočim glasom.

Omahné je odprl vrata in na pol obrnjen nazaj v sobo dejal s hripavim glasom: »Miklavža so danes oklicali. Tam v Mengšu se ženi!«

Nato je zaprl duri za seboj in odšel gor čez hrib; — kam, ni znal — edino to je želel, da bi nikogar ne srečal.

Štirinajst dni s hčerjo nista izpregovorila besede. On se ni upal ozreti v nje blede obraz, ona se je ogibala njegovega lica.

Blížal se je dan Miklavževe poroke. Mehka majnikova noč je legala na zemljo, ko se je vračal Omahné iz Blagovice, kjer je delal dninar ob cesti. Doma ga je čakala borna večerja in tudi to sta požila z Jerico molče, kakor je bilo zadnje tedne

navada. Tomaž je hotel takoj potem leči spat, a tu se vrne deklica še en pot v izbo.

»Oče,« dejala je polglasno, »prosim vas, pustite me stran!«

»I, kam boš šla, za božjo voljo!« zavrnil je on skoro prestrašeno.

»Stran — služiti! Kaj hočem drugega?«

»Služiti? Kam pač?«

»V Ljubljano — ali pa še dalje; saj gredo tudi druge. Doma ne morem biti, ne morem več — saj veste!«

Zajokala je na glas.

»Za pot še denarja nimaš! In jaz —«

»Vi ga nimate. Pa jaz imam še tisti tolar od rajnke tete.«

Omahné je malo premišljeval. Zanj je bilo pač vseeno, če je hči pri njem ali ne. On je ves dan zunan na dnini in tisti krompir zjutraj in zvečer si skuha sam. Vrhu tega — kdo ve, koliko si Jerica lahko prihrani v službi; doma itak ne more na veke ostati.

»Pojdi, če hočeš,« dejal je mirno. »Pa kdaj? Jutri vendar še ne?«

»Čim prej, tem rajši!«

Dva dni pozneje je Jerica zapustila očetovo koč. Odhajajoči je Tomaž še stisnil dvajsetino v roke, priloženo zadnji teden.

»Zbogom, oče!«

»Zbogom! Pa pridna bodi!«

Tako sta se ločila. Poljubov ti ljudje v takih slučajih ne poznajo.

Odslej je ostal Omahné — sam. Zvedel je sicer, da je Jerica služila nekoliko časa v Ljubljani, da je šla potem s svojimi gospodarji v Primorje; ali pozneje ni bilo več sledu o nji — nikdar več.



# Gledališče v Kočevju oživlja

Za uvod takale ugotovitev: Kočevje je imelo pred vojno, ko so bili Slovenci le otok sredi nemškega prebivalstva, pet slovenskih kulturnih, gledaliških skupin: na Rudniku dve in v mestu tri. Tudi vsa povojna leta je bila igralska dejavnost v mestu zelo živahna, zadnji dve, tri leta pa je nastopil kulturni molk.

In še ena ugotovitev: inž. Milenko Honzak je na občinski konferenci ZK med drugim dejal, da preurejeni Šeškov dom in lepa gledališka dvorana v njem sama po sebi še ne zagotavljata kvalitetne kulturne, gledališke dejavnosti v mestu, da sami prostori, objekti niso niti najmanjše zagotovilo za kakršenkoli uspeh na tem področju, pač pa ljudje, ki bodo znali pravilno izkoristiti prostore in objekte.

Torej ni ljudi?

Ljudje so. Po delavnicah, pisarnah, v rudniku, na kmetijskih posestvih, v šoli. Povsod so ljudje, ki so voljni delati, se kulturno izživljati in s svojim delom na tem področju bogatiti tudi druge. Poiskati jih je treba, se pogovoriti z njimi — in pričeti delati!

Z enim izmed njih — Veskoslavom Figarjem — klepetava. Ves zavzet je za doma-

če amatersko gledališče, za ljudi, ki jih je, skupaj s Svobodo in odborom igralske skupine, zbral okrog sebe. Spominjam se ga še kot režiserja pri nekdanji rudniški Svobodi, kljub letom vedno nasmejanega, prožnega, vedno



in povsod pričujočega, kakšno nas je vodil, učil, pripravjal in popravljal, svetoval in pomagal.

— Pri občinskem svetu Svobod sem predsednik komisije za dramsko dejavnost, katere naloga je, pospešiti kul-

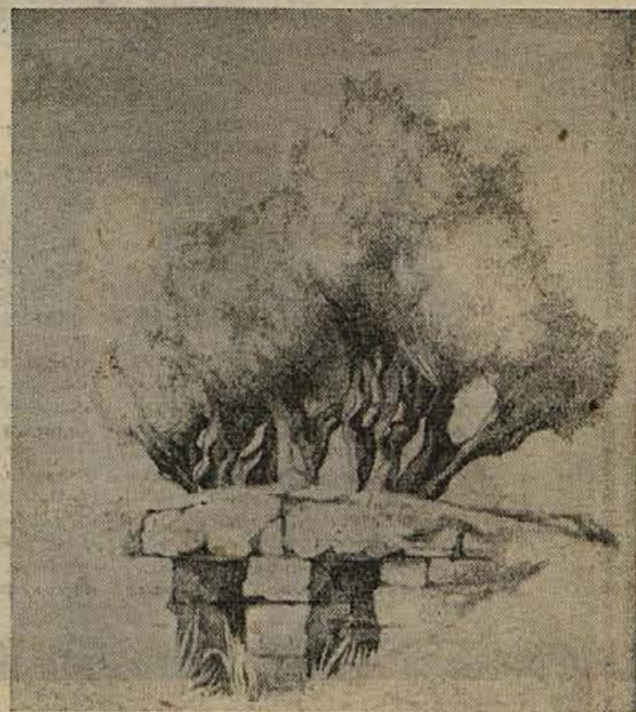
turno dejavnost tudi izven Kočevja. To pa bomo dosegli le, če bomo uredili razmere najprej doma, v mestu, pripoveduje tov. Figar. — Tako smo lansko leto neposredno po občinskem prazniku pričeli z resnim delom. Začetek igralske skupine pri Svobodi ni zbuja posebnih upov. Z veliko voljo posameznikov, vsega odbora Svobode in ob izdatni podpori občinskega sveta Svobod ter okrajnega sveta je dejavnost začela. Zbralo se je skoro 40 ljudi, ki so voljni poleg svojega rednega dela pomagati tudi v dramski sekciji. Prišli so iz različnih podjetij, iz Avta, Kovinarja, Zidarja, KGP, Elektro, Trgoprometa, šole itd., vsi — delavci, dijaki, prosvetni delavci, uslužbenci pa tvorijo tovarniško skupnost ljubiteljev dramske dejavnosti.

V začetku so mnogo razmišljali o delu, s katerim bi se skupina prvič predstavila. Na nasvet okrajnega sveta Svobod in režiserja pri MGL Janega Vrhunca so se odločili za Pernjakove, nedokončano delo Prežihovega Voranca, ki mu je končno podobno dal pokojni Herbert Grün. Razen Pernjakovih bodo v tej sezoni našli tudi še Trifunovičovo Pravljico o carju in pastirju, jeseni pa Jurčičevega

Jurija Kozjaka in mladinsko igro Heidi. V sklopu dramske sekcije je tudi lutkovni oder, katerega vodi prizadeveni Matija Glad. Doslej so že pripravili igrice Pri Ježonovih, pripravljajo pa še Rdečo Kapico.

Režiser Figar je optimist. Prepričan je, da dramska sekcija ne bo razpadla, da se ne bodo ponovile grenke izkušnje izpred nekaj let, pač pa da se bo njena dejavnost še bolj razmahnila, da bo vedno več ljudi sodelovalo. Pri amaterskem gledališču so izvolili poseben odbor, izdelali pravilnik, uvedli pristopne izjave, sprejeli načelo kontinuiranega in množičnega dela brez zvezdnštva.

— Kakor vidimo, volja in ljudje so, nadaljuje sogovornik, problem so le sredstva, osnovni kapital, s katerim bomo sploh lahko uspešno delali. Urediti je treba oder, kulise in vse ostalo. Ko so na občinskem svetu za kulturo razpravljali o predračunu Svobode (tri milijone), so nekateri menili, da bi za ta denar lahko dobili v Kočevju pet kvalitetnih gostovanj. Res je, toda podedelje od tega ne bi imelo ničesar. In še nekaj je, česar ne smemo pozabljati: v našem domačem amaterskem gledališču sodelujejo naši ljudje, preprosti, delavci, dijaki, inteligenca. Od aktivnega kulturnega ustvarjanja bodo vsekakor imeli veliko več kakor od pasivnega sprejemanja. S tem, da se naši ljudje s sodelovanjem v gledališču tudi sami kulturno dvigajo, smo že veliko opravili. Ti ljudje bodo s svojim zgledom pritegnili k delu še mladino, ki sicer tako rada zapravlja čas na najbolj neprimernih krajih in na najbolj neprimeren način... (VEC)



Fr. Stiplovšek: VRBE OB POTOKU (1960)

## Bernik v Beogradu

V salonu Moderne galerije so odprli razstavo del enega najuglednejših mlajših slovenskih slikarjev Janeza Bernika. Umetnik je razstavil 12 platen, 13 grafik in 5 plastik v bronu. Vsa dela razen ene ga je ustvaril lani.

## Bevkove značke

V počastitev Prešernovega dne so v Idriji že tretje leto podelili Bevkove značke dijakom, ki preberejo največ knjig, med njimi vsaj eno Bevkovo. Letos so prijavljeni tekmovalci prebrali nad 900 knjig in se naučili na pamet 669 pesmi. Ob podelitvi značk so brali svoja dela France Bevk, Ela Peroci, Ivo Minatti in Janez Menart.

## Priprave na Sterijino pozorje

Za jubilejne gledališke igre Sterijinega pozorja v Novem Sadu je 25 domačih gledališč prijavilo 26 predstav. Med deli je 18 originalnih dram, 7 dramatičnih in ena scenska adaptacija.

## Jubilej češkega Jugoslavana

V praških umetniških krogih so pred kratkim proslavili 70-letnico kiparja Trpimira Ivančevića, ki že več kot 40 let živi in dela v Pragi. Ivančević kljub starosti še ni odločil dleta. Vsako poletje se za nekaj časa preseli na Korčulo, kjer se je rodil.

# Prešernovi nagrajenci

Na večer Prešernovega dne in slovenskega kulturnega praznika je predsednik Prešernovega sklada dr. Heli Modic v ljubljanski Operi podelil trem najzaslužnejšim Slovincem letošnje Prešernove nagrade. Akademski slikar France Mihelič je dobil nagrado za umetniško dovršeno idejno zasnovano figurativnega in scenskega inventarja, ki ga je pripravil ob lutkovni uprizoritvi Maeterlinckove »Sinje ptice«. Vla-

dimir Skrbinšek je bil nagrajen za igralsko umetniško delo v letu 1964, ki obsega: Puntilla v Brechtovi igri »Gospod Puntilla in njegov hlapec Matti«, General v Anouilhovi komediji »Zmehana glava«, Knez Valkovski v »Ponižanih in razžaljenih« F.M. Dostojevskega, Profesor Dahling v filmu »Zarota«, Stjepan Sirovanov v televizijski drami Leonida Leonova »Metek«, Marko Turk je dobil nagrado za oblikovanje elektroakustičnih instrumentov: mikrofona MD-8-C, dinamični mikrofona KD-11 s stabilnim stojalom GL, HI-FI ojačevalca »101« in nizkofrekvenčni osciloskop.

Z nagrado Prešernovega sklada so dobili priznanje: Jože Bevc za dosežke na področju kratkometražne filmske satire v letu 1964; Polde Bibič za vlogi Norca v Shakespeareovi tragediji »Kralj Lear« in Shakespeara v istoimenski televizijski drami L. Caldonija; dipl. inž. arh. Miloš Bonča za uredništvo trgovskega objekta v centru Šiške; Bogdan Borčič za slikarske stvaritve, razstavljen v letu 1964; Andrej Jemec za grafična dela, razstavljen v letu 1964; Rok Klopčič za solistično reprodukcijo v letu 1964; dipl. inž. arh. Janez Lajovic za uredništvo hotela Prisanek v Kranjski gori; Tone Pavček za zbirko pesmi »Ujeti oceani«, Stefan Planinc za slikarska dela, razstavljen v letu 1964; Smiljan Rozman za roman »Druščina«, Alojz Srebotnjak za skladbo Microsongs; Pavel Sivic za skladbo Alternacije; Dare Ulaga za vlogi Mattija v Brechtovi igri »Gospod Puntilla in njegov hlapec Matti« in Maslabojeva

v »Ponižanih in razžaljenih« F.M. Dostojevskega; akad. arh. Mirko Zdovc za notranjo ureditev Doma družbenih organizacij — Mariboru in Ciril Zlobec za zbirko pesmi »Najina oaza«.

# Pripovedniku Krke za - polstoletnico

Po svojem notranjem kliču poet in pisatelj, po zunanem poklicu profesor slavist, po položaju ravnatelj Belokranjskega muzeja — to so tri najvidnejše »dimenzije« Jožeta DULARJA, jubilaranta, ki se bo 24. februarja srečal s petdesetimi leti svojega življenja. Na ta dan 1915. leta so ga rojenice priklitale na svet v Vavti vasi, sojenice pa mu začele lkati pisano vezenino dni in let. Bogato vezenino, katero sedaj ob jubilejnem dnevu lahko ogleduje s prijetno zavestjo vestno in dobro opravljenega dela, tako svojega osebnega, kot pisateljskega, in družbenega, kot javnega delavca. Prav ob njegovi čelbelji marljivosti se mi kar sam ponuja v misel Gregorčičev verz: »Storil je več, kot je mož storiti dolžan!« Storil že do sedaj, ko tako rekoč polnimi jadrji pluje šele po sredini življenjskega oceana.

Jože Dular je najprej in predvsem človek peresa, slovenski književnik, kar je za človeka našega rodu nemara najboljši naziv, čeprav uspeh tega notranjega poklica tiči bolj v duhovni kot materialni sferi. Dva romana, knjiga novel in dve zbirki pesmi in ne vem kako bogata literarna žetev za petdesetletnega moža, če namreč računamo skupni obseg natisnjenih strani. Seveda pa takoj dobimo povsem drugačno vrednost in ceno, ko tej Dularjevi knjižni žetvi iztehtamo vsebino, pomen in smisel. Rojen za pripovednika, je svojo literarno pot vendar začel in tudi nadaljeval — s poezijo, v kateri se prepletajo intim-

na lirična doživlja in episke niti, čustva in pokrajina in ljudje, tako v »Zvezstih menjavah« kot v »Trepetajoči luči«, v dveh zbirkah, kjer je zbral najbolj klena iz klasja svoje poezije.

Kot pripovednik, in delno tudi kot pesnik, pa se je najgloblje zakoreninil v



svoj rojstni kraj, oziroma v reko svojih otroških let. Ze naslovi pričajo o tem. Prva njegova večja povest, v dijaških letih, je že nosila naslov: »Studentje ob Krki«. Naslednja zbirka novel: »Ljudje ob Krki«. Njegov obširni roman (1963) je izšel v novem ponatisku pa se je po naslovu tej reki še tesneje približal: »Krka umira«. Od Krke se je prav za prav oddaljil le v svoji povesti iz okupirane Ljubljane »Andrej in Katja« (izšla pri Dol. založbi). Če imamo v nobelistični zbirki »Ljudje ob Krki pred seboj

zlasti ljudi, svojevrstne vaskne tipe, ie pa v romanu Krka umira glavni junak — reka in žival (raki), seveda v povezavi z usodami ljudi, ki ob tej reki živijo. In še nekaj: ko je roman Krka prvič izšel, smo po raznih simbolizmi in ekspresionizmi spet čutili izrazit realistični roman, dejstvo, ki ga je tedanja kritika premalo opazila. V temle jubilejnem članku vsekakor ne gre za oceno Dularjevega pisateljevanja in pesnikovanja, gre pa za poudarek, da je avtor s kleno besedo in kleno vsebino napisal nekaj del, ki jih ljudje radi bero in jih bodo brali. To pa je za književnega ustvarjalca najlepše, kar more doseči, to je pravzaprav — vse! Mimo teh izrazito leposlovnih stvaritev je Dular napisal še marsikaj za »vsakdanjo«, praktično rabo: monografijo »Adlešiči v Beli krajini«, »Metlika skozi stoljetja«, razne turistične propekte, uredil je izbor in napisal uvod izbranim stvarim pesnika Ivana Čamppe (padel kot talec) »Vje se iskri«. Lepa je bera njegovih strokovnih člankov iz belokranjske etnologije, sodeluje v Etnografu, Kroniki slovenskih mest itd. Nikakor ne gre prezreti Dularjevega sodelovanja v Dolenjskem listu, saj je v ta domači tednik napisal v petnajstih letih blizu 500 literarnih prispevkov, člankov in poročil.

Prej sem že dejal, da je priden kot čebela. Ta pohvala ni prav nič pretirana — v Metliki in še marsikje jo bodo prav radi potrdili. Saj jih ni veliko, ki bi tako vsestransko sodelovali in

pomagali v javnem življenju, kot prav Jože Dular. Ni le ustanovitelj in predsednik Belokranjskega muzejskega društva, temveč je tako rekoč »skupaj spravljen« in odprl tudi Belokranjski muzej, to dragoceno pridobitev Bele krajine. Njegovo delo na kulturno prosvetnem področju pa v najrazličnejših oborih (od člana občinske skupščine pa menda do raznih organizacij in društev v občini) je tako prizadevno in mnogostransko, da tudi zanj zasluži vse priznanje.

Nemara bo Jože Dular, skromen kot je, zameril vse tole naštevanje »zasluge«. Vendar se mi zdi prav, da ob njegovem življenjskem jubileju, razen njegovega pisateljskega dela, poudarimo tudi njegovo živahno, tehtno in (kar je spet posebna odlika) nesebično družbeno udeleževanje.

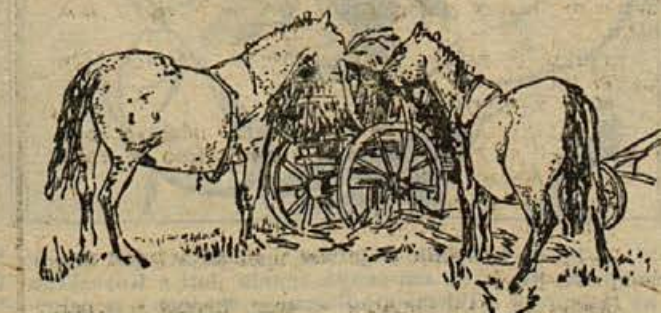
Vemo, da ima naš jubilarant še polno načrtov za vse troje: za svoje »pisateljevanje«, za strokovno udeleževanje kot ravnatelj muzeja in na prosvetno kulturnem polju. Iskreno želimo poetu dolenjske zemlje in njene Krke, da jih bo uredničil pa snoval in uredničil spet nove. Za doprinos slovenski kulturi in za blagor belokranjske dežele, ki mu je postala drugi dom. Mislim, da ustrežem želji vseh bralcev Dolenjskega lista, če v njihovem imenu iskreno čestitam pisatelju, profesorju in ravnatelju Jožetu Dularju za njegovih 50 življenjskih let!

SEVERIN SALI

## Prešernove nagrade študentom

Rektor ljubljanske univerze in predsednik UO sklada Prešernovih nagrad prof. inž. Albert Struna je 8. februarja popoldne podelil Prešernove nagrade 70 študentom — 15 na filozofski fakulteti, 6 na pravni, 6 na ekonomski, na fakulteti za naravoslovje in tehnologijo 14, na fakulteti za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo 15, na biotehniški fakulteti 8 in na medicinski fakulteti 11. Osem nagrad so podelili tudi študentom na Akademiji za glasbo. Na igralski akademiji so dobili Prešernove nagrade: Moca Ribič, Dare Valič, Ivan Jezerinik in Janez Povše. Med nagrajenci je tudi Novo-meščan Peter Breščak.

Najlepše darilo za 20-letnico osvojitve: DOLENJSKI ZBORNİK 1963. Dobite ga v knjigarnah. — Cena 1500 dinarjev



Bogdan Borčič: ŠARCA





## „Ena najbolj čudovitih pokrajina...“

Lani v novembru je obiskal našo državo predsednik zunanje-političnega odbora ameriškega senata g. William Fulbright; v Beogradu je podpisal sporazum med vladama SFR Jugoslavije in ZDA o programu izmenjave na področju izobraževanja. Po podpisu pogodbe je ameriški senator obiskal tudi Slovenijo, kjer je v hotelu Grad Otočec zaključil svoj obisk in v kratki zdravici na kosilu med drugim dejal:

„Potoval sem že marsikje po svetu, toda takega gostoljubja, kot je pri vas v Jugoslaviji, še nisem srečal.“ Potem je dejal, da je imel z našimi vodilnimi državniki, predsednikom Titom in tovaršem Kardeljem izredno zanimive razgovore in da sodi, da so odnosi Združenih držav Amerike z Jugoslavijo zelo dobri. O vstih iz Slovenije je ugodni gost, očitno močno pod vtisom vožnje od LJUBLJANE do OTOČCA, dejal: „Slovenija je čudovita dežela. Pokrajina, hribi in polja med Ljubljano in Otočcem razkrivajo popolno lepoto. Povsem očitno je, da so kmetje na tem območju zelo delavni in učinkoviti, saj še nikdar nisem videl lepših kmetij. Vse je dobro vzdrževano in prepičano sem, da tudi zelo produktivno. To je ena izmed najbolj čudovitih pokrajin, ki sem jih kdaj videl.“

Besed ameriškega senatorja, ki je znan po vsem svetu po svojih naprednih stališčih v mednarodnih odnosih, smo se spomnili prav zdaj, ko se bo vsak čas začela nova spomladansko-poletna turistična sezona. Ali se na njo dovolj pripravljamo? Se je čas, da ukrenemo vse, kar je potrebno, da bi novo turistično sezono pričakali vsestransko pripravljeno!

Na sliki: predsednik Tito in ameriški senator Fulbright.

## „TUDI ODLOKE PREBEREM“

»Vsakokrat, ko dobim s četrtkovo pošto Dolenjski list, preberem najprej novice iz Brežic. Potem se ustavim na strani krške občine, nato pa začnem na začetku. Celotno odloke vse preberem in tako mi prav nič ne uide. Tudi mojim domačim se je to glasilo priljubilo. Najtje ga vsak teden pričakuje tri-najstletna hčerka. Branje vsakega tednika nam je že vsem prešlo v navado in se mu kar ne bi moglo odpovedati.«

OLGA DROBNIČ  
Cerklje ob Krki

### Želimo si drobnih novic

»Med stalne naročnike Dolenjske sem s uvrstila šele ta mesec. List poznam že dolgo in ga tudi rada preberem. V njem zvem marsikaj zanimivega, česar v drugih časopisih ne zasledim. Zelim, da bi list tudi v bodoče obdržal vse liste drobnih novic in poročila, ki nas domačine predvsem zanimajo.«

ZOFIJA VUCAJNIK  
Brežice

### Priljubljeno pismo tudi na Primorskem

Najbolj me zanimajo novice iz krajev, ki jih poznam. Pogrešam novice iz šentjanuarskega matičnega urada, ker rada preberem, kaj je doma novega. Tednik je priljubljeno domače pismo, s katerim sem tu na Primorskem resnično ponosna. Ob jubileju želim listu velik napredek!

ANTONIJA DELAK  
Senožeče, Slov.  
Primorje

## VIHARNA POMLAD ★ VIHARNA POMLAD ★ VIHARNA POMLAD ★ VIHARNA POMLAD ★ VIHARNA POMLAD ★ VIHARNA POMLAD ★



25. — Verman je tresoč se slegal uniformo. »Stopimo v gozd,« je dejal Noč, »utegnil bi kdo priti.« Verman je v sami sraciji in spodnjih hlačah zlezal v grmovje. Noč in Rudi za njim. »Se kapo!« je ukazal Noč. Potem je naglo slegal uniformo in si oblekel vernansko. Svojo zbrojevko je dal Rudiju in vzel nemško brzostrelko. »Ali nisem dober verman?« se je zasmeljal.



26. — Sele zdaj je Rudi spoznal, kaj Noč namerava. »Pa, tovariš, če te dobijo?« je vprašal. »Varnosti sem med njimi kot na samotnih gozdnih poteh. Spravi mojo uniformo in daj zbrojevko Jaki! Srečno.« Noč je sedel na kolo, veselo pozvonil in se odpeljal po cesti. Rudi je dolgo gledal za njim. Potem je dejal vermanu, naj gre komor hoče, sam pa se je z uniformo in brzostrelko vrnil domov.



27. — Po dveh tednih se je Noč spet pojavil pri Smonkarjevih. Bil je na eni svojih rednih poti s Koroškimi na Dolenjsko. »Takrat s kolešom je šlo lepo,« je pripovedoval, »peljal sem se skozi vse nemške postojanke Gornji grad, Radmirje, Ljubno, Luče, kot bi miglni, so bile za menoj. In še pozdravili so me povsod, hahaha!« Rudi je z občudovanjem gledal drznega in veselega kurirja.



28. — Gornjegrajski župan Haudek, zaklet sovražnik partizanov, je imel hčer Hildo. Nekega aprilskega dne si je hči nemškega župana upala predalec iz trga, pa so jo partizani ujeli. Spravili so jo v neko požgano domačijo in jo dobro zastražili. Rudi pa je dobil nalogo, naj gre v Gornji grad in sporoči županu, da je njegova hči ujeta; pošlje naj koga, ki se bo pogajal za odkupnino.

## IZ METLIŠKIH ARHIVOV IN ZAPISOV

V tem zaglavju bomo v jubilejnih letu Metlike objavljali od časa do časa zanimive zapise iz njene preteklosti.

### UREDNIŠTVO

1773 je bil tukaj kordonski deseterik ali kaprol po imenu Eric ob glavo djan, ker je svojo ženo vporil. To se je tako zgodilo:

Ta deseterik ali kaprol gre s svojo ženo v Stopiče pri Novim mestu in žegnanje. Ko se žena izpoveduje, gre on na skrivaj poslušat. Ne zna se, jeli kaj čul, jeli ni. Po izpovedi gresta, potem ko je že velika maša minila proti domu. Na Hrastu se zgleda, da bi ondaj kaznen prestal. Ali čez šest mesecov ga iz Dunaja spet v Metliko pošljejo. Bilo je sklenjeno, da naj tam kaznen ali stražingo prestopi, kjer je hudodelstvo doprinesel.

Eno leto kasneje pride iz Ljubljane zaglavni sodnik z rabelnikom (framanom) in enim hlapcem. V grad pri- čo velike trupe poslušavcov

»drugači bom jaz tvoj klo- buk.« — »Tukaj imaš nož.« Veli on, »le ga daj!«. Ker pa ona neče noža vzeti, ji ga on v serce porine. V malo trenutkih izpusti reva dušo.

On se zdaj skesan čez njeno truplo verže in joka kot dete. Ali prekasno. Zvežejo ga in peljejo v Metliko. Denejo ga v grajske tamnice. Čez šest mesecov ga pošljejo na Dunaj, da bi ondaj kaznen prestal. Ali čez šest mesecov ga iz Dunaja spet v Metliko pošljejo. Bilo je sklenjeno, da naj tam kaznen ali stražingo prestopi, kjer je hudodelstvo doprinesel.

Eno leto kasneje pride iz Ljubljane zaglavni sodnik z rabelnikom (framanom) in enim hlapcem. V grad pri- čo velike trupe poslušavcov

bere sodnik hudodelniki sod- bo. Odsojeno je bilo, da ima najprej desno roko, s katero je ženo vbojed, potlej pa glavo zgrubiti. Po prebrani sodbi je sodnik vsem zakonskim ljudem z ginečo besedo na serce govoril.

Hudodelnik stopi zdaj na voz, en Frančiškanar iz Noviga mesta z njim in ga pripravljajo k smerti, izprastuje in tolaži, drugi Frančiškanar muči za vozom sveti rožnkranc. — Na griži zvan Met- tilke, ki mu še dan današnji s per galgaha pravijo, se vsa- novijo. Sodnik prebere še enkrat naglas oštro sodbo. Hudodelnik prosi ponižno in skesaniga serca, da bi mu poprej glavo in potem roko odsekali, ker bi vtegnil obu- pati. Je vslišan. Zavežejo mu oči, in na en mah mu odseka rabelj glavo, njegov hlapec pa desno roko.

(Iz »Zapiske Ivana Navra- tila leta 1849)

## STARE IN NOVE PODKVE

»Vaščani Suhorja smo zelo razočarani, ker nagra- jujete oziroma žrebate sa- mo nove naročnike. Kaj smo pa mi stari? Verjemi- te, da ima konj, ki ga ku- pite, svetlejšje podkve, tr- dneje pa so stare! Pri zre- banju ne ločuje starih in novih naročnikov! Zdi se nam, da bi bili stari do vaših nagrad bolj upravi- čeni! Mi smo se » list naročili sami, brez pri- varjanja drugih!«

Tako nepodpisani dopi- sik s Suhorja. Nepodpisa- no pošto in izmišljene podpise sproti mečemo v j- tok uredniški koš, to- krat pa le odgovarjamo tudi na nepodpisano pi- smo. Dragi naročniki na Suhorju in povsod drugod: »je si danes objavljen razpis jubilejnega nagra- dne zrebanja za vse naše stare in nove naročnike! Novim naročnikom pa smo res namenili nekaj manjših nagrad; zares bi radi dosegli naklado 25 ti- soč izvodov Dolenjskega lista, pa nam zato ni žal za nekaj tisočakov in »- jih knjig. Vse, ki so se že prej naročili na list sami, pa s hvaležnostjo šteliemo za zveste člane naše veli- ke družine!« D. L.

## Ples je bil sijajen i živahen...

14. januarja je bil plesni venček dobro obiskan in so se društveni prav dobro za- bavali. Vodnikova svečanost bila je 4. februarja. Dvorana in drugi prostori ukusno de- korirani, dame v elegantnih toaletah, gospodje v salonski obleki. Udeležba izvanredno velika, zastopani vsi stanovi.

Začel se je z deklamacijo »Krugna kuca od Avg. Senca. Govorila je drasestna gospo- dična Josipina Ban, učiteljica na Vivodini, s tolikim uspe- hom, da jo je nadišeno ob- činstvo viharno akklamovalo. Imenobona gospodična je než- na prikazen, ima lep zvonček glas in je dolgo podozre pre- davala precizno in čustveno, zelo ji hvala v imenu čita- nice.

Ples je bil sijajen i živahen. Aranžir so pripeljali k po- čitku plesalke i plesarce vse okrasene s svežimi šopki in košljonskimi redovi.

V odmoru so bili rodoljubni govori, slovenski in hrvaški, ki so trajali celo uro. Tako so se pele i pesme slovenske in hrvaške.

Vsa čast Hrvatom! Pa od-

moru nadaljeval se je ples do dana.

Princ Karneval je bil jako zadovoljen in se je odpeljal s Hrvači.

Iz zapisnika metliške čit- talnice februarja 1894

## STARE OKROGLE VESELE IZ NOVEGA MESTA

## »Dobro, kako pa s hlapcem?«

Leta 1902 menda so se v No- vem mestu na gimnaziji zme- nili, da pojdejo štirje višji vodeni. Pa polso je imel in skitil. Česal se ni, kaj še, da bi si brado kako ure- dil, pa tak je tudi sedel na voz.

Ke o se ustavi v Metliki, je prihitel pred hiso gos- titelja Makar ter lepo po- zdraval. »Kako pa s hlap- cem?«, je vprašal profesorje in vprašal lepo opravil. Makar je zanimalo, kaj bo- do »opali in kako. Profe- sorji pa so se skupaj v posebni sobi, študentje pa za se...»

»Ne...« odločil Deteta, »kar

## POSEDANJI USPEHI NASE AKCIJE:

## Do sobote: 1142

Do zadnjega torka do sobote (od 10. do 13. januarja) smo dobili še 135 naročilnic: tokrat več iz občine Ribnica (39), sledijo pa ji po- sle naslednjih občin: Novo mesto (16), Krško (11), Trebnje (13), Brežice (11), Sevnica (10), Metlika (5), Metlika (3) in Kočevje (2); z njih pošto smo dobili 21 naročilnic. Po dobrih dneh zbiranja novih naročnikov je bilo sta- ni v občinah v soboto popoldne takole:

BREZICE	102
CRNOMELJ	38
KOČEVJE	31
KRSKO	162
METLIKA	28
NOVO MESTO	175
TRIBUNICA	142
SEVNICA	51
TREBNJE	121
Razne pošte	256
Tujina	35

Skupno smo torej pridobili v 44 dneh 1142 novih naročnikov, vendar nam vse pošte iz KOČEVJA še niso poslane vseh podpisanih naročilnic. Največ organizacije SZDL v brežiški občini zdaj tudi tekmujejo med seboj v pridobitvi novih naročnikov domačega glasila SZDL. Sedanja akcija bo trajala do konca februarja, zato vabimo vse krajevne organizacije SZDL, občuzence vseh pošt in druge aktiviste, da še pešijo pridobivanje novih prijateljev našega glasila. Več ko nas bo zbranih okoli njega, manj bo stroškov na posamezni izvod!

TELEVIZIJSKI SPREJEMNIK čaka — borci KO SZDL, pomagajte z agitacijo pismo- pisno na svojem področju, da bodo pridobili največ novih bralcev Dolenjskega lista!

V VSAKO HISO: DOLENJSKI LIST! UREDNIŠTVO IN UPRAVA

## Saša Dobrila:

## ARGONAVTI



## SMEH STOLETIJ

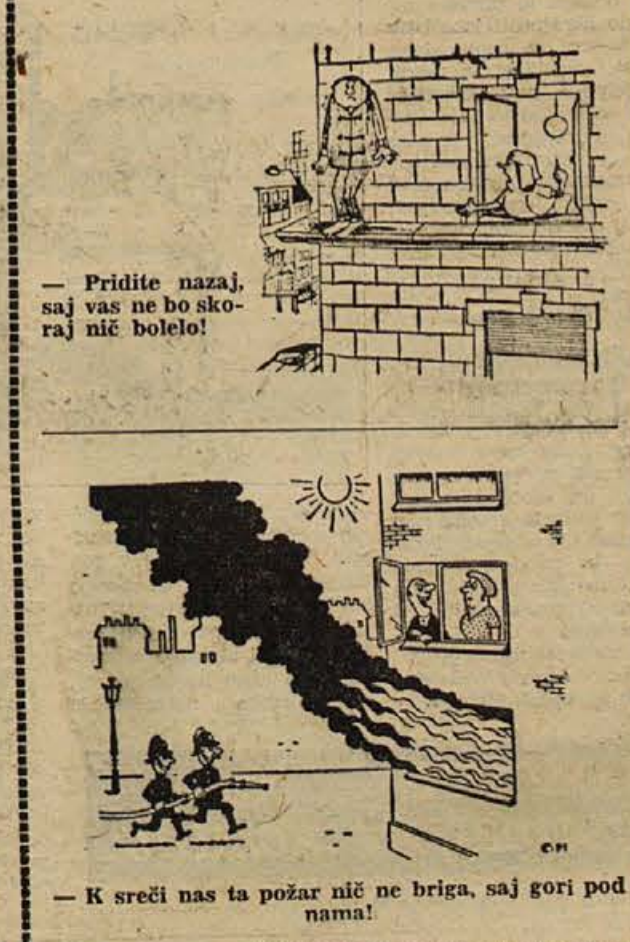
Na drugi pojedini so govorili o poeziji in kuharstvu, o tem, kaj zahtevamo od dobrega pesnika in kaj od dobrega kuharja. Neki gospod Grieson je proti koncu razprave pripomnil, da mu je dobra pojedina ljubša od dobre pesmi. »Hm,« je dejal Jonson, »v tej sodbi niste osamljeni: na svoji strani imate vse pse in mačke!«

Oliver Cromwell, neomejeni vladar Anglije, Škotske in Irske, je narekoval svojemu tajniku vedno po tri ali štiri nasprotujoča si pisma, kadar je šlo za važno zadevo. Nekoč ga je tajnik vendarle vprašal, čemu to dela. »Zato, da niti vi ne veste, katero izmed pisem bom od- dal,« je odgovoril diktator.

Cromwell je bil zelo hud, če se mu je kdo upiral ali pa ga ni takoj razumel. S svojim dvorjanom se je dolgo pre- paril zaradi neke malenkosti, nato pa mu je jezen zabrusil: »Ne vem, kdo je nor: ti ali jaz?« Dvorjan pa mu je mirno odgovoril: »No, najbrž vi ne bi imeli norega služabnika v službi!«

Po zmagi nad Karlom L. pri Worcesteru se je veliki po- litik slavnostno vračal v London, kjer ga je sprejela veli- kanska množica ljudi. Cestitali so mu na vseh koncih in krajih, on pa je dejal: »Ali mislite, da bi bilo manj ljudi, če bi me peljali na vislice?«

Dva škota sta se komaj rešila s potapljačje se ladje. Ze nekaj ur ju valovi premetavajo sem in tja. Ko slabot- nejši začuti, da mu moči pojemajo, začne moliti svojega boga (kot večina njemu podobnih vernikov): »Ljubi bog, odpusti, da sem te večkrat žalil in da nisem izpolnjeval tvojih ukazov, toda če se bom rešil iz te nevar- nosti, ti objubim, da bom...« V tem ga tovariš prekine in pravi: »Počakaj malo, zdi se mi, da vidim kopno zemljo!«



— Pridite nazaj, saj vas ne bo skora- raj nič bolelo!

— K sreči nas ta požar nič ne briga, saj gori pod nama!



# PREDLOG DRUŽBENEGA PLANA OBČINE ČRNOMELJ ZA LETO 1965

Lani smo v občini Črnomelj ustvarili družbeni bruto proizvod (vrednost celotne proizvodnje in storitev) v višini 11 milijard in 69.000.000 din ali za 2 milijardi več kot v 1963. Pri tem smo ustvarili 4 milijarde 847.000.000 din narodnega dohodka ali 282 din na enega prebivalca (republiško povprečje v 1964 je bilo na enega prebivalca 528.000 din). Lani je bilo v družbenih podjetjih v naši občini zaposlenih povprečno 2248 ljudi, v družbenih službah pa 345 ljudi. Osebnih dohodki so znašali skupaj s prispevki 2 milijardi 550 milijonov din ali na enega zaposlenega v čistem izplačilu povprečno po 37.100 din na mesec. Za investicije smo lani porabili 1 milijardo 200 milijonov din, od tega za naložbe v industrijo 724 milijonov din.

## Za 1 milijardo 800 milijonov večji bruto proizvod

Družbeni bruto proizvod bo v letu 1965 dosegel 12 milijard 870 milijonov din in bo v primerjavi z letom 1964 za 1 milijardo 800 milijonov din večji. Narodni dohodek bo znašal 5 milijard 775 milijonov in bo za 980 milijonov večji kot lani. Povečal se bo tudi narodni dohodek na enega prebivalca, saj bo znašal letos 340.000 din, pa tudi število zaposlenih bo večje za 230 ljudi in bo letos v občini zaposlenih vsega že 3.523 ljudi. Povprečni osebni dohodki se bodo povečali za 650 milijonov din in bo porabljenih zanje 3 milijarde 250 milijonov ali v čistem izplačilu povprečno po 45.000 na enega zaposlenega na mesec.

Osnovo za takšen porast predstavljajo lani vložene investicije, povečanje storilnosti v proizvodnji, delno pa tudi povečanje zaposlenih. V posameznih panogah pričakujemo naslednji bruto proizvod: industrija — 6 milijard 768 milijonov din — povečanje za 25 odst., kmetijstvo — 3 milijarde 75 milijonov — povečanje za 7,5 odst., gozdarstvo — 518 milijonov — povečanje za 2 odst., trgovina — 410 milijonov — povečanje za 14 odst., gostinstvo — 350 milijonov — povečanje za 24 odst., obrt — 880 milijonov — povečanje za 10 odst. in ostale dejavnosti — 907 milijonov — povečanje 10 odst.

V industriji bodo morali, da bi dosegli te planske naloge, do skrajnosti izkoristiti vsa sredstva za proizvodnjo, povečati storilnost in delovno disciplino, bolj skrbeti za kadre in izobraževanje, dosledno izpolnjevati izvozne naloge, z dobro pripravljenimi programi investirati v boljše opremljenost podjetij ter bolj organizirano reševati prevoz delavcev na delo in z dela.

## KMETIJSTVO: manjši stroji in spremembe v davčni politiki

V kmetijstvu bomo morali bolj skrbeti za zasebno proizvodnjo ter izboljšati organizacijo zadržanih odkupov in storitev. Zasebnemu kmetovalcu je treba omogočiti nakup manjših strojev za kmetijsko proizvodnjo. S spremembami v davčni politiki bo treba izboljšati gospodarski položaj proizvajalcev v pasivnih področjih. Zato bodo

proizvajalci IV. proizvodnega okoliša v 1965 oproščeni davkov, proizvajalcem v III. okolišu pa bodo priznane olajšave pod pogojem, da bodo v sodelovanju z zadrugo dosegli večjo blagovno proizvodnjo pri reži živine kot lani. Da bi pospešili blagovno proizvodnjo v vseh okoliših,

s pomočjo širše družbene skupnosti. Povečati bo treba skrb za urejanje zasebnih gozdov. Sredstva iz gozdarstva naj bi se uporabljala tudi za boljše opremo in za gozdne ceste ter poti.

Za vzdrževanje gozdnih komunikacij bo porabljenih 15 milijonov din. Skupno bo vlo-

ditve trgovskega lokala v Črnomelju, trgovska podjetja ne predvidevajo večjih vlaganj za razvoj trgovine. Podjetje Klavnica in mesnica v Črnomelju bi morala začeti urejati sodoben lokal ter vse obstoječe lokale, ki ne ustrezajo več, ukiniti.

V gostinstvu in turizmu se nam obeta zaradi dograjene ceste Metlika — Črnomelj znatno večji promet, ki bo dosegel 350 milijonov, kar je 24 odst. več kot lani. Takšna predvidevanja bodo lahko močno preokorajena, kolikor bodo gostinski in turistični delavci znali z dobro postrežbo in primerno reklamo privabiti vse ljubitelje Bele krajine in ostale turistične delavce. Vsi občani moramo skrbeti, da bi kar najlepše uredili svoje domove in kraje, v katerih živimo, jih olepšali, pazili na snago in red, hkrati pa moramo z lepim odnosom do turistov prispevati k boljšemu počutju naših gostov. Smatramo, da imamo v turizmu neslutene možnosti razvoja. Ta panoga bi lahko v veliki meri prispevala k povečanju narodnega dohodka v občini.

## Za obrt, stanovanja in komunalne potrebe

Proizvodnja in usluge v obrti se bodo letos povečale za 10 odst. ter dosegle 880 milijonov din. Se vedno ugotavljamo, da se zasebna obrt prepočasno razvija. Tudi davčne olajšave v minulem letu stanja niso veliko izboljšale. Zatorej bo treba z davčno politiko še naprej spodbujati obrt k večjemu številu vajencev. Smatramo, da je malo vajencev in kadrov v tej panogi glavni vzrok za upadajočo obrt. Nujno bo treba izboljšati nagradno in vajencev in predlagati ustrezno skrajšanje učne dobe. V letu 1965 bomo morali skrbeti tudi za razvoj domače obrti.

Za gradnjo stanovanj bomo letos porabili 200 milijonov din. S temi sredstvi bo dograjen 12-stanovanjski blok s prostori za pošto in posta-

## PREGLED KOMUNALNIH DEL

Iz sredstev za ureditev gradbenih zemljišč so predvidena sledeča komunalna dela:

- ureditev ulice Sadež — cesta in kanalizacija;
  - ureditev okolice 39-stanovanjskega bloka v Črnomelju;
  - zgraditev kanalizacije in ureditev okolice stanovanjskega bloka v Semiču;
  - ureditev ulice Belokranjskega odreda v Črnomelju in Partizanske poti;
  - gradnja kanalizacije v Loki — za novo osnovno šolo, in
  - ureditev ulice 21. oktobra v Črnomelju.
- Za ostala komunalna dela je predvidenih 50 milijonov din, iz katerih naj bi se financirala sledeča dela:
- nadaljevanje rekonstrukcije vodovoda v Semiču;
  - priprave načrtov za dodatni rezervoar na Griču;
  - rekonstrukcija Kolodvorske ceste v Črnomelju;
  - napeljava vodovoda v Gornji Loki;
  - gradnja glavnega kolektorja kanalizacije v Črnomelju;
  - rekonstrukcija vodovoda in kanalizacije v ulici Mirana Jarca in Na utrdah v Črnomelju;
  - naprava pločnikov in javne razsvetljave ob cesti v Metliki;
  - ureditev stopnic pri glavnem mostu v Loki.
- Za uresničitev nešteti del bomo potrebovali veliko več sredstev, kot jih imamo, zato bomo lahko to opravili le s krajevnim samoprispevkom občanov. Prioritetni red opisanih del in njihov obseg bodo določile krajevne skupnosti skupaj s svetom za komunalne in stanovanjske zadeve. Občanom priporočamo, naj za urejanje najnujnejših komunalnih problemov na svojem območju glasujejo za samoprispevek.

## Proračun: 928 milijonov

Proračun občine Črnomelj za 1965 predvideva po dose-

maloprodaje bo predvidoma znesel 84 milijonov, vsi ostali dohodki občine pa 107 milijonov din.

## Kako bo porabljen občinski proračun

Na osnovi potreb, ki so, in na osnovi obveznosti, ki jih prevzemamo od okraja, predlagamo sledečo delitev proračunskih dohodkov na posamezne izdatke:

1. kultura, prosveta in šolstvo: 368 milijonov,
  2. socialno varstvo 36 milijonov,
  3. priznavalnine in ostali izdatki za borce NOV 54 milijonov,
  4. zdravstvena zaščita 43 milijonov,
  5. državna uprava in sodstvo 190 milijonov,
  6. komunalna 131 milijonov,
  7. obveznosti in garancije 72 milijonov,
  8. dotacije organizacijam in društvom 33 milijonov.
- Upoštevati pa moramo, da bo takšna proračunska poročila, mogoča le pod pogojem, da bo družbeni plan v celoti uresničen. Gospodarske organizacije bodo poleg tega po dogovoru s skladom za šolstvo morale pomagati pri sofinanciranju strokovnega šolstva in sicer z 1 odst. prispevkom od bruto osebnih dohodkov. Vrednost združenih sredstev bi znašala 25 milijonov din.

## Kaj namenja proračun družbenim službam?

V družbenih službah bomo v okviru proračunskih predvidevanj in s pomočjo ostalih virov rešili naslednje stvari:

- izboljšali bomo v znatni meri osnovno dejavnost za šolstvo;
- dogradili šolo na Vinici;
- adaptirali in uredili gimnazijo v Črnomelju — tako da bo izpolnila pogoje za verifikacijo
- pričeli bomo graditi novo osnovno šolo v Loki;
- adaptirali šolo na Strekljevu,
- opravili nekatera vzdrževalna dela na ostalih osnovnih šolah;
- zgradili bomo zdravstveno postajo na Vinici;
- stanje zdravstvene in zobozdravstvene službe v občini se bo še nadalje izboljšalo, ker se je število zdravstvenih delavcev povečalo;
- borcem — kmetom, ki so s svojo udeležbo v enotah NOV prispevali svoj delež v naši revoluciji, bomo zagotovili s priznavalnimi; tudi zdravstveno zavarovanje;
- v skrbi za kadre bomo izboljšali pogoje našim štipendistom, saj so bile naše štipendije vse doslej najnižje;
- skrbeli bomo za boljše delo in organizacijo državne uprave z namenom, da jo še v večji meri približamo našim občanom in njihovim problemom.

## PRIDITE NA ZBORE VOLIVCEV, DA SE POGOVORIMO

O vsem tem se bomo pogovarjali na zborih volivcev, ki bodo od 20. do 24. februarja. S podrobnejšim razporedom zborov boste obveščeni na krajevno običajen način. Zahtevajte od vaših odbornikov podrobnejša pojasnila in prispevajte s svojimi predlogi h končni obliki družbenega plana in proračuna, o katerem bo dokončno razpravljala skupščina na seji 27. februarja.

KOMISIJA ZA DRUŽBENI PROGRAM  
SVET ZA DRUŽBENI PLAN IN FINANCE

# OBČANI!

V februarju bo občinska skupščina Črnomelj sprejela družbeni plan in proračun za leto 1965. Ker se bližajo zbori volivcev, vam dajemo predlog družbenega plana in proračuna v zgoščenih obliki v razpravo. Namen tega obvestila je seznaniti vas z načrti v gospodarskem razvoju, v šolstvu, zdravstvu, socialnem varstvu in ostalih družbenih službah v letošnjem letu. Podrobnejše obrazložitve boste dobili na zborih volivcev.

Potrudite se s svojimi razpravami in predlogi na zborih volivcev pripomoči, da bo predlog družbenega plana in proračuna, predložen občinski skupščini v odobritev in v razpravo, čimbolj izpopolnjen!

predlagamo ukinitve progresivne obdavčitve. Zato naj bi bil vsak proizvajalec sorazmerno s katastrskim donosom enako obdavčen, ne glede na velikost posestva.

Ker so se povečale cene zdravstvenih storitev in ker uvajamo razširjeno zavarovanje kmečke mladine, bodo prispevki za zdravstveno zavarovanje nekoliko večji kot lani. Davčne olajšave iz drugih virov (starost, nezmožnost za delo, bolezen in podobno), bodo določene z odlokom o prispevkih in davkih občanov, ki bo prav tako dan v razpravo na zboru volivcev.

## Več naložb v gozdarstvo

V gozdarstvu predlagamo neizmerno sečnjo in sicer v zasebnih gozdovih posek 26.500 kubičnih metrov

ženih v gozdarstvo kot računamo 133 milijonov 431.000 din. Dolžnost gozdarskih organizacij je, da zagotovijo v okviru svojih planskih nalog potrebne surovine domači industriji.

V prometu bomo letos še naprej izboljševali PTT službo. V Semiču bo letos urejen nov poštni urad z avtomatsko telefonsko centralo. V teku je izdelava načrtov za modernizacijo ceste Črnomelj — Vinica, z deli pa bomo skušali na tem odseku pričeti letos. Ker se število potnikov na avtobusih nenehno povečuje, bodo morala avtoprevozniška podjetja povečati število avtobusov na nekaterih progah in zagotoviti občanom udobnejši prevoz.

Letos bo prevzela občina vzdrževanje cest III. reda, s čemer se bo dolžina cest IV. reda, ki jih je imela doslej

v oskrbi, povečala na 170 km. Za vzdrževanje teh cest bomo porabili 84 milijonov din, kar ne zadošča v celoti in bo zato treba določiti vrstni red vzdrževanja cest.

## V trgovini za 17, v turizmu za 24 odst. več kot lani

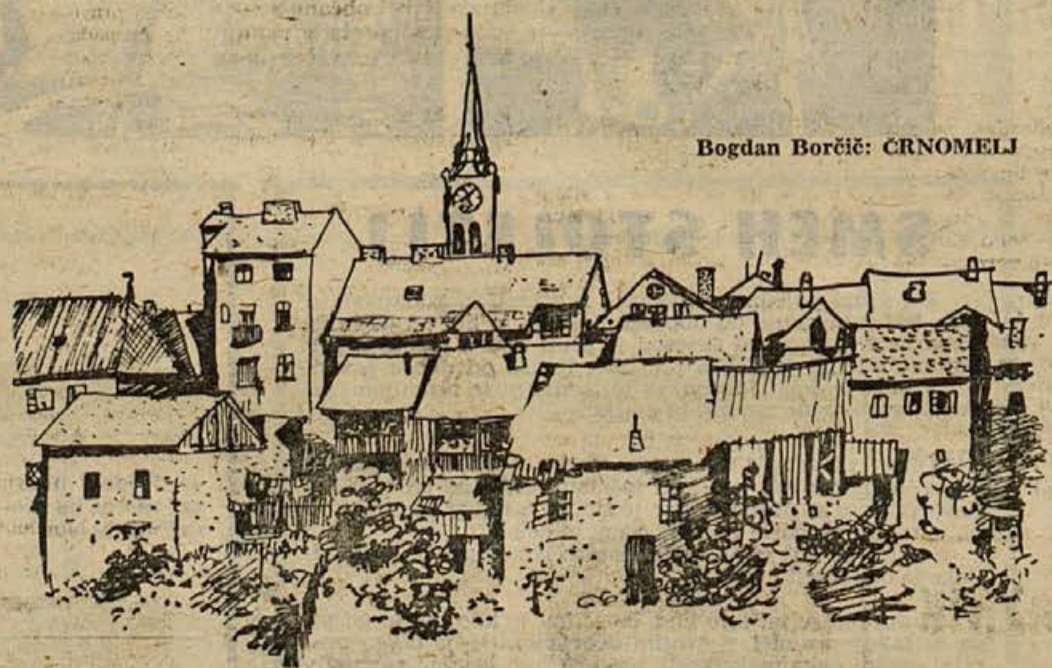
V trgovini se bo promet povečal zaradi večje proizvodnje in zaradi višjih osebnih dohodkov na 1 milijardo 720 milijonov din, kar je za 17 odst. več kot lani. Razen ure-

jo LM v Semiču, 15-stanovanjski blok v Črnomelju, 20 milijonov din pa bo porabljenih za kreditiranje zasebne gradnje. S kreditom, ki ga bomo najeli pri republikanskem stanovanjskem skladu, nameravamo zgraditi stanovanja za prosvetne delavce v Dragatušu in Starem trgu.

Za komunalna dela je namenjenih 92 milijonov din, od tega 42 milijonov za urejanje gradbenih zemljišč v mestu Črnomelju, ker brez urejenega gradbenega zemljišča ne moremo več graditi.

danjih podatkih 928 milijonov din dohodka. V tem znesku je zajeta dotacija republike v znesku 105 milijonov din ter tisti prispevki, ki jih bo odstopila republika po zakonitih določbah. Glavni vir dohodkov občine je prispevek delovnih organizacij iz delovnega razmerja v višini 17,5 odst. od bruto osebnih dohodkov, ki bo znesel 700 milijonov din, občini pa bo od tega pripadalo 579 milijonov din.

Iz dohodkov od kmetijstva se bo nabralo 65 milijonov din, od tega za občino 53 milijonov din. Prometni davek od



Bogdan Borčič: ČRNOMELJ

**NOVICE**  
črnomeljske komune



# Lani dobro, letos še boljše

Ondan je neki Črnomalčan izjavil, da se pri njih blaginja vali skozi dimnike. V tej domislici je več kot zrno resnice! Bolj ko se razvijajo industrija in večja podjetja, več ko se zvali črne gmote iz tovarniških dimnikov, več proizvajalci ustvarijo zase in za družbo.

Da bi za občinski praznik prebivalce domače občine seznanili z uspehi njihovih podjetij, smo se odločili za intervju s kolektivi. Vprašali smo:

Odgovarjajo nekatere večje gospodarske organizacije, čeravno ta ali ona med njimi uspešno opravlja svoje delo, ne da bi se pri tem kadilo iz dimnika.

**RUDNIK KANIZARICA:** — Pri pridobivanju premoga se je storilnost rudarjev lani tako povečala, da je v jami vsakdo nakopal povprečno 5,83 tone premoga na dan. Tudi finančni uspeh ni izostal. V primerjavi z letom 1963 se je lani realizacija povečala za okoli 40 odstotkov. Vse to smo dosegli z večjo prizadevanostjo vseh zaposlenih, z boljše organizacijo dela in z uvajanjem mehaniziranega transporta v jami.

Letos nameravamo povečati proizvodnjo za nadaljnjih 18 odstotkov in se še bolj potruditi kot lani, da nam bo ostalo več sredstev za izboljšanje delovnih pogojev naših delavcev in uslužbencev. Na področju družbenega standarda računamo na sicer skromen, a pomemben premik. S pomočjo republiškega sklada za zidanje stanovanjskih hiš bomo skušali podpreti nekatere člane kolektiva, ki z gradnjo zasebnih hiš pomagajo reševati stanovanjski problem.

**LIČ — LITOZELEZNA INDUSTRIJA ČRNOMELJ:** — Lep napredek smo dosegli lani s tem, da smo okrepili kovinski obrat in začeli izdelovati ulitke. Delno smo preusmerili proizvodnjo in začeli izdelovati nekatere stroje, med katerimi je najpomembnejši podajni stroj. Ta podaja velikim stiskalnicam material in tako nadomešča živo delovno silo. Finančni uspeh podjetja je bil lani neprimerno boljši kot v prejšnjih letih.

V prvih letošnjih mesecih smo začeli še bolj kot doslej izkoriščati dosežane kapacitete, skušali bomo izdelati še več podajnih in drugih stro-

jev, za katere je proizvodnja že vse leto oddana. Za dobavo strojev imamo že sklenjenih pogodb za več kot 30 milijonov dinarjev.

**ZORA — LESNA PREDLOVALNA INDUSTRIJA ČRNOMELJ:** — Konec leta 1964 smo končali investicijsko izgradnjo obrata lesne galanterije in žage. Decembra sta začela obratovati. Ko bo organizacija dela v novih obratih tako stekla, kot si jo zamišljamo — to pa seveda ni mogoče prvi mesec — si obečamo lepe uspehe.

Plan je bil lani precej napet, vendar smo ga, četudi malce težko, dosegli. Z izvozom se lahko bolj pohvalimo, saj smo izvozili za 25 odstotkov blaga več kot smo planirali. Proizvodnjo v novem obratu imamo za letošnje že vso oddano, nekaj celo že za leto 1966. Skupno s semiškim obratom smo v letu 1965 planirali za 570 milijonov dinarjev proizvodnje, kar predstavlja precejšen porast od letošnjih 437 milijonov. Tudi glede izvoznega plana 270.000 dolarjev nimamo strahu, da bi ga ne zmogli. Naši izdelki bodo letos prvič prodani v Holandijo, medtem ko v Afriko in Anglijo najbrže ne bomo več izvažali. Druge nam nudijo ugodnejše pogoje.

**SPLOŠNO TRGOVSKO PODJETJE »POTROŠNIK« — ČRNOMELJ:** — Posebno vidnih in zaželenih uspehov naš kolektiv lani ni dosegel, ker ni bilo možnosti za investicije. Presegli pa smo plan blagovnega prometa za 11 odstotkov in organizirali s pomočjo brežiškega šolskega centra in domače delavske univ. verze šolo za poslovanje, ki

niso imeli predpisane kvalifikacije.

Upamo, da nam letos ne bo spodletelo pri uresničevanju načrtov v zvezi z adaptacijo trgovine v Črnomelj in gradnjo stanovanj, za kar imamo že potrebne načrte, odobrene od organov upravljanja. Razen tega računamo na preureditev semiške poslovalnice in na začetek gradnje, oz. odkup zemljišča in pripravljamo dela za gradnjo velike trgovske hiše v Črnomlju.

**KOVINAR, ČRNOMELJ:** — Za svoj največji uspeh v minulemu letu šteje močno presežen plan. Planirali smo 85 milijonov dinarjev plačane realizacije, ustvarili pa smo 110 milijonov dinarjev po tem merilu. Norme smo uvedli na vseh delovnih mestih in tako vsakega posameznega delavca zainteresirali za čim večjo storilnost. Mimo tega smo uvedli še drugo in tretjo delovno izmenoto.

Z izkoriščanjem odpadnega materiala za izdelavo nekaterih manjših proizvodov, n. pr. livarskih utenzilij, in z uvedbo tretje delovne izmene tudi na skobeljnem stroju računamo na nadaljnji porast proizvodnje v letu 1965 za okoli 10 odstotkov. Predvideli smo, da bo vsak zaposleni v našem kolektivu letos ustvaril za več kot 4 milijone dinarjev vrednosti.

Za izboljšanje življenjskih pogojev članov našega kole-

tiva pa smo se odločili kupiti stroj za izdelovanje opeke. Več naših ljudi gradi hiše, in jim bo tak stroj, na katerem bodo lahko opeko sami izdelovali, zelo pomagal. Verjetno bomo lahko nekašerim najbolj potrebnim iz lastnih skladov tudi kaj posodili in jim tako pomagali pri gradnji hiš. Precej naših delavcev že ima svoje hiše, 6 pa jih je zdaj v gradnji.

**GOSTINSKO PODJETJE ČRNOMELJ:** — Ponovno ugodno zaključeno poslovno leto smatramo v zvezi s splošnimi težavami v gostinstvu za lep uspeh našega kolektiva, posebno še, če ga primerjamo s prejšnjimi leti. Med prireditvami, ki smo jih imeli lani, je najbolj uspel »Belokranjski hokej«, organiziran za otvoritev ceste Metlika—Črnomelj.

Gradnjo novega gostinskega lokala v Semiču nameravamo pričeti že letos, če le ne bo težav z investicijami. Ta gostinski objekt bo namreč po predračunu veljal okoli 70 milijonov dinarjev. Prav tako bomo skušali dograditi in urediti viniški camp ob Kolpi, hkrati pa mu oskrbeti vse potrebno, da bi lahko prišel v seznam mednarodnih camping prostorov.

## DOLENJSKA ZEMLJA IN LJUDJE

300 strani, veliko slik in skic. Cena samo 1500 din. Dobite jo v knjigarnah!

## VEČ KOT TOVARIŠTVO

Droben spomin ob Črnomaljskem prazniku

Črnomelj, prestolnica osvobojenega ozemlja v mrzlem februarjem jutru leta 1945. »Pod lipo« so šoferji in mehaniki hrvaške partizanske avtokomande kurili pod kamionom, da bi ga spravili v pogon. Kamion nista poganjala bencin ali nafta, temveč oglje in drva...

Kot že tolikokrat v tistih mesecih, se je na »Suhem mostu« ustavila kolona kmečkih voz. Vozniki in živina so bili beli od ivja. Na videz na vozovih ni bilo drugega kot kupi slame in koruznice. Ko si prišel bliže, si opazil, da temu ni tako. V slami in koruznici je bilo slišati stokanje. Ranjenci. Vso noč so bili na potu nekje od Drežnice, namenjeni v bolnico v Žužemberk. Mnogi med njimi težko ranjeni, s sledovi ustaških nožev, brez rok ali noge, obvezani v sili z deli rjuh in drugega perila.

V trenutku je ranjenec na vozovih obstopila skupina žena in deklet iz Črnomlja. Niso prišle prazne. Vsaka je prinesla v košarici ali rokavi okrepčilo. Ta mleko, ona čaj, pa kos kruha, celo belega, in čiste krpe za rane. Ob pomoči bolničark, ki so spremljale kolono na njeni dolgi in mrzli poti, je vsak dobil nekaj okrepčila, zraven pa še toplo tovariško besedo. En sam pogled ranjenega borca na vozu, potem ko ga je pobožala po glavi nežna roka in je popil požirek toplega čaja, je izrazil več hvaležnosti, kot bi jo lahko povedalo desetina naučenih govornikov.

Kje so Črnomalčanke vzele dobrote proti koncu štiriletnega krvavega boja, potem, ko je Bela krajina domala že dve leti prehranjevala tisoče borcev in beguncev? Kdo bi vedel! Za borce se je vedno kaj našlo, za ranjene še posebej. Je morda kdo vprašal, od kod so? Nihče, dovolj je povedalo ime: partizan.

Takih prizorov je bilo zlasti v zimi 1944-45 v Črnomlju nešteto. Vendar, ta se mi je posebej vtisnil v spomin. Čemu? Prav gotovo zato, ker so bile to več kot le tovariške in bratske geste. To so bili izrazi najgloblje človeške humanosti, najdragocenejša protiutež fašističnemu barbarstvu. P. ROMANIC

# Občani ocenjujejo napredek

Kdor je poznal Črnomelj pred 20 in več leti, ko je predstavljal središče slovenskega osvobojenega ozemlja, in ga obišče danes, ne more verjeti, da je malo mestec ob Lahinji tako napredovalo. Skorodga ni spoznati! Domačini, ki vse novice in pridobitve opazujejo iz dneva v dan, jih zato ne vidi v toliki meri. Pozabili so na blatno cesto, ki se je nekaj vila skozi mesto; pozabili so, da so imeli še pred leti v mestu le nekaj majhnih, nesodobnih trgovin in da modernega stanovanjskega naselja pod postajo in naselja na Sadežu sploh ni bilo. Dobiti zaposlitev v nekdanji Beli krajini ni bilo lahko — a danes? Rudnik, Belt, semiška Iskra, Zora, Lič, Gradbeno podjetje, Belsad in še mnogo drugih kolektivov daje kruh 4075 zaposlenim.

V dneh pred praznikom občine Črnomelj smo na cesti ali pri delu v službi ustavljali občane z vprašanjem: kako ocenjujete napredek mesta v zadnjih letih? Kaj vam je všeč in kaj bi bilo po vašem mnenju še treba narediti?

## Boljša zdravstvena služba

Jože Prhne, rudar v Kanizarici: — V zadnjih 13 letih, kolikor sem v Kanizarici, so se tako v našem rudniku kot v Črnomlju razmere precej izboljšale. Rudarjem so se dohodki zelo popravili. Z njimi smo sicer zadovoljni, vendar stremimo za tem, da bi jih še povečali. V mestu samem je v zadnjih letih najbolj napredovala zdravstvena služba. Imamo več zdravnikov, tako da je vsak bolnik

jo iz tal kot gobe po dežju. Zato pravim: le tako naprej!

## Razvila se je industrija

Jože Jerman, materialni knjigovodja v Liču: — Stanovanjsko krizo smo doslej kar



dobro reševali, je pa v Črnomlju še mnogo ljudi brez primernih stanovanj. V zadnjih letih je dosegla posebno velik napredek industrija. Pred vojno smo imeli samo rudnik, lesno podjetje in livarno. Vsa tri podjetja so bila zelo majhna v primerjavi s tem, kar predstavljajo danes. Elektrificirali smo vse vasi; lani smo dobili moderno cesto čez Gorjance in če jo bomo letos še gradili naprej do Vinice, se nam prahu ne bo treba več bati.

## Ljudem se danes bolje godi

Jožica Sušter, delavka v Zori: — Največji napredek Črnomlja vidim v tem, da smo z ustanovitvijo novih tovarn in podjetij nudili ljudem možnost zaposlitve. Tudi žensk je že veliko zaposlenih. Samo v naši tovarni nas je več kot 70. V družinah se zelo pozna, če živijo z dvema plačama. Ljudem se danes mnogo bolje godi kot včasih, posebno v zadnjih mesecih.



ko so se povsod povečali osebni dohodki. Ko sem pred dvema letoma začela delati v tovarni sem zaslužila komar

za hrano in stanovanje, zdaj mi že ostane kak dinar tudi za obleko in za druge potrebe.

Trgovine imamo nove, vendar mi ni všeč, da večkrat v samopostrežbi zmanjka mleka. To je tako pomembno živilo, da bi ga res ne smelo manjkati, posebno ne v takem podeželskem mestu. Mladim želimo več zabave, zlasti ob nedeljah popoldne. Izbire ni nobene. Kino ali gostilna?

## Prosvetni delavci so pretežno Belokranjci

Andrej Petek, upravitelj osnovne šole: V Črnomelj sem prišel iz Ribnice. To je bilo leta 1949. Devetnajst let je dovolj, da postaneš domačin v novem kraju. V tem času je Črnomelj iz mesteca zrasel v mesto in ne vidim meje, ob kateri bi se njegov razvoj ustavil. Dobili smo podjetja, trgovine, stanovanja. Vsako leto več novega. Z modernizacijo ceste Metlika—Črnomelj so se skrajšale razdalje s svetom, sama cesta pa je na široko odprla vrata turizmu Bele krajine.

Reorganizacija osnovnega šolstva je prinesla nekaj spodbudnih uspehov, pa tudi težave. Vsi višji razredi so samo v Črnomlju, kjer smo organizirali razrede vozačev. Prevozi učencev so urejeni. Toda prostora zmanjkuje. Če bomo v Loki, kakor je predvideno, zgradili novo šolo, bo za nekaj časa rešeno vprašanje prostorov. Tedaj se pa bo lahko prišlo na vrsto otroško varstvo, ki še ni urejeno. Varstva so potrebni zlasti otroci zaposlenih in kmečkih staršev.

S kadrom ni prehudega problema. Prosvetni delavci, učitelji v naši osnovni šoli, so večinoma Belokranjci oziroma Črnomalčani, ki imajo svoja stanovanja. Nebelokranjecem in nečrnomaljecem preskrbi stanovanja občina. ki v zadnjem času sicer kaže veliko razumevanje za šolstvo. RIA BACER IVAN ZORAN

## V Adlešičih smo za kulturnejše odnose!

Adlešiči so res odmaknjen kraj, vendar se tudi tu zbira krogi izobražencev, ki razpravljajo o vseh krajevnih novicah. Njim, pa tudi vsem drugim vaščanom ni prav, če jih kdo podcenjuje, kot se včasih zgodi.

V nedeljo, 31. januarja, sta tovariša, ki sta predvajala film delavske univerze iz Črnomlja, zapustila dvorano sredi predstave in odšla v gostilno. Film se je iztekel in ljudje so lahko gledali le platno! Mnogokrat tudi niso točni, zato ljudje nestrpno čaka-

jo na predstavo in se pridružajo, da bodo o tem pisali v Pavliho, v Dolenjski list in v druge časopise. Saj imajo vendar ljudje, ki pridejo predvajati filme, tedaj službo, ali jo lahko tako nevestno opravljajo?

Doslej smo bili tiho, čeprav smo bili marsikdaj res jezni, tokrat pa je mera potrpežljivosti prekipela in mislimo, da bi morali enkrat že napraviti red pri predvajanju ozkočrtnih filmov po vaseh.

MLADINA IZ ADELEŠIČEV

## ZA LETOŠNJI PRAZNIK

V počastitev občinskega praznika bodo v Črnomlju naslednje prireditve:

18. februarja ob 17. uri: slavnostna seja občinske zveze za telesno kulturo. Ob 19.30 uri zabavna oddaja »Partizanska Bela krajina« s podelitvijo priznanj udeležencem delavske športnih iger. Sodelujejo mladinske ekipe črnomaljske gimnazije, osemletke, Belta, metliške mladine, zabavni orkester JLA s pevci ter udeleženci delavske športnih iger.

19. februarja: ob 8.30 slavnostna seja občinske skupščine Črnomelj; ob 19.30 koncert »Slovenskega okteta« iz Ljubljane.



res lahko deležen zdravniške pomoči. Zgrajenih je bilo več velikih stolpnih, ki dajejo mestu povsem novo podobo, pa tudi zasebne hišice raste-



# Obisk pri kočevskem „Zidarju“

**Prešežen letni plan in za 46 odstotkov večji osebni dohodki - Troje velikih gradbišč: v Kočevju, Ljubljani in na Reki - Veliki načrti za letošnje leto - Z začeto gradnjo v Ljubljani se bo kočevski Zidar še bolj uveljavil - Gradnja za trg in težave okrog nje - Gradbena mehanizacija: pogoj za napredek - Sezonskih delavcev ni več.**

Kolektiv splošnega gradbenega podjetja Zidar iz Kočevja je v preteklem letu ustvaril okrog milijardo 750 milijonov dinarjev celotnega dohodka in prekoračil že med letom povečani letni plan za 150 milijonov. Dohodek podjetja bo — sodeč po sedanjih predvidevanjih — znašal 689 milijonov ali za približno 15 odstotkov več kakor leto prej. V lanskem letu so ustvarili 585 milijonov din čistega dohodka, prav tako za okrog 15 odstotkov več kot leta 1963. Vse to je omogočilo občutno povečanje osebnih dohodkov, saj je (računano je celoletno povprečje) znašal povprečni mesečni osebni dohodek skoro 40.000 din. V primerjavi z letom prej so se osebni prejemki povečali za 46 odstotkov. Zlasti so se OD povečali v drugem polletju.

Zidar ima tri pomembna gradbišča: v Kočevju, Ljubljani in na Reki. Glavno gradbišče je bilo lani še vedno v Kočevju, kjer so ustvarili nad 40 odstotkov predvidenega letnega plana, v Ljubljani 33,3 odstotka, na Reki pa 20,3 odstotka. V preteklem letu doseženi uspehi so precejšnji, saj so bili doseženi k najpomembnejšim investicijskim pogojem; vendar pa to na dejavnost Zidarja zaradi značajnih objektov, ki so jih gradili, ni veliko vplivalo, pač pa so doseženi uspehi predvsem rezultat večje produktivnosti kot posledice izdatnejših vlaganj v mehanizacijo dela, bolj kontinuiranih gradenj, delno pa tudi zaradi višjih cen gradbenemu materialu in storitvam.

## Osnova so lanski rezultati

Osnova za sesavo proizvodnega plana za letošnje leto so bili doseženi rezultati v minulim letu in pa sklenjene pogodbe in predvidena dela za to leto. Celotni dohodek Zidarja se bo letos predvidoma povečal za 7 odstotkov, na milijardo in 850 milijonov, dohodek in čisti dohodek za 18 odstotkov, osebni dohodki za okrog 17 odstotkov in sred-

stva skladov za 10 odstotkov. Trenutno so že sklenili pogodbe za okrog 50 odstotkov nameranih gradenj. V tem se krepi gradbeni sektor v Ljubljani na račun Kočevja. V Ljubljani v Mostah so prevzeli gradnjo kompletnega stanovanjskega naselja »4. selo«, katerega vrednost znaša okrog 4,5 milijarde dinarjev, vrednost letos opravljenih del pa cenijo na okrog 600 milijonov. Na Reki bodo letos gradili tri večje stanovanjske bloke, v Kočevju pa bo zaključena gradnja zdravstvenega doma in Itasove hale, pričeli bodo z gradnjo dveh 20-stanovanjskih stolpčev in mirna nove šole.

Z lanskimi sredstvi je podjetje lani pričelo graditi tudi stanovanja za trg. Prvi 20-stanovanjski stolpič v Podgorški ulici bo kmalu vseljiv, poleg pa že gradijo drugega. Gradnja za trg pomeni za podjetje precejšnje težave, ker ni moč dobiti potrebnih kreditov in če jih ne bodo dobili, bodo zmanjšali tovrstne grad-

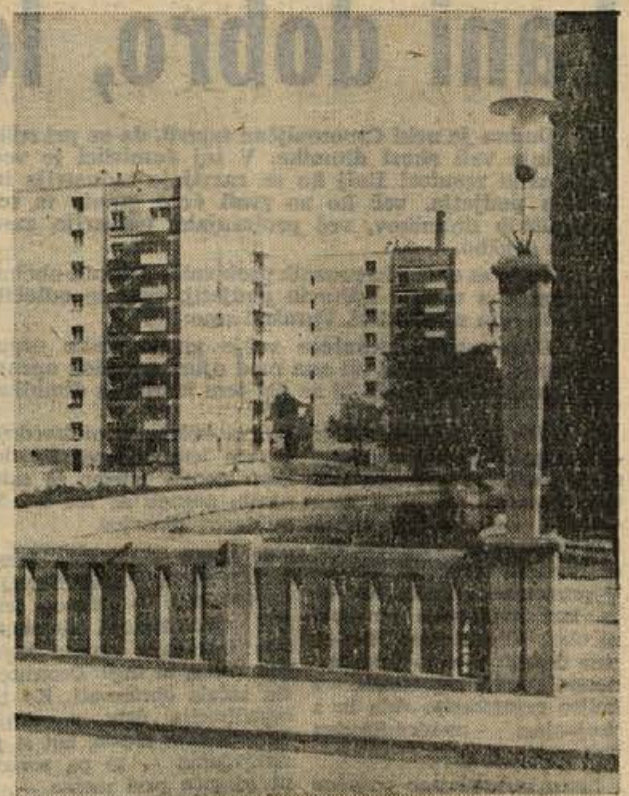
nje. V nasprotnem primeru bodo lahko gradili še tretji stolpič v Podgorški, razen tega pa za potrebe Rudnika enakega v Šeškovi ulici.

## Gradbena mehanizacija - pogoj za napredek

Novi sistem delitve sredstev med gospodarsko organizacijo in družbo pozitivno vpliva na gradbeništvo. Gradbena podjetja so oproščena polovice plačila prispevka od dohodka, odpravljen je prispevek od izrednega dohodka in prispevek v družbene investicijske sklade. S temi sredstvi in sredstvi, ki jih oddvojijo od čistega dohodka, podjetje lahko kupuje sodobno gradbeno mehanizacijo, s katero pospešuje gradnjo in znatno dviga produktivnost. Kljub občutno povečanemu planu za letošnje leto bodo predvidoma zmanjšali število zaposlenih za 5 odstotkov, dvig produktivnosti pa ocenjujejo za okrog 13 odstotkov. Poleg mehanizacije pogojuje dvig produktivnosti

tudi občutno spremenjena sestava zaposlenih v zadnjih letih, saj podjetje vlagata znatna sredstva za izobraževanje in strokovno izpopolnjevanje delavcev. Zdaj imajo v strokovni šoli pri svojem izobraževalnem centru 53 delavcev, ki bodo pridobili poklice zidarjev in tesarjev, veliko delavcev pa redno obiskuje tečaj za upravljanje z gradbeno mehanizacijo, ki jih prireja zvezni gradbeni center v Ljubljani.

Povečana skrb za delavca ter boljši delovni in življenjski pogoji so močno zmanjšali fluktuacijo delavcev, ki so jih še pred nekaj leti imenovali sezonske. V vseh treh gradbenih sektorjih imajo namreč urejena stanovanjska naselja, v Ljubljani in na Reki pa še lastne menze, vendar pa bodo morali v naslednjih letih vložiti še precej sredstev za graditev stanovanj delavcev ki ponekod še vedno živijo v lesenih barakah. (VEC)



KOČEVSKA RAZGLEDNICA

# Komisar Jeni je odšel

Menda bo že kar 20 let, ko su si segla v roke v partizanski tiskarni Triglav na Kočevskem Snežniku. Bila je prva proslava Prešernovega dne. Jeni je bil komisar tiskarne in je prav tisti večer prejel od Jokija odlikovanje za hrabrost. Jeni si je odlikovanje zaslužil, še preden je prišel v tiskarno. Spominjam se, da mi je pripovedoval, kako je bilo v brigadi vroče, zlasti ko so gubčevci napadli Tržiče in goro nad njim ter razbili belogardistične postojanke na šentjurski gori. Ko je pripovedoval, je kar žarel. Po dobnih bojih je bilo precej na Dolenjskem. Suha krajina je bila prav tako vroče področje, predvsem okrog Hinj, Zušemberka, vse do Kočevske.

Leta 1944 ga je pot pripeljala iz bolnišnice v tiskarno na Snežnik in tu je dobil toliko poguma kot drugi tovariši. Spominjam se, kako suva ob večerih kramljala pred barako, ali na straži, pri večerji in kako drugače o novem ča-

su in svobodi, ki je bila že na obzoru. Imel je veliko želja in načrtov. Jeni je bil vedno pripravljen tudi za dobro voljo. To je zaokrožil v pogovoru ali napisal. Ko smo za partizanskega kurenta pravili veseli večer, se je nasmešnil ob pesmici, ki je govorila o mladem in plahem komisarju Jeniju, ki so ga prav tako plaho gledale sme-mla željne mlade partizanske tiskarke.

Nekoč smo morali bežati v dolino, toda mimo četniških zased. Z Jenijem sva menjava nosila radijski sprejemnik in knjige. Ko sva se v Crnomlju ločila, mi je bilo težko za tako dobrim tovarišem in prijateljem.

Minila so leta. 7. junija leta 1955 sva si spet podala roke. To je bilo na prvem rogovnem sestanku partizanskih tiskarjev iz Triglava, Urške, Partizanske. Obujala sva spomine, jaz pa nisem vedel, da je to najin zadnji razgovor o NOB.

Sredi letošnjega januarja so tovariša Jenija tiskarji spremili na ljubljansko pokopališče. V besedah, ki mu jih je govoril Pavle, je bila tudi naša zahvala kot njegovih soborcev. Tudi dolenski hribi, travniki in polja ob Mirni, v Suhi krajini, po Kočevskem, zlasti smreke na Snežniku, ob katerih šumenju sva tolikokrat sanjarila, se ga bodo spominjali kot borca in tovariša, predvsem pa kot dobrega humanista.

MARIJAN TRATAR-UCO

## Gostinski tečaj v Kočevju

Delavska univerza Kočevje je sporazumno z gostinskim podjetjem Hotel Pugled organizirala tečaj za pridobitev polkvalifikacije za gostinske delavce — natakarje in kuharice. Tečaj obiskuje gostinci iz Kočevja (iz podjetja Hotel Pugled jih je 19) in iz Ribnice, skupaj 37 in bo trajal do 1. marca.

## Še 20 novih predlogov za odbornike

Volilna komisija v Kočevju je od ponedeljka do petka minul teden dobila še 20 novih predlogov za morebitne kandidate za odbornike občinske skupščine. Skupaj s tistimi evidentiranimi predlogi, ki smo jih objavili v zadnji številki, je bilo dotlej evidentiranih 145 predlogov.

Na novo so bili evidentirani naslednji predlogi: zbor delovnih skupnosti — Volilna enota: 2, kultura in prosveta. Danica Kaplan in Ema Reček, VE 6 — Melamin, NB, KB; Saša Mihajlovič, VE 12 — CZP, Komunala: Fani Korelec, Jože Smuc in Anica Zilovski, VE KGP — 2: Rudi Grabovec, Franc Hribar, Tone Hribar, inž. Ivan Kaplan, Stane Letonja, Miha Nagu, Rudolf Pirc in Dušan Strukelj.

Občinski zbor — volilna enota 4, Stara cerkev: Ana Novak, VE 6 — Kočevje, Rožni teren: Stane Jarm, Hedvika Zakošek, VE 12 — Kočevje, Trg svobode: Albina Novak, VE 14 — Kočevje, Cankarjev teren: inž. Damjan Pavlovec, VE 16 — Kočevje, Rudnik: Vida Skrabar.

Kmalu po 20. februarju se bodo pričeli v občini zbori volivcev, na katerih bodo volivci izmed evidentiranih predlogov izbirali najresnejše kandidate za izvolitev za občinske odbornike. Prihodnjic bo mo poročali še o drugih predlogih.

## Zborovanje šoferjev

Konec januarja je bil v Kočevju letni občni zbor podružnice združenja šoferjev in avtomobilov. Občnega zbora se je udeležilo zadovoljivo število članov, vendar so v razpravi ugotovili, da bi bila udeležba lahko še večja. Nekateri se za združenje premalo zanimajo, ker menijo, da priznanja za šoferje in amaterje lansko leto niso bila pravično razdeljena. Da bi ugotovili vzroke nezanimivosti, so med člani izvedli posebno anketo, ki je dotlej še niso analizirali.

Najživehnejša razprava na občnem zboru se je odvila okrog skrajševanja delovnega časa in delovne dobe za šoferje. Specifično delo, ki ga

opravljajo in pa pomanjkajo poklicnih šoferjev omejujejo skrajšanje delovnega časa, saj morajo večkrat delati še v naturah. Prav zaradi specifičnosti svojega dela si prizadevajo doseči tudi skrajšanje delovne dobe, kar pa mora biti priznано in urejeno z zveznim predpisom.

Člani ZSAM so sklenili v prihodnje okrepiti stike z avto moto društvom, saj je veliko načinov, kako pomagati drug drugemu. Prav tako pa so se zavzeli za sodelovanje in pomoč pri gradnji šoferjskih domov v Sloveniji (Jesenice, Koper). Na koncu so še sklenili, da bodo letošnji dan šoferjev 13. julij, ko bodo praznovali tudi 10-letnico ustanovitve podružnice ZSAM v Kočevju, posebej slovesno proslavili.

## V Tekstilani se je vnela volna

13. februarja ob enih zjutraj je v kočevski TEKSTILANI začela goriti volna v trgalnem stroju. Med valje stroja je prišel žebelj, ki je povzročil iskro, ta pa je vnela vrhno plast volne v stroju. Plamen se je hitro širil. Delavci in kočevski gasilci su s takojšnjim posredovanjem požar pravočasno zaježili. Zgorelo je okrog 800 kilogramov volne, škoda pa cenijo na približno 500.000 dinarjev.

## Matični urad Kočevje

V času od 29. januarja do 12. februarja so rodile doma: Pavla Zagar iz Koprivnika — Petra, Katarina Bister iz Livolda — Danico, Ruža Dražetič iz Mlake pri Kočevju — Franko, Nada Kovač iz Kočevske Roke — Mojca, Ivanka Urh z Zajčjega polja — Liljana, Ana Ostorman iz Morave — Zalko, Marjana Hudarovič iz Zeljn — Cvetana.

V Ljubljani so rodile: Ivanka Peček iz Kočevja — Tatjana, Marija Malovrh iz Salke vasi — Dušan, Marija Rački iz Kočevja — Jožeta, Anica Krži iz Mahovnika —

Manja, Miroslava Vesel iz Kočevja — Marjano, Danica Vidrič iz Konos vasi — Vesno, Serafina Tomše iz Mlake pri Kočevju — Tatjano, Marija Struna iz Zeljn — Marto, Darinka Hočevar iz Kočevja — Darinko in Marija Pohar iz Salke vasi — Bojana, — Porok ni bilo. — Umrli so: Pavla Novak, družinska upokojenka iz Mahovnika, 50 let, Karolina Kužnik, upokojenka iz Kočevja, 88 let, Stanislav Hribljan, gozdni delavec iz Gor. Ložin, 56 let, Ernest Koejanec, upokojenec iz Kočevja, 75 let, in Ivan Mlakar, upokojenec iz Kočevja, 78 let.

## Dober začetek telovadcev

Orodna telovadba je imela v Kočevju precej tradicije, vendar je zaradi raznih okoliščin zamrla. Zdaj so jo oživili pionirji, ki so po marljivi vadbi povabili na tekmovalce vrstnike iz ljubljanskega Partizana — Tabor. Pomerili so se v obveznih vajah na bradlji, drugo, krogih, prekosku in parterju. Vaje so bile zahtevne, zato so imeli tekmovalci in sodniki veliko dela. Dvojbo je je končal z zmago domačinov v razmerju 269,4:256,8. Domačini so osvojili 89,9 odstotkov točk, gostje pa 85,6. Tekmovalo je po 10 pionirjev, po šest najboljših pa so ocenjevali za uspeh vrste. Pri posameznikih je zmagal Jože Koleta s 45,7 točke pred Andrejem Trobentarjem 45,4, Stanetom Kendo 45,1 (vsi iz Kočevja). Četrtil je bil Taborjan Andrej Oster-

man (44,9 točke). Po tekmovalstvu je razdelil predsednik ObZTK Dominik Trobentar priznanja vrstam in posameznikom, Andrej Arko pa je razdelil spominske zastavice. Gostje so si nato z navdušenjem ogledali dom. Dogovorili so se tudi za povratno srečanje v Ljubljani.

Ta lepa prireditev je dala tekmovalcem še večji polet za nadaljnjo vadbo. Domačine sta pripravila vodnik Lojze Okoren in njegov pomočnik Jože Starc ml., ki z vso vnaemo skrbita, da bi razvila orodno telovadbo. —ko.

## Občni zbor ŠD KOLPA

Osnovni športniki so imeli pred kratkim redno letno skupščino, ki je bila v znamenju podjetne obstoja in odločitve od PD Oslinica. Lanska športna dejavnost je bila zelo posreba, saj so se športniki Kolpe začeli uveljavljati že tudi izven domačega kraja. Nujno je, da dobi Kolpa še večjo pomoč: letošnji proračun znaša 180.000 din, kar je ravno za 100.000 din več, kot so bili lanski dohodki.

V novi upravni odbor so bili izvoljeni: Anton Sercer (predsednik), Janez Ožura (sekretar), Marinka Mihajlovič, Anton Kovač, Vida Sercer, Anton Tomoc, Majda Ožura, Anton Kvaternik, Cvetka Kovač, Alojz Janež, Janez Kovčič in Jože Ožura. Nadzorni odbor sestavljajo predstavniki tistih organizacij, ki so do sedaj redno podpirali Kolpo: Jože Kovač, Bogomir Ožura, Drago Stimec.

Tudi letos nameravajo gojiti iste panoge; veliko prihodnost ima namizni tenis, ker so dobili mizo

I OZURA





# Enajsta šola na snegu

Zamrznjeni temelji na Travnici gori – Ona in on – Ena konjska sila premalo! – »Zapiši tako, da bom dobil pet milijonov dinarjev!«

Svečnica je bila in gostilničar Janko v Sodražici je prerokoval, da bo, kakor je tedaj kazalo in kakor ga dotedanje dolgoletne vremenoslovske izkušnje uče, lepa in sončna pomlad. In ker lahko ljudskim prerokbam in stoletnemu koledarju bolj verjamemo kot našim študiranim vremenoslovcem, bo verjetno res tako. Da pa se ne bi prepirali, počakajmo in videli bomo, če so imeli Janko in ledene sveče, od katerih je kapalo, prav.

In nato sta se poglata skozi zamegljeno Ribnico in malo kasneje čez naraslo (reko) Ribnico pod vzočjem Velike gore v strmim proti Zadolju in še naprej proti Travnici gori. Povedali so nama, da je pot prevozna, lepa, da je veselje in da je takle »sprehoda« do turističnega doma pravcati užitek, ki ga v sicer zamaglenem dnevu ne gre zametavati.

»Dekavec« je pričel naglo požirati strmo, ozko cesto, speljano proti grebenu gozdnate Velike gore. Tu in tam se je med drevjem razgrnil čudovit razgled na dolino pod nama, ki pa jo je prekrivalo sivo megleno morje...

Ze sva nad Tatinskim lazičkom, koder že leto ali več sameva pripravljen prostor za turistično kočjo. Tik za skopanimi temelji zeva globlino, da se ti kar v glavi zvrti, razpopana zemlja in kamenje, sod za vodo in koščki desk pa pričajo, da misel na gradnjo razgledne točke nad Ribnico, primerne za »kratke nedeljske sprehode«, še ni zamrla... Nedaleč od zamrznjenih temeljev je upravnik, ki je imel kar dovolj dela s krojenjem koles v poledenih kolesnicah, naglo trzil; nad cesto se je prikazala rjava glava, za katero sva takoj ugotovila, da pripada srni. Skočila je na pot, se ustavila, radovedno pogledala v hrumečo pošast in zdrknila po strmini v gozd, tik za njo pa njena »boljša polovica«.

Nato pa je, tik pod vrhom, avtomobilu zmanjkalo moči, najmanj za eno konjsko silo. S prvimi »nogami« je zakopal v poledenice in z rahlim snegom pokrite kolesnice, zahropel in obstal. Ni šlo več naprej, dokler nisem uporabil še svoje »konjske sile«, nato pa nekaj sto metrov krevsal za njim do vrha. Travnica gora se je kopala v toplem februarском soncu.

Zasnežena dolina pod domom, polna smučin, se je bleščala, po njej pa so švigali sem in tja mladi smučarji; ozračje je polnil vris h mladih. Napol živega me je upravnik doma Lojze posadil na klop za mizo in se sočutno nasmehnil: »Hja, kolikokrat jaz prekrešam to pot s polnim nahrbtnikom, brez avtomobila... Boš kaj pisal?« je nadaljeval. »Potem pa tako zapiši, da bom dobil vsaj pet milijonov... Ne zase, za dom, za dokončno ureditev; potrebna je centralna kurjava (kdo bo kuril toliko peč, toplote pa ni prave) in nekaj vikend hišic. Generalno ogrevanje bomo uredili še letos in zgradili dve ali tri vikend hišice. Za prvo silo bo dovolj, za gradnjo pa se zanimajo tudi nekateri podjetja. Prostorja je še hudo malo in večkrat vseh ljudi nimamo kam dati. Za vse pa je potreben ureditveni načrt Travnice gore, ki bo, kakor obljubljajo, pripravljen do pomladi. Brez njega ne moremo graditi hišic...«

Potem pripoveduje, kako pri njih zadnje čase ni dolgčas; mladi vrvi okrog doma, da je vesalje, smuča, se uči in počenja še vrsto podobnih reči. Dotlej je bilo na počitnicah tam že 320 otrok iz Ljubljane. Pred zimskimi počitnicami sta bili dve izmeni iz nekaterih bežigrjskih šol, v poletnih dveh, po počitnicah, v februarju, pa se bodo vrstile še tri skupine. Otroci pred oziroma po počitnicah imajo tu reden pouk, tako imenovano šolo v naravi, med počitnicami pa so bili smučarski tečajji. Krepitev mladinskega zimskega turizma za dom velika pomeni, saj bi sicer več ali manj vsaj zimo sameval prazen ali le delno zaseden...

Razgovor tu sta se pridružila še dva vzgojitelja, Vlasta Zupančič, učiteljica na osnovni šoli Borisa Kidriča v Ljubljani, in profesor Franc Bečič z bežigrjske gimnazije. Pouk v naravi, sta povedala, je nova oblika šolskega dela, ki se je doslej vedno obnesla. Je nadaljnji korak v razvoju reformirane šole. Otroci, ki vse leto prebijejo v mestu, se v naravi mnogo lažje učijo, bolj dojemajo snov, poleg tega pa se krepijo tudi fizično, naučijo se smučanja,

naučijo prijetnega gorskega zraka, nato pa se polni novih moči spet vrnejo v šolske klopi. Trenutno imajo tak pouk le štiri razredi iz Ljubljane. Veliko učencev je celo popravielo slabe ocene. Prihodnje leto bodo prišli na vrsto menda tudi prvi razredi gimnazije. Onadva sta otroke učila smučanja; vsak otrok mora imeti svojo opremo in plačati tečaj, učitelja pa plača šola.

Prof. Franc Bečič je povedal, da je tu že skoro domačin, saj vrsto let redno prihaja v zimskih počitnicah z mladino v dom. Vseč mu je kraj, lepa smučišča, zrak, ko pa bo tu še vlečnica (in upravitelj doma je obljubil, da bo še letos), bodo idealni pogoji za pouk smučanja. Posamezne kraje v okolici doma so v zadnjih letih ljubljanski pionirji poimenovali po svoje: Volčja dolina, Dolina srnjakov, Murjeva dolina itd. Pred koncem tečaja organizirajo za domom izbirno tekmovanje, prva vrsta potem tekmuje v Dolini sm, prvi trije pa zastopajo gimnazijo na srednješolskem smučarskem tekmovanju.

In še dijakinja Jasna Rojc, ki je kljub lepemu vremenu z zanimanjem prebrala knjigo: Travnica gora, koder tolerat ni prvič, ji je všeč, le z lažji, na katerih jih spi po več, so bolj na tesnem. Tudi kontrola je stroga, je še povedala. Kar pa zadeva pouk v naravi, je povedala Jasna, je lepa stvar in otrokom veliko koristi. Res je, da se v naravi posebno mestni otroci veliko lažje učijo, bolj dojemajo, spočijejo in okrepijo.

V prostem času prebirajo, igrajo šah ali kvartajo (v tem so večinoma pravi mojstri), plešejo (le malo fantov zna plesati, meni Jasna) ali pa gledajo televizijski program. Zvečer pa spat, nabrat sile za naslednji dan, za katerega upajo, da bo spet lep, sončen. Ponoči se dekleta, ki jih po več spi v eni postelji, obračajo na ležišče vse nasmehljivo; v gneči je pač potrebna skupna, koordinacijska akcija...

Poslovala sva se od mladeži, ki je vrvela po sončnih travnogorskih smučinah, od upravnika Lojzeta, ki ugiplje, kje bi dobil tistih pet milijonov za ureditev doma, in spet sva se poglata s svojimi konjskimi silami skozi gozd v dolino. Bal-sem se le, da mi ljudi navzdol ne bo treba porivati avtomobila. Pa je le šlo.

V dolino, ki se je tudi že zmeblila gostega meglenega pokrivala.

FRANCE GRIVEC



Položna smučišča »enajste šole« na pobočjih Travnice gore

## INLES RIBNICA: 11 milijonov za izobraževanje

Pri delavskem svetu lesnega kombinata INLES v Ribnici deluje posebna komisija, ki skrbi za izobraževanje in kadrovska vprašanja. Pomankanje strokovnih kadrov je bila še nedavno ena najbolj bolečih točk kombinata, zato so prav temu posvetili posebno skrb. In rezultati so vedno bolj dobri.

Lani je imelo podjetje že 53 študentov na najrazličnejših šolah – od delovodskih do univerze. Preteklo leto je prišlo iz različnih šol 7 njihovih študentov, letos pa, kakor predvidevajo, že 13. Med letom so organizirali tudi vrsto tečajev, seminarjev in predavanj: priprava dela, tečaj za analitike in knjigovodje osnovnih sredstev, vodilni uslužbenci so bili testirani po HTV službi, organizirali so tečaj za varilce, brusarji so pridobili kvalifikacije itd. Te strokovne tečaje je obiskovalo okrog 120 ljudi.

Minulo leto so porabili za izobraževanje skoro 6 MILIONOV dinarjev, skupaj z raznimi prispevki za izobraževanje občinan in strokovnemu zadržanju pa 13,5 milijona dinarjev.

Povprečna študentska nagrada študenta na srednji šoli je 15.250 din, na višjih in visokih šolah pa 19.150 din. Za vsak opravljen izpit dobi

študent 300 din, za končan letnik pa 2000 din več. Letos bodo še dopolnili pravniki o izobraževanju, študentske pa povišali. Po že pripravljenem predlogu naj bi bila začetna študentska na srednji šoli 15.000 din, na višjih in visokih pa 18.000, tako da bi znašala študentska v višjih letnikih skupaj z dodatki za končane letnike in izpite nad 30.000 dinarjev mesečno.

Večjo pozornost bodo v

tem letu posvetili šolanju v dopisnih in večernih šolah, nadaljevali s tečajji za pridobivanje kvalifikacij ipd., predvidoma pa bodo organizirali tudi tečaje za člane v samoupravnih organih, pri čemer pričakujejo izdatnejšo pomoč predvsem od ribniške delavske univerze. Za uresničitev zares bogato zastavljenega programa izobraževanja in strokovnega izpopolnjevanja so namenili letos 10 milijonov 600 tisoč dinarjev.

## Letna konferenca ZB v Ribnici

7. februarja je organizacija ZB v Ribnici poročala o delu v preteklem letu. Zbor je spretno vodil tovariš Lojze Košir, ki je v marsičem pripomogel k uspešnemu poteku in dobri razpravi. Govorili so o vsem, kar se tiče organizacije, med drugim tudi o sprejemanju novih članov, o priznavalnih, podporah in drugih ugodnostih, ki pritečejo zasluženim borcev in aktivistom. V razpravi so povedali marsikaj o nepravilnostih, o zastopavljanju in nerazumevanju, kar bori tu in tam še čutijo. Poudarili so, da bo treba čim bolj razviti spomeniško dejavnost, da bi mladim rodovom ohranili čim več spo-

menikov in obeležij, ki jih bodo spominjala na težke dni boja in revolucije. Pomenili so se o tem, da je skrajni čas za otvoritev oddelka NOB v ribniškem muzeju, saj so mnogi dragoceni spomini, dokazi, dokumenti in predmeti iz dni revolucije še vedno zaprti v zabojih. Sklenili so, da mora letos za obletnico osvoboditve Ribnice, biti to vprašanje brezpogojno rešeno. Govorili so o novem obeležju na Zukoym pod Grmado, za kar je zbrana že precej dokaznega materiala. V razpravi je sodelovalo precej članov, kar kaže, da je bilo gradivo konferenca za vsakogar zanimivo.

VP.

## 25 predlogov za poslance in 97 za odbornike

Volivci v ribniški občini bodo na spomladanskih volitvah izvolili v občinsko skupščino 25 novih odbornikov, republikanskega poslance, poslanca v republiknem gospodarskem in kulturno-prosvetnem zboru in skupaj z ostalimi občanami, ki tvorijo eno volilno enoto, vse zvezne poslance.

Do konca minulega tedna je volilna komisija pri občinskem odboru Socialistične zveze zbrala že 25 predlogov za republikanske oz. zvezne poslance in 97 predlogov za možne kandidate za občinske odbornike. Za občinski zbor je bilo evidentiranih 58 predlogov – 54 moških in 4 ženske, za zbor delovnih skupnosti pa 39 – 32 moških in 7 žensk, skupaj 86 moških in 11 žensk. Vsekakor velja ugotoviti, da je bilo doslej občutno premalo evidentiranih žensk in mladih, prav tako pa tudi premalo delavcev iz družbenih služb in tehnične inteligence. Povprečna starost evidentiranih kandidatov za občinsko skupščino je 30 do 40 let. Ker evidentiranje še ni zaključeno (kmalu pa 20. februarju se bodo pričeli v občini kandidacijski zbori volivcev), bo lahko še marsikaj popraviti.

Objavljamo seznam doslej evidentiranih predlogov:

Zvezna skupščina: zvezni zbor: inž. Marko Bulc, pred.

okrajne skupščine Ljubljana, Matija Maležič, dosedanji republikanski poslanec.

Gospodarski zbor: Drago Benčina, predsednik občinske skupščine Kočevje, Alojz Kernšič, direktor Službe družbenega knjigovodstva Ljubljana.

Kulturno – prosvetni zbor: Boris Mikoš, direktor RTV Ljubljana.

Socialno-zdravstveni zbor: dr. Franja Boje – Bidovec, Beograd, Vinko Kastelic, poslanec rep. soc-zdravstvenega zbora, Grosuplje.

Organizacijsko politični zbor: Jože Ančič, načelnik oddelka DSNZ, Ljubljana.

Republiška skupščina: republikanski zbor: Franc Debeljak, sekretar organizacijsko-kadrovske komisije pri OK ZKS Ljubljana, Stane Košir, oddelkovodja INLES – Ribnica, Dušan Lavrič, preds. obč. odbora SZDL Ribnica, inž. Vlado Mihelič, vodja obrata INLES v Ribnici, Alojz Petek, pravnik, Ribnica, Francka Stirnole, predsednica okrajnega odbora SZDL Ljubljana.

Gospodarski zbor: Jože Lesar, direktor Bresta, Cerknica, Janez Rigler, direktor, Ljubljana.

Kulturno – prosvetni zbor: Milena Borovac, ravnateljica osnovne šole, Ribnica, Franca Grivec, novinar, Dolenja vas,

Majda Ivanc, ravnateljica osnovne šole Sodražica, Anton Kehe, direktor Zavoda za slepo mladino, Ljubljana, Vinko Knol, pedagoški svetnik, IS SRS Ljubljana, Viljem Merhar, ekonomist, Ljubljana, Vanda Škodnik, novinarka, Ljubljana, Matija Zobec, načelnik odd. za narodno obrambo občine Ribnica, Metka Zeleznik, učiteljica, Ribnica.

Franc Lešnjak, Franc Rus, Rudi Lovšin in Danilo Samša, VE 22 – Zigmariče, Podklaneč, Globel: Adolf Košmrlj, Stanko Kovačič, Jože Perušek, Mirko Pirce in Ivan Virant, VE 24 – Hrib, Segova vas: Jože Bartol, Franc Kordiš in Alojzij Vesel, VE 26 – Malj log: Ivan Debeljak, Ivan Košmrlj.

Zbor delov. skupnosti: VE 2 INLES – Hrast, Dolenja vas galanterija, vezana vrata: Marija Caval, Karolina Kernšič, Marija Marn, Pepca Pucelj in Ivana Tekavec, VE 4 – INLES – Hrast Dolenja vas in Galanterija Sodražica: Leopold Dejak, Milan Stupica, Ciril Tisovec, Ludvik Turk, Jože Vesel, Ivan Virant in Karel Zobec, VE 6 – Kovinsko podjetje: Niko Bajde, Rudolf Benčina in Ivan Ile, VE 10 – Trg. in gostinsko podjetje: Anica Zekovič, VE 2 (kmetijska skupina) – področje Dolenje vasi: Franc Česarek, Jože Dejak, Alojz Levstek, Vinko Pogorelec, Rudolf Trdan, Janez Merhar in Karel Merhar, VE 4 – okolica Zlebiča in Velikih Poljan: Fortunat Kozina in Nanda Silc, VE 6 – Sodražica, Gora in okolica: Anton Arko, Edvard Cvar, Ivan Kovačič, Stanko Lavrič, Franc Lovšin, Matija Petrič in Franc Prijatelj, VE 8 – Hrib, Retje, Malj log: Alojzij Car in Filip Pajnič, VE 2 – šola Ribnica, glasbena šola in DU: Ivan Debeljak, Dragan Golija in Ančka Lovšin, VE 2 – javna uprava: Tomislav Majstrovic in Gojko Pavlovič.

## Problemi borcev v naši občini

V ribniški občini je 1105 članov Zveze borcev, od teh ima 361 borcev priznano posebno dobo, borcev-kmetov je 135. 40 borcev-kmetov ima priznano posebno dobo, 60 do 70 pa ne. 90 članov organizacije živi v neurejenih socialnih razmerah, od tega je 60 kmetov in so potrebni družbene pomoči. Velik problem nekdanjih borcev so stanovanja: 10 članov ZB ima premajhna stanovanja, 23 članov ima neprimerna stanovanja, 18 borcev pa prosi za dodelitev stanovanj.

Komisija za reševanje problemov borcev pri skupščini je planirala 2,2 milijona din za urejevanje njihovih problemov, sklad za borce pa je zbral le 1.860 milijona din. Najnižja priznavalna lani je znašala 4000, najvišja 20.000, povprečna pa 7000 dinarjev. Letos se bo število upravičen-

cev za priznavalnino verjetno povečalo na 40, povprečna priznavalnina pa se bo predvidoma dvignila na 10.000 din. S 1. februarjem je bilo prenesenih na občino tudi 18 priznavalnin, za kar bo občina potrebovala še 2 milijona din. Za priznavalnino, za zdravstveno varstvo in za zdraviljenje ter okrevanje borcev bo letos potrebnih devet milijonov dinarjev.

Posebno pereč je stanovanjski problem borcev; doslej je občina dodelila stanovanja štirim borcem, v prihodu pa bi jih morala po mnenju sveta za socialno varstvo vsaj štiri vsako leto. Pri republikanskem skladu za zidavo stanovanjskih hiš je na razpolago skoro pet milijonov, občina pa bi morala zagotoviti še toliko sredstev, da bi letno zgradili štiri stanovanja za borce.

# REŠETO



# Organizacije SZDL se otresajo komunalnih »skrbí«

V ospredju vseh razprav: naloge v kmetijstvu in pereča vprašanja s področja zdravstva, šolstva ter otroškega varstva

Krajne organizacije Socialistične zveze v brežiški občini so v zadnjih mesecih močno razgibale svoje članstvo. Zabeležile so 72 volilnih sestankov podružnic in 15 krajevnih konferenc. Vseh članov SZDL je v občini 10.208, na volilnih sestankih pa jih je bilo prisotnih nekaj več kot 3000. V primerjavi s prejšnjimi sestanki in konferencami je napredek očiten.

Na krajevnih konferencah je sodelovalo letos 761 delegatov. V poročilih so skoraj povsod obravnavali krajevno problematiko in razen tega tudi vlogo svoje organizacije. Iz poročil zasledimo, da se organizacija Socialistične zveze še vedno lotiva številnih nalog, ki so jih dolžne izpeljati krajevne skupnosti. V prihodnje se bodo tega bremena lahko otresle in poglobile idejno vsebino svojega dela. Se vedno bodo ostale pobudniki za urejanje komunalnih zadev, a ne bo jim več potrebno prevzema-

ti vloge raznih gradbenih in drugih odborov. V mestu so že prišli nekoliko dlje. Delegati so na krajevni konferenci obravnavali tudi klubsko dejavnost, vlogo kulturnih ustanov, šport in skrb za zdravo rekreacijo delovnega človeka.

Po vaseh je ponekod premalo sodelovanja z društvi in drugimi organizacijami. Marsikatera organizacija si odreja po pomembnosti prvo mesto v vasi in skuša voditi neko svojstveno politiko ne glede na to, da so njeni člani obenem tudi člani Socialistične zveze. Do samostojnosti so upravičene vse organizacije, Zveza mladine, Zveza borcev NOV, gasilska in prosvetna društva, toda razprava o tem, kdo je v kraju prvi, je danes odveč. Brez sodelovanja z drugimi bo malokatera organizacija lahko uspešno delala!

Občani so na konferencah zelo burno razpravljali o gospodarstvu in so z odobravanjem sprejeli težnje po

zmanjševanju investicij, kar naj bi zagotovilo večjo stabilizacijo. Precej kritičnih pripomb je bilo slišati na račun hitrega naraščanja cen za osnovne življenske potrebščine in nekatere vrste reprodukcijskega materiala. Omenili so tudi, da bi morali republiški organi hitreje opuščati administrativno vmešavanje v zadeve občin.

Skoraj na vseh konferencah so razpravljali o šolstvu, otroškem varstvu in zdravstveni službi. Veliko pripomb je bilo na račun zozdravstvene službe. Občani se pritožujejo nad dolgim čakanjem in zahtevajo, da bi čimprej uredili zdravstveni dom v Brežicah. Za šolsko mladino želijo redne preglede.

Na podeželju so kmetje

obravnavali pogodbeno sodelovanje z zadrugami, za katero menijo, da je nezadostno. Želijo si več pomoči za strokovno obdelovanje zemlje, za gojitev sadovnjakov in za živinorejo. Tudi z odkupnimi cenami niso zadovoljni. Mnogi bi radi najeli posojilo, da bi si uredili svoja gospodarstva, a tega ne morejo. Skoraj v vseh razpravah je bila poudarjena želja po boljšem življenjskem standardu kmetov.

Na konferencah so sprejeli vrsto nalog za bodoče delo in izvolili nova vodstva. Takoj po izvolitvi je občinski odbor SZDL priredil seminar za predsednike, tajnike in blagajnike krajevnih odborov, na katerem so se seznanili z nalogami v sedanjem obdobju.

## KOVINA na Bizeljskem razvija poslovno sodelovanje

Specializira se za stavbno ključavničarstvo - Že leto dni delajo v dveh izmenah - Za njeno proizvodnjo se zanimata BRODOGRADNJA na Reki in METALKA v Ljubljani - V podjetju primanjkuje kvalificiranih ljudi

Splošno kovinsko podjetje KOVINA na Bizeljskem je napravilo v minulemu letu velik razvojni skok. V primerjavi z letom 1963 je povečalo svojo proizvodnjo za 140 odstotkov in ustvarilo za 191

milijonov vrednosti. Izdelki tega podjetja so zelo raznovrstni. Podjetje ima tri obrate: kovinski obrat, specializiran predvsem za stavbno ključavničarstvo, obrat za kovinsko galanterijo in obrat za

plastične izdelke.

V KOVINI je zaposlenih 80 ljudi. Polovico je Slovenec domačinov, polovico pa jih prihaja na delo s Hrvaškega. Med seboj se dobro razumejo. Hrvatje so dobri

delavci in že po tradiciji se gredo mladi fantje po večini učiti za kovače. Kvalificiranih delavcev je 25, ostali pa so priučeni in polkvalificirani. Letos namerava podjetje izboljšati kvalifikacijski sestav z izpopolnjevanjem delavcev v tečajih. Poslali jih bodo v varilne tečaje. Nujno bi potrebovali vsaj še enega tehnika in enega kvalificiranega mojstra. Lahko bi ga že dobili, če bi imeli na razpolago stanovanje. Za to bodo poskrbeli letos. Kmetijska zadruga bo gradila stanovanjski blok in v njem bo eno stanovanje odkupila KOVINA.

Podjetje KOVINA ni odvojeno od ostalih kovinarskih podjetij v občini. Poslovno sodelovanje je navezalo z Obrtnim kovinarskim podjetjem v Dobovi in s POSAVJEM v Brežicah. Na licitacijah za prevzem raznih del bodo odslej nastopali skupno in si potem delili delo. Težje konstrukcije bo prevzela Dobova, lažja dela pa ostali dve podjetji. Na Bizeljskem se bodo specializirali predvsem za stavbno ključavničarstvo.

Vrednost letošnje proizvodnje so planirali v KOVINI na 200 milijonov. Če pa bodo uresničili začete dogovore z BRODOGRADNJO na Reki in METALKO v Ljubljani, potem se bo ta vrednost povečala na pol milijarde dinarjev. BRODOGRADNJA je ponudila KOVINI, da bo dala 50 milijonov za stroje, če bo ta lahko oskrbela potrebne prostore in kader. Prostore bi morda še dobili (računajo na bizeljski grad), težje pa bo z ljudmi. S prilivom iz okolice si ne morejo dosti pomagati, ker bi potrebovali predvsem kvalificirane delavce. V priučevanju je sicer tudi rešitev, vendar je po dosedanjih izkušnjah storilnost teh delavcev manjša od storilnosti kvalificiranih delavcev.

Ob sodelovanju z ostalimi kovinarskimi podjetji v občini se torej odpirajo KOVINI lepe možnosti za nadaljnji razvoj. Podjetje je že pred letom dni začelo z dvoizmenskim delom in tako bolje izkoristilo razpoložljive stroje. Ob velikem pomanjkanju raznih vrst železa se je znašlo trenutno v težkem položaju, vendar bo to pomanjkanje znatno omilil skupni nastop s poslovnimi partnerji iz občine na tržišču. Velike količine je vedno lažje nabaviti kot majhne in izkušnje so to potrdile.

- EY

## Tečajnice za šivalnimi stroji v Globokem

Obiskovalke tečaja za šivanje in prirojanje v Globokem bodo ta mesec zaključile zimsko izobraževanje. V nadaljevalnem tečaju jih je nekaj več kot 40, v prvem delu pa jih je bilo 63. Za tečaj so pokazale največ zanimanja mlade gospodinje. Med obiskovalkami je tudi nekaj šolaric. To so predvsem učence 7. in 8. razreda osnovne šole.

Tečaj je organizirala krajevna organizacija SZDL in obiskovalke so hvaležne, ker jim je Socialistična zveza iz-

polnila dolgoletne želje po tovrstnem izpopolnjevanju. Kmečke žene poletji za take stvari nimajo časa, pozimi pa se prav rade odzovejo. Delo v treh izmenah omogoča obisk tečaja tudi tovarišicam iz oddaljenih krajev. V tečaj prihajajo obiskovalke iz Globokega, Dečnih sel, Župelevca, Kapel in celo iz Sromelj.

### Za razvoj turizma v Krški vasi

V torek, 26. januarja, so imeli v Krški vasi letno konferenco Turističnega društva. Odlični obisk dokazuje, da kažejo vaščani veliko zanimanja za turistično dejavnost. Zatem, ko so poslušali poročila o delu društva v preteklem letu, so sestavili še obširen delovni načrt za letošnje leto, ki vsebuje: ureditev parkirnega prostora, ureditev kopalnice na otoku, čistili bodo oba bregova Krke, razen tega pa bodo sodelovali pri prostovoljnem delu za ureditev kopalnice pri Hrovatiču. Ker se je pokazala potreba po ustanovitvi občinske turistične zveze, da bi koordinirala delo vseh društev, so na letni konferenci izvolili zanjo 6 delegatov.

## Novo v Brežicah

15. februarja je bila seja novozvoljenega občinskega komiteja ZK, na kateri so člani ocenili uspeh letnih konferenc osnovnih organizacij ter občinsko konferenco Zveze komunistov. Sprejeli so delovni program komiteja in se pogovorili o dolžnostih komunistov v predvolilnem obdobju. Na seji so razpravljali tudi o ustanovitvi komiteja krajevne skupnosti v Brežicah.

Razširjena seja, ki jo je 13. t. m. sklical občinski svet Zveze za kulturno prosvetnih organizacij, je bila namenjena analizi problemov ljudske prosvete in kulture v brežiški občini. Razpravljali so tudi o pripravah na pomladansko revijo kulturno prosvetnih dejavnosti. Nekaj društev že pripravljajo zanjo pestro programe. Poročal je predsednik sveta tov. Dermač.

Občani IV. rajona mesta Brežice so se sinoči sestali na zboru

v prosvetnem domu. Za delo krajevne skupnosti so pripravili več predlogov. Predvsem želijo, da leta začne urejevati njihovo naselje, ki bo sredi zelenih nasadov dobilo mnogo prikupejšo podobno. Tudi otroško igrišče je zamisljeno in bi ga kazalo urediti. Občani so zanj že zbrali nekaj sredstev, vendar to ni zadostovalo.

Na stojnicah brežiškega trga je bilo v soboto napredaj veliko jajc, ki pa se kljub temu še niso pocenila. Tudi sira in smetane je bilo dovolj na izbiro po 100 dinarjev merica. Kislo zelje in kislo repo prodajajo še vedno po 100 dinarjev kilogram. Prodajalke so razen tega prinesle na trg še domačo koruzno moko po 180 din kg ter surovo maslo po 230 dinarjev merico. Na ribe bodo morale gospodinje še nekoliko počakati. Kmetijska zadruga zagotavlja, da bo poskrbela za preskrbo z njimi.

## Prvi del volilnih priprav je za nami

Sindikalne podružnice v brežiški občini so svoje naloge v volilnih pripravah uspešno opravile. Izmed 29 sindikalnih podružnic je opravilo kandidiranje kandidatov kar 23 podružnic. Ostale so sodelovale pri večjih, ker so številčno tako majhne, da nimajo volilnih enot. Pri evidentiranju v zbor delovnih skupnosti občinske skupščine je sodelovalo 2.099 zaposlenih ali 74 odstotkov. Za 15 izpraznjenih odborniških mest je bilo evidentiranih 64 kandidatov. Med njimi je 20 žensk in 10 članov ZMS. To kaže, da si ženske in mladi niti utirajo pot v organe oblasti in samouprave v komuni.

Analizo o delu občinske skupščine so prejele vse sindikalne podružnice. Odbornikom je veliko pomagala pri poročanju o delu skupščine, hkrati pa je sindikalnim podružnicam posredovala merila za izbiro novih kandidatov. Za gospodarski zbor republiške skupščine SRS je bilo evidentiranih 5 kandidatov, za kulturno prosvetni zbor pa 6. Tudi evidentiranje kandidatov za poslance je bilo množično, saj je v postopku za gospodarski

zbor sodelovalo 2.247 zaposlenih, za kulturno prosvetni pa 165.

Z množičnim evidentiranjem smo uresničili javno kadrovanje in ustvarili pregled nad ljudmi, ki uživajo v svojih delovnih organizacijah zaupanje in ugled. Ker smo neposredno pred občnimi zbori sindikalnih podružnic,

ki so bili evidentirani, pa zdaj ne bodo kandidirali, upoštevali pri izbiri novih vodstev sindikalnih organizacij. Med njimi je prav gotovo dovolj takšnih, ki imajo poleg sposobnosti in ugleda tudi voljo do sindikalnega dela.

I. Z.

## Gasilci iz Obrežja so bili znova pohvaljeni

Pred nedavnimi je bil 38. redni letni občni zbor gasilskega društva v Obrežju pri Jesenicah na Dolenjskem. Udeležili so se ga tudi predstavniki sosednjih gasilskih društev iz hrvaške in slovenske strani. Iz poročila in iz razprav je bilo razbrati, da je društvo zelo delavno. Pred nedavnimi so dogradili zares lep gasilski dom, sosednja društva pa so jih zaradi izredne delavnosti priznala za osrednje gasilsko društvo področja. Občinska skupščina iz Brežic jim je dodelila nov gasilski avtomobil. Razprava se je ponudila precej časa pri mo-

torni brigadni, ki je že do trajala in je precej majhna. Menili so, da bo treba kupiti novo, zlasti zato, ker imajo zdaj nov avtomobil. Predsednik občinske gasilske zveze Drago Kolar je gasilce iz obrežja pohvalil, saj zaradi dobrega preprečevalnega dela na tem koncu že 8 let ni bilo nobenega požara, uspešno pa so posredovali že v mnogih požarih na sosednjih področjih in v lanski poplavi. Pohvalil jih je tudi zategadelj, ker so na lastno pobudo brezplačno razdelili svoj odvečni inventar ostalim društvom.

IVAN LESKOVEC



Upravni odbor gasilskega društva v Obrežju pri Jesenicah na Dolenjskem v poslovnem letu 1964-1965

BREŽIŠKE VESTI





# DVOMI IN UGIBANJA NISO VEČ POTREBNI

Starši so povedali svoje mnenje – Tudi volivci so dali prednost gradnji varstvene ustanove v Sevnici – Skrb za vzgojo mlade generacije naj se ne konča v ženskih kolektivih – Vsa podjetja so dolžna prispevati svoj delež za te namene

V Spodnjem Posavju je sevniška občina verjetno edina, v kateri si moški in ženske delijo delovne mesta na polovico. V sevniških podjetjih, šolah, zdravstvenih in drugih ustanovah je zaposlenih 1113 žensk in 1130 moških. Izrazito ženska delovna kolektiva sta konfekcija LISCA in konfekcija JUTRANJKA. V obeh je zaposlenih 453 žensk. Preraj jih je tudi v tovarni kopit. Tam jih dela 177. Med prosvetnimi delavci imajo ženske ve-

čino. Vseh zaposlenih na šolah je 130 in od tega je samo 24 moških. Ženske delajo še v zdravstvu, socialnem varstvu in v občinski upravi. Če upoštevamo naštet podatke, je povsem razumljivo, da je ravno v sevniški občini tolikokrat slišati glasove o velikih potrebah po organiziranem varstvu šolskih in predšolskih otrok.

Število zaposlenih žensk se bo do 1970. leta še povečalo. Če samo skokovito razvoj LISCE in JUTRANJKE obeta, da bo čez 5 let v obeh podjetjih delalo skoraj za 100 odst. več ženskih rok kot sedaj. V drugih podjetjih in v družbenih službah se bo število žensk prav tako povečevalo, le da bo to naraščanje bolj umirjeno. V naslednjih letih se bo povečal tudi priliv prebivalstva iz oddaljenih krajev, k čemer bodo gotovo pripomogle boljše stanovanjske razmere.

V anketi, ki jo je letos napravila občinska skupščina med družinami v Sevnici in najbližji okolici, se je pokazalo, da bi bila že letos potrebna varstvena ustanova za 231 otrok. Starši bi želeli oddati v deželni zavetišče 36 otrok, v otroški vrtec 105 otrok, za 90 otrok pa menijo, da bi potrebovali varstvo v šoli. Takšnih zmogljivosti trenutno v Sevnici nimajo. Čeprav imajo novo, prostorno šolo, varstva učencev v

njej ne morejo nuditi. Pouk poteka v dveh izmenah in varstvo uživajo vsak dan za uro ali dve samo vozači.

Sevničani vidijo rešitev edine v gradnji nove, sodobne varstvene ustanove, ki bo lahko sprejela pod svojo streho predšolske in šolske otroke. Ta ustanova naj bi poskrbela za povezavo vzgoje in varstva in razvila kar najbolj pestre oblike dela s ceticbani in šolarji. Pod njenim strokovnim vodstvom bi lahko zaživele športne igre, letovanja, delo v pionirskih klubih in podobno.

Mladina v Sevnici ne sme ostati več brez varuha med odsotnostjo staršev. Šolarjem se to pozna pri napredovanju in cesta nanje slabo vpliva. Starši se tega zavedajo in mnoge matere izjavljajo, da so na delovnem mestu zaskrbljene zaradi svojih otrok. To zmanjšuje njihov delovni učinek in voljo do poklicnih dolžnosti.

Večkrat je bilo slišati pripombe, naj poskrbijo za varstvo tista podjetja, ki zaposlujejo žensko delovno silo. »Nič lažjega, kot breme preveliti na drugega,« so ugotovili.

vile delavke v LISCI. Podjetje ima razumevanje za te probleme, vendar članice kolektiva menijo, da so druga podjetja prav tako dolžna pomagati. »Je varstvo res samo ženski problem?« se vprašujejo in upravičeno negotujejo nad takšnimi stališči, ki prepuščajo vzgojne skrbi ženskim kolektivom. To miselnost so ženske v občini že premagale in pričakujejo, da bodo vse gospodarske organizacije pomagale pri zbiranju sredstev za novo varstveno ustanovo.

O nujnosti gradnje je razpravljala tudi občinska skupščina. Analiza porasta zaposlovanja v zadnjih letih in predvideno povečanje v bližnjem obdobju kaže te potrebe v številkah. Tu niso dvomi in ugibanja več potrebni. Tudi starši so rekli svoje. Čimprej bo torej treba zbrati sredstva za gradnjo. V sevniški občini so dali tej gradnji prednost odborniki, zbori volivcev in samoupravni organi v delovnih kolektivih. Z razumevanjem in dobro voljo bodo te načrte lahko kmalu uresničili.

JOZICA TEPPEY

## Učenci lesne stroke v Sevnici bodo dobili internat

Občine celjskega okraja so se tudi letos zedinile za zbiranje sredstev v skupnem

skladu za potrebe šolstva. Sredstva tega sklada so namenjena šolam II. stopnje. Občinska skupščina v Sevnici bo prispevala za njihovo redno delo in vzdrževanje 31 milijonov.

Delovne organizacije bodo zbirale sredstva za investicije. Za te namene so predvideli v okraju 580.000.000. Občinska skupščina v pripravili naroča gospodarskim organizacijam, naj sklenejo s skladom pisemne pogodbe in po njih odmerjajo sredstva. V Sevnici bodo letos nadgradili zasavsko šolo za internat poklicne šole lesne stroke. Ta dograditev bo veljala 15.000.000 dinarjev in je že upoštevana v skupnem investicijskem znesku.

Na tujih tržiščih otežuje podjetju uveljavljanje nekateri drugi jugoslovanski izvozniki, ki skušajo nastopati s konkurenčnimi cenami. O tem je bilo že precej govora, vendar se ti izvozniki ne zmenijo za opozorila o enotnem nastopu na zunanjem trgu.

Letos bo začela brežiška pohišvena industrija proizvajati več za domače potrošnike. Izdelovala bo pohištvo v kosih, s katerimi bodo kupci lahko poljubno opremili samske sobe, dnevne sobe, otroške sobe, ter spalnice. Posamezne elemente bodo potrošniki lahko dokupovali, ker bodo izdelani vedno v enakih furnirjih in barvah.

J. T.

## Tovarna pohištva brez surovin!

Pogodbe z odjemalci v tujini niso podpisane – Cene preveč nihajo in v podjetju se resno boje, da ne bodo mogli izpolniti izvoznih obveznosti – Letos nekaj presenečenj za domače potrošnike

Januar je prinesel brežiški pohišveni industriji slabe obete. Pomanjkanje surovin in hitro spreminjanje njihovih cen povzročata kolektivno obilo skrbi. Podjetje ima velike izvozne obveznosti, ki jih bo spriči nestabilnega gospodarskega položaja le s težavo uresničila. Tovarna je lani razstavljala v Združenih državah Amerike, v Franciji in Nemčiji in pri tem naletela na ugoden odziv tujih kupcev. S pogodbami pa v podjetju še kar čakajo, čeprav bi morale biti že zdavnaj podpisane. Cene surovin so se povečale za 20 odst., za toliko pa se izvozni izdelki ne smejo podražiti. Razen tega je surovine zelo težko dobiti. V tovarni so v veliki zadregi za panel plošče, za vezane

plošče, za lake, za jekleno žico in celo za embalažo. Za kaj v Slovenskih Konjicah primanjkuje hlodovine in zaradi tega tovarna ne dobi embalaže. Tako ne more izvoziti niti 15 garnitur pohištva, ki so trenutno dokončane.

Zelo težko je tudi za jekleno žico. Pred nedavnim so jo k sreči dobili pol kilograma na Jesenicah na Dolenjskem, da so lahko zapakirali 20 pohišvenih garnitur. Dobili bi radi vsaj še 1 kilogram, a zelo slabo kaže. Za ta kilogram so plačali že 30.000 dinarjev potnih stroškov in tudi račun za telefonično poizvedovanje bo precej velik. Zice ni mogoče dobiti. Kako naj se torej dogovarjajo z odjemalci v tujini, če tako primanjkuje najpotebnjega materiala?

## KAPELE: krajevna skupnost, pošta, ugodnejše zveze

29. januarja je bil v kapelski osnovni šoli zbor volivcev, katerega se je udeležilo 106 občanov, razen njih pa je bil navzoč tudi predsednik občinskega odbora SZDL Vlado Deržič.

Najprej je tovariš Deržič obrazložil pomen, vlogo in naloge krajevne skupnosti, nato pa je bil izvoljen 13-članski svet krajevne skupnosti. V razpravi je bilo mnogo govora o neurejenem poslovanju pošte in slabi poštni dostavi. Ker na zboru volivcev ni bilo nikogar od PTT podjetja, bo skušal zadevo urediti občinski odbor SZDL. Navzoči so precej razpravljali tudi o avtobusni zvezi Brežice-Dobova in izrazili željo, da bi avtobus odpeljal iz Brežic vsaj 10 minut kasneje. Tako bi imeli potniki

zvezo na železniški progi Zidani most-Zagreb. Predlagali so tudi, naj bi avtobus z Bizeljskega namesto preko Dobrave vozil preko Kapel, kar bi bilo za mnoge prebivalce teh krajev ugodnejše.

Ureditev gostišča v kapelskem gasilskem domu se že dolgo vleče, čeravno kažeta zanj občina in gostišče Mokrice vse razumevanje. Zadeva je napredovala v toliko, da je bil izvoljen gradbeni odbor, ki bo takoj začel delati.

Na zboru volivcev je bil izvoljen tudi poravnalni svet, obravnavali so gradnjo obeh mostov preko Sotle in zgraditev treh novih transformatorjev na območju Kapel.

Na izpraznjena mesta odbornikov so bili predlagani

trije kandidati: Drago Vidmar iz Kapel, Ivan Stanič iz Rakovca in Vinko Zupančič iz Podvinj.

D. V.

## »Veseli večer« kapelske godbe

6. februarja je kapelska godba v okviru praznovanja svoje 115-letnice priredila v Kapelah veseli večer s petrim programom. Izvajali so tri glesbene komade in pet odrskih prizorov (Sodnik, Rozmarin, Pokojnina, Stanovanje, Lily ter njen ženin), duet pevcev pa je ob glasbeni spremljavi zapel nekaj pesmi. Kapelčani smo bili prireditve zelo veseli. Poživila je zaspasnost letošnje sezone, ko nas je obiskalo le nekaj tujih ansamblov (vsi niso bili najboljši) in razveselili le nastop pionirjev iz šole. Prebivalci so dvorano napolnili. Kapelčani bodo z istim sporedom gostovali še v Arčičah, na Bizeljskem, v Dobovi in na Bojsnem. Največ zaslug za uspehi večer imajo: kapelnik Stanič, tovarišica Požarjeva in dekletki ter harmonikaš, ki so kot ne-godbeniki sodelovali v prireditvi.

DV

## Vaščani v Brezovcu čakajo na odgovor

Prebivalce Brezovca v sevniški občini tare kopica skrbi. Glasno so jih povedali na zboru volivcev. Predlagali so, da bi občinska skupščina poskrbela za reden prevoz otrok v osnovno šolo v Boštanju. Za pešačenje je od Brezovca do Boštanja veliko predelec.

Tudi z dimnikarsko službo v tem kraju niso zadovoljni. Pritožujejo se, da dimnikarji neredno prihajajo k njim in želijo, da bi se to s posredovanjem občinske skupščine izboljšalo. Tretja je želja po redni dostavi pošte v Jablanec in Brezovac. Tudi vodnjak v Kremenu kliče po ureditvi. Letos bi radi uredili vaščani še dvoje poti. Dogovorili so se za popravilo poti od Brezovca do Novega grada in popravilo poti od Vitovca do Veternika. Pripravljeni so pomagati sami, vendar brez pomoči občinske skupščine ali krajevne skupnosti teh načrtov ne bodo mogli uresničiti. Zelo težko že čakajo odgovora na svoje želje in zahteve.

## SEVNIŠKI VESTNIK

## Krajevna skupnost v Boštanju bo imela dovolj dela

Prebivalci Boštanja so na zadnjem zboru občanov naštejali precej komunalnih problemov, ki naj bi jih reševala na novo ustanovljena krajevna skupnost. Zadrževali so, da je treba urediti razsvetljavo na železniškem mostu in zamenjati mostnice na prehodu za pešce. Tudi za napeljavo kanalizacije se v Boštanju

mudi. Na popravilo čakajo cesta od Grahovice do Okiča in pot do Appenika. Razširiti bo treba tudi pot od Dolenjega Boštanja do globeli. To so v glavnem vse zahteve boštanj-skih volivcev, kdaj pa bodo uresničene, pa še ni možno povedati. Občinski proračun in finančne načrte skladov za sevniško občino šele pripravljajo, zato tudi ni še znano, koliko sredstev bodo lahko dobile krajevne skupnosti za opravljanje svojih osnovnih nalog.

## Občni zbor ZROP v Krmelju

Občnega zbora ZROP v Krmelju se je udeležilo veliko članov. Iz poročila predsednika Iva Kolovrata je bilo razvidno, da je bilo lanske delo uspešno. Skrbeli so za strokovno izobraževanje članov. Pohvalno je, da so vsi člani prestali testiranje prav dobro. Čeprav zajema ZROP Krmelj tudi Sentjanž in Tržišče, je uspelo lani izvesti vse naloge zaradi dobre povezave. Po poročilih se je razvila živahna razprava, v kateri je sodeloval tudi predstavnik občinskega odbora tov. Kozmos, ki je pohvalil delo organizacije. Na koncu so izvolili nov 9-članski odbor in soglasno potrdili program dela za novo obdobje.

BORIS DEBELAK

## Trgovina na Studencu je zaprta

Na Studencu so ostali brez trgovine. Prebivalci zahtevajo, da se to znova uredi. Trgovino je imela doslej v kraju kmetijska zadruga, a je sedaj zaprta. Predlagajo, da bi bila odprta vsaj nekaj ur na dan ali morda vsak drugi dan v tednu. Tako bi si ljudje lahko nakupili vsaj najnujnejše in obenem bi prinašali napredaj svoje pridelke. Tamkajšnji prebivalci trgovine ne morejo pogršiti. Predalec so od središča, da bi se lahko vsak čas odpravili po to ali ono malenkost peš na pot. Svoje želje so sporočili občani tudi občinski skupščini. Upajo, da bodo prejeli ugoden odgovor.

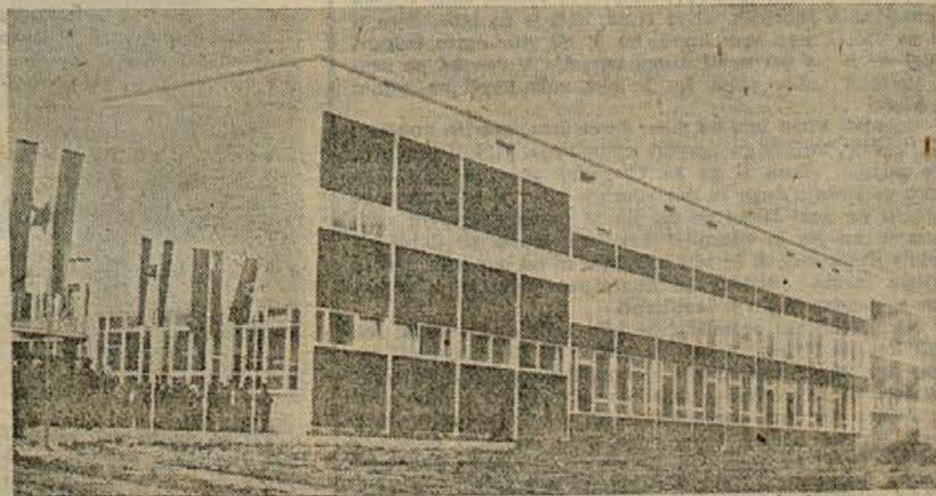
## To in ono z Velikega Cirnika

Čeprav ni slišati novic z Velikega Cirnika, Cirničani ne spimo. Zelo sta delavni krajevna organizacija Socialistične zveze in prostovoljno gasilsko društvo. Krajevni organizaciji je uspelo že za novo leto nabaviti televizijski sprejemnik, ki je nameščen kar v šolski učilnici, ker organizacija še nima svojega klubskega prostora. Posebno zahvalo smo dolžni občinskemu odboru SZDL v Sevnici, ki je prispeval največ za nakup sprejemnika. Učilnica je vsak večer polna starih in mladih gledalcev, saj je te-

levizor prebivalcem odročnega Cirnika, kjer ni ne kina in ne odrskih uprizoritev (ker ni dvorane) edini stik z ostalim svetom.

8. marec, ženski dan, bomo letos še posebno lepo praznovali. Šolarji in odrasli se že vneto pripravljamo nanj. Znam bomo pripravili prireditve s skromno zakusko. V programu bodo sodelovali: šolska mladina, moški pevski zborček, dramska skupina pa bo pod vodstvom učiteljice Tončke Čukove uprizorila igrico Mačeha in pastorček.

L. Nahtigal



Čeprav ima nova šola v Sevnici, ki je upravičeno ponos Spodnjega Posavja, precej prostora, ga je za širše varstvo šolskih in predšolskih otrok vendarle premalo. Ze zdaj imajo v novi šoli pouk v dveh izmenah, šolsko varstvo pa lahko uživajo samo vozači po nekaj uric na dan



Lani v začetku novembra je sklical občinski odbor SZDL v Metliki predstavnike raznih organizacij in društev, da bi se pogovorili o proslavitvi 20-letnice osvoboditve in 600-letnice, ko se je Metlika prvič v zgodovini imenovala mesto.

Na tem sestanku je bil imenovan odbor in tri komisije, in sicer komisija za propagando, komisija za prireditve in komisija za gospodarstvo. Odbor in komisije so že lani imele svoje prve seje, na katerih so člani razpravljali o pripravah za proslavo obeh jubilejev.

V programu svojega dela je odbor predvidel več različnih prireditev in gospodarskih ter komunalnih del, ki naj bi bila posvečena ravno tema obletnicam.

Program del in prireditev je bil zasnovan precej obširno in je bilo vprašanje, kje naj bi dobili sredstva za izvedbo celotnega programa. Zato je odbor sklenil, da se obrne na občinsko skupščino in na razne okrajne in republiške ustanove in predstavništva ter zaprosi za denarno pomoč. Šele na podlagi zbranih sredstev bi bil izdelan podroben program vseh proslav in raznih akcij.

## Obsežno delo gospodarske komisije

V tem okvirnem programu so si razdelile delo vse tri komisije.

**GOSPODARSKA KOMISIJA** je med drugim imenovala manjšo strokovno komisijo, ki naj pregleda vso Metliško in potem izdela predlog, kaj vse naj bi se uredilo na področju samega mesta. Opomni naj posameznike, da po potrebi obnovijo svoje hiše, jih preplekajo in uredijo svojo okolico. Komunalna ustanova pa naj uredi v mestu vse ulice, pota, ceste in parke, da

bo Metlika preko celega leta imela lepo podobo.

Odbor je predlagal naj bi bilo vneseno v program predvsem naslednje:

Glede na to, da proslavljamo letos 20. obletnico osvoboditve, naj bi na celotnem področju občine uredili partizanska grobišča. Uredil naj bi se vhod v metliški grad, obzidje, zunanje dvorišče, medtem ko bi notranje dvorišče preuredili za polje prireditve (kino, igre, nastopi). Urejen in asfaltiran naj bi bil celoten Partizanski trg. Nadalje je nujno napraviti kanalizacijo Vinogradniške ceste, Prečne poti ter urediti prostor pred Suščevo hišo in bivšimi Makarjevimi garažami.

Uredili naj bi celotno pot na Obrh, okoličino samega Obrha, perišče na Obrhu, posebej pa pot pod staro šolo, ki drži na Obrh. Popraviti bo treba obzidje na pokopališču, urediti pot na pokopališče in predvideti gradnjo nove ceste izza Milčinoviča do pokopališča.

Prav tako bi bilo treba začeti graditi letno kopalnico na Kolpi s potrebni gostinskimi prostori. Čimprej mora biti asfaltiran zadnji del ceste od Carove gostilne do Kolpe.

V letošnjem letu naj bo preurejena Makarjeva hiša v trgovske namene in prav tako Carov hlev. Primerno je treba urediti tudi okolico kegljišča. Postavi naj se nova benčinska črpalka in uredi primerna mehanična delavnica.

Ravno tako naj se gradnja nove šole posveti 600-letnici mesta Metlike. V domu Partizana bodo morali urediti dvorano in oder ter oboje usposobiti za kvalitetne predstave.

Odbor je razpravjal še o marsičem, kar kazi podobo mesta, ki naj bi bilo letos urejeno. Predvsem je še pone-

kod treba urediti odtok vode in gnojnice, odstraniti nekatere svinjake in kurnike, urediti odvoz smeti, prepovedati vožnjo gnoja po glavnih ulicah in trgih ter spuščanje perutnine na ceste in parke. To pa spada že v odlok o javnem redu, ki ga je lani občinska skupščina sicer sprejela, vendar pa še ni prišel do prave veljave.

## Propagande ne smemo pozabiti

**KOMISIJA ZA PROPAGANDO** naj bi skrbelo za izdajo metliškega zbornika, za redno objavljane vseh prireditev v časopisju, radiu, televiziji, poskrbelo naj bi za prospekte, lepake itd. Poveže naj se z Dolenjsko turistično zvezo v Novem mestu, ki pripravlja barvni prospekt o Beli krajini, in prav tako s Film-servisom v Ljubljani, ki bo letos posnel barvni film o deželi med Kolpo in Gorjanci. Obe akciji bo tudi sofinancirala metliška občina.

## Folklorne in turistične zanimivosti - naše bogastvo!

**KOMISIJA ZA PRIREDITVE** naj kot folklorno in turistično zanimivost oživi metliško pustovanje in vsakoletni pomladni nastop metliške ple-

sne folklorne skupine na Pungartu. Prireditve naj bi potekale skozi vse leto: glavna uvodna prireditve naj bi bila 29. aprila (dan, ko je bila leta 1365 izdana prva znana metliška listina), zaključna proslava pa na državni praznik 29. novembra. Vmes bi bila proslava 20-letnice osvoboditve in še vrsta proslav, predstav, nastopov, akademij, svečanosti in razstav, ki bi bile povezane z odkritjem spominskih plošč borcev, odkritjem doprsnega spomenika kiperju Alojzu Ganglu, spominske plošče književniku in režiserju Osipu Sestu itd. Komisija naj se tudi poveže z različnimi ustanovami, organizacijami in društvi, predvsem z Belokranjskim muzejem, Zvezo borcev, Belokranjskim muzejskim društvom, turističnim in prosvetnim društvom.

Kot je razvidno, je celoten program dokaj obširen in bo do za marsikatero akcijo potrebna znatna denarna sredstva. Zato odbor apelira na vse Metličane in prijatelje Metlike, pa naj žive v Metliki ali drugod, da po svojih močeh pripomorejo, da bo 600-letnica Metlike zares lep mejnik v razvoju mesta.

FRANC JAKLJEVIČ  
predsednik pripravjalnega odbora

# SOSESKE ZIDANICE V VZHODNI BELI KRAJINI

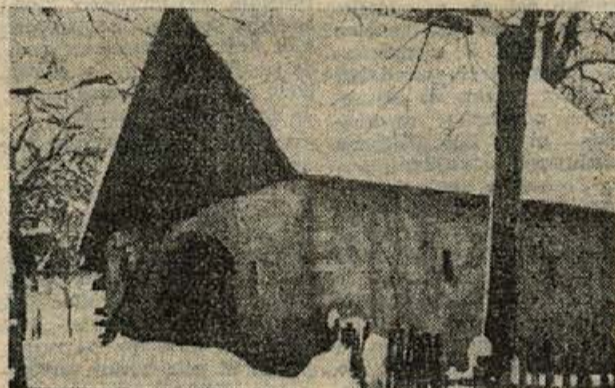
Kdor si ni vse leto izposodil nič vina, temu v nekaterih soseskah ni bilo jeseni treba dajati nič vina. Vendar to ni veljalo povsod. V Dragomlji vasi si je moral vsak član obvezno izposoditi ali pa v kleti izpiti določeno mero vina in zapitek vrniti s 50 odstotnimi obrestmi. Na Boidražu je moral tudi tisti, ki si ni nič izposodil, jeseni plačati članarino v vinu, to se pravi, v zidanico je moral prispevati 5 firklov vina. Na Božakovem in v Vidošičih je ta članarina znašala 10 firklov. V Draščih so imeli določeno še natančneje. Članarino 5 firklov je moral plačati tudi tisti, ki si je izposodil manj kot 10 firklov. Tako je na primer za izposojenih 6 firklov vina moral je-

go, vendar so ponekod obrestmi tudi nižje.

Izposojeni denar so dolžniki vračali navadno teden dni pred glavnim sestankom soseske. Najkasneje pa je moral biti dolg vrnjen dva dni pred sestankom, da sta šekutorja lahko v redu naredila obračun.

## Sestanki soseske

Če je bilo potrebno, so se člani posameznih sosesk zbrali tudi večkrat na leto, zlasti če so morali skupaj odločiti o raznih večjih pravihlih podružnicah ali zidanice, o večjih nujnih nakupih itd. Sicer pa je bil točno določen samo glavni letni sestanek soseske. Na ta



Soseska zidanica na Suhorju

seni vrniti 6 firklov izposojenih, 3 firkle obresti in še 5 firklov članarine. Če pa si je vaščan izposodil 10 ali več firklov vina, je bil članarine oproščen.

Včasih je moral kdo z vinom plačati tudi kazen, ki mu jo je naložila soseska. V Bušnji vasi je bilo na primer na dan, ko so imeli v 25. aprilu strogo prepovedano delati, čeprav je bil ta dan delavnik. Zato so zelo pazili, če se je kdo pregrešil. Ko je neki kmet ta dan na njivi izpilen pobral kamen (to je bilo že delo!), je moral za kazen soseski odriniti vedro vina.

Sosesko vino so v glavnem izdajali na púdrgo, včasih pa so ga prodajali tudi nečlanom, vinskim trgovcem in krcmarjem, zlasti če so denar potrebovali za popravilo cerkve, za vzdrževanje potov in podobno.

Nosači, ki so pomagali pobirati in nositi most, za svoje delo navadno niso prejeli plačila. Pijače je bilo dovolj po hramih in zidanici, pač pa so navadno pri šekutorju dobili večerjo. Včasih sta šekutorja na stroške soseske kupila nekaj kil mesa in so ga potem skupaj spekli in pojedli. Pred zadnjo vojno so ponekod nosačem tudi nekaj plačali.

Nasprotno pa šekutorji za to delo niso bili plačani, čeprav so s pobiranjem izgubili precej časa in so dostikrat tudi s svojo vprego prevažali pobrani most.

## Vračanje žita in denarja

Zito so vračali po žetvi, seveda z obrestmi, ki jih je določila soseska. Splošno je veljalo, da so vračali na púdr-

dan so delali obračun, sprejemali nove člane, določali višino prikupnine, hkrati pa volili mežnarja in šekutorja oziroma cekmeštra. Samo na Grabrovcu so imeli točno določena dva letna sestanka: prvi je bil na velikonočni ponedeljek, drugi pa na martinško nedeljo.

Glavni sestanek soseske, ki so ga preprosto imenovali sosedska ali račun (Bojanja vas, Boldraž, Božakovo, Lokvica, Radovica) je padel navadno na nedeljo, pa tudi na god podružničnega patrona. Tako je bil glavni sestanek na Suhorju na novo leto, na Krivoškem vrhu na tri kralje (6. januarja), v Bušnji vasi na prvo adventno nedeljo (konec novembra ali v začetku decembra), kasneje pa na novo leto in na tri kralje. Kmalu po novem letu so se sestali tudi v Rosalnicah, medtem ko so se v Slamni vasi in Bojanji vasi zbrali na Antonovo (17. januarja). Na Boidražu so imeli glavni obračun na Nežino (21. januarja), na Dobravicah na svečnico (2. februarja), v Vidošičih pa v nedeljo po sveti Poloni (9. februarja). Na Božakovem in v Draščih je bila »sosedska« na belo nedeljo (to je nedeljo po veliki noči, na Grabrovcu in na Radovici na martinško nedeljo (to je v nedeljo po sv. Martinu, 11. novembra), v Dragomlji vasi in Bereči vasi na katarinsko nedeljo (nedelja po sv. Katarini, 25. novembra), na Krašnjem vrhu pa na Miklavžovo (6. decembra).

Na ta glavni sestanek je že nekaj dni prej vabil mežnar (na Radovici zapovednik, ki je pri vsaki hiši oznanil, da bo ta in ta dan sosedska ali račun. Če se takrat ni zbralo dovolj članov, kljub temu, da jih je mežnar klical skupaj z malim zvonom, je bil obračun premaknjen na naslednjo nedeljo.

# MUCOVA MAMA

Nena doma je umrla partizanska mama Marija Muc, roj. Šuklje, iz Gornje Lokvice pri Metliki št. 11. Kakor vsem ženam in materam na vasi tudi njej ni bilo življenju posuto z rožami.

Po prvi svetovni vojni je bil mož šest let v vojnem ujetništvu. Sama je ostala na kmetiji s tremi nedoraslimi otroki. Dva od teh sta umrla isti dan od tako imenovane »španske« bolezni, ki je razsajala po konci svetovne vojne.

Edini sin Tone, ki je bil med NOB borec Cankarjeve brigade, je ostal živ. Že v letu 1942 je bil njihov dom na Gornji Lokvici založišče partizanov. Ker je bila Gor. Lokvica razgledna točka, odkoder se je videlo daleč naoko-

li, so se tam dan in noč zadrževali partizani. Borce Cankarjeve brigade, pripadniki UDV in kurirji so imeli pri Mucovih gostoljubno zavetišče Mucova mama je imela za njih vedno pripravljeno okrepčilo. Pripravljala jim je toplo hrano in jim tudi prala perilo. Vse, kar so imeli, so jim dali na razpolago: živino, hrano in drugo. Gor. Lokvica pa je bila pogosto tudi tarča sovražnikovih izpadov. Mucovim je topovska krogla poškodovala hišo in gospodarsko poslopje. Tudi sedaj, ko Mucove mame ni več, se bodo njene gostoljubnosti vsi radi spominjali, zlasti pa bivši Cankarjevci. V spominu vseh bo živela kot zavedna žena in dobra partizanska mati.

R. F.



Vinko Ambrožič in Lojze Dragan, učenca 7. razreda metliške osemletke, na poti v šolo. Iz domače vasi Lokvica pešačita vsak dan v šolo eno uro in deset minut tja in prav toliko nazaj grede.

»Je bilo v zünskih počitnicah lepo?  
»Malo sva že skočila na sneg, sicer pa sva pomagala domačim...«

# „Janez, mahni za 630...“

V Metliki in na Vinici sta se ohranjena edina prosta živinska sejma v Sloveniji. Pod besedo »prosta« imamo v mislih vse tiste navade, pravzaprav razvade, ki so zapuščina preteklosti in čeprav nepotrebne in škodljive, še vedno žive... Trgovanje na teh sejmih je danes še prav takšno kot je bilo pred 50 leti ali pa celo še prej.

Metliško sejmišče. Močan, čokot rdečeličen mož je že napol hripav. Za roko prijemlje suhega starejšega moža in mlajšega plečatega ter ju nagovarja: »Janez, mahni za 630!« »To ti su volovi za sve! Glej ga, kako je živ!« Pri tem je z dolgo gorjačo vola neusmiljeno udaril, ga je poskočil in zastokal. »To su volovi za svako delo! Naj bo za 636!« ponuja starejši mož mlajšemu, mešetar pa dodaja: »Popustita svaki pola!« Kupčija in mešetarjenje se vlečeta še nekaj časa, končno pa na vztrajno mešetarjevo prigovarjanje kupec in prodajalec le udarita v roke, z dlanjo ob dlan, in kupčija je sklenjena. Dogovorijo se še za liter vina, da bo kupčija srečna, nato pa začne štetje šelestečih tisočakov. Prodajalec ponudi mešetarju 3 tisočake zato, ker je pomagal, ta jih spravi v žep in že odhiti iskat novih strank. Prav malo volov je bilo tega dne prodanih brez mešetarjevega posredovanja.

Debelušast rdečeličenž stoji ob dveh težkih pitanih volih. Glas mu doni kakor da prihaja iz soda, pa tudi sapa mu močno diši po pijači... »Koliko?« vpraša suha ženska v gumijastih škornjih. »Evo Kate, ako je za tebe, dam ti jih za 750! Enega sem kupil, ko je bil star osam tednov, drugi se je pa pri meni doma izlegel!« V resnici pa sem ga pretekli teden videl, ko je oba vola kupil na sejmju na Vinici...

Suhljati kmet ima na vozu devet črnopasastih pujskov. »Kaj cenite, stric?« ga ogovori gospodinja, ki, kot je videti, išče pujske. »Dam ti ga za 12!« Mož potegne pujska iz kotca za zadnje noge in de: »Poglej, kako je lep, samo še govoriti ne zna! Deset se mi jih je doma izleglo in vseh deset se mi jih je odkojilo! Takega svinčeta ne dobiš na svetu!« Toda mož si še niti oddahnil ni od naporene poti iz Novega mesta, odkoder je neprespan pripeljal s sejma prav te pujske, ki jih je tam kupil...

Na metliškem sejmišču je bilo tega dne trikrat več ljudi kot pa živine. Mnogi so prišli, da bi prisluhnili cenam, ker imajo pač namen prignati na prihodnji sejem. Nekateri so se vračali s sejmišča z verigami ali konopci čez rame. Po vseh gostilnah je bil proti poldnevni velik vrvež. Eni so srebali juho, drugi spet nabadali pečenko. Dim je valovil po gostilnah, za vsemi mizami je tekel pogovor o kupčijah, o davkih, o akontacijah in kdo ve čem. V prodajalnah so stale vrste kupcev.

Sejem je podoben sejmju, preživelih belokranjskih navad pa kot je videti, še ne bo kmalu konec, čeprav ne sodijo več v današnji čas... Jože Škof





# ZDAJ JE PRAVI ČAS ZA PREMISLEK

Kaj pove analiza o dosedanjem delu občinske skupščine v Krškem?

Delo skupščine je odvisno od sposobnosti in odgovornosti odbornikov ter od njihovega aktivnega in ustvarjalnega odnosa do skupščinskega dela. O tem nam pove marsikaj analiza o delu občinske skupščine v Krško. V Krškem so se je lotili zato, da bi njene ugotovitve služile občanom kot nekak kašpot pri izbiri kandidatov za bodoče odbornike. Samo občani namreč lahko kot volivci vplivajo na to, da bo socialni, strokovni, družbeno ekonomski in starostni sestav nove skupščine čim boljši in čim bližje potrebam in nalogam. Najlepši čas za pogovor o tem pa je zdaj, ko se pretehtavamo, kdo bi bil primernejši za izpraznjeno odborniško mesto.

## DOSEDANJI SESTAV ODBORNIKOV JE BIL KAR ZADOVOLJIV

Za dobro in učinkovito delo skupščine so zelo pomembni strokovnost, družbeno ekonomska razgledanost in socialni sestav odbornikov. Vse troje je bilo v Krškem, kot je pokazala analiza, v dosedanji skupščini kar zadovoljivo. Oglevali si bomo le starostni ter izobrazbeni sestav in politično pripadnost dosedanjih odbornikov. Starostni sestav nam nudi naslednje podatke: do 25 let je bil star 1 sam odbornik, v starosti od 25 do 35 let jih je bilo 18, od 35 do 50 let 40 in nad 50 let trije odborniki. Povprečna starost odbornika v zadnji mandatni dobi je bila 39 let.

V občinski skupščini Krško je bilo doslej 9 odbornikov ali 14,5 odstotka vseh odbornikov, kar je sorazmerno malo, če upoštevamo, da je med volivci kar 52 odst. žensk.

Z izobrazbo odbornikov pa je bilo tako: 29 odbornikov je imelo nižjo izobrazbo, 23 srednjo, 4 višjo in 6 visoko izobrazbo. 47 odst. odbornikov je bilo torej z nižjo izobrazbo,

37 odst. s srednjo, ostalih 16 odst. pa z višjo in visoko.

Vsi odborniki so bili člani Socialistične zveze, v zvezi združenj borcev iz NOV jih je bilo vključenih 25 ali 40 odst., v Zvezi komunistov pa je bilo 31 odbornikov ali 50 odst.

Stara, napačna gledanja na odbornika kot zastopnika volilne enote in ozkih interesov njegovih volivcev so več ali manj premagana. Vedno manj je odbornikov, ki bi na sejah skupščine in njenih organov izražali svoje osebno mnenje ali pa branili ozke interese določene skupine volivcev. Seje skupščine so že postale tribuna, kjer se želje volivcev soočajo s splošnimi družbenimi nalogami in interesi.

V življenju pa le ni vse tako blesteče kot bi želeli. Analiza je na primer ugotovila, da imajo odborniki premalo stikov s svojimi volivci. Videti je, da premalo zbirajo njihove predloge in mnenja in da tudi vse premalo povedo svojim volivcem o delu skupščine. In še nekaj moramo poudariti: v minuli mandatni dobi skoroda ni bilo zborov volivcev v delovnih organizacijah. Sklepano torej lahko, da so ljudje iz proizvodnje s skupščinskim delom najmanj seznanjeni.

## DNEVNI RED SI SE VEDNO PREDOLGI

Na dnevnih redih vseh skupščinskih sej v Krškem je bilo 138 točk, ali 9,85 točke na eno sejo. Število opozarja, da so dnevi redi sej še vedno predolgi, skupščinsko delo pa na ta račun seveda ni tako kvalitetno kot bi lahko bilo. V bodoče bodo lahko dnevi redi krajši, ker je skupščina precej svojih pristojnosti že prenesla na svete. Vloga svetov bo s tem večja, skupščina pa bo lažje delala.

V minulem razdobju je skupščina

sprejela 41 odlokov z raznih področaj družbenega življenja v občini. Skozi vse obdobje je skrbno razpravljala o sprejemanju kot o uresničevanju družbenega načrta in proračuna. V priporočilih je sproti opozarjala na ukrepe, ki jih je bilo treba podvzeti za izboljšanje storilnosti in za odkrivanje notranjih rezerv v proizvodnji. Odborniki so na sejah razpravljali o vseh pomembnejših zadevah, ki so bile na dnevnem redu. Preden je katerakoli zadeva prišla na sejo, so o njej vedno razpravljali pristojni sveti, o stvarih širšega pomena pa tudi zbori volivcev.

## KAR 42 ODS. VSEH POBUD SO DALI UPRAVNI ORGANI

Kar zadeva udeležbo na sejah, lahko rečemo, da so bili odborniki disciplinirani, saj je bilo na vseh sejah le 14,3 odst. neopravičenih izostankov. Izmed petnajstih sej se je posamezni odbornik udeležil povprečno enajstih. Tudi v razpravo so odborniki posegali dokaj živahno, saj je izmed 62 odbornikov kar 44 odbornikov razpravljalo vsega 263 krat.

Analiza je pokazala, da so dali največ pobud za delo skupščine upravni organi, čeprav ne srčno prezreli, da je bilo to v 26 odst. primerov pogojeno z obstoječo zakonodajo. Sorazmerno malo pobud so dali odborniki, opaziti pa je tudi to, da gradiva za seje, ki je dobro obdelano in ga dobe pravočasno, ne preberejo dovolj skrbno, nekateri pa ga sploh ne preberejo. To lahko sklepamo iz tega, ker na sejah ni bilo primera, ko bi odborniki zahtevali dodatna pojasnila. V bodoče bo moralo več pobud za delo skupščine prihajati od delovnih in drugih samoupravnih organizacij ter odbornikov in svetov.



Predsednik občinske skupščine inž. Franc Dragan otvarja 7. februarja Valvasorjevo knjižnico in čitalnico v Krškem. Ob njem upravnica knjižnice Marjana Uršič in predsednica sveta knjižnice Mimica Jenškovič (Foto: Krahulec, Krško)

## Naši mladi filatelisti so bili pri svojih prijateljih

V ZIMSKIH počitnicah je skupina krških mladih filatelistov obiskala svoje tovariše na Jesenicah. O medsebojnem delu in obiskih so se člani mladinskih filatelističnih krožkov v Krškem in na Jesenicah pogovarjali še med letom. Dogovorili so se, da bodo organizirali medsebojno srečanje tako, da bodo krški mladinci obiskali Jeseničane pozimi, Jeseničani pa bodo prišli k nam poleti.

22. januarja so krški mladinci odšli na Jesenice, kjer so jim njihovi mladi prijatelji priredili prijeten sprejem, jih seznanili s svojim delom ter jim pokazali vse lepote zimskega gorskega krajstva, ki jih v okolici Jesenic ni malo. Že prvi dan so odšli skupaj na Golico, kjer jih je čakalo obilo prijetnih doživetij. Čudovita smučišča in lep razgled na Triglav, Črni vrh, Spik in še na nekatero vrhove Julijskih Alp so krške pionirje navdušili. Življenje so si uredili kar po taborniško, kajti le tako je mogoče kratko odmerjeni čas dobro izkoristiti. Med smučanjem so se spoznali tudi z nekaterimi ljubljanskimi pionirji, ki so bili na smučarskem tečaju. Pod Golico so se strečali tudi s taborniki odreda NEIMAR iz Beograda. Tudi z njimi so sklenili prirediteljstvo. Beograjski taborniki so potrdili vsakemu pionirju v spomin naštek z njihovim taborniškim znakom.

Čeprav se je vsa ta pisana mladinska družba srečala prvokrat, ni nikogar motilo, da ne bi vsako jutro skupaj dvignili zastavo, odhajali skupaj na smuko in skupaj — čeprav vsak po svoje — uživali v lepotah visokogorske zime.

V naslednjih dneh so naši pi-

nirji — filatelisti obiskali šolo Toneta Cufarja na Jesenicah, kjer so se s člani njihovega filatelističnega krožka pogovarjali o zbiranju znamk in o pomenu filatelije. Med tem so tudi zamenjavali znamke. Jeseniški tovariši so našim pionirjem razkazali tudi vse zanimivosti svojega mesta. Ogleдали so si železarno, plavalni bazen, hokejski stadion in še nekatere druge znamenitosti.



Se enkrat so se vsi skupaj vrnili na smučišča pod Golico. Vožnja na sankah s konjsko vprego bo ostala vsim v lepem pomnilu. Vsak dan o doživljajih nekaj lepega in pomembnega. Z žičnico so se peljali na Spizov vrh — mnogi med njimi so se vozili z žičnico prvokrat.

Ob koncu so se naši in jeseniški pionirji — filatelisti prirediteljstvo poslovlili. Krškani so povabili svoje prijatelje v goste za prvomajsko praznike. Dragi prijatelji z Jesenic, — prav lepa hvala za vse gostoljubnost, ki ste nam jo izkazali in za vsa lepa doživetja ter nasvidenje!

# Proizvodnja v KZ Krško: v tri smeri

Znano je, da posluje od novega leta naprej v naši občini ena sama družbeno kmetijska organizacija, to je Kmetijska zadruga Krško. Namen združitve vseh treh prejšnjih zadrug je bil izboljšati organizacijo dela in povečati kmetijsko proizvodnjo v naši občini ter ustvariti trdnije srike in boljše odnose med kmetijsko organizacijo in zasebnim kmetovalci. Čeprav je kmetijska zadruga sicer gospodarska organizacija, se v nekaterih posebnostih le razlikuje od ostalih gospodarskih organizacij. — Kmetijska zadruga posluje pravzaprav na dveh področjih: ukvarja se z organizacijo družbene proizvodnje, istočasno pa tudi s preobrazbo vasi s tem, da vključuje zasebne kmetijskega proizvajalca v pogodbeno proizvodnjo in ga usmerja na tržno proizvodnjo. Poleg tega pa opravlja še družbeno politično vlogo s preobrazbo vasi.

kmetijska zadruga na območju bivše KZ Brestanica še naprej razvijala poljedelsko-živinorejsko proizvodnjo, na območju Kostanjevice pa bi poleg le-te vključevala še vinogradništvo in nekaj hmeljarske proizvodnje. Na ožjem območju bivše kmetijske zadruge Krško bodo razvijali poleg naštetega še planjaško sadjarstvo. Za vinogradništvo proizvodnjo bo imela kmetijska zadruga založne kleti v Krškem in Kostanjevici. Prej našete posamezne panoge proizvodnje bodo predstavljal samostojne ekonomske enote, ki bodo znotraj razčlenjene še v manjše obračunske enote. Na takšni organizaciji dela bi morala temeljiti popolna evidenca, ki naj bi bila bistveni pokazatelj gospodarnosti.

PROIZVODNI OKOLIŠI bodo izboljšali odnos zadruga-kmet

Kmetijska zadruga Krško se zaveda, da so njene pomembne naloge tudi na področju razvoja kmetijske proizvodnje tistih predelov, ki niso vključeni v socialistični sektor kmetijskega gospodarjenja. Ta področja bodo zajeta v proizvodnih okoliših, ki bodo organizirali v Brestanici, Krškem, Kostanjevici, Podbočju in na Rakci. Te oblike kmetijske proizvodnje bodo temeljile na delu strokovnih kadrov, ki bodo skrbeli za razvoj pogodbenih odnosov. V sklopu proizvodnih okolišev bodo spadale poslovalnice za reproductivni, odkup kmetijskih pridelkov in živine in strojni park ter še nekatera področja finančnega poslovanja v zvezi s tem.

Svedra je načrt za tako poslovanje že izdelan in upošteva mnogo podrobnosti, med katere spada predvsem potreba po ustanovitvi rizičnega

sklada, ki bi omogočal ustalitev cen. Pomembna naloga, ki si jo je zadala naša kmetijska zadruga, ni samo delovanje in razvijanje kmetijske proizvodnje, temveč tudi naravno usmerjanje v smiselnejšo proizvodnjo.

Kmetijska zadruga bo stremela za tem, da bo v odnose kmet-kmetijska organizacija, ki razvija pogodbeno proizvodnjo, vnesla čim več jasnosti in poštenosti, ki sta ju doslej pogrešali obe strani.

## Na lesnem prostoru gospodarji burja...

V Tovarni papirja v Krškem je stanje z lesom po dvainpolmesečni krizi še bolj kritično kot prej — Kaj bo, če časopisnega papirja sploh ne bo in bomo morali nekega jutra v Sloveniji pospravili zajtrk brez časnikov?

Iz dimnika se je kadilo in del taborniške stavbe je bil kot vedno zavil v paro. Oddahnil sem si: »Detajol! Papir bo!« me je presnilo, ko sem pri stacionu zagledal tovarno celulozo in papirja v Krškem. Moj strah boste razumeli, če pomislite, da je bilo to natančno 6 dni pred izidom te jubilejne številke, ki jo pravkar prebirate. Se laže pa me boste razumeli, če si skušate predstavljati, koliko čezurnega dela, pisanja v pozno noč in muk nas je veljalo, preden smo spravili skupaj za 48 strani gradiva. Pri tem pa nam je nenehno viselo nad glavo kot Damoklejev meč vprašanje: »Ali bo sploh papir, da bomo lahko izšli?«

Po krajšem pogovoru z natančnim vratarjem Goriskom sem prestopil prag tovarne Medpotoma sem pobral prvega delavca, ki mi je prišel nasproti: — Kako je na lesnem prostoru? — Tam gospodarji burjal je odvrnil in odšel mimo... Razgovor z Zoranom Dularjem, vodjem obrata, ki sem

ga obiskal takoj nato, je bil kratek, pa jedrnat: — Tov. Dular, povejte prostim, če bomo za 15-letnico na



»Stanje z lesom je danes bolj kritično kot sredi decembra!« nam je v petek popoldne povedal Zoran Dular, vodja obrata papirja

šega lista res doživeli to, da zaradi pomanjkanja papirja ne bomo izšli?

— Kaj prida vas ne morem potolažiti! En papirni stroj stoji že od srede decembra ali natančno 47 dni, kar pomeni 100 ton papirja manj na

dan. Danes, 12. februarja, je stanje z lesom veliko bolj kritično kot sredi decembra, ko smo začeli biti plat zvona. Vsega imamo za 2 dni lesa; če dela 1 stroj, porabimo pa več lesa kot ga prihaja. Bati se je, da bo obstal tudi stroj, ki še obratuje in da za svoj jubilej res ne boste izšli...

— Kaj je z lesom, tovariš Dular, saj vendar nismo v Italiji?!

— Papirles, združenje, ki je bilo ustanovljeno prav zato, da bi se politika nabave in prodaje lesa odvijala enotno v vsej Sloveniji, je brez moči. Proizvajalci v gozdarstvu so tisti, ki lesa ne dajo.

— Kje tiče vzroki?

— V politiki cen, v izvozu lesa, in v strukturi potrošnje lesa in v zapiranju jugoslovanskih tržišč. V januarju smo dobili samo 34 odst. tega, kar

bi nam gozdarska proizvodnja morala dobaviti. Uporabljamo vse, kar se da: žamanje, tretjerazredni celulozni les, bukovo in celo vrbo! Iz drugih republik pa lesa ne moremo dobiti, ker so tržišča zaprta. Politika cen spodbuja večji izvoz, spodbuja dobavo lesa v mehansko predelavo (za žage) bolj kot za kemično, čeprav je treba priznati, da manjka tudi lesa za izvoz in za žage... Papirničarji dobro vemo, da bo treba uporabljati vedno več žamanja in bukove celuloze ali pa les uvažati. Sprostitve cen smo predlagali že večkrat, pa nismo uspeli.

— Kakšne bodo posledice? — Največ jih bo nosil naš kolektiv! Zastoj se nam bo krepko poznal! 10 let smo delali papir po plafoniranih cenah, zato smo rezerve, kar jih je bilo, že dobobra pobistili!

— In zdaj se enkrat: kaj bo s papirjem za našo jubilejno številko!

— Nič se ne da obljubiti! Najboljše bo, če se kar sprizajnite s tem, da papirja ne bo! Zaradi pomanjkanja lesa proizvodnje ne moremo načrtovati, ampak delamo to, kar nam tehnološki pogoji dopuščajo... Tiste 4 tone papirja, ki jih tokrat potrebujete vi, bi vam sicer zlahka obljubili!

Miloš Jakopec





# SAMOVLJE TA OBČINSKI SVET NE POZNA!

Svet za družbeni plan in finance pri občinski skupščini v Trebnjem je med najbolj delavnimi. Takega ga je naredila problematika, ki ne prenese zakasnelih razprav, mi je rekel pred dnevi predsednik sveta Lado Saje.

● Kaj štejete za najuspešnejšo razpravo sveta lani?

— Težko bi iz pestre dejavnosti izločil tisto, o čemer je svet najuspešneje razpravljala. Manj kot štiri ure ni trajala nobena seja, kar pomeni, da ni bilo člana, ki bi ne bil sodeloval v razpravi. Svet je vsak problem temeljito obravnaval, ker se je zavedal, da mora o svojih stališčih poročati skupščini.

● Nekatje konkretnih uspehov takih razprav?

— Ob prizadevanju sveta in sodelovanju komisije za borbo so bile dosežene davčne olajšave pri davkih, ki jih plačujejo borci kmetje. Prav tako je svet poskušal po najboljši presoji razporediti davščine glede na socialno stanje kmetov. Na njegove pripombe so gospodarske organizacije lani planirale promet na podlagi dejanskih možnosti. Svet je tudi vplival na to, da so bili proračunski dohodki porabljeni glede na prioriteto potreb.

● Kako bo na razprave sveta vplivalo novo proračunsko leto?

— Svet je odklonil IV. varianto proračunskih izdatkov v občini za leto 1965. To varianto je naredil republiški sekretariat za finance. Po njej bi bil vsakršni napredek nemogoč. Letos bo svet vplival na to, da bo občina bolj kot do zdaj iskala neizkoriščene rezerve. Od gospodarskih organizacij, ki večinoma še niso dograjene, ne bo mogoče zahtevati česar koli, ker same potrebujejo sredstva.

● O čem bo osrednja razprava?

— Svet bo podrobneje obravnaval, kje se da z manjšimi vlaganji napredovati. Razen tega se bo posvečalo turizmu, skratka tistim panogam, kjer se dinar najhitreje obrestuje.

● Kaj ne bi smelo mimo sveta?

— Poleg turizma vsekakor

tudi ne uslužnostne dejavnosti. Na sejah bomo razpravljali o nadaljnji krepitvi storitvene obrti in servisne dejavnosti.

● Ali obveljajo odločitve, ki jih sprejme svet, ali jih kdo samovoljno spreminja?

— Teža svet ne pozna.

● Kako bi označili vlogo predsednika sveta?

— Predsednik mora biti v stalnih stikih z upravnimi organi občinske skupščine, ker bo le tako podrobneje spoznal problematiko, o kateri mora razpravljati svet.

● Kdaj ste bili kot predsednik sveta najbolj zadovoljni?

— Zadovoljen sem bil vselej, kadar je skupščina sprejela svetove predloge. Vesel bi bil tudi, ko bi obveljal predlog za proračun 1965, ki ga je sprejel svet.

● Na koga bi zvrnili krivdo, če svet letos ne bi opravil svoje naloge zadovoljivo?

— Če bi videl, da člani premalo sodelujejo, bi bil kriv predvsem jaz kot predsednik.

● Kdaj bo naslednja seja sveta in o čem bo govora?

— Na tej seji se bomo pogovarjali o izpolnjevanju plana v prvih mesecih letošnjega leta. Reševali bomo tudi prošnje za davčne olajšave glede na predvidevanja osnutka odloka o prispevkih in davkih občanov ter ob upoštevanju pripomb občanov poskušali izdelati nov predlog za tak odlok. Seveda bomo obravnavali tudi osnutek družbenega plana za leto 1965. Kdaj bo seja, pa še ne vem. IVAN ZORAN

## Priziv za dodatna sredstva občini

Na zadnji seji je občinska skupščina v Trebnjem razpravljala o štirih različnih predlogih za proračun letošnjega leta in zavrnila četrto različico, ki jo je napravil republiški sekretariat za finance. Po tej različici bi občina imela 163,5 milijona dinarjev manj kot po tretji, ki so jo pripravili za zbere volivcev.

Druga različica bi znatno omejila proračunske izdatke, toda dovoljevala bi, da bi v okviru proračunskega varčevanja opravili vsaj osnovne naloge.

Če bi obveljala tretja različica, bi bile znatno prikrajšane vse dejavnosti, kar pa za nerazvito občino ne bi bilo spodbudno. Poglejmo samo nekatere dejavnosti, ki bi bile okrnjene in najbolj prizadete!

## Za vsak mandat trije kandidati

V trebanjski občini so do nedavnega evidentirali 94 predlogov za odbornike v občinski skupščini, tako da pridejo na eno mandatno odborniško mesto trije kandidati.

Razni politični organi in organizacije, ki so pretresali predloge, menijo, da je za odbornike predlaganih preveliko žensk in mladincev, saj je med kandidati le sedem žensk in dva mladince. Nekoliko več je kandidatov, ki so stari od 25 do 29 let, kar kaže, da bo skupščina s ta-

Stipendije se ne bi povečale, glasbena šola v Trebnjem bi prenehala, odpadla bi najosnovnejša vzdrževalna dela vseh šol. Ogroženo bi bilo socialno varstvo in priznavalnica, zdravstvo pa preveč okrnjeno. Državna uprava za december ne bi imela dohodkov. Elektrifikacije bi ne izvedli, prav tako pa bi se ustavila vsa prizadevanja za modernizacijo ceste v mirenski dolini.

Upoštevaajoč splošne težave v letošnjem proračunskem letu so odborniki sprejeli tretjo varianto, čeprav se zavedajo, da vseh palog ne bo možno opraviti. Zahtevali so, da republika pomaga z dodatnimi sredstvi. Ob tem pogoju so tudi pristali na tretjo različico ali varianto, od te dalje pa ne vidijo izhoda.

kimi odborniki precej pomlajena.

Izvršni odbor ObO SZDL je pred kratkim ugotovil, da so krajevne organizacije Socialistične zveze zadovoljivo opravile naloge pri evidentiranju predlogov za odborniške kandidate, da pa se je zataknilo samoupravnim organom delovnih organizacij, ki jih bo k evidentiranju treba spodbuditi.

Precej so pomagale tudi krajevne volilne komisije, ki so jih ustanovili v vrsti krajev. Še bolj se bodo te vpregle v delo ob pripravah na volitve in pri samih volitvah. Za tehnično izvedbo volitev bo poskrbela občinska volilna komisija, ki je medtem že pregledala rokovnike.



Zimski motiv iz Breze pri Trebnjem (Foto: Polde Grahek)

## O ISKRI, zdravniku, knjižnici, KS in odbornikih

Na konferenci krajevne organizacije Socialistične zveze v Mokronogu so pred dnevi razpravljali o vodovodu, šolstvu, zdravstvu, kmetijstvu, krajevni skupnosti in drugih zadevah, ki zanimajo občane. Sodeč po pestri razpravi je Socialistična zveza v tem kraju našla primerno obliko dela, ki jo bo moral novo izvoljeni odbor KO SZDL še popestriti.

Okoli 100 ljudi, ki so se udeležili konference, je zahtevalo odgovor, kaj je z obratom ISKRE, ali ga bodo naposled rekonstruirali in omogočili, da bi se zaposlilo še več delavcev iz mokronogске doline. Rekl so, da bi bilo treba izboljšati pogodbeno kmetijsko pridelovanje, ker bi radi imeli od kmetijstva večje koristi. Znova pa bi radi dobili zdravnika za

splošne bolezni, ker je dose-danji zdravnik odšel iz Mokronoga. Menili so tudi, da bi bilo dobro odpreti krajevno knjižnico in namestiti knjižničarja. Zima je čas, ko ljudje radi bero, zato bi jim moral čimprej omogočiti dostop do knjig. Ob tem pogrešajo javno razsvetljavo. Predsednik krajevnega odbora je že obljubil, da bodo krajevno razsvetljavo kmalu uredili, ker so sredstva že zagotovljena.

V razpravi so načeli tudi sodelovanje odbornikov z občani, ker menijo, da so odborniki premalo obveščali volivce o delu občinske skupščine. To sodelovanje bi se moralo po mnenju udeležencev konference izboljšati v tolikšni meri, da bi odborniki od časa do časa samospodbudno sklicevali zbere volivcev.

Za krajevno skupnost v Mokronogu je že marsikaj pripravljeno, kar so poudarili tudi na konferenci rekoč, da je komisija za statut pri krajevni organizaciji SZDL med prvimi v občini izdelala osnutek statuta krajevne skupnosti.

## Priloge na občinsko konferenco

Občni zbori sindikalnih združenj v trebanjski občini so končani. Razpravljali so o problematiki posameznih gospodarskih dejavnosti, storilnosti in delitvi dohodkov, nemalokje pa tudi o kadrih, ki jih zelo primanjkuje. Delovne organizacije so ob tej priložnosti predlagale kandidate za odbornike v občinski skupščini. Te dni se bo sestel občinski sindikalni svet, da bi pripravil gradivo za občinsko konferenco in določil dan, ko bo konferenca.

## Novice iz Kemo-opreme

● V trebanjski KEMO OPREMI se je 9. februarja začel seminar za organe upravljanja v tem podjetju. Na seminarju, ki bo končan danes, predavajo strokovnjaki novomeškega Zavoda za izobraževanje kadrov o osnovnih dolžnostih in pravicah samoupravnih in upravnih organov, ekonomiki poslovanja, delitvi dohodka in drugem. Zanimivega seminarja so se udeleževali tudi predstavniki

političnih organizacij in najbolj razgledani delavci v podjetju.

● Zaključni račun KEMO-OPREME, o katerem je pred kratkim razpravljala sindikalna podružnica v tej delovni organizaciji, je pokazal, da so lani v podjetju dobro gospodarili. Ugotovili so tudi, da bi bili uspehi še večji, ko bi v prvem četrtletju lani ne primanjkovalo reprodukcijskega materiala.



V Trebnjem so začeli pred dnevi podirati bivše prostore KOVINSKEGA PODJETJA (zdaj obrat LI-TOSTROJA), ker bodo na tem mestu zgradili poslovno stavbo. Ta dela so v skladu z urbanistično ureditvijo Trebnjega

## Promet naj postane obvezen šolski predmet

V šolah prometne vzgoje nemara ne bi kazalo obravnavati zgolj kot dejavnost šolskih krožkov, ampak bi morala postati obvezen predmet. Takšen je eden izmed sklepov posvetovanja komandirjev postaj LM iz Ljubljane, Novega mesta, Kranja in še nekaterih krajev, ki ga je pred kratkim organiziralo TNZ Ljubljana, na njem pa so predvsem govorili o tem, kaj lahko ukrene tajništvo za notranje zadeve za povečano varnost pešcev na cestah, zlasti šolskih otrok v prometu naših mest. Uvrstitve prometne vzgoje med obvezne predmete kajpak ni v pristojnosti TNZ, vendarle je predlog na mestu, če ga podkrepimo z naraščajočim številom prometnih nesreč, v katerih so žrtve otroci.

Medtem ko so občinske skupščine za motoriziran promet doslej že marsikaj uredile, pa so na pešce v prometu večkrat pozabljale ali njihovo varnost celo podcenjevale. Tako je na primer še veliko šol — ne le v Ljubljani — ki imajo neposreden izhod na cesto, nimajo pa ustreznih ograj, pred šolami ni označenih prehodov za pešce, marsikje pa celo ni prometnih znakov, ki bi opozarjali voznike na nevarnost. Zategadelj so na posvetu komandirjev postaj LM sklenili, da bodo začeli z začetkom pouka v drugem polletju na nevarnih mestih pred šolami po ves dan dežurati prometni miličniki. Čeprav je ta varnostni ukrep vreden pohvale, pa samo miličniki vseh nevarnosti za pešce — v tem primeru za otroke — ne bodo mogli odstraniti, saj je znano, da v svoji nepremišljeni razigranosti kaj radi begajo za hrbti miličnikov prek ceste.

Toliko večja skrb za varnost pešcev v prometu, pa tudi sicer velika angažiranost miličnikov v prometu sploh hromi delo organov TNZ pri ostalih službah. Ker bo odslej opravljalo prometno službo

še več miličnikov kot poprej, bodo na račun povečane prometne varnosti zanemarjene druge službe, zlasti kriminalistična.

Pri analizah dela služb TNZ v zadnjem času zmeraj pogosteje ugotavljajo ter poudarjajo, da njihovo delo zavira precejšno število kadrov za ljudsko milico. V vseh minulih letih so zabeležili v vrstah miličnikov večjo fluktuacijo kot priliv. Med vzroki zapuščanja službe v LM pa so najpogostejši: tilenaporna služba ob vsakem vremenu; povprečen delovni dan miličnika traja več kot 10 ur; razen tega pa terja ta služba dobesedno del nočnega dežurstva. In če k temu dodamo še razmeroma nizke osebne dohodke in pomanjkanje predvsem družinskih stanovanj, potem se veliki fluktuaciji ni moč čuditi. Kolikšna je ta fluktuacija, pa dovolj zgornjo pove podatek, da se je v minulih letih celotni sestav miličnikov v Ljubljani izmenjal. Sele lani so ljubljanskemu okraju priskočili na pomoč tudi drugi kraji z novimi miličniki, ki so zaskrbljujoče pomanjkanje vsaj malce omilili. Mimo kadrovskega problema v službi LM in pred kratkim povečane skrbi prometnih organov za varnost pešcev v prometu pa okrepljena in povečana služba ne bo mogla povsem izboljšati prometne varnosti v naših mestih in naseljih, marveč se bodo morale za ta problem sodobnega, motoriziranega časa znatno bolj kot doslej zavzeti občinske skupščine in drugi organi oziroma organizacije, ki jim zakon in družba nalagata skrb za zavarovanje ljudi na cestah in ulicah.

Za primer, kako malo ali nič ne upoštevajo nekateri pristojni činitelji mnenja in pritiska javnosti, so na minulem posvetu večkrat omenili nesreče in žrtve na Tržaški cesti v Ljubljani, kjer je doslej že 6 šolskih otrok izgubilo življenje. Ob tej žalostni bilanci pa za večjo varnost na tej cesti niso še ničesar ukrenili. Hkrati so na osnovi ugotovitev poudarili, da se nobena izmed šestih tragičnih nesreč ni pripetila zavoljo preokračene hitrosti, marveč so otroci vselej iznenada pritekli pred vozila. Tudi ta ugotovitev govori v prid resnejše obravnave prometa v šoli. Rem.



Ta v državnem oziru obmejni svet proti Hrvaški je torej na škodo začel v XII. stoletju premikati svoje politične meje proti vzhodu. Ob spodnji Krki se je ta akcija vojaškega, političnega in cerkvenega osvajanja vršila pod vodstvom rodu Spanheimov, ki so si v teh predelih bogati zemljiški gospodje, ustvarili v Kostanjevici svoje upravno središče in imajo od 1234 v bližnji cisterci svojo pobožno ustanovo. Spanheimi so premaknili politične meje Kranjske na škodo Hrvaške od spodnje Krke na črto onstran Gorjancev, ki poteka, obsegajoča Zumberk, od spodnje Bregane do severovzhodne Metlike.

V novomeškem okraju gre podobna vloga rodu gospodov Višnjegorskih. Ti se prvotno niso tako imenovali. Člani tega rodu imajo skrajno svoj glavni sedež na gradu Puchs v dolini zgornje Mure. V prvi polovici XII. stoletja ena veja pa se je tega rodu naselila na svoja kranjska posestva in se začela imenovati po Višnji gori. Na Dolenjskem je segala raztresena posest Višnjegorskih od zgornje Krke, Višnje gore in Litije do podnožja Gorjancev. Višnjegorski ministeriali in vitezi se imenujejo po Mehovem, Hmeljniku, Hohejavu, Breitenavu (pri Spodnji Straži), Prečni, Zalogu, Otočcu, Prežeku, Mokrem polju (zahodno od Sentjerneja), Kronovem, Čretežu (Reutenberg) in še drugih krajih. Prežek ali Prisekka (in podobno) je Prisekka, to je Prisovo brdo, po pridevku Pris, ki so ga imeli v XII. in začetku XIII. stoletja nekateri člani višnjegorskega rodu,



## ŠESTSTO LET NOVEGA MESTA

### Začetki Novega mesta

ski Muri. Do XII. stoletja moramo torej do neke mere računati z dotokom vištevstva, mogoče v manjšem obsegu tudi podeželskega prebivalstva, z Zgornje Stajerske, ki je bila takrat deloma še slovenska, na zemljo Višnjegorskih ob Krki in pod Gorjanci.

PIŠE PROF. DR. MILKO KOS

Višnjegorskim gre glavna zasluga, da so se v XII. stoletju pomaknile politične in za temi tudi cerkvene meje Kranjske preko Gorjancev v današnje Belo krajino. Novomeški okraj je Višnjegorskim izhodna pokrajina za njihovo ekspanzijo preko Gorjancev v Belo krajino. Obmejno Mehovo je ena glavnih njihovih utrjenih postojank, grad, ki mu je v XII. in XIII. stoletju namenjena vloga takó obmejno-obrambne točke kot izhodišča za čezgorjansko ofenzivo.

Spanheimi, ki jim je v XII. in XIII. stoletju šla vloga osvajačev, usmerjenih preko severnih Gorjancev — podobno kot Višnjegorskim ob istem

hove ofenzive preko Gorjancev ni dajal časa ali priljubljenosti za kaj takega in so nemara raje mislili na tržna in meščanska središča onstran Gorjancev, v politično na novo osvojeni zemlji. V času sicer že, ko Višnjegorskih ni bilo več, se imenuje Crnomelj kot h gradu Mehovo pripadajoči trg prvič 1277, kraj, kjer je bila po izvršeni politični priključitvi h Kranjski ustanovljena pol stoletja poprej matična fara za Belo krajino. Mlajšega nastanka od Crnomlja je Novi trg, takrat tako imenovan v nasprotju k starejšemu Crnomlju, danes Metlika imenovana meščanska naselbina (prvič 1300).

Mimo teh Spanheimov, Višnjegorskih, škofov iz Freisinga ter drugih in od njih odvisne zemlje, naseljene s podrejenimi plemiči, vitezi, hlapci in podložnimi kmeti, je bila po svojem obsegu sorazmerno nevelika zemlja svobodnih, pa bodisi da so ti bili plemiškega ali kmečkega stanu. Nj pa manjkalo tudi okoli Novega mesta naslednikov staroslovenskega privilegiranege stanu, kosezov ali kasazov imenovanih. Najdemo jih še globoko v srednji vek v Goriški vasi pri Mirni peči, dalje tik današnjega mesta, potem v Dolenjem Kronovem ob Krki ter v vaseh Orehoviči, Vrhpolju in Hrastju pod Prežekom ob vzhodju Gorjancev.

Tako je bil torej novomeški okraj vse do XII. stoletja državno obmejno ozemlje, a tudi še v naslednjih stoletjih mu gre pomembna vloga pri raz-

širitvi državnih meja preko Gorjancev v Belo krajino. Poleg svetnih meja je omeniti še cerkvene. Krka pri Novem mestu je bila meja med mirnopsko in smihelsko prafaro, Krka od Sentpetra navzdol pa med šentjernejsko in belocerkevško. Vendar kak trg ali mesto ob in v bližini teh meja, notranjih in zunanjih, vse do druge polovice XIV. stoletja ni nastal. Šele takrat so v novomeškem prostoru potekajoče meje in interesi mejašev postali pomembni in sodilno faktorji pri nastanku nove meščanske naselbine ob Krki.

V drugi polovici XIII. stoletja je postal glavni naslednik zemljiških gospodov v novomeškem okolišu, potem ko so vsi omenjeni Višnjegorski, Spanheimi in drugi po vrsti izumrli, rod grofov iz Gorice,

## Nova varstvena ustanova novomeške osnovne šole

Oddelek za celodnevno bivanje v šoli — tak je uraden naslov nove varstvene ustanove, ki jo je v četrtek, 4. februarja, odprla novomeška osnovna šola v Kettejevem drevoredu številka 3, ali — kar bodo Novomeščani bolj poznali — v bivši Režkovi vili. Uradno so oddelek odprli ob 9.30 uri, ko so si nove, moderno opremljene prostore ogledali tudi predstavniki novomeške občinske skupščine, predstavniki s področja prosvetnih in pedagoških služb in drugi. V oddeleku delata zdaj učiteljici Marija Kranjc in Zinka Tratnik. Prvo smo naprosili za nekaj kraških informacij. Takole je povedala:

»V Novem mestu smo med zadnjimi, ki smo odprli tak prepotrební oddelek. K ustanovitvi nas je napolnilo spoznanje, da so otroci iz tistih družin, kjer so starši zaposleni, v največ primerih brez nadzorstva in brez varstva. Precejšnje ovire so nam povzročali prostori: zdaj smo jih končno dobili v Kettejevem drevoredu in tako zamašili veliko vrzel. Učilnice — v njih imajo po drugih krajih take oddeleke — so namreč pri nas zasedene od jutra do večera. Program nove ustanove in koncepti dela so jasni: učenje

in organiziranje prostega časa sta pglavilni točki našega dela. Ustanova staršev v celoti prav gotovo ne bo razbremenila: večina otrok se bo morala seveda učiti tudi doma, res pa je tudi, da jim bo v precejšnji pomoč. To vedo tudi starši sami, saj je vladalo za ta oddelek veliko zanimanje. Ker pa so prostori premajhni za vse, smo bili prisiljeni, da smo zaenkrat sprejeli 56 otrok: 20 dopoldne in 36 popoldne. Prvi otroci so prišli že ob sedmih zjutraj, vendar bo oddelek bržkone deloval od pol osmih ali osmih pa do pol petih popoldne. Zdi se mi tudi, da bo potem, ko se bodo pokazali prvi uspehi, tudi zanimanje staršev za to varstveno ustanovo večje. V tem prvem poskusu imamo otroke od prvega do osmega razreda. To prav gotovo malo zavira uspešnost našega dela, vendar se drugače ni dalo ukreniti.«

O koristi in potrebnosti tega tako zaželenega oddelka za celodnevno bivanje v šoli menda ni potrebno še posebej govoriti. Zanimanje, ki je vladalo za to ustanovo med starši, je že vnaprej opravičilo njeno ustanovitev. Oddelku torej lahko zaželimo le še veliko uspehov!



Iz nove ustanove za celodnevno varstvo otrok pri novomeški šoli KATJA RUPENA

## Informacija o pripravi urbanistične dokumentacije na področju občine Novo mesto

V zadnjem času postaja urbanistično planiranje v naši državi, še posebej pa v Sloveniji, vse bolj aktualno vprašanje. To dokazujejo razprave v republiških in okrajnih organih, konferenci mest itd. Pri tem pa se ugotavlja, da je to vprašanje bolj pereče v središčih z večjo razvojno dinamiko, kamor spada tudi novomeško področje.

O urbanistični problematiki na področju naše občine je tekoče razpravljali in ukrepal tudi svet za urbanizem, gradbene, komunalne in stanovanjske zadeve. — Kadar govorimo, oz. razpravljamo o urbanizmu, imajo mnogi o tem pojmu glede vsebine in obsega ter pravihjalnih del precej različne predstave, prav tako pa tudi o času in sredstvih, ki so za to potrebna. Vse to je vsebinsko in časovno precej obsežno kot tudi zahtevno delo, sicer bi bilo na tem področju narejenega že mnogo več druge in pri nas.

Urbanistična dokumentacija za vplivna območja (če ne upoštevamo regionalnega plana in osnovne državne karte) zajema sledeče elaborate:

- sklep o določitvi vplivnih območij z ustrežno dokumentacijo;
- urbanistični program in
- ureditveni načrt z zazidalnimi načrti.

Navodilo republiškega sekretariata za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve za izdelavo urbanističnega projekta pa je izšlo interno 20/8-1964, objavljeno pa je bilo v januarju 1965. — Pripravljalna dela za pri-

pravo urbanistične dokumentacije zajemajo predvsem: posnetke terena (aerofoto in geodetski posnetki), demografske, geografske, pedološke, hidrološke, meteorološke, klimatske in druge študije oziroma celotno inventarizacijo prirodnih vrednot itd.

Pri izdelavi potrebne urbanistične dokumentacije pa nastopajo določene objektivne težave:

- nezadostna finančna sredstva, ki so za to potrebna: če bi upoštevali nekako povprečne stroške za izdelavo celotne urbanistične dokumentacije, je potrebno za področje občine Novo mesto v smislu sprejetega sklepa preko 200 milijonov dinarjev; od tega je že izvršenih del okoli ena tretjina;
- roki projektantov, ki jih skoraj vedno prekoračujejo, kljub pogodbenim penalom;
- nezasedenost delovnih mest v odseku, pristojnem za posle urbanizma;
- nedisciplina nekaterih investitorjev — izsiljevanje in podobno, kar že tako okrnjeni zasedbi strokovne službe povzroča mnogo dela;
- v znatni meri je zaviralni moment tudi precej nepopolna in zakasnela zakonodaja: Navodilo za izdelavo urbanističnega projekta je izšlo, kot omenjeno, šele v avgustu 1964. oz. januarju 1965.

Kljub vsem navedenim težavam pa je bilo v preteklih letih pripravljeno precej gradiva za urbanistično ureditev novomeškega področja. V letih nazaj je bilo to gradivo v glavnem parcialnega

oziroma fragmentarnega značaja brez potrebnih ekonomskih kazateljev, v letu 1964 pa smo začeli s sistematično pripravo celotne urbanistične dokumentacije s sprejetjem sklepa o določitvi vplivnih območij v občini Novo mesto in o rokih za izdelavo urbanističnih projektov, ki je edino smiselno izhodišče za nadaljnje uspešno urbanistično planiranje oziroma programiranje. V zvezi s tem so izvršena predvsem sledeča pripravljala dela oziroma izdelava sledečega gradiva:

- geodetske podloge za Novo mesto, Dolenjske in Smarjske Toplice, Stražo in delno Zuzemberk;
- vodnogospodarske osnove porečja Krke, vodnogospodarska ureditev Dolenjskih Toplic, idejni projekt vodnogospodarske ureditve doline Prečne, skupno z raziskavo podtalne vode, raziskava podtalnice na Sentjernejskem polju, hidrogeološke raziskave toplih vrelcev v Dolenjskih in Smarjskih Toplicah (brez globinskih vrtin), elaborat o namakanju Sentjernejskega polja ter študija bazenske preskrbe z vodo področja Novega mesta;
- variantni predlog kompleksne ureditve kanalizacije Novega mesta ter kanalizacijski elaborati za Sentjernejo in Dolenjske Toplice;
- program napajanja novomeškega bazena z električno energijo in sistem PTT omrežja;
- zasnove izgradnje in modernizacije cestnega omrežja;
- zasnove turistične ureditve doline Krke;
- gradivo o varstvu in ureditvi kulturno zgodovinskih spomenikov ter (Nadaljevanje na 36 strani)



Novo mesto je že zgodaj dobilo posebno pravico: pečatiti z rdečim voskom — druga mesta so smela uporabljati le zelenega. Na sliki je odtis enega izmed prvih novomeških pečatnikov iz druge polovice 16. stoletja. Na njem je upodobljen deželni knez Rudolf IV. Habsburški, napis v latinici pa se glasi: SIGIL RUDOLFSWERT. Se starejši pečati imajo napis v gotici

lastniki posesti tudi po Dolenjskem.

Zaslugo intenzivnejše kolonizacije v okolišju gradu Mehovega, ki je višnjegorski, gre pripisovati temu rodu. Tamošnja Koroška vas ima, po mojem, ime po naseljencih, ki so prišli iz stare domovine rodu Puchs—Višnja gora, Stajerske ob zgornji Muri, ki so jo še do XV. stoletja šteli v političnem pomenu h Koroški. Gospodje iz Kronovega, vitezi Puchs—Višnjegorski, imajo v začetku XIII. stoletja posest tako ob dolenjski Krki kot ob zgornjesta-

čaju preko južnih — so si ustvarjali v Kostanjevici ob Krki svoje tržišče in meščansko naselbino. Škof iz bavarskega Freisinga, Višnjegorskim zemljiški sosed na severu okoli Bele cekve, Smarjete in Skocjana, je tudi imel na svojem ozemlju svoj trg, na »Otoku« ob Krki severno Sentjerneja, ki ga sredjeveški viri imenujejo Guttenwerd ali podobno.

Višnjegorski take meščanske naselbine v njim pripadajočem odseku ozemlja ob Krki niso imeli in ga tudi niso ustanovili. Kakor da jim zagon nji-



# Brez strojev ne moremo več delati

## O nekaterih perečih vprašanih novomeške Vajenske šole

Na sestanku delovne skupnosti Vajenske šole v Novem mestu smo sklenili opozoriti organe delavskega samoupravljanja v delovnih organizacijah na težave, ki nastajajo. Njihovi učenci se izobražujejo in vzgajajo pri nas, zato so, kot menimo, delovne organizacije dolžne razen moralne nuditi naši šoli tudi materialno pomoč. Šele nato bo pouk uspešen, hkrati pa za zagotovljen prehod v poklicno šolo, kakršno zahteva današnji čas.

Financiranje srednjih strokovnih šol, med katere šteje tudi naša, je v Sloveniji pereče od julija lani, ob začetku leta 1965 pa nismo še nič na boljšem kot smo bili v začetku šolskega leta. Stari način financiranja srednjih strokovnih šol se je podrl, o novem si pa še nismo enotni. Premalo upoštevamo, da je šola organizacija, ki mora imeti vse pogoje za opravljanje svojih nalog. Res je, imamo novo stavbo, tudi mladih učnih moči-strokovnjakov je dovolj. Ti so pripravljene prispevati vse, da bi bil pouk uspešen. Toda materialna sredstva, ki so šoli zdaj na voljo, so preskromna. Pri tem ne mislimo na osebne

dohodke, pač pa na sredstva za nakup opreme (strojev) za šolsko delavnico. Samo v dobro opremljeni delavnici bomo lahko izobraževali delavca, sposobnega za novo sodobno proizvodnjo in intenzivno gospodarjenje.

Kadar nanese beseda na usodo naše šole in na njen razvoj, smo vsi za to, da vajenska šola ostane in praraste v kvalitetno poklicno šolo, kakršno zahteva čas. Za to so vse delovne organizacije, vse občine in tudi mladi. Letos se je v prve letnike naše šole vpisalo več kot 20 kovinarjev in avtomehaničkov. Tudi tega, da je bodoča poklicna šola zelo pomembna kot vir mladih strokovnih kadrov za proizvodnjo, se vsi zavedamo. Ko pa ugotovimo, da moramo kar se da hitro opuščati klasično, vajensko šolstvo in uvajati česu ustrezno, sodobno šolanje strokovnjakov za obrtniške poklice ter da so za to potrebna sredstva, je enotnost že omajana. Razumevanja ni več, še posebej pri onih, ki imajo denar... Kljub temu pa se moramo vprašati:

Ali naj šolo prepustimo samo sebi, kjer bo izobrazbeni smoter v obstoječih pogojih

okrnjen, vzgojni smoter pa zanemarjen? Ali nam še vedno ni razumljivo, da so investicije v šolstvo izrednega pomena in najrentabilnejše naložene? Ali se bodo ob sedanjih pogojih dela in učenja absolventi naše šole sposobni vključiti v hitri razvoj? Ali bodo pri dosednji opremljenosti šole (pomanjkljivi učni pripomočki, zelo potrebnih strojev v delavnici pa ni!) mladi strokovni delavci, ki jih izobražujemo, uspeli v proizvodnji?

Ceprav so vsa našeta vprašanja nevspešna, moramo poskati odgovor nanje. Kolektiv šole je storil lani vse, kar je mogel, da bi ustvaril pogoje za pouk v prvih razredih vajenske šole (A program). Čeprav šola ni dobila nobenih sredstev za to, so nekateri člani kolektiva s požrtvovalnim delom med počitnicami opremili in usposobili delavnice za praktični pouk. Letos bodo učenci I. letnika že v marcu in v juniju končali prvi razred šole s takim praktičnim in strokovnim znanjem, kot je bilo sicer zahtevano šele ob koncu šole po zaključnih izpitih.

Da bi dosegli enak napredek tudi v razredih II. letnika (B program), bi potrebovali v delavnici stroje. Teh pa kolektiv brez pomoči družbe sam ne more kupiti, pa naj se še tako trudi. Materialna plat vzgoje strokovnih delavcev je, kot se nam zdi, stvar delovnih organizacij, ki so torej dolžne skrbeti tudi za materialno osnovo šole. Ne pozabljamo: samo s pomočjo sodobnih delavnic in sodobnih učil bo vajenska šola lahko zagotovila vajencem uspešen praktični pouk, ki jim bo omogočil, da bodo po končani šoli lahko začeli delati v svojih podjetjih.

Delovna skupnost vajenske šole se obrača na vse odgovorne činitelje v komunah, zlasti pa na organe DS v delovnih organizacijah ter jih prosi, naj prispevajo sredstva za dopolnitev opreme v njenih

delavnicih. Ta sredstva lahko dodelijo po priporočilih o strokovnem šolstvu vajenski šoli namensko.

Prepričani smo, da bo naše opozorilo naletelo na razumevanje. Ko boste tehtali, kolikšna naj bo vaša pomoč, ne pozabite, da gre pri tem za vajuence, ki se bodo kot strokovno usposobljeni mladi proizvajalci vračali k vam, v vaše kolektive!

Za ravnateljstvo vajenske šole  
Novo mesto:  
BORIS SAVNIK



Zima se še ni poslovila (Foto: O. Gerjevič)

## Nepodpisanemu piscu v premislek

Nekaj misli ob članku »NOVOMEŠČANOM V RAZPRAVO: ŠEST ALI DVE - KAJ JE BOLJŠE?«, objavljenem v 5. številki Dol. lista

»Občinski upravni organi neposredno izvršujejo zakone in druge predpise, če je z zakonom izrecno določeno, da jih izvršujejo drugi organi občine oziroma organi širših družbeno-političnih skupnosti, ter opravljajo strokovne naloge za občinsko skupščino in njene organe.« In dalje: »Občinski upravni organi opravljajo zadeve s svojega delovnega področja samostojno ne podlagi zakona in drugih predpisov ter po smernicah občinske skupščine in njenih svetov. Za svoje delo so odgovorni občinski skupščini in njenim svetom.« Taka določila vsebuje Ustava SRS v svojem 106. členu.

Med upravne akte, ki jih samostojno na podlagi zakona izdaja upravni organ, spadajo tudi lokacijske odločbe. Dokler nimamo ustreznih zasidelnih načrtov, ki jih je pristojna sprejemala občinska skupščina, je nadomeščajo lokacijske odločbe. Preprosto povedano: po veljavnih predpisih odloča o lokacijah upravni organ samostojno vse dokler ne bomo imeli sprejetih zasidelnih načrtov za posamezne gradbene okolišče, kar pa ni odvisno samo od upravnega organa.

Zaradi tega je potrebno jasno povedati, da upravnemu organu teh zadev ni potrebno dati na sejo sveta za urbanizem, gradbene in komunalne zadeve, niti na sejo kateregakoli kolegijskega organa občinske skupščine. Če grede te zadeve na sejo ustreznega sveta, je to le posledica — menim da pozitivne — prakse naših upravnih organov, da dajo zadeve, ki tangirajo širši krog občanov, v razpravo kolegijskim organom občinske skupščine ali delotni občinski skupščini. Vse to poudarjam zaradi tega, da bi občanom pojasnil, da ni bilo niti v konkretnem, niti v drugih primerih, ko je šlo za lokacijo, potrebno sposljati predlog toliko časa vračati pred svet, dokler ne bodo prisotni taki člani, ki ga bodo sprejeli, kot je to napisal brezimni pisec.

Če bi torej oddelek za gospodarstvo hotel doseči svoj namen, ki naj bi bil v tem, da protežira določene posameznike, mu svoje zle namere ne bi bilo potrebno razgaliti pred svetom za urbanizem. Pri tem je zaradi jasnosti potrebno poudariti, da lokacijska odločba, tudi če bi bila izdana, kar pa se ni zgodilo (ne zaradi anonimnega pisca!) in bi glasila na določeno ime, še ne bi pomenila, da bi srečni imetnik take odločbe tudi lahko gradil svojo hišo na določeni lokaciji. Zakon o urejanju mestnega zemljišča namreč določa še licitacijo urejenega mestnega zemljišča, kjer lahko dobi zemljišče čisto tretja oseba, ki sploh ni prošila za izdajo lokacijske odločbe. Če bi bila v konkretnem primeru lokacijska odločba za individualno gradnjo izdana, ne bi glasila na individualnega prosilca, pač pa na Zavod za izgradnjo in urejanje naselij v občini Novo mesto, ki je lokacijo pri Kapitliju tudi sprosil in bi jo kot pooblaščen organ občine dal na licitacijo.

Da se ne bi napačno razumeli: ni moj namen niti želja zagovarjati neracionalne zasidbe komunalno opremljenih gradbenih zemljišč, niti nimam namena za vsako ceno zagovarjati določenih spodsrljav in napak upravnih organov občinske skupščine Novo mesto, ki se ob obliki opravljenega dela prav gotovo pojavljajo v taki ali drugačni obliki. Ne zanikam niti določenih tehnokratskih reševanj posameznih zadev, ki bi se z malo več posluha za ljudi dale ustrezneje rešiti. Vendar pri tem ne smemo pozabiti, da se uprava občinske skupščine ravno na področju gradbeništva in komunale še dalj časa bori s precejšnjimi kadrovskimi težavami. In še nečesa ne smemo pozabiti: upravni uslužbenec so samo ljudje z vsemi svojimi dobrimi in slabimi lastnostmi, z manjšim ali večjim znanjem, in sposobnostjo za svoje delo.

Prav zaradi tega se ne morem strinjati s poslabšanjem napak naših upravnih organov, posebno ne zaradi tega, ker mnogokrat sploh ne gre za napake niti za pomanjkljivosti pri delu uprave, pač pa za neinformiranost posameznih piscev in posameznih občanov, ki si lastijo pravico suvereno ocenjevati vsa področja družbenega življenja, čeprav vemo, da se danes nihče od nas smrtnikov ne more spoznati na vsa dogajanja v našem kompliciranem družbenem življenju. Če pa je morda komu dano več, je moja skromna želja, da pri svoji oceni istočasno konfrontira vsaj dve plati zvonca, čeprav je zvon ponavadi okrogel.

V upravi občinske skupščine, pa tudi v oddelku za gospodarstvo ne delajo samo ljudje, ki se konkretno ukvarjajo z urbanizmom in v tej zvezi tudi z lokacijskimi odločbami. Zato je prav gotovo grobo popospevanje, če skozni prizmo upravnega urbanizma ocenjujemo delo oddelka za gospodarstvo, včasih pa kar celotno upravo. Strinjani smo, da pride vsako delo — dobro ali slabo — na prepih, pa če hočete v vseh sodobnih komunikacijskih sredstvih. Res je, da

veter preplaha vse strehe, odnese pa le najslabše. In če že ustvarjamo veter, ustvarimo takega in ga usmerimo tako, da bo odprl napake in njihove avtorje, ne pa da jih bo le napihoval v balon, ki se zelo počasi dviga proti soncu in meče nejasno senco na vse upravne uslužbence. Verjemite mi, da imam argumente za to, da se ne morem strinjati z ne tako redkimi mnenji, da delajo in odločajo v upravi ljudje, ki niso sposobni trezno presojeti posameznih zadev, saj vemo, da ti isti ljudje sodelujejo v raznih drugih družbenih organizacijah, pa jim tu nihče ne odreka te sposobnosti. In prav za našo upravo lahko brez bojazni trdim, da je v njej nad polovico zaposlenih takih ljudi, ki so znani družbeno politični delavci Strinjani smo z javnim ocenjevanjem vseh družbenih dogajanj, vendar želim, da kritiziramo z vsodružbeno odgovornostjo (pa tudi če kritiziramo tako hvaljen objekt, kot je uprava!), z določeno mero posluha za ljudi (pa čeprav gre za eksponate — nisem se zmotil — birokracije) in z določenim poznavanjem področja, ki smo se ga lotili (kajti tudi veda, na kateri sioni delo uprave, je del določene znanosti). Predvsem pa kritizirajmo ob konkretnih napakah konkretne ljudi, če to zaslužio in če imamo v rokah argumente!

Menim, da so dosedanja pokazala argumenta le žongliranje z neprijubljeno frazo o birokraciji brez širšega (vsaj pokazanega) poznavanja njene vsebine in definicije, ki ni nova!

In še nekaj: sedanjí upravni uslužbenec ne morejo in ne bodo odgovarjali za eventualne pomanjkljivosti svojih bližnjih ali daljnjih prednikov v občinski upravi, ker je večina, predvsem odgovornih upravnih uslužbencev na svojih delovnih mestih šele nekaj let.

Pri vseh teh mislih se z vsodgovornostjo zavedam, da uprava ni zaradi uprave, pač pa zaradi občanov in občinske skupščine ter njenih kolegijskih organov. Občanom in občinski skupščini pa bo služila le v primeru, če bo imela kvalitetne in stalne delavce. S stalnimi delavci pa se ravno na področju urbanizma ne moremo pohvaliti. Kot pojasnilo naj služi le javno vprašanje: Kdo se želi zaposliti pri organu, ki je iz dneva v dan deležen pavšalne, po močnosti zelo negativne ocene, brez prepričljivih argumentov?

Oprostite, nepoznani tovariši, da me je ravno vaše pisanje spodbudilo k tem mislim. Verjemite, da nisem imel pred oči le vašega pisanja, pač pa tudi dnevno svežo obožljivost, ki zelo radozavno letijo iz ust enostransko (po zaslugi takih piscev, kot je anonimni?) poučenih občanov, ko obiščejo upravnoopravne (in v isti osebi gačasnega stanovskega) in gradbene referenta... Samo dva sta in oba sta dala odpoved. Novih ne dobimo niti na stanovanje in na osebne dohodke po dogovoru.

FRANCI KUCHAR  
tajnik občinske skupščine

### OBČINSKA SKUPŠČINA NOVO MESTO

ODDELEK ZA SPLOSNE IN DRUŽBENE  
SLUŽBE

obvešča občane občine Novo mesto,

**da bomo do 20. marca 1965  
ponavljali in dopolnjevali  
volilne imenike**

Zato pozivamo vse občane, ki so ali bodo do 28. marca 1965 dopolnili 18 let, kakor tudi tiste, ki so se doselili na območje občine ali spremenili bivališče v občini in vse druge, ki imajo volilno pravico, pa niso vpisani v volilni imenik, da se prigrisajo na pristojnem krajevem oz. matičnem uradu ali prijavnno-odjavnem uradu na sedežu občine za vpis v volilni imenik.

## Informacija o pripravi urbanistične dokumentacije na področju občine Novo mesto

(Nadaljevanje s 35. strani)  
— več drugih elaboratov o rešitvi posameznih urbanističnih oz. komunalnih elementov.

Na osnovi prednjega so že izdelani sledeči urbanistični elaborati:  
— zasnove regionalnega razvoja Novega mesta in osnovna državna karta v merilu 1:5000 (za več kot 50% celotnega področja občine);  
— sklep o določitvi vplivnih območij v občini Novo mesto in rokih za izdelavo urbanističnih projektov z ustrezno dokumentacijo;

— osnutek urbanističnega programa Novega mesta brez ekonomskega dela;  
— predlog zazidalnega načrta središča Novega mesta (v obravnavi na svetu, pristojnem za urbanizem);  
— zazidalni načrt soseske Mestne njive;  
— zazidalni načrt soseske Toplice — arhitektonski del.  
V izdelavi pa so:  
— končni predlog celotnega urbanističnega projekta Novega mesta;  
— predlog urbanističnega projekta za Dolenjske in Šmarješke Toplice, medtem ko so urbanistične zasnove za oba kraja že izdelane;  
— zazidalni načrt soseske Nad mlini;  
— zazidalni načrt soseske Volčičeva

— Drska — Brod — celoten elaborat;  
— zazidalni načrt soseske Bršlin;  
— zazidalni načrt Zagrebške ceste;  
— Sentjernej del — za potrebne gradnje;

— vikend naselje Dolenjske Toplice — celoten elaborat;  
— vikend naselje Šmarješke Toplice.

Iz prednjega izhaja, da je na tem področju urbanističnega planiranja že precej narejenega in bo tako v smislu sklenjenih dogovorov s projektanti glavna urbanistična dokumentacija pripravljena letos do konca aprila.

Da pa lokacije v Novem mestu in Straži niso že prej izdane, je vzrok dolgotrajen postopek pridobivanja zemljišč za lokacije v Žužemberku pa površen urbanistični elaborat, ki ga je izdelal projektant in ga je bilo potrebno popraviti. Za Žužemberk je sedaj vse urejeno in bo licitacija v prvi polovici februarja. Razumljivo je, da je sistematična priprava urbanistične dokumentacije povzročila določeno čakanje in probleme v zvezi s tem, na kar pa smo opozorili že ob sprejemanju sklepa o vplivnih območjih.

Sicer pa glavni vzrok delnega čakanja ni v delu občine oziroma zavoda, temveč v predpisanim postopku za pridobivanje zemljišč. V bodoče — zlasti pa v drugi polovici leta — pa bo zato ta dokumentacija v znatni meri olajšala in končno normalizirala delo na tem področju urbanizma.

Ob koncu leta 1963 je bil ustanovljen, v začetku leta 1964 pa je začel delovati

Zavod za izgradnjo in urejanje naselij, ki ima svoj poslovni sedež v Novem mestu. Zavod med drugim proučuje pogoje sodobne izgradnje in urejanje naselij, vključno njihovo komunalno ureditev, skrbi za programe in načrte celotnih naselij ali posameznih predelov, ureja mesta in njim podobna zemljišča in jih oddaja v uporabo. Celotna izdaja lokacijskih dovoljenj v okviru gradbenih okolišev in v njihovi bližini ter v perspektivnih naseljih se izvaja preko Zavoda za izgradnjo in urejanje naselij. Da pa bi se pospešilo in poceni delo glede izdelave urbanistične dokumentacije, se v okviru Zavoda za izgradnjo in urejanje naselij formira še poseben oddelek za urbanistično programiranje.

Kot je iz vsega prednjega razvidno, je bilo zlasti leto 1964 obdobje intenzivnega dela na pripravljalnih delih, izdelavi urbanistične dokumentacije in komunalnega opremljanja novih gradbenih zemljišč tako s strani pristojnih upravnih organov občine kot tudi Zavoda za izgradnjo in urejanje naselij. — Uredite vse probleme, ki jih sedaj pogojuje pomanjkanje urbanistične dokumentacije, bo možno v celoti, ko bo le-ta tudi v celoti izdelana, to pa je do konca leta 1967 v smislu sklepa o določitvi vplivnih območij v občini Novo mesto in rokih za izdelavo urbanističnih projektov.

Večji del opisanih problemov pa bo rešen do gradbene sezone 1965 na osnovi dokumentacije, ki je že izdelana ali pa je predvidena, da se v tem roku pripravi.

Iz pisarne občinske skupščine  
Novo mesto

ZA 15. OBLETNICO OBSTOJA DOLENJSKEGA  
LISTA ŽELIMO NJEGOVEMU KOLEKTIVU VELIKO  
USPEHOV PRI NADALJNJEM DELU, VSEM  
BRALCEM PA PRIJETNO BRANJE!

**KMETIJSKA ZADRUGA  
ŽUŽEMBERK**

z enotami:

**GOSTILNA — MESARIJA — PESKOLOM**

**NOVOMEŠKA KOMUNA**



## Mi hočemo biti možje

So si najbrž mislili tisti trije dijakci, ki so v četrtek, 11. februarja dopoldne okoli 10.30 ure v spodnji delikatesi na Glavnem trgu v Novem mestu korajžno prižigali cigarete in bahavo puhali dim v zrak. Pri tem so se zviška ogledovali na ostale goste v delikatesi, češ »mi si upamo«.

Ze lani so prepovedali kajenje v delikatesi na zahtevo sanitarne inspekcije. Razen posameznih mladoletnikov vsi gostje spóstišejo prepoved kajenja v lokalu. Napisi »Kajenje prepovedano« so bili kmalu raztrgani. Če uslužbenke katedra vjudno opozorijo na prepoved, se iz njih norčujejo in jih četo žalijo.

Kaj res ne more biti nikjer nobenega kotička, kjer človek ne bi moral skupno z matico govtati tudi tobakov dim? Pa res ni nikogar, ki bi lahko vsakogar naučil spoštovanja predpisov, če že sam ni toliko kulturni, da bi vedel, da v lokalih, zlasti civilskih, ne brani kajenja samo predpis, marveč tudi olika?

Nekdo je dejal, da so imeli dijakci ta dan športni dan!

R.

# „Kot gospodar bi rad vedel...“

Bršlinčani bodo na posebni javni tribuni razčiščevali nejasna vprašanja glede prispevkov in davkov občanov

»Pojasnite mi, prosim, za koliko bo večja davčna osnova po novem izračunu katastrskega dohodka, kakor pravite. Kot gospodar bi rad vnaprej predvidel izdatke za družbo. Saj samo približno, da bi se orientiral!«

»Nič natančnega še ne vemo povedati!«

## Jutri predavanje Bogdana Osolnika

V okviru pokongresne dejavnosti bo jutri ob 17. uri v dvorani kina Krka v Novem mestu predaval o mednarodnem pomenu in odmevih na VIII. kongres ZKJ tovariš Bogdan Osolnik, član CK ZKJ in direktor KOMUNISTA. Občinski odbor SZDL in občinski komite ZK v Novem mestu vabita prebivalce mesta na zanimivo predavanje našega uglednega rojaka.

S takim odgovorom pa občan, ki je prisostvoval zboru volivcev v Bršlino 9. februarja, ni bil zadovoljen. Odgovor ni bil namenjen samo njemu, ampak vsem kmetom bršlinskega pridelovalnega okoliša, ki je pretežno uvrščen v drugi vrednostni razred.

»Zakaj pa pridete pojasnjevati na zbor volivcev, če ne veste odgovoriti?« so spraševali občani.

Občinska uslužbenka in odbornik sta bila v zadregi, ker nista vedela pravega odgovora. Seveda, saj bo novi izračun katastrskega dohodka končan šele čez nekaj mesecev! Zadrega je bila še večja, ko je neki občan razpravljal:

»Menim, da je formulacija o predvidenih taksah na (krožne) žage nerazumljiva, ker se ne ve, kdo bo moral dejansko plačati takso: ali vsak lastnik ali samo tisti, ki bi z žago služil. Če govorimo, kako se mora kmet mehanizirati, ni prav, da bi ga tako obdavčili.«

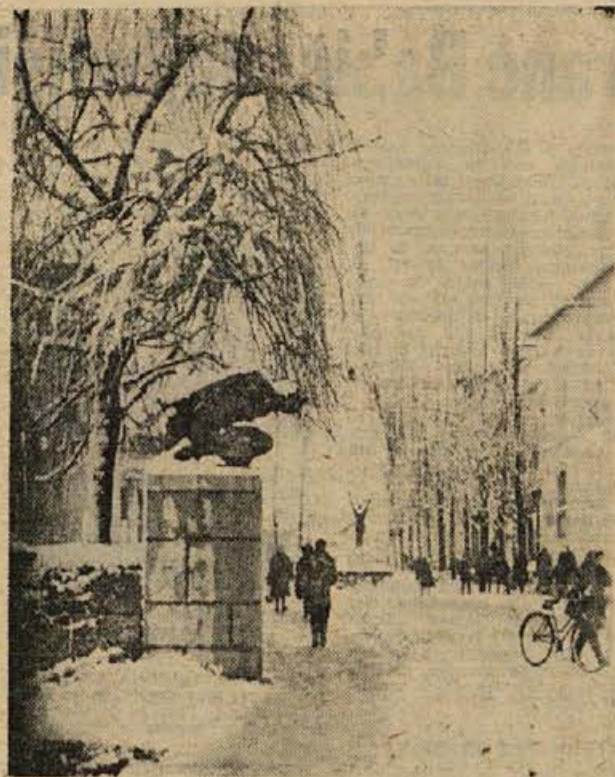
Občani so našli vrsto nejasnih vprašanj, največ seveda o davščinah. Zato so menili, da bi bilo dobro sklicati posebno javno tribuno, na kateri bi pojasnjevali nerazčiščena vprašanja. Predlog za sklic javne tribune je bil soglasno sprejet, vendar pa datuma še niso določili.

»Že nekaj mesecev skačemo čez kretnico, ker so ce-

sto pri gradnji steklarne čisto uničili. Ne vem, kod bomo lahko šli v mesto, ko bo železnica prepovedala prehod po progji. Že lani smo s peticijo zahtevali, da bi občina omogočila popravilo te ceste, pa nič. Sami smo pripravljene prostovoljno razgrniti gramoz, če nam bo dostavljen. V osnutku proračunskega predloga piše, da bo letos za komunalno dejavnost malo sredstev, zato ne vem, kako bi reševali take zadeve,« so ugotavljali posamezniki.

In še so predlagali in zahtevali: da bi avtobus vozil do Cegelnice, da bi Bršlino dobil avtobusno postajo, da bi uredili potrošniški center in podobno. Marsikaj so predlagali in zahtevali kljub temu, da so uvodoma slišali, kakšne težave se občini obetajo v letošnjem proračunskem letu.

I. Z.



Ljubljanska vrata v dneh, ko jih je zametel sneg (Foto: Polde Grahek)

## Dobro obiskan zbor občanov v Šmarjeti

7. februarja je bil v Šmarjeti zbor občanov. Prebivalci so se ga res množično udeležili. Razpravljali so o osnutku družbenega plana in proračuna občine Novo mesto ter o osnutku odloka o prispevkih in davkih občanov. Oboje je razlagal predsednik krajevne skupnosti Šmarjeta Franc Medle, občinsko skupščino pa je na zboru zastopal Janez Potočar.

Občanom je bilo na zboru pojasnjeno, da na šmarješkem koncu ni zemlja več v I. razredu, pač pa samo še v II., II. in IV. razredu. Lastniki, ki imajo zemljišča v IV. razredu, ne bodo več plačevali davkov, druge takse in dajatve pa še ostanejo. Lastniki, ki bi smatrali, da njihova zemljišča spadajo v nižji razred, bodo lahko prosilili za prekvalifikacijo, ko bo objavljen poseben razpis Zavoda za izmero zemljišč. Novi

občinski odlok bo med drugim borbom in aktivistom znižal davščine, kar so vsakakor zaslужili. Franc Medle je omenil tudi to, da bodo kmetovalci, ki bodo kooperirali z zadrugo, deležni popustov pri davkih. Opozoril pa je, da vsi oni, ki bodo bodisi zaposlili za prekvalifikacijo zemljišč, bodisi bodo kooperirali z zadrugo, v I. in II. akontaciji olajšav ne bodo deležni.

V nadaljevanju zborja je predsednik KS odgovarjal na vprašanja in zahteve občanov z zadnjega zborja. Nova šola v Šmarjeti se bo gradila v razdobju 1965-1970, gradnja vodovoda iz Šmarjete v Dolnje vas pa se bo pričela takoj, ko bodo izkopani jarki in pripravljene delavnice za gradnjo. Zajetje bo zgrajeno tako, da ne bo okvar. Uprava zdravstvenega doma iz Novega mesta se strinja z željo prebivalcev po zdravstveni postaji in bo, čim bodo prostori pripravljene, dala potrebno opremo. Občani so se pomenili še o tem, da ne bodo s pluzenjem snega uničevali potov. Pri pluzenju bodo puščali odslej na vsako stran po 1 m celine.

Janez Potočar je poročal o družbenem planu. Pohvalil je prizadevanost prebivalcev, ki se kaže v dejavnosti krajevne skupnosti. Menil je, da bo treba skrbeti za gostišča in trgovino ter za zunanje lice krajev, saj je šmarješki konec turistično področje.

Dvoje lepih povesti klasika Josipa Jurčiča imate v knjigi KLOSTRSKI ZOLNIR — TIHOTAPEČ

Z ilustracijami akad. slikarja B. Borčiča — Izdala Dolenska založba — Cena 560 dinarjev — Dobite v knjigarnah

## Šmarješki gasilci med najboljšimi v občini

Nedavno tega je imelo občni zbor gasilsko društvo v Šmarjeti. Predsednik društva Tone Medja in poveljnik Franc Medle sta poročala o dejavnosti gasilcev v pretekli delovni sezoni, zatem pa je zastopnik občinske gasilske zveze pohvalil šmarješke gasilce za njihovo doseženo uspešno delo in jim zatelel še mnogo novih uspehov. V imenu gasilske zveze je ob tej priložnosti izročil domačemu gasilskemu društvu pismo priznanje.

V razpravi so se pogovorili o še večji aktivnosti članov in odgovornosti do posameznih prevzetih nalog. Ob koncu sta bila izvoljena nov upravni in nadzorni odbor, sprejet je bil delovni načrt in statut društva. D. P.

SVOJE USLUGE PRIPOROČA  
OBCANOM KOLEKTIV

## KOMUNALNEGA PODJETJA NOVO MESTO

RAZŠIRJAJMO IN PODPIRAJMO  
DOMAČE POKRAJINSKO GLASILO  
SZDL!

## Premišljene in načrtne priprave so se izplačale

Zapis ob koncu konferenc krajevnih organizacij Socialistične zveze v novomeški občini

Konference krajevnih organizacij Socialistične zveze so bile v novomeški občini pred nedavnimi končane. Kot zadnji so se zbrali na konferenci člani SZDL v Straži (iz Gornje in Spodnje Straže), v Sentiernju, na Malem Slatniku, v Birčni vasi in na III. terenu v Novem mestu. Čeprav temeljitejša analiza poteka konferenc še ni pripravljena, lahko posredujemo nekatere ugotovitve.

Premišljene in načrtne priprave na terenu, ki so jih opravili člani občinskega odbora SZDL pred konferencami, so obrodile sad. Opaziti je bilo, da so konferenc potekale lažje tako v organizacijskem kot tudi v tehničnem pogledu, pa tudi kadrovska izbira novih vodstev je bila temeljitejša. V večini odborov krajevnih organizacij so

ljudje, ki so sposobni in so voljni delati. Pokazalo se je, da je bila bojazen, da bi se konference spremenile v zborove volivcev, neupravičena. Na konferencah je prišlo zelo veliko članov, razprave pa so bile povsod kvalitetne.

Cela vrsta vprašanj, ki so jih na konferencah načeli, je našla prostor v programih dela družbeno-političnih organizacij, poseben poudarek pa so domala povsod dali dejstvu, da so organizacije same v prvi vrsti poklicane za tudi pripravljene načrtovati najbolj pereče stvari. Lahko rečemo, da je pri tem največ takšnih vprašanj, ki jih bo morala reševati širša družbena skupnost, ker so že prerasla krajevne meje. Zlasti ta ugotovitev je zelo razveseljiva, poudariti pa velja, da se bo povsod treba lotevati najprej pomembnejših problemov, saj bo za manjše, krajevne, časa dovolj.

Na konferencah so povsod govorili o evidentiranju odbornikov in poslancev za bližnje skupščinske volitve. Mnogi predlogi, ki so jih dajali člani zelo resno, so dokaz, da smatrajo evidentiranje kandidatov za pomembno nalogo. Številni kandidati, ki so bili evidentirani na konferencah, so ljudje, ki uživajo ugled in so že z dosedanjim delom dokazali, da bodo sposobni opravljati odgovorno družbeno nalogo, za katero so predlagani.

Resnost in zagretost ljudi pri novem načinu javnega kadrovanja obeta, da se bodo občani z vso odgovornostjo lotili izbire kandidatov, ki bodo zastopali posamezne volilne enote na volilnih listah. To bodo opravili na

bližnjih kandidacijskih zborih volivcev. Prav gotovo ne bo lahko izmed zelo velikega števila evidentiranih kandidatov izbrati najboljše in takšne, ki bodo sposobni zadostiti zahtevam občanov.

O konferencah Socialistične zveze pa lahko ob koncu pripomnimo, da so obogatile nova vodstva SZDL z dobrimi izkušnjami ter jim posredovale zelo sprejemljive programe dela za prihodnje predkongresno obdobje.

SLAVKO DOKL

## Nič več »ciganski« Cigan, ampak sosed!

Potem, ko je bil Cegelnčanom na zboru volivcev v Bršlino 9. februarja zvečer podrobneje obrazložen predlog za preselitev ciganskih družin iz gozda Zabjeka v razne vasi v okolici Novega mesta, so z boljšim razumevanjem razpravljali o predlogu, da bi ena ciganska družina živela v Cegelnici. Cigan si bo tu najprej lahko postavil barako, kasneje pa zidal stanovanjsko hišo na mestu, na katerem bo lahko koristil vodovod, kanalizacijo, elektriko in druge javne pridobitve.

Seveda tudi tokrat ni šlo brez pikrih dvogovorov o tem, ali spada Cigan v gozd ali naselje, ali je Cigan dojemljiv za prednosti in pridobitve civilizacije in kulture ali je divjak in bo večno ostal divjak. Na srečo je bilo takih dvogovorov manj, ker je naposled prevladalo trezno presojanje o stanju, do katerega je privedlo prizadevanje za rešitev ciganskega vprašanja. Ob takem razumevanju, ki ne temelji na nobenih razločkih med ljudmi, še najmanj pa da bi bilo osnovano na nesocialistični rasni podlagi, so se mnogi lahko prepričali, da je Cigan človek kot vsi ljudje in da bo kot tak družbi tudi nekaj koristil. Da so Cigani pripravljene iti po poti civilizacije, so se udeleženci zboru volivcev v Bršlino lahko sami prepričali, ko so ob prisotnosti petnajstih Ciganov razpravljali o ciganskem vprašanju. Cigan, ki bo bival v Cegelnici, je občanom pojasnil, da ima že vse pripravljeno za hišo, ki jo namerava še letos zidati. Tedaj so se otajali tudi tisti redki posamezniki, ki so bili do zdaj »sveto prepričani«, da spada Cigan samo tja, odkoder je, torej v gozd, in sklenili spustiti novega stanovalca kot sosedu, ne pa kot »ciganskega« Cigana.

NOVOMEŠKA KOMUNA



# Franc Babič - najboljši športnik Dolenjske!

ZDRAVNIK VAM SVETUJE

## Obolenja srčnega ožilja

Vsak organ v človeškem telesu ima svoje žile, ki ga prehranjajo in mu dovajajo kisik. Prav tako tudi srce. Če te žile obole, posebno če se zožijo, dobi srce pre malo kisika, kar se pozna pri njegovem delu. Zožitve povzročijo lahko sklerozo, živčne motnje, zastrupitve z nikotinom in druge bolezni. Najhuje je, če se taka žilca zamaši, ker potem del srca, ki ga prehranja, odmre in se pozneje, če je okvara majhna, počasi zabrazgotini.

Angina-pektoris nastane nenadno z občutkom tesnobe in smrtnega strahu ter bolečinami v področju srca. Bolečina prehaja iz prsi v levo roko vse do mezinca. Včasih se širi bolečina v vrat in tilnik, semintja v zgornji del trebuha. Če trajajo napadi redko, lahko ni posledic, pri pogostih napadih pa se pokvari srce. Čeprav se bolezen lahko zdravi, je lahko vsak nadaljnji napad zelo nevaren.

Če se zamaši veja kakšne žile, ki prehranja srce, nastane srčni infarkt. Bolezen se začne iznenada s hudimi bolečinami v predelu srca bolnika popade smrtni strah, čuti silno tesnobo. Srce mu bije zelo hitro, na žilah utripalnicah komaj najdemo utrip, ki je hiter. Krvni tlak močno pada, zato bolnik poblede, pred očmi se mu začne vrteti, včasih omedli. Čez približno 12 ur se pojavi vročina. Nujno je strogo ležanje brez najmanjšega premikanja, toplota in zdravniška oskrba.

Bolniki, ki imajo okvarjeno srčno ožilje, se ne smejo razburjati, paziti se morajo pred vsakim naporom, pred mrazom in pred obiljem hrane. Jesti smejo večkrat po malem, nikoli do sitega. Strogo je prepovedano kaditi. Seveda morajo svojo bolezen pogosto kontrolirati pri zdravniku in redno uživati predpisana zdravila. Samo z dovoljenjem zdravnika smejo opravljati lažje delo, kjer ni dosti gibanja. Samodisciplina je pogoj za njihovo življenje.

Dr. B. O.

Končana je tradicionalna anketa Dolenjskega lista za najboljšega športnika Dolenjske. En mesec časa ste imeli za izbiro najboljših, kljub temu dolgemu roku pa smo dobili presenetljivo malo odgovorov. Najbolj smo se, da bodo odgovorni športni delavci, ki smo jim poslali ankete še posebej: zmotili smo se, saj smo dobili odgovore le iz Crnomlja in delno iz Kočevja. Iz občinske zveze za telesno kulturo Brežice smo dobili izpolnjene ankete liste na žalost že potem, ko je bila anketa zaključena.

Kakšni so rezultati? Po pričakovanih — lahko rečemo tudi najbolj zaslužen — je zmagal naš znan dirkač Franc Babič iz Krškega. Novomeški so se prav tako dobro uvrstili: med najboljših desetorico imajo kar 6 svojih predstavnikov: Penko je drugi, Splihal tretji, Istenič peti, Mrz šest, Mrzlik sedmi in Potrč deveti. Crnomelj ima med najboljšimi desetimi dva zastopnika, oboje iz rokometnega tabora: Zinka Weiss je četrta, Ivanušičeva pa deseta. Med desetorico najboljših se je vrnil še plavalec krškega Celulozarja Jesešek, ki je zasedel osmo mesto.

### Vrstni red in točke:

- Franc Babič — 187 točk,
- Igor Penko — 137 točk,
- Jože Splihal — 128 točk,
- Zinka Weiss — 119 točk,
- Novo mesto — 101 točka,
- Rudi Mrz — 92 točk,
- Jože Mrzlik — 44 točk,
- Peter Jesešek — 42 točk,
- Marjan Potrč — 37 točk,
- Katica Ivanušič — 30 točk,
- Ivica Rajgelj — 28 točk,
- Kranjci Tone — 25 točk,
- Stane Jarc — 24 točk,
- Saša Bižal — 23 točk,
- Janko Goleš — 19 točk.

Več kot 10 točk so zbrali še naslednji športniki: Anušič in Weiss po 10, Hren, Murovič in Zunič po 14, Vidmar 13, Knoll 11 in Šonc 10.

Se nekaj o zmagovalcu: FRANC BABIČ je spidvejški iz AMD Krško. Letos je po zadržanju klubske uprave dosegel svoje največje uspehe doslej. IGOR PENKO je odbojkar novomeškega Partizana, obenem pa je tudi eden izmed najboljših dolenjskih šahistov. Prav gotovo ima dosti zaslug za osvojitve četrtega mesta novomeških odbojkarjev v slovenski ligi. Kot Igor Penko je tudi JOŽE SPLIHAL član novomeškega Partizana. Visoko mesto tega košarkarja je dokaz, da je košarka v Novem mestu res zelo priljubljena.

ZINKA WEISS je golgeter rokometne črnopoljskega Partizana in hrbenca ekipe. Leto je bila po izjavi vodstva kluba najboljša strelka slovenske ženske rokometne lige. VINKO ISTENIČ



je atlet, član AK Novo mesto. Leto je zmagal na vseh atletskih tekmovanjih v Novem mestu v svoji disciplini. Med najlepše uspehe šteje prav gotovo zmago

nad Cvarom, državnim reprezentantom v teku na 400 metrov z zaprekami na dolenjskem prvenstvu. RUDI MRAZ je balinar novomeškega železničarja. Smatrano



Franc Babič, talentirani vozač AMD Krško

ga za enega najboljših dolenjskih balinarjev, prav gotovo pa je najboljši tolkač. Prav tu je tudi za beležili lepe uspehe v državnem merilu.

JOŽE MRZLIK je kegljač novomeškega Polonija, večkratnega prvaka Dolenjske. Tako kot njegov klub, je tudi on že dosegel zmagi. Za KATIOO IVANUŠIČA lahko rečemo, da so li mesto med najboljšimi prav gotovo priborili vneti ljubitelji rokmeta iz Crnomlja. Na njihovih anketnih listih je bilo njeno ime vedno zapisano med prvimi.

MARIJAN POTRČ je odbojkar novomeškega Partizana, obenem pa je tudi atlet AK Novo mesto. V zadnjem času se vse bolj počel odbojki in Partizanu, kamor ga veže še predsedniško mesto. Za KATIOO IVANUŠIČA lahko rečemo, da so li mesto med najboljšimi prav gotovo priborili vneti ljubitelji rokmeta iz Crnomlja. Na njihovih anketnih listih je bilo njeno ime vedno zapisano med prvimi.

### Pojavilo se je 59 različnih imen

Še nekaj zanimivosti iz letošnje ankete: na anketnih listih se je pojavilo 59 različnih imen, 23 športnikov pa je dobilo več kot 10 točk. Največkrat so bili na listih zapisani športniki novomeškega Partizana, saj so ljubitelji

## Športno pismo iz Brežic

NOGOMET: nogometiški svet je znanil v kritični situaciji. Vodstvo ni poskušalo v zimskem času zbrati igralcev na treningih, zato bo kondicija spel velik problem. Nekateri samoiniciativno trenirajo pri ostalih panogah. Vodstvo ni zainteresirano za uspehe te panoge. Prav tako je eden od poglavitnih vzrokov neuspeha nediscipliniranost igralcev. Če nekateri prebde noč, potem prav gotovo ne moremo pričakovati uspeha. Če hočemo, da bo ta panoga uspešnejše delovala, bomo morali tmenjati celotno vodstvo sekcije. Partizan bo moral čimprej najti ustrezno rešitev, saj je med mladino za to panogo precej zanimiva.

KOSARKA: brežiški košarkarji zaskrat le še živijo, saj nimajo ustreznih rekvizitov za vadbno. Čeprav nekateri voditelji ne kažejo nobenega zanimanja za košarko, pa se igralci sami usposabljujejo. OBZTK je sicer naročila konstrukcije za koše, vendar jih izdelovalec še ni naredil. Igrali bodo na rokometnem igrišču. Potrebno pa bo najti trenerja, saj brez njega sekcija ne bo mogla uspešno delati, čeprav zdaj trenirajo dvakrat na teden.

KEGLJANJE: o kegljačih lahko govorimo le pohvalno. Ze nekaj let so kegljači zelo aktivni, saj so sodelovali na raznih tekmovanjih ter dosegli lepe uspehe. Zal je ta sport zaskrat le domena starejših športnikov, mladina pa ne kaže preveč zanimanja. Redno tekmujejo na klubskih tekmovanjih in imajo stalne stike s klubom Zadržnik, tekmujejo na občinskih in okrajnih prvenstvih in stalnih srečanjih z Breguno in Zagrebom. Zaradi številnosti članstva je sedanje enostavno kegljišče premajhno. Morda je tudi tu vzrok, da ni ta panoga še močnejše razvita.

NAMIZNI TENIS: tudi zadnje srečanje madinskih aktivov je potekalo v prvem športnem vzdušju. JLA je tokrat izgubila ob srečanju s gimnazijo 5:0, z Brežicami pa s 5:2. JLA je kljub temu zmagala s sedmimi točkami. Madinski aktiv Brežice jih je zbral prav toliko, gimnazijci pa imajo le dve točki. Brežičani so zado-

voljni z uspehom tekmovali: želeli bi le, da bi bili ti stiki kar najbolj tesni. RIBOLOV: tudi ribiči niso ostali le pri sklepih. Na drugem odbojem sestanku je predsednik Zorko povedal, da so že predložili predračun za izgradnjo ribiškega Prilipah. Ko bo topleje, bodo začeli s prostovoljnimi akcijami. Referent za turizem in gostinstvo pri ObS Brežice tov. Strunjak je rekel, da bo to za turizem velika pridobitev, saj se bo ribištvo v tem predelu precej razvilo. Ribiči bodo lahko dobili ribolovne dnevnice in karte in ves pribor. Zgradili bodo manjši gostinski objekt in uredili parkirni prostor.

OSKAR GERJEVIČ



### 28. JUDOSLAVIJA SPENT 1965

Organizatorji letošnjega 28. svetovnega prvenstva v namiznem tenisu, ki bo od 15.-23. aprila v Ljubljani, ločita od največje namiznoteniske prireditve na svetu samo dva meseca. Seveda se temu primerno stopnjujejo tudi priprave. Gradnja velike SPENTove dvorane je že v zaključni fazi. Graditelji obljubljajo, da bo dvorana nared že do 5. aprila, ko bo v njej generalna preizkušnja za tehnično vodstvo, sodnike in ostali organizacijski aparat.

Doslej je na Organizacijski komitej SPENT prišlo že 47 prijav držav — članic mednarodne namiznoteniske organizacije ITTF, tako, da je že sedaj izenačen rekord udeležbe, ki so ga pred dvema letoma dosegli v Pragi. Ker pa pričakujejo prijave še nekaterih držav, ki so se preliminarno že prijavile decembra ali pa so vplačale ustrezno prijavnino ITTF, bo rekord iz leta 1963 prav gotovo potolčen.

Upravni odbor skupnosti jugoslovanskih PIT podjetij je sklenil, da bo za SPENT izdal posebno serijo dveh znamk z motivom iz namiznega tenisa. Hkrati bodo v prometu tudi posebne kvarte in žigi SPENT.



Cirila Pirc je najboljša jugoslovanska igralka namiznega tenisa in večkratna državna prvakinja; je članica ljubljanske Olimpije

športa zapisani kar 28 različnih imen športnikov iz tega kolektiva. Po posameznih panogah imajo največ predstavnikov rokometiški in košarkarji: po 12. Res pa je, da so vsi košarkarji iz istega društva — iz novomeškega Partizana. Tudi novomeški odbojkarji so dobro zastopani: 7 različnih imen na anketnih listih je lep dokaz, da je za odbojko še vedno živo zanimanje. Največkrat je bil na prvem mestu omenjen Babič in sicer 22-krat, pred Splihalom, ki je bil 14-krat, na drugem mestu je bil spet največkrat zapisan Babič — 11-krat, enkrat manj pa Penko. Istenič je bil kar 13-krat tretji, Penko pa desetkrat. Tudi četrti je bil največkrat Istenič: 10-krat, Mrzlik pa dvakrat manj. Na petem mestu je bila največkrat zabeležena Weissova — 12-krat, dvakrat manj pa Potrč. Na prvem mestu se je v letošnji anketi zvrstilo 21 športnikov

### 10 in 15 nagrad

In še nagrade: za sodelavce smo izdružili 10 knjižnih nagrad. Zrebal je Marjan Gregorič iz Otočca, ki je bil gost našega uredništva pri zaključku ankete. Iz kupa anket je pognul tale imena: Pezelj Vera, Puljega 4, Novo mesto; Levstik Janez, Bršljin 45, Novo mesto; Gregorič Marjan, Otočec ob Krki 14; Škrinjar Slavko, Bršljin 43, Novo mesto; Baycon Julijana, Cesta komandanta Staneta 4; Slak Minka, Volčičeva 13, Novo mesto; Štraj Jože, Pod smreko 2, Crnomelj; Logar Danica, Cesta heroja Staribe 80; Prelesnik Anton, Cankarjeva 1/1 Kočevje, in Malerž Tone, ulica Staneta Rozmarna 7, Crnomelj.

Vsem izžrebancem bomo nagrade poslali te dni po pošti. Najboljši športniki bodo dobili nagrade prav tako prihodnje dni po pošti ali osebno.

## »Če bi znali vključiti vse te otroke...«

### Štirje odgovori Drage Mislejeve, učiteljice telesne vzgoje na novomeški osemletki, na vprašanja o športu, telesni vzgoji in ŠSD.

Kdo bi bil lahko resneje povezan s športom in telesno kulturo kot prav profesorji in učitelji telesne vzgoje? Draga Mislejeva na novomeški osnovni šoli Katje Rupena že vrsto let poučuje telesno vzgojo, razen tega pa je duša šolskega športnega dela.

— S mo sezoni zimskih športov. Kako ste za to poskrbeli na vašem zavodu?

— Res je, da smučarski tečaj ni še nikoli tako uspel kot prav leto. Prejšnja leta smo tečajnike ločili še med zimskimi počitnicami, letos pa smo imeli vse prijave zaključene že septembra. Nobena dvoma ni, da bomo — če bomo šli po tej poti — vzgojili vrsto dobrih tekmovalcev. In voditeljev. Veseli me, da nam je prav letos uspelo še to, da naša smučarjka ni več le rekreacijska, ampak je tudi tekmovalni šport. Prav tako kot delamo zdaj v smučanju, bomo morali zaradi pomanjkanja in plačevanja. Šele takrat bomo dosegli tiso česar si najbolj želimo: otrokom bomo dali temeljno telesno vzgojo!

— Kako pa je z dolenjskim tekmovalnim smučanjem?

— Lovi korak s slovenskim, je pa še vedno v zaostanku. Dokler ne bomo vsaj v Crmošnjicah imeli

šolske, bomo o priključku lahko le govorili. Zmotno je misljenje, da nimamo talentov. Dajmo jim trenerjev in pogoje kot jih imajo



Draga Mislejeva, učiteljica telesne vzgoje na novomeški osemletki, na vprašanja o športu, telesni vzgoji in ŠSD.

— Kako je s šolskim športnim društvom?

— Iz leta v leto napredujemo. Drži pa, da s športom ne zmoreva vsega sama; pomoč za gimnazije in učiteljska ter morda še od kje drugod je dobrodošla, a le časna; 9 sekcij je občutno preveč za dva človeka.

— Kaj pa menite o novomeškem kvalitetnem športu?

— Ker sem bila sama odbojkarica, mi je posebno žal odbojke, ki iz leta v leto tone. Svet stoji na mladih — stari bodo igrali še leto ali dve; kaj bo pa potem? Ni dvoma, da je košarka zdaj najbolj priljubljena Res pa je, da je najbolj perspektiven trenutno rokomet. Za vse športe pa velja: premalo denarja in premalo vadičeljskega kadra.

— In športna želja?

— ŠSD lahko uspevajo le, če imajo dovolj normalnih in materialnih pogojev. Mi jih imamo. Zelim pa, da bi športna društva zasluga vključili otroke, ki začnejo pri nas na osemletni, in ki jim mi damo temeljno znanje. Druga želja pa je, da bi na naši šoli dobili še dva strokovnjaka — učitelja telesne vzgoje. Potem bi bilo delo še lažje in še uspešnejše.

J. S.

## Oživljeni PARTIZAN v Loškem potoku

Po dolgotrajnem prizadevanju ObZTK iz Ribnice je končno spet oživljena telesna vzgojna dejavnost v Loškem potoku. Pred več leti je društvo sicer delovalo, vendar je delo zamrlo zaradi pomanjkanja razumevanja poklicanih in zaradi prepogostne reorganizacije samoupravnih enot. Omeniti velja, da je bilo to društvo edino, ki je imelo v programu telesno vzgojo. Povedati moramo, da je Loški potok manjši industrijski kraj, ki ima vse pogoje in mož-

nosti za pravilen razvoj telesne kulture in rekreacije. Zaradi takega stanja se je ObZTK odločila, da bo organizirala začetniški smučarski tečaj, ki se ga je udeležilo 35 mladih tečajnikov iz Ribnice in 20 iz Loškega potoka. Tečaj so vodili 4 smučarski učitelji z Maksom Drobničem na čelu. Skoda je le, da je zadnji dan odjuga onemogočila predvidena tečajniška in občinska tekmovanja. Kljub vsemu je tečaj dobro uspel, saj so se potrudili tako učitelji kot tudi tečajniki.

Za zaključek tečaja so se v klubskih prostorih v Loškem potoku zbrali bivši člani Partizana, mladina in smučarji in sicer, da bodo oživili delo društva. Sestanka so se udeležili tudi tajnik ObZTK tov. Levstek in članica odbora tov. Keršanova, ki sta skupaj z Drobničem in Komporetom razložila namen ObZTK o poži vitvi dela v tem delu ribniške občine. Na predlog številnih članov se je sestanek nato pretvoril v občni zbor, ki je sprejel načelni program dela in izvolil upravni odbor, v katerega so bili soglasno izvoljeni Albin Košir kot predsednik, Karla Levstik kot tajnik, Ivan Bambič in Marija Turk kot načelnika, Franc Bartol kot blagovnik in Franc Markovič, Franc Benčina, Franc Bartol in Rudi Segza kot člani. V program so sprejeli množični telovadni nastop v Loškem potoku, smučarsko tekmovalje ter organiziranje članstva in izdajo izkaznic. ObZTK je obljubil, da bo uredila vprašanje učitelja telesne vzgoje v tem kraju. Ivan Bambič in Franc Markovič sta bila določena kot delegata za občinsko zvezo. Občni zbor je bil zaključen v občnem zidu.

voljstvu, tajnik ObZTK Ribnica pa je društvo čestital za dosegzen uspeh in jim začel čimprejšnjo obnovo telesnovzgojnega dela.



Občinska strelska odbor Kočevje je povzal strelce na tekmovalje v zračni puški; liga bo veljala za prvenstvo za 1965. Streljali bodo v vseh moških in ženskih oddelkih. Ekipe bodo imle po 10 strelcev. Za to tekmovalje se je prijavilo 5 družin: SD Kočevje — mesto, SD Salka vas — Rudnik, SD Pughel, SD Joža Seško — Dikop in SD Kovinar. Tekmovalje vodi člana občinskega odbora Tone Hočevar in Milan Arko. O rezultatih bomo še poročali.

## Šolske športne igre 1965 v počastitev 20-letnice osvoboditve

Vsa šolska mladina se že dalj časa pripravlja, da bo z raznimi tekmovalji in množičnimi nastopi dostojno proslavila letošnjo 20-letnico osvoboditve. Ze lansko jesen so pri republiknem sekretariatu za šolstvo ustanovili organizacijski odbor za šolske športne igre, ki ga vodi Boris Lipužič, republikni sekretar za šolstvo. Tudi na našem območju so že ustanovili odbore, ki bodo pripravljali tekmovalje in množične nastope v občinah.

Vse šole s področja Medobčinskega zavoda za prosvetno pedagoško službo v Novem mestu so že dobile vaje za množične nastope. Vaje niso težke in se jih bodo učenci z malo truda, kljub težkim pogojem, lahko naučili.

Prvi razredi bodo med petjem in glasbo uprizorili nekaj vaj in se na koncu zavrteli v kolu. Drugi razredi bodo imeli vaje na švedski klopi. Tani, kjer teh klopi nimajo, bodo sami naredili skrivne klopi. Učenci tretjih in četrtyh razredov bodo imeli vaje z dolgo koblečno. Zanimiv nastop — predvsem v sabljanju dvojice — bodo imeli peti in šesti razredi, ki bodo vadiili s kratkimi palicami. Učenci višjih razredov bodo zaplesale v veseli polki, fantje pa bodo skupaj s srednjimi in strokovnimi šolami izvajali dokaj zahtevne razno-terosti v dvanašterih na blazini. Najboljši bodo nato odpotovali s to vajo na Zlet bratstva in enotnosti v Karlovac. Dijkacije srednjih in strokovnih šol bodo nastopile v rajalni sestavi; najboljše bodo šle tudi v Karlovac.

Na medobčinskem množičnem nastopi, ki bo konec maja v Novem mestu, bodo nastopili tudi najboljši atleti iz osnovnih in srednjih šol. — Vse te vaje so že predelali na seminarjih za telesno vzgojo, ki so bili v zimskih počitnicah v novomeških telovadnicah. — Vsi učenci se bodo učili teh vaj; nastopali bodo na domačih in občinskih nastopi. Najboljši bodo nato nastopili na medobčinskem nastopi v Novem mestu, nato pa junija še v Karlovacu.

Boljzen, da se vaj ne bo mogoče naučiti, je odredil, saj so jih vse šole dobile pravočasno: večkrat so jih že predelali. Če smo se za novomeški zlet naučili veliko težjih vaj, se bomo tudi te tako dostojno proslavili 20-letnico osvoboditve z množičnimi nastopi mladine.

JOŽE GLONAR



# Jubilejna nagradna križanka

## Čaka vas 50 lepih nagrad

Objuba dela dolg — po novoletni nagradni križanki zdaj še jubilejna. No, zadnje zveni precej slovesno, zato naj bodo tudi nagrade za zveste reševalce trdih orehov tokrat nekaj večje. Pripravili smo vam 50 lepih daril:

1. NAGRADA — 20.000 dinarjev
2. NAGRADA — 10.000 dinarjev
3. NAGRADA — 8.000 dinarjev
4. NAGRADA — 6.000 dinarjev
5. NAGRADA — 4.000 dinarjev
6. NAGRADA — 2.000 dinarjev
7. NAGRADA — 2.000 dinarjev
8. NAGRADA — 2.000 dinarjev
- 9.-50. NAGRADA — 42 lepih knjižnih daril

Izrezana križanka je kupon za udeležbo pri žrebanju! Rešitve pošljite najkasneje do sobote, 27. februarja 1965, na naslov: DOLENJSKI LIST, Novo mesto, p. p. 33, v spodnji levki kot kuverte pa posebej pripišite: KRIZANKA.

UPOŠTEVAJTE: zamazanih, raztrganih, nečitljivih ali sicer popackanih križank ne bomo upoštevali, prav tako pa ne bomo na pošti prevzemali pre malo frankiranih kuvert! Ne pozabite na rob križanke napisati svoj točni naslov!

Prav potihlo še na uho: križanka je malce težja kot je bila novpletna, a se je nikar ne ustrašite! — Vsem reševalcem križank: lep pozdrav!

### UREDNIŠTVO LISTA

sel, izrek, 103. nepismen človek, neizobraženec, 107. spodnji del motorja, v katerem se zbira olje, 108. družbeni položaj, sloj, kasta, 109. mesto v srednji Italiji, severno od Pescare, 111. polutnik, ravnik, 112. krvoločna pragozdna zver iz rodu mačk, 113. starogrško mesto, znano po Demostenovih govorih, 114. raztezanje srca in ožilja pri utripanju, 116. listnato drevo z bodičastimi izrastki, 118. pogorje na Dolenjskem med Krško dolino in Belo krajino, 120. tovarna za proizvodnjo olja, 121. ptica iz družine vran, ki živi v bližini človeških bivališč, 122. ukrajinski ples.

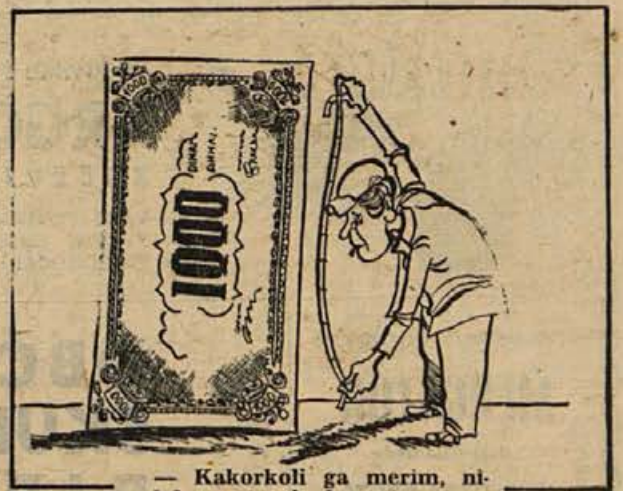
NAVPIČNO: 1. mlad slovenski pesnik in prevajalec (Janez), 2. potrdilo, zdravniško spričevalo, 3. tovarna zdravil in farmacevtskih proizvodov v Novem mestu, 4. vrsta jelena, ki živi v severni Evropi z velikimi lopčastimi rogovi, 5. števniki, 6. črta pravokotnica v geometriji, 7. kmečko orodje za košnjo, 8. ime italijanske pisateljice in pesnice Negri, 9. kratka na receptih, ki pomeni »vzemite«, 10. mesto v južni Franciji ob reki Tarn, 11. teža omota ali embalaže, 12. otočje v Tihem oceanu ob Kozorogovem povratniku, 13. ime ruskega skladatelja Hačaturjana, 14. kemični znak za neodim, 15. črna ptica pevka, ki ostane pozimi pri nas, 16. šivanka, pletilka, 17. čistoča, higiena, 18. hitri sel, kurir, 19. francoski revolucionar, oster nasprotnik girondistov, umorila ga je Charlotta Corday (Jean), 20. tovarna šivalnih strojev na Dolenjskem, 21. pečenje kruha, 22. gladka, lesketajoča se svilena tkanina, 23. rimska boginja lova, 26. lučja, 28. hudci, peklenšček, hudobec, 31. mejna reka med Slovenijo in Hrvaško, 32. glasilo Dolenjske, ki izhaja enkrat tedensko, 33. nova vrsta, odstavek, 36. nerodna, debela ženska, 37. oddelek v železniškem

vozu, 40. prebivalec evropske otočne države, 43. ime ljubljanske operne pevke Mlejnikeve;

44. popularen italijanski filmski komik, 45. v začetku januarja umrli veliki angleški pesnik, dobitnik Nobelove nagrade leta 1948 (Thomas Stearns), 46. ime sodobnega slovenskega pesnika Vipotnika, 48. žensko ime, 49. avtomobilska oznaka za okraj Ogulin, 50. zvit šop las, 51. rasa, rod, 52. šleva, šalobarda, copata, 53. kemični znak za radioaktivno prvino radij, 54. italijanski filmski igralec veselih vlog (Alberto), 55. priprava, naprava, orodje, stroj, 56. otok v Filipinih, kjer leži glavno mesto Manila, 57. brušena steklena posoda, 58. zaseda na lovu, prežanje, 59. ime slikarja Vidmarja;

61. tovarna perila v Novem mestu, 62. gledališka igra, odrsko delo, 64. prostrana vodna pot, 65. slovenski slikar, ki je pretežno slikal motive z Dolenjske (Vlado), 67. švedska denarna enota, 68. vrsta poliakrilnitrilnega vlakna, odlično obstojnega proti svetlobi, 69. mesto v Hrvaškem primorju, znano po hudi burji, 70. lepa gozdna žival, 72. diareja, dezinfekcija, 73. izmerjena višinska točka na zemljevidu, 74. prečiščen in obeljen bombaž v medicini, 75. odlični avstralski teniški igralec (Rod), 77. pokrajina v osrednjem Vietnamu z glavnim mestom Hue, 78. začetnici enega najboljših angleških lirčnih pesnikov, Byronov prijatelj, 79. prepoved, ugovor;

80. odlični slovenski dramski in filmski igralec (Stane), 82. avtomobilska oznaka za okraj Vinkovci, 84. francoski pisatelj, filozof in enciklopedist iz 18. stoletja (Denis), 86. pozdrav s streljanjem, skupno streljanje, 87. prva črka grške abecede, 89. vrsta obremenitve v konstrukciji, natezanje, 90. slaven



— Kakorkoli ga merim, nikdar se mi do prvega ne izide...

nemški fizik, ki je postavil teorijo kvantov, najmanjših delcev energije (Max), 91. slovit italijanski slikar visoke renesanse, znan predvsem kot slikar Madona, 92. znamenita umetniška galerija v Madridu, 93. osnova lesnega alkohola, 95. plamenica, 96. ljubkovalno ime za očeta;

98. desni pritok Une na Hrvaškem pri Bosanskem Novem, 99. žival, ki rije pod zemljo, 100. glavna junakinja romana danskega pisatelja Nexöja, 102. pro-

stor, mesto, področje, 104. žlahten plin, ki se uporablja v reklamnih svetilkah, 105. šport trdih in močnih pesti, 106. državna blagajna, 107. uživanje tobaka, kajenje, 108. padec vode, katarakt, brzica, 110. ime italijanske filmske igralkice Mirande, 112. barva igralnih kart, 113. središče vrtenja, os, 115. glasbena kratica za »tremolo«, 117. kemični znak za element kalcij, 119. znamka nižjih radijskih in televizijskih sprejemnikov.

Sestavil A. KUKEC

## Tri kratke

Na soški fronti se je italijanska četa, ki so ji bili nasprotni Bosanci, znašla v položaju, da se je morala predati. Lahki so privezali na puško srjaco in jo pomolili iz jarka. Toda Bosanci niso vedeli, kaj bi, ker »zastava« ni bila čisto bela. Sele Jusuf Halilović jih je potolažil: »Saj je bela, samo na robovih je od strahu nekoliko porumenela.«

Slavni kipar Ivan Mestrovic je na razstavi razlagal svoji družbi razstavljenega dela, ki so bila njegova. Nena doma se oglašuje strogi čuvaj: »Ne smete se dotikati razstavljenih predmetov!« »Dragi prijatelj,« mu reče

kipar, »ko bi vedeli, koliko krat sem se že dotaknil z rokami teh kipov!«

»Vaša sreča, gospod, da tega nisem opazil,« pravi čuvaj, ki se mu ni sanjalo, ko ga ima pred seboj.

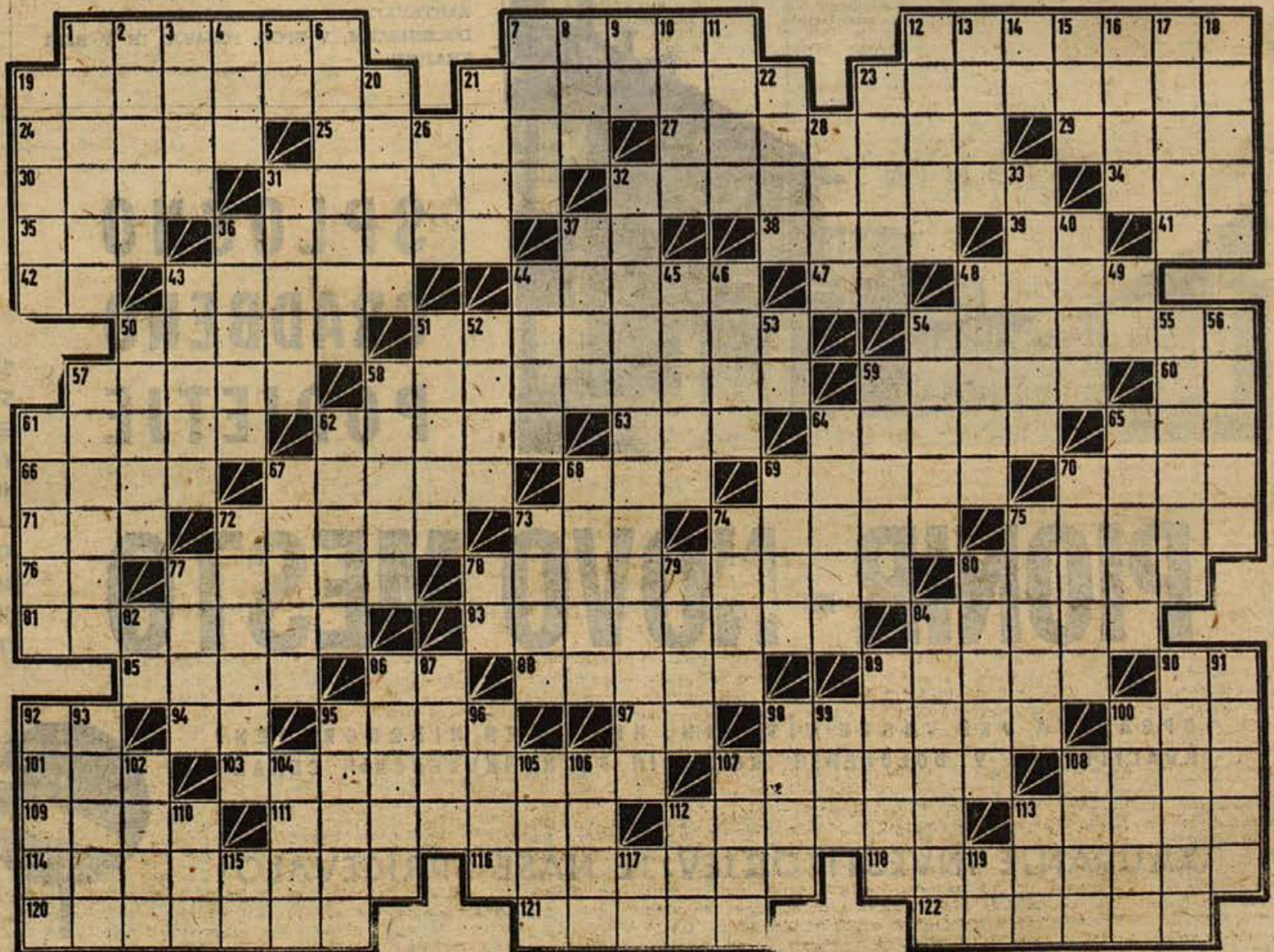
Hrvatski publicist Lunaček se je sprehajal z mladim in domišljavim pisateljem po ulici. Ko sta zavila v Mestniško ulico, sta tam opazila spominsko ploščo na hiši, kjer je živel in delal August Senoa. Tedaj je mladi domišljavec zamisljeno dejal:

»Kdo ve, kaj bo pisalo po moji smrti na moji hiši.«

»Pisalo bo: Stanovanje daje v najem,« je mirno odgovoril Lunaček

VODORAVNO: 1. vrsta javorja, 7. utezna mera za drage kovine in kamne, 12. pripadnik težke oklopne vojaške enote, 19. priprava za merjenje taktičnih, takto-mer, 21. spodnji del obuvale, 23. desni pritok reke Garonne v jugozahodni Franciji, dolg 472 km, 24. dodatek, privesek, pritoklina, 25. menica, poslana v izplačilo, 27. ovčje meso, 29. ovijalka, ki cvete v različnih barvah in jo sade kot okrasno rastlino, 30. pleme, rod, 31. iglasto drevo z mehkim lesom, 32. trebušna prepona, membrana, opna, 34. nekdanji turški veleposestnik, 35. skrajšano ameriško moško ime (Arthur), 36. ost, želo, duhovitost, dovtip, 37. kadar, 38. jezero v Etiopiji, iz katerega izvira Modri Nil, 39. kemični znak za najlažjo kovino litij, 41. začetnici ruskega pisatelja novel (»Češnjev vrta«), 42. popularen slovenski tednik, 43. pripomoček za pometanje, 44. tok, etui, 47. kemični znak za element galij, podobni cinku, 48. pisarna, urad, 50. ploščica za oblaganje sten, pečnica, 51. letalski vijak, elisa, 54. reka v severozahodni Afriki, ki se izliva v Atlantski ocean, 57. manjša okrogla in za prta krnica v gorah, 58. tovarna trikotazne konfekcije v Ljubljani, 59. tepec, bebec, idiot, 60. avtomobilska oznaka za puljski okraj, 61. vodno prevozno sredstvo, 62. velika olese- neta rastlina, 63. angleško moško ime, 64. opera nemškega skladatelja Flotowa, 65. otrebljen svet, 66. prostor, površina, 67. lepotilno mazilo, maža, 68. konica, vrh, špica, 69. preiskovalna igla ali cev, globinomer, 70. skrajšano moško ime, 71. nočno zabavišče, 72. s sladkorjem posuta zdravilna kroglica ali tableta, 73. naš največji jadranski otok, 74. popularen italijanski operni skladatelj (»Traviata«), 75. drugo ime za Zenevsko jezero, 76. kratka za »Osvobodilna fronta«, 77. prijeten vonj, dišava, 78. razlivanje, prelivanje, 80. častni vojaški pozdrav:

81. davna preteklost, 83. epoha, era, daljše časovno razdobje, 84. števniki, 85. blagajna, 86. avtomobilska







TRGOVSKO PODJETJE

# TRGOPROMET

KOČEVJE

VABI POTROŠNIKE K NAKUPU V VSEH  
SVOJIH PRODAJALNAH IN SE JIM  
PRIPOROČA!

SVOJE  
USLUGE  
PRIPOROČA

DELOVNI  
KOLEKTIV,  
ORGANI  
UPRAVLJANJA  
IN DRUŽBENO  
POLITIČNE  
ORGANIZACIJE



TRGOVSKO PODJETJE

# MERCATOR

LJUBLJANA

POSLOVNA ENOTA

# GRADIŠČE TREBNJE

# OBČINSKA SKUPŠČINA RIBNICA

OBCINSKI ODBOR SZDL • OBCINSKI  
KOMITE ZKS • OBCINSKI ODBOR ZZB •  
OBCINSKI SINDIKALNI SVET • OBCIN-  
SKI KOMITE ZMS

priporočajo svojim občanom domači  
časnik Dolenjski list z željo, da bi jih tudi  
v bodoče obveščal o vseh pomembnih do-  
godkih našega družbeno političnega življenja.

# KROJAŠKO PODJETJE TREBNJE

# RUDNIKA KOČEVJE

PRISRČNO ČESTITAJO DOMAČEMU  
POKRAJINSKEMU ČASNIKU ZA  
15-LETNICO USPEŠNEGA DELOVANJA!

ČESTITA V IMENU  
VSEH SVOJIH  
16 POSLOVALNIC  
ZA 15-LETNICO  
IZHAJANJA  
DOLENJSKEGA LISTA!

## OKNO V SVET IN OKNO NA DOLENJSKO: **DOLENJSKI LIST!**

# MIZARSKA DELAVNICA TREBNJE

OPRAVLJA VSA NAROCILA  
V ZADOVOLJSTVO SVOJIH  
STRANK!

TUDI V BODOČE SI PRIZADEVAJMO ZA RAZŠIRITEV DOMAČEGA GLASILA SZDL IN GA PODPIRAJMO  
PO SVOJIH MOČEH, DA BO LAHKO OPRAVLJALO MED OBCANI SVOJE DRUŽBENO-POLITIČNO PO-  
SLANSTVO! PRISRČNE ČESTITKE ZA 15-LETNICO DOLENJSKEGA LISTA!

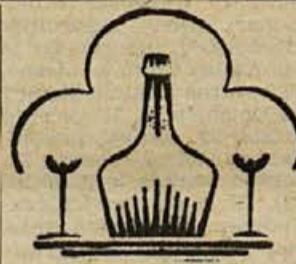
# OBČINSKA SKUPŠČINA TREBNJE

OBCINSKI ODBOR SZDL \* OBCINSKI ODBOR ZZB \* OBCINSKI KO-  
MITE ZKS \* OBCINSKI KOMITE ZMS \* OBCINSKI SINDIKALNI SVET

# ZDRAVSTVENI DOM IN LEKARNA

# TREBNJE

ZELITA KOT VSI DRUGI DELOVNI KOLEKTIVI DOLENJSKEMU LISTU  
ZA NJEGOV JUBILEJ VISOKO NAKLADO IN KAR NAJVEČ SODELAV-  
CEV!



DESTILACIJA  
ALKOHOLNIH  
PIJAC

# DANA

MIRNA na Dolenjskem

# MERCATOR

LJUBLJANA —  
POSLOVNA ENOTA

# TRŽAN MOKRUNOG

NUDI KVALITETNE PIJACE, KATERE  
ZAHTEVAJTE V VSEH GOSTIŠCIH NA  
DOLENJSKEM, V SPOD. POSAVJU IN V BELI  
KRAJINI!

ČESTITA V IMENU  
KOLEKTIVOV VSEH  
SVOJIH POSLOVALNIC  
ZA 15-LETNICO  
IZHAJANJA  
DOLENJSKEGA LISTA!

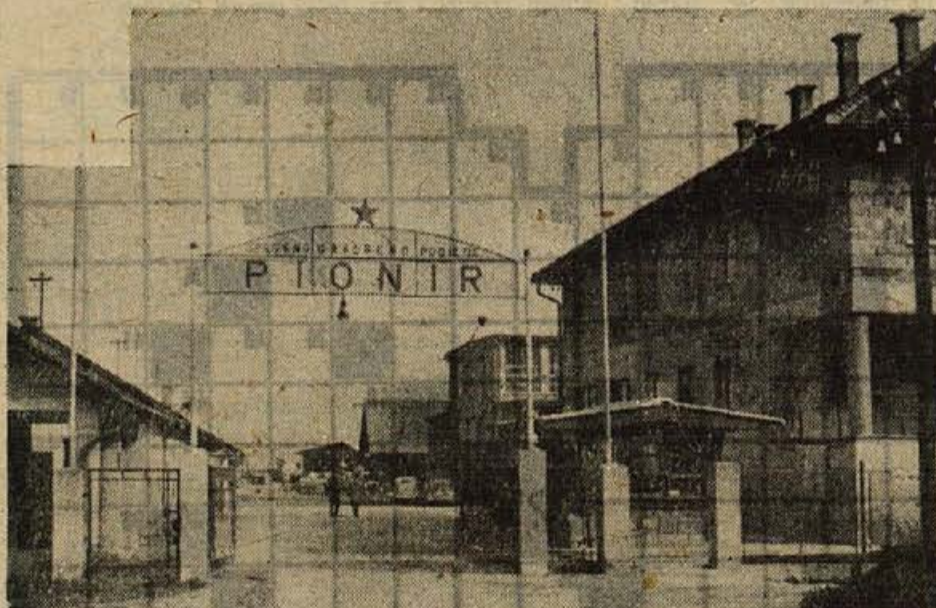
# SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE

S  
SVOJIMI  
GRADBIŠČI  
V  
NOVEM MESTU  
LJUBLJANI  
KRŠKEM  
BREŽICAH  
IN  
TREBNJEM

# PIONIR - NOVO MESTO

OPRAVLJA VSE VRSTE VISOKIH, NIZKIH IN HIDROGRADENJ  
KVALITETNO, V DOLOČENIH ROKIH IN PO KONKURENČNIH CENAH!

ZAUPANJE INVESTITORJEV JE NAŠE SPRIČEVALO!







**ZA OBČINSKI PRAZNIK  
IN ZA 15-LETNICO  
USTANOVITVE  
DOMAČEGA ČASNIKA  
ČESTITAJO:**

DELOVNI KOLEKTIV IN ORGANI UPRAVLJANJA  
SPLOŠNEGA TRGOVSKEGA PODJETJA

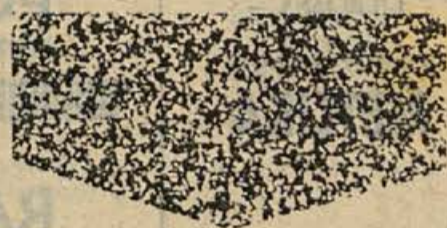
**POTROŠNIK**

ČRNOMELJ

ISKRENO ČESTITAJO VSEM DELOVNIM LJUDEM V  
OBCINI ZA NJIHOV PRAZNIK, HKRATI PA SE PRI-  
POROČAJO POTROŠNIKOM ZA NADALJNJE ZAUPANJE!



PROIZVAJA VISOKO-  
KVALITETNE ULITKE  
ZA AVTOMOBILSKO IN  
MOTORNO INDUSTRIJO  
TER VSE VRSTE  
GRADBENIH STROJEV  
IN STROJEV ZA  
OPREMO LIVARN.



**LESNO  
PREDELOVALNA  
INDUSTRIJA  
ZORA  
ČRNOMELJ**

VOSCI PREBIVALCEM  
DOMAČE OBCINE  
ZA 19. FEBRUAR —  
OBCINSKI PRAZNIK,  
TER ŽELI VSEM  
DELOVNIM KOLEKTI-  
VOM NADALJNJIH  
DELOVNIH USPEHOVI!

ZA OBISK V VSEH SVOJIH OBRATIH  
SE CENJENIM GOSTOM TUDI VNAPREJ  
PRIPOROČA DELOVNI KOLEKTIV

**GOSTINSKEGA PODJETJA  
ČRNOMELJ**

IN ČESTITA ZA OBČINSKI PRAZNIK!

**BELOKRANJSKA ŽELEZOLIVARNA  
IN STROJNA LIVARNA**

**BELT - ČRNOMELJ**

NAJ ŽIVI 19. FEBRUAR — PRAZNIK OBCINE ČRNOMELJ!

**KMETIJSKA  
ZADRUGA  
ČRNOMELJ**



SE Z VSEMI SVOJIMI OBRATI  
PRIPOROČA KMETOVALCEM ZA  
NADALJNJE IN SE USPEŠNEJSE  
SODELOVANJE, HKRATI PA VO-  
ŠCI ZA 19. FEBRUAR VSEM DE-  
LOVNIM LJUDEM V OBCINI.

VSEM DELOVNIM KOLEKTIVOM V GO-  
SPODARSKIH IN DRUGIH DELOVNIH  
ORGANIZACIJAH ŽELI SE MNOGO USPE-  
HOV PRI DELU IN JIM ISKRENO ČESTITA  
ZA OBČINSKI PRAZNIK

**OPEKARNA  
KANIŽARICA**

**OBRTNO  
KOMUNALNO  
PODJETJE  
ČRNOMELJ**

ČESTITA  
ZA 19. FEBRUAR  
Z ŽELJO, DA BI SI  
DELOVNI LJUDJE  
V OBCINI SE NADALJE  
PRIZADEVALI  
ZA VSESTRANSKI  
NAPREDEK!

TOVARNA KONDENZATORJEV

**ISKRA  
SEMIČ**

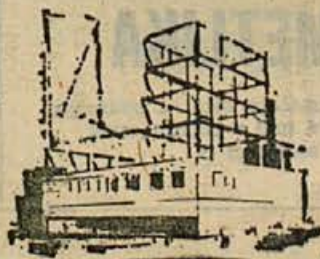
LEPO POZDRAVLJA VSE SVOJE  
POSLOVNE PRIJATELJE IN ZNANCE,  
ZA OBČINSKI PRAZNIK PA PRISRČNO  
ČESTITA VSEM OBCANOM NA PODROČJU  
DOMAČE OBCINE, ZLASTI PA  
PREBIVALCEM SEMIČA IN OKOLICE!



DELOVNI KOLEKTIV

**OBRTNEGA  
SERVISA  
SEMIČ**

TOPLO PRIPOROČA SVOJE KVALITETNE  
USLUGE IN ČESTITA VSEM DELOVNIM  
LJUDEM KAKOR TUDI KOLEKTIVOM  
V PODJETJIH IN ZAVODIH  
ZA PRAZNIK — 19. FEBRUAR!



**BELOKRANJSKO  
GRADBENO  
PODJETJE**

**BEGRAD  
ČRNOMELJ**

SE ZA OBČINSKI PRAZNIK PRIDRUŽUJE ČESTITKAM DELOVNIH  
KOLEKTIVOV, HKRATI PA SE VSEM INVESTITORJEM PRIPOROČA  
ZA NADALJNJA NAROČILA.

ZA LETOSNI OBČINSKI PRAZNIK TOPLO POZDRAVLJAMO VSE TOVA-  
RISICE IN TOVARISE, KI DELAJO V INDUSTRIJI, V DRUŽBENIH  
SLUŽBAH, V KMETIJSTVU IN NA VSEH DRUGIH PODROČJIH TER JIM  
ŽELIMO, DA BI Z NEZMANJSANIM POLETOM IN SE USPEŠNEJE KOT  
DOSLEJ URESNICEVALI SVOJE NALOGE.

**OBČINSKA SKUPŠČINA  
ČRNOMELJ**

OBČINSKI ODBOR SZDL ● OBČINSKI KOMITE ZKS ● OBČINSKI OD-  
BOR ZTB ● OBČINSKI SINDIKALNI SVET ● OBČINSKI KOMITE ZMS

NAŠEMU DOMAČEMU GLASILU, DOLENJSKEMU LISTU, ŽELIMO OB  
NJEHOVEM 15-LETNEM JUBILEJU SE NADALJNJE USPEŠNO DELO PRI  
INFORMIRANJU OBCANOV!





# ISKRA TOVARNA

POZDRAVLJA VSE POSLOVNE LJUDI, S KATERIMI IMA ZVEZE, PRAV TAKO PA BRALCE DOMAČEGA GLASILA SZDL - DOLENJSKEGA LISTA, KATERIM ŽELI PRI PREBIRANJU POKRAJINSKEGA GLASILA KAR NAJVEČ ZADOVOLJSTVA!

## USMERNIŠKIH NAPRAV NOVO MESTO

### GOSTINSKO PODJETJE STRAŽA

SE S SVOJIMI OBRATI: SREBOTNIK - STRAŽA, LOVEC - DOL. TOPLICE TER GROZD - URSNA SELA SE NADALJE PRIPOROČA GOSTOM!

Delovni kolektiv, organi upravljanja in uprava

### LESNO PREDELOVALNE INDUSTRIJE LEPIS - SUHOR

CESTITAJO DOLENJSKEMU LISTU ZA NJEGOV JUBILEJ, HKRATI PA SE PRIPOROČAJO VSEM SVOJIM POSLOVNIM PRIJATELJEM.



VSE KMETOVALCE NA SVOJEM OBMOČJU VABI K VSESTRANSKEMU SODELOVANJU

### KMETIJSKA ZADRUGA METLIKA



### MERCATOR LJUBLJANA - POSLOVNA ENOTA METLIKA

ZA PRAZNIK DOLENJSKEGA LISTA SE PRIDRUŽUJE ČESTITKAM DELOVNIH KOLEKTIVOV

### MIZARSKO PODJETJE PODGORJE ŠENTJERNEJ



### KOMUNALNA UPRAVA METLIKA

POZDRAVLJA VSE OBCANE NA SVOJEM PODROČJU IN JIM NAJTOPLEJE PRIPOROČA DOMAČE GLASILO DOLENJSKI LIST!

### RAČUNOVODSKI BIRO

LJUDSKA RESTAVRACIJA - DELAVSKO USLUŽBENSKA RESTAVRACIJA RUDNIK - VRTNARIJA - ČEVLJARSTVO - VZGOJNO VARSTVENI ZAVOD - KNJIŽNICA - KINO "JADRAN" - VULKANIZACIJA

PRISRCEN POZDRAV SVOJIM STRANKAM IN BRALCEM DOLENJSKEGA LISTA!

### KOČEVJE

SKUŠA ZADOVOLJITI POTROŠNIKE V VSEH SVOJIH PRODAJALNAH IN SE JIM PRIPOROČA TUDI V PRIHODNJE!

## V VSAKO HIŠO NAŠE POKRAJINE - DOLENJSKI LIST!

### KOVINAR

PODJETJE  
STORITVENIH  
OBRTI

### KOČEVJE



S SVOJIMI OBRATI:

KLEPARSTVO - KLJUČAVNIČARSTVO - INŠTALACIJA - KOVAŠTVO KOČEVJE in PODRUŽNICA V RIBNICI

OPRAVLJA VSE VRSTE KLEPARSKIH, KLJUČAVNICARSKIH, VODOVODNO INSTALATERSKIH DEL, POTREBNA DELA ZA CENTRALNO OGREVANJE, NUDI KOVASKE USLUGE TER GRADI VODOVODE. IZDELUJEMO DIMNE CEVI IN KOLENA RAZNIH MER, POCINKANE IN ALUMINIJASTE, BRZOPARILNIKE, KOTLE ZA ZGANJEKUHO, KOPALNE KADI, PEKAČE IN GRELCE, ROČNE VOZICE IN VPREŽNE VOZOVE. SPREJEMAMO TUDI NAROCILA PO ŽELJI ZA TOVRSTNE IZDELKE.

ORGANI UPRAVLJANJA IN DRUŽBENO POLITIČNE ORGANIZACIJE V PODJETJU ČESTITAJO OB 15-LETNICI USTANOVITVE MEDOBCINSKEGA GLASILA SZDL NAŠE POKRAJINE!

SE NADALJE  
PODPIRAJMO IZHAJANJE  
DOMAČEGA  
GLASILA -  
DOLENJSKEGA LISTA!

### MESARIJA PEKARIJA FOTO-KINO

### METLIKA

INVALIDSKI  
ZAVOD

### KOMET - METLIKA

pozdravlja vse bralce domačega lista na področju Bele krajine in želi, da bi tudi v bodoče ostali njegovi zvesti prijatelji, sodelavci in hvaležni bralci!

PODJETJE KOMUNALNIH DEJAVNOSTI

### KOMUNALA KOČEVJE

CENJENIM STRANKAM PRIPOROČA SVOJE USLUGE, KATERE KVALITETNO OPRAVLJA!

### ITAS



INDUSTRIJA TRANSPORTNIH  
SREDSTEV IN OPREME

### KOČEVJE

ISKRENO ČESTITA DOMAČEMU ČASNIKU ZA NJEGOV JUBILEJ IN MU ŽELI SE MNOGO USPEHOV PRI OBVEŠČANJU OBCANOV!

DOBRO OBVEŠČANJE - POGOJ ZA KVALIFICIRANO SOODLOČANJE V UPRAVLJANJU!

PRIPOROČAMO SE SVOJIM POSLOVNIM PRIJATELJEM, HKRATI PA ČESTITAMO ZA OBLETNICO USTANOVITVE DOLENJSKEGA LISTA!

### VODNA SKUPNOST KOČEVJE-RIBNICA



### TOVARNA SUKNA TEKSTILANA KOČEVJE

PRIPOROČA POTROŠNIKOM SVOJE PROIZVODE. ZAHTEVAJTE JIH V VSEH TRGOVINAH!



KVALITETNE IN CENENE, V STROKO  
SPADAJOČE USLUGE NUDI

OBRTNO  
GRADBENO PODJETJE

**REMONT**

STRAŽA

CENJENIM STRANKAM SE PRIPOROČAMO  
ZA NAROCILA!

**OMP  
INŠTALATER**

NOVO MESTO



OBČINSKI  
ODBOR SZDL  
OBČINSKI  
KOMITE ZKS  
OBČINSKI  
ODBOR ZZB  
OBČINSKI  
SINDIKALNI SVET  
OBČINSKI  
KOMITE ZMS

DELOVNI  
KOLEKTIV

**GOZDNEGA  
GOSPODARSTVA  
NOVO MESTO**

VOŠČI  
V IMENU  
VSEH  
SVOJIH  
OBRATOV  
ZA  
15-LETNICO  
USTANOVITVE  
DOLENJSKEGA  
LISTA!

SE  
NADALJE  
NAJ  
BO  
NAŠ  
NEPOGRESLJIV  
OBVESCEVALEC  
DOMAČI  
DOLENJSKI  
LIST!

**OBČINSKA SKUPŠČINA NOVO MESTO**

ZA 15-LETNICO USPEŠNEGA DELA ČESTI.  
TAMO NAŠEMU GLASILU SZDL!

RAZŠIRJAJMO  
SOCIALISTIČNI  
TISK!

VSEM KMETIJSKIM PROIZVAJALCEM NA SVOJEM PODROČJU SE  
V NOVI DELOVNI SEZONI PRIPOROČA ZA SODELOVANJE

**LEKARNA  
NOVO MESTO**

**KMETIJSKA ZADRUGA  
NOVO MESTO**



**KOMUNALNO OBRTNO PODJETJE SEVNICA**

SE PRIPOROČA Z IZDELAVO CEMENTNIH IZDELKOV, Z MIZARSTVOM, S PESKOKOPOM  
IN KAMNOLOMOM, Z GRADBENIŠTVOM, ŽAGARSKIM OBRATOM, AVTOPREVOZNIŠTVOM  
IN S PARKETARSTVOM!

KOLEKTIV  
TOVARNE  
KONDERZATORJEV

**ISKRA  
SEMIČ**

pozdravlja vse bralce  
Dolenjskega lista  
v Beli krajini!



DELOVNI KOLEKTIV, UPRAVA, ORGANI UPRAVLJANJA IN DRUŽBENO  
POLITIČNE ORGANIZACIJE

**KOPITARNE  
SEVNICA**

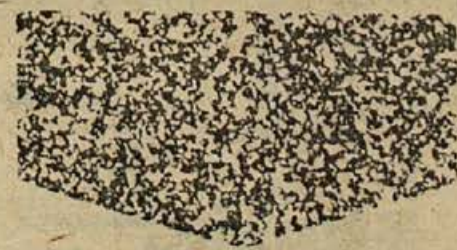
ČESTITAJO DOLENJSKEMU LISTU OB 15-LETNICI USTANOVITVE Z  
ZELJO, DA BI SI V BODOČE PRIDOBIL KROG NOVIH BRALCEV V NAŠI  
OBČINI!

TRGOVSKO PODJETJE

**PETROL**

NOVO MESTO  
BREŽICE  
KOČEVJE

TUDI V PRIHODNJE PRIPOROČAMO  
SVOJE BENCINSKE SERWISE!  
ČESTITAMO ZA 15-LETNICO IZHAJANJA  
DOLENJSKEGA LISTA  
IN HKRATI ZA 600-LETNICO  
USTANOVITVE NOVEGA MESTA!



**KOMUNALNEGA  
PODJETJA - TREBNJE**

**DOLENJSKA ZALOŽBA  
NOVO MESTO**

PRIPOROČA LJUBITELJEM DOBRE  
KNJIGE SVOJE KVALITETNE  
IN CENENE IZDAJE KNJIGI

KADAR KUPUJETE, ZAHTEVAJTE VEDNO  
IN POVSOD SODOBNO, PRAKTIČNO IN  
CENENO KONFEKCIJO PODJETJA

**JUTRANJKA**

**OBČINSKA SKUPŠČINA  
SEVNICA**

Občinski odbor SZDL  
Občinski komite ZKS  
Občinski odbor ZZB  
Občinski sindikalni svet  
in Občinski komite ZMS

SVOJIM STRANKAM,  
POSEBNO PA ONIM  
NA OBMOČJU  
DOMAČE OBČINE,  
SE TUDI VNAPREJ  
TOPLO PRIPOROČA  
DELOVNI KOLEKTIV

priporočajo svojim občanom domače pokrajinsko  
glasilo SZDL tudi v prihodnje, v imenu vseh  
bralcev na svojem področju pa čestitajo za 15-letnico  
izhajanja Dolenjskega lista!





# ZA 15. LETNICO DOLENJSKEGA LISTA ČESTITAJO:

DELOVNI KOLEKTIV

## RUDNIKA SENOVO

ZELI DOMACEMU GLASILU  
SOCIALISTICNE ZVEZE SE NADALJNJO  
USPEŠNO POT!

## PAPIRKONFEKCIJA

industrija za predelavo papirja, kartona in lepenke

### KRŠKO

proizvaja: ciklostil papir, pelir papir, brezlesni pisalni papir, računske trakove, pisalne bloke vseh vrst iz srednje finega in brezlesnega papirja, trgovske vrečice s tiskom in brez tiska, trgovski reklamni papir vseh barv in dimenzij iz srednje finega superiorja, sulfitega in klobučnega papirja. Izdelujemo vse vrste kartonske embalaže iz sive in riave lepenke.

## GRADBENO PODJETJE

## SAVA

### KRŠKO

OPRAVLJA VSA  
V STROKO SPADAJOČA  
DELA HITRO, SOLIDNO  
IN POCENI!

## PODJETJE ZA POPRAVLJANJE VOZ DOBOVA

TUDI VNAPREJ  
PRIPOROČA SVOJE  
USLUGE IN VOŠČI ZA  
15-LETNICO IZHAJANJA  
DOLENJSKEGA LISTA!



RUDNIK LIGNITA, GLINE  
IN KREMENCEVEGA PESKA

## GLOBOKO

pozdravlja cenjene potrošnike,  
hkrati pa se pridružuje  
čestitkam delovnih kolektivov  
ob jubileju domačega glasila  
SZDL!

DELOVNI KOLEKTIV  
TRGOVSKEGA PODJETJA  
NA DEBELO IN DOBNO

## PRESKRBA KRŠKO

SE PRIPOROČA ZA OBISK  
V VSEH SVOJIH BOGATO ZALOŽENIH  
TRGOVINAH IN VABI KUPCE NA  
NEOBVEZEN OGLED BLAGA!

SVOJE USLUGE  
IN IZDELKE  
PRIPOROČAMO  
VSEM ODJEMAL-  
CEM, HKRATI  
PA SE PRIDRUŽU-  
JEMO GESLU:  
DOLENJSKI LIST  
V VSAKO HISO!

PODJETJE

## DEKORLES BREŽICE

S TAPETNIŠKIM OBRATOM IN ŽAGO

## RESTAVRACIJA NA GRIČU BREŽICE

NUDI SVOJIM GOSTOM VEDNO TOPLA  
IN MRZLA JEDILA TER VSE VRSTE PRIZNANIH  
PIJAC. PRIPOROČAMO SE ZA NADALJNI  
OBISK!

## SLOŠNO LIVARSTVO DOBOVA

## OBČINSKA SKUPŠČINA KRŠKO

Občinski odbor SZDL — Občinski komite ZKS — Občinski sindikalni svet —  
Občinski odbor ZZB — Občinski komite ZMS

iskreno voščilo domačemu pokrajinskemu časniku za 15-letnico ustanovitve  
in želijo, da bi še vnaprej uspešno opravljal svoje poslanstvo med prebivalci  
Dolenjske, Spod. Posavja in Bele krajine!

KOLEKTIV PODJETJA

## AGROSERVIS - BREŽICE

SE PRIPOROČA STRANKAM ZA NAROČILA  
KATERA VEDNO OPRAVI SOLIDNO, HITRO  
IN PO ZMERNIH CENAH!



DELOVNI KOLEKTIV

SPLOŠNEGA KOVINSKEGA PODJETJA

## KOVINA BIZELJSKO

SI PRIZADEVA ZADOVOLJITI  
VSE SVOJE STRANKE S SOLIDNIM  
DELOM. PREPRICAJTE SE!

nudi potrošnikom  
v svojih sodobno  
opremljenih  
trgovinah veliko  
izbiro blaga.

SOLIDNA  
POSTREŽBA,  
KONKURENCNE  
CENE!

Obiščite nas,  
oglejte si naše  
bogate zaloge!



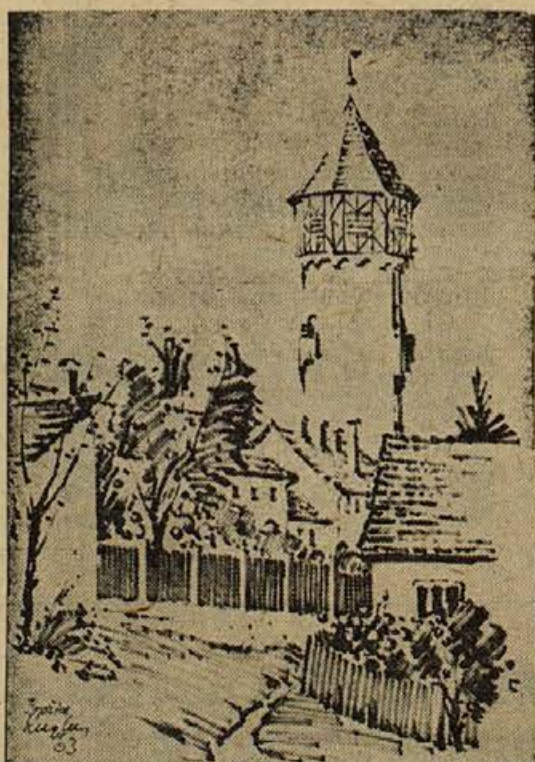
Dolenjskemu listu, glasilu SZDL,  
ki je med našim prebivalstvom najbolj  
priljubljen časnik, želimo  
še mnogo uspehov z željo, da bi si  
pridobil še velik krog novih  
naročnikov!

## OBČINSKA SKUPŠČINA BREŽICE

OBČINSKI ODBOR SZDL  
OBČINSKI KOMITE ZKS  
OBČINSKI ODBOR ZZB  
OBČINSKI SINDIKALNI SVET  
OBČINSKI KOMITE ZMS  
ter vse druge organizacije in društva

TRGOVSKO PODJETJE NA VELIKO IN MALO

## KRKA - BREŽICE



Miro Kugler: Brežiški met





# INDUSTRIJA MOTORNIH VOZIL NOVO MESTO

SI JE S KVALITETO SVOJIH VOZIL UTRLA POT NA VSA DOMAČA IN TUDI NA MNOGA INOZEMSKA TRZIŠČA! KOLEKTIV ČESTITA ZA 15-LETNICO IZHAJANJA POKRAJINSKEGA GLASILA SZDL Z ŽELJO, DA BI DOLENJSKI LIST ŠE NADALJE OSTAL ENO NAJBOLJ MNOŽIČNIH SREDSTEV SODOBNEGA OBVEŠČANJA NA NAŠEM PODROČJU!



## INDUSTRIJA OBUTVE NOVO MESTO

PROIZVAJA  
KVALITETNO OBUTEV,  
KI JO PRIPOROČA  
VSEM POTROŠNIKOM



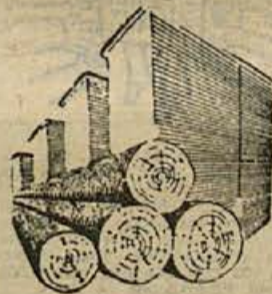
## NOVOTEHNA NOVO MESTO

se priporoča potrošnikom  
za nakup v svojih  
sodobno urejenih  
trgovinah, kjer jim nudi  
vedno vse v stroko  
spadajoče blago  
po konkurenčnih cenah!



## ZDRAVILIŠČE ŠMARJEŠKE TOPLICE

VABI CENJENE GOSTE, KATERIM VEDNO  
NUDI IZBRANA JEDILA IN RAZNOVRSTNE  
PIJACE!  
PRISRČNE ČESTITKE DOLENJSKEMU  
LISTU!



## NOVOMEŠKA OPEKARNA

## ZALOG

SI PRIZADEVA  
ZADOVOLJITI SVOJE  
STRANKE IN SE  
VSEM POSLOVNIM  
PRIJATELJEM SE  
NADALJE PRIPOROČA!

## ZAVOD ZA UPRAVLJANJE DRUŽBENEGA PREMOŽENJA NOVO MESTO

SE OB 15-LETNICI IZHAJANJA  
DOLENJSKEGA LISTA  
PRIDRUŽUJE ČESTITKAM  
DELOVNIH KOLEKTIVOV!

## CESTNO PODJETJE NOVO MESTO

POZDRAVLJA OB TEJ PRILOŽNOSTI VSE  
UPORABNIKE CEST NA SVOJEM POD-  
ROČJU, HKRATI PA ŽELI DOLENJSKEMU  
LISTU NADALJNJE USPEŠNO DELO!



## NOVOLES

## LESNI KOMBINAT NOVO MESTO

POZDRAVLJA VSE SVOJE POSLOVNE  
PRIJATELJE IN ZNANCE, KATERIM  
SE TUDI V PRIHODNJE PRIPOROČA  
ZA ZAUPANJE IN SODELOVANJE.

HKRATI DELOVNI KOLEKTIV PODJETJA  
VOŠCI DOMAČEMU GLASILU SZDL  
ZA 15-LETNICO IZHAJANJA!

## ELEKTRO

NOVO  
MESTO

se potrošnikom  
električne  
energije  
tudi vnaprej  
priporoča!



## KOMUNALNA BANKA NOVO MESTO

POZDRAVLJA SVOJE KOMITENTE IN SE  
JIM PRIPOROČA TUDI V PRIHODNJE, SE  
POSEBEJ PA POZDRAVLJA VSE VLAGA-  
TELJE HRANILNIH VLŒ!  
VLGAJTE PRI

KOMUNALNI BANKI NOVO MESTO!

BREZ DINARJA NI MILJONA!

## KOMUNALNI ZAVOD ZA SOCIALNO ZAVAROVANJE NOVO MESTO

V IMENU VSEH SVOJIH PODRUŽNIC  
POZDRAVLJA ZAVAROVANCE,  
OB TEJ PRILOŽNOSTI PA ŽELI  
DOLENJSKEMU LISTU  
ZA NJEGOV JUBILEJ SE MNOGO  
USPEHOV V PRIHODNJE!

**RAZŠIRJAJMO IN PODPIRAJMO NAŠ SOCIALISTIČNI TISK!**



# V TEM TEDNU VAS ZANIMA

## Tedenski koledar

Petek, 19. februarja — Miroslav  
 Sobota, 20. februarja — Leon  
 Nedelja, 21. februarja — Irena  
 Ponedeljek, 22. febr. — Marija  
 Torek, 23. februarja — Marija  
 Sreda, 24. februarja — Marija  
 Četrtek, 25. februarja — Saša

## ČESTITKE

Krkovečemu atu in mami z Gore čestitajo za 40-letnico skupnega življenja in jima želijo še veliko zdravlja — hvaležni otroci z družinami

Dragemu bratu Ignacu Grandžiču čestitajo za njegov življenjski praznik obilo zdravlja, sreče, zadovoljstva — mama, žena z družino ter vsi bratje in sestre

Vipavčevima, atu in mami, iz Tribuč pri Crnomlju, ki bosta 24. februarja praznovala 30-letnico poroke, želijo še mnoga srečna leta Janko z ženo Mileno in otroki Majdo in Ivanom, Vinko z ženo Reško in Brankom ter Tone z ženo Marijo in Bojanom. Pridružuje se tudi Ana

Franc Bukovec iz Gor. Teško vodo št. 1 proključem vse, kar sem govoril o Francu Kraju iz Gor. Teške vode št. 9, p. Stopičel

## ZAHVALE!

Ob prerani izgubi našega dragoga moža, očeta, brata, strica, svaka, tasta in prijatelja **ALOJZA BECELETA** iz Smolenje vas!

Se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam stali ob strani v najhujšem ali kakorkoli sočustvovali z nami, predvsem pa dr. Vodniku, dr. Jerniku, duhovniku, sorodnikom in sosedom. Posebna hvala tudi kolektivom SGP "PIONIR" in "OBRT"

NIK\* Novo mesto in KZK, obrat kmetijstvo Kranj, ki so ga v velikem številu spremili na zadnji poti in mu poklonili obilo cvetja. Zalujoči: žena Franciška, hčerka Fanika por. Kuselj z možem, sinova Tone, Slavko in Martina ter ostalo sorodstvo

Ob težki izgubi ljubljene mame **JOZEFE BURKAT**, se zahvaljujemo vsem, ki so jo v tako velikem številu spremili na zadnji poti in ji darovali cvetje in vence.

Zalujoči: sinova Henrik in Lojze, hčerke Tina in Pepca z družinami ter brat Janez in sestra Marija

## MALOGLASNA

PRODAM VINOGRAD in klet v Doblihi gori (1000 trt), v dobrem stanju. Cena nizka. Peter Držaj, Dragatuš 33.

PRODAM 2 CESNJEVI POSTELJI, 2 kuhinjski kredenci in krušno peč. Bršljin 15.

PRODAM 3000 KG SENA. Anton Bartolj, Dol. Laze 13, Uršna sela.

KUPIM GUMI VOZ, nosilnost 1,5 tona, z dvema zavorama. Ponudbe z navedbo čene na naslov: Jože Hudoklin, Gor. Vrhpolje 45, p. Sentjerna.

TRIDESETELETNI SRB z dobrim znanjem slovenščine, strojepisja in zelo dobrim znanjem angleščine — aktivni prevajalec — s stitilno prakso v komercialni službi in kovinskem podjetju, v informativni službi v turističnem podjetju in s končnim vojaškim rokom, želi delovno mesto v Novem mestu. Edini pogoj: družinsko stanovanje. Nastop po dogovoru. Naslov: A. Dragič, Topalovičeva la, Beograd.

POSTENO GOSPODINSKO POMOČNICO ali začetnično sprejem k 4-članski družini. Pogoj: ugodni. Nastop možen 1. marca 1965. Zivka Bokal, Ljubljana, Bolgarska 21.

TAKOJ SPREMEMO GOSPODINSKO POMOČNICO, pridno in pošteno, z nekaj znanja kuba

Plača dobra. Dr. Miha Zemva, Infekcijska klinika, Japljeva ulica 2, Ljubljana.

ZDRAVILSEK ROGASKA SLATINA — Pri zdravljenju hemoroidov (zlate žile) je prvi pogoj redno iztrebljanje. S tem se ublažijo bolečine in krči. Prijetno učinkovito sredstvo za to je rogaski »Donat« vreclec. Zahtevajte ga v svoji trgovini, te pa ga dobe v Novem mestu pri Trgovskem podjetju »Hmeljniki« — telefon — 21-129 in »Standard« — telefon 21-158.

ISCEM POSTENO DEKLE k 4-članski družini za pomoč v gospodinjstvu. Pozneje možna tudi zaposlitev v tovarni v Kranju. Ponudbe poslati na naslov: Marija Mohorič, Zg. Besnica 89 pri Kranju.

PRODAM DVOSTANOVANJSKO VILO z vrtno. Gostiša, Novo mesto, Defranceškijeva 2.

ZLATA BROSKA z zelenim kamnom je bila 30. januarja izgubljena od postaje Novo mesto do Ribje restavracije, Kristanova cesta in nazaj na postajo. Drag spomin — nagradal Javitvi v upravo lista.

PRODAM RABLJENO OREHOVO SPALNICO. Ogled iz prijaznosti pri mlazarju Gazvodil, Gotna vas. (141/65)

BMW 250, 1953 v voznem stanju prodam najboljšemu ponudniku. Davorin Hočevar, Struga.

## KINO

Brežice: 19. in 20. febr. jugoslovanski barvni film »Marš na Drinovac«, 21. in 22. febr. ameriški film »Hada«, 23. in 24. febr. angleški film »Billy Budd«.

Crnomelj: 19. do 21. febr. mehlički barvni film »Žena v preiskušnji«, 23. in 24. febr. španski barvni film »Rdeče baretk«.



Dol. Toplice: 20. in 21. febr. zahodnonemški film »Nürnbergski proces«.

Kočevje — »Jadrans«: 19. do 21. febr. ameriški barvni film »Bravard«, 21. febr. ameriški barvni film »Pustolovščine Toma Soerjaja«, 22. in 23. febr. madžarski barvni film »Sonce na ledu«, 24. in 25. febr. nemški film »Volpa grozov«.

Kostanjevica: 21. febr. italijanski barvni film »Osvajalec Maraknobe«.

Metlika: 20. in 21. febr. mehlički film »Macarios«, 22. in 23. febr. jugoslovanski film »Piko — dirka za motorjens«, 24. in 25. febr. zahodnonemški film »Poslednji bojevic«.

Novo mesto — »Krk«: 19. do 22. febr. francosko-italijanski barvni film »Boccaccio 70«, 19. in 23. febr. ameriški barvni film »Prigode Toma in Jerryja«, Samo 23. febr. češki barvni film »Če pride maščoka«, 24. in 25. febr. češki film »Na vrvi«.

Ribnica na Dol: 20. in 21. febr. ameriški barvni film »Vohun na povelje«.

Sevnica: 20. in 21. febr. ameriški film »Fredi pod tujimi zvezdami«, 24. febr. zahodnonemški film »Draga, ostani z menoj«.

Sodražica: 20. in 21. febr. francoski film »Salambour«.

Stara cerkev: 20. in 21. febr. ameriški film »Počmo v dežju«, 24. febr. francoski film »Prestopok na begu«.

Straza: 20. in 21. febr. jugoslovansko-italijanski film »Kapov«.

Trebnje: 20. in 21. febr. nemški film »Skrivnosti Orienta — I. del«.

## POTUJOČI KINO KOČEVJE

predvaja slovenski film »Srečno Kekce«: 19. febr. ob 19. uri v Dolgi vasi; 20. febr. ob 19. uri v Livoldu; 21. febr. ob 16. uri v Banja loki; ob 19. uri v Kuzlju in francoski film »Zakaj prihajaš tako pozno«: 20. febr. ob 17. uri na Oneku; ob 19. uri v Koprivniku; 21. febr. ob 13.30 v Vimalju; ob 16. uri v Laxah in ob 19. uri v Mozlju.

## ZA PITANJE PRASICEV samo



ker pospešuje debelenje! Proizvaja Drogerija Ljubljana

## Matični urad Velika Dolina

Januarja je doma rodila Stefani ja Sinko iz Ponikev — Veroniko. — Poročili so se: Stjepan Gerjevič, monter, in Nada Jakovina, študentka medicinske fakultete iz Obrežja, naselja 9; Zdenko Koletič, avtomehanik z Jesenic na Dol., in Marija Šubic, trgovska pomočnica iz Zrnica; Josip Mezga, geovrtalac, in Marija Bruder, delavka, oba iz Obrežja; Frančišek Frigelj, traktorist iz Gaja, in Stojša Batur, pom. kuharica iz Rajca 4. — Umrli je Franc Zoikalj, kmetovalec iz Brežanskega sela.

## Matični urad Dragatuš

Januarja ni bilo rojstev izven poročnišnice. — Poročili so se: Josef Glavač, natakar, in Marija Rogina, strojepiska, oba iz Ljubljane; Danijel Stupar, soboslikar, in Franciška Volf, tovarniška delavka, oba iz Ljubljane; Alojz Matkovič, mizar s Tančič gore, in Franciška Zunič, tovarniška delavka iz Crnomlja. — Umrli so: Neža Bahor iz Kranja 80 let; Johana Gorše, kmetovalka z Zapudja, 65 let, in Antonija Raspolič iz Dragatuša, 83 let.

## Matični urad Leskovec

Januarja ni bilo rojstev niti porok. — Umrli je: Terenzija Luznar iz Drovega, 41 let.

## RADIO BREŽICE

ČETRTEK, 18. FEBRUARJA: 18.00 — Soliska oddaja — Učenci iz Pišec so pripravili za vas — 18.30 Glasbena oddaja: Izbrali ste sami.

NEDELJA, 21. FEBRUARJA: 10.30 Poročila iz naše komunne — Priprave na volitve v predstavniške organe — Mnenja drugih — Delo mladincev, članov ZKJ — Lovni turizem — Kako ravnamo z nekaterimi gospodinjstvenimi električnimi pripomočki — Za naše kmetovalce: Kooperantski odnos — Magnetofonski zapisek: Na Veliki Dolini — Pogovor s poslušaleci — Obvestila in sponzorski kinematografi. 12.05 Občani čestitajo in pozdravljajo.

TOREK, 23. FEBRUARJA: 10.30 Starši sprašujejo — Čestitke — Športni komentar — Od torika do torika v brežickem kinu — Obvestila — Glasbena oddaja: Naši sbo ri pojo narodne in umetne.

## Zahvala — in prošnja

Vsem delovnim organizacijam in občinskim skupščinam našega področja, ki so z oglašili omogočile izdajo današnje številke v izjemno povečanem obsegu, se zahvaljujemo za razumevanje, naklonjenost in pomoč.



Spričo ukinjenega registra za časopisni papir, podražitve papirja in povečanju tiskarniških, poštnih, prometnih in drugih stroškov, ki znatno dvigajo režijo za izdajanje domačega pokrajinskega tednika, bomo letos še bolj kot doslej odvisni glede finančnih sredstev od razumevanja ter sodelovanja vseh naših delovnih organizacij. Da bi lahko ohranili naš domači list pri življenju, prosimo vse delavske svete, upravne odbore in druge organe upravljanja v vseh področnih občinah, da tudi letos pomagajo Dolenjskemu listu z objavljanjem razpisov, objav, reklamnih in drugih oglasov, z naročnimi reportažami in s tiskanjem drugih svojih obvestil v pokrajinskem glasilu SZDL. **DOLENJSKI LIST**

## GRADBENO PODJETJE »S A V A« KRŠKO GASILSKA 4

sprejme takoj ali po dogovoru

- več skladiščnikov za gradbišča Novo mesto, Catež ob Savi, Krško in Senovo
- več čuvajev za gradbišča Novo mesto, Catež ob Savi, kamnolom v Brestovnici in Senovem
- 15 KV zidarjev
- 10 KV tesarjev

Pogoji: za 1. — da ima srednje strokovno izobrazbo in nekaj prakse ali pa da ima nižjo izobrazbo in vsaj 5 let prakse v tem poklicu. Kandidati pod 1. in 2. so lahko tudi upokojeanci, če so po temeljnem zakonu o pokojniškem zavarovanju lahko zaposleni, ne da bi izgubili pravico do izplačila pokojnin.

Plača določena po pravilniku o delitvi osebnega dohodka, po prejemnem pravilniku in po posebnem dogovoru. Interesenti naj se osebno ali pismeno zglasijo v upravi podjetja. Razpis velja do zasedbe teh delovnih mest.

## Komisija za delovne odnose pri KGP BREŽICE

razpisuje prosto delovno mesto **servisnega mehanika za motorne žage**

POGOJ: kvalificiran avtomehanik. Samsko stanovanje zagotovljeno. Nastop službe takoj. Plača po pravilniku o delitvi osebnega dohodka. Razpis velja do zasedbe delovnega mesta.

## Komisija za razpis delovnih mest pri KLAVNICI IN MESNICI ČRNOMELJ

RAZPISUJE DELOVNO MESTO **upravnika**

POGOJI:

- srednješolska izobrazba z najmanj 3-letno prakso na vodilnem delovnem mestu v mesarski stroki
- visoko kvalificiran mesar z najmanj 5-letno prakso na vodilnem delovnem mestu
- kvalificiran mesar z 10-letno prakso na vodilnem delovnem mestu v gospodarstvu.

Ponudbe sprejema razpisna komisija pri Klavnici in mesnici Črnomelj do zasedbe delovnega mesta, vendar najkasneje do 1. 3. 1965. Osební dohodek po pravilniku podjetja.

## UPRAVNI ODBOR KMETIJSKE ZADRUGE TREBNJE

razpisuje JAVNO LICITACIJO za prodajo naslednjih osnovnih sredstev:

- 2 traktorjev Ferguson 35
- 2 ročnih, motornih kosilnic BCS
- 3 konj z vpregami, vozovi in raznimi poljedelskimi stroji

Licitacija bo 21. 2. 1965 ob 8. uri na Veliki Loki. Prednost pri nakupu ima socialistični sektor, ob 9. uri vaške skupnosti in od 10. ure dalje vsi ostali.

## OBVESTILO DOPISNIKOM

Kjub najboljši volji in nadržtom nismo mogli objaviti vseh poslanih dopisov. Nekatere spominke članke in pripevke za 15-letnico izhajanja lista bomo zato objavili še v prihodnji številki, vse sodelavce pa prosimo, da to z razumevanjem upoštevajo. **UREDNIŠTVO**

## OBVESTILO BRALCEM

Zaradi večjega obsega smo morali današnjo številko zaključiti že v nedeljo, zato nismo mogli zbrati gradiva za vse običajne rubrike in poročila. Bralce prosimo za ustrezno razumevanje, ker smo tudi sami odvisni od urnika tiskarne, dvojni obseg številke pa je zahteval veliko več dela, kot sicer. **UREDNIŠTVO**

## DOLENJSKI LIST

LASTNIKI IN IZDAJATELJI: občinski odbori SZDL Brežice, Crnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.

UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR: Tone Gočnik (glavni in odgovorni urednik), Risa Bačar, France Grivec, Miloš Jakopec, Marjan Moškun, Jožica Teppy in Ivan Zoran.

IZHAJA vsak četrtek — Posamezna številka 30 din — Letna naročnina 1200 din, polletna 600 din; plačilna je vnaprej. Za inozemstvo 2400 din — Tekoči račun pri podružnici NB v Novem mestu: 606-11-608-9 — NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto. Glavni trg 3 — Poštni predal 33 — Telefon 21-227 — Rokopisov in fotografij ne vračamo — TISKA Časopisno podjetje DELO v Ljubljani.

## PREDLOG ZAKONA O VARNOSTI PROMETA NA JAVNIH CESTAH

### 50.000 dinarjev ali dva meseca zapora

V Zvezi skupščini bodo kmalu razpravljali o predlogu temeljnega zakona o varnosti prometa na javnih cestah. Nov zakon naj bi začel veljati 1. marca leto.

Zakon predvideva nekaj bistvenih sprememb. Denarne kazni naj bi znašale za pravne osebe do milijon dinarjev, za posameznike pa do 50.000 dinarjev. Za šoferje je predvidena tudi zaporna kazen do dveh mesecev.

### Na kraju prekrška: 3000 din

Vozniki, ki bodo peljali čez prehode za pešce nepravilno oziroma ne bodo prilagodili hitrosti, bodo morali plačati 3.000 dinarjev kazni. Tolikšna kazen bo veljala tudi za tiste, ki bodo nepravilno zapeljali s stranske poti na glavno cesto.

Tako visoka kazen je predvidena tudi za vse voznike, ki bi prekorščili dovoljeno hitrost vožnje, se pri prehitvevanju drugega vozila ne bi umaknili na drugo stran cestišča itd. Tri tisoč dinarjev bo moral plačati tudi motorist, ki bo imel premalo zavarovano prikolico, in vsi vozniki, ki na cestah javnega reda med postanki ne bodo storili potrebnih varnostnih ukrepov.

Tri tisoč dinarjev kazni bodo morali plačati vozniki vozil, ki z njimi promet po določenih cestah ni dovoljen. Če bodo vozniki zaradi teh prekrškov povzročili neposredno nevarnost za drugo vozilo ali pešce, bo kazen znašala do 50.000 dinarjev. Povzročitelji prekrškov pa bodo lahko zaprti do dva meseca. V predlogu zakona

na je vrh tega poudarjeno, da bodo lahko v takih primerih vzeli vozniku vozniško dovoljenje za trideset dni do enega leta.

### Denarna kazen 1000 din

Voznik, ki ne bo upošteval navodil, prometnega miličnika, bo moral plačati 1.000 dinarjev kazni. Taka kazen je predvidena tudi za voznike, ki ne bodo upoštevali predpisanih znakov ali upoštevali potrebne razdalje med vozili, ki bodo povzročali prevelik ropot, neprevidno ali celo nepravilno vozili skozi križišče, ne bodo odstranili s ceste materiala ali drugih predmetov, ki so jih razsuli itd.

Kazen bodo plačali tudi vozniki, katerih vozilo ponoči ne bo osvetljeno s predpisanimi lučmi, ki bodo nepravilno zapeljali z mesta in pri tem ovirali druge udeležence prometa, na cestah z močnim prometom zmanjšali hitrost in s tem ovirali druge voznike itd. Tako visoka kazen je predvidena tudi za voznike, ki bodo na ne predpisan način vlekli druga vozila, pri srečanju ne bodo upoštevali prednosti drugih, ne bodo spoštovali prometnih znakov oziroma ne bodo zaustavili vozil pred rdečim ali rumenim svetlobnim signalom.

500 dinarjev kazni naj bi plačali vozniki, ki ne bodo imeli s seboj vozniških dokumentov, imeli slabo vidljive registrske tablice, kolesarji in vozniki vprežnih vozil brez predpisanih luči, ljudje, ki bodo vodili živino, a ne bodo upoštevali prometnih znakov ali navodil prometnih miličnikov itd.